

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

Pali Text Society.

KATHĀVATTHU.

EDITED BY

ARNOLD C. TAYLOR, B.A.

VOL. II.

LONDON :

PUBLISHED FOR THE PALI TEXT SOCIETY,

BY HENRY FROWDE,

OXFORD UNIVERSITY PRESS WAREHOUSE, AMEN CORNER, E.C.

—
1897.

INDEX OF QUESTIONS DISCUSSED IN THE KATHĀVATTHU.

CONTENTS OF VOL. II.

Chaṭṭho Vaggo.

No.	PAGE
1. Niyāmo asaṃkhato ti?	317
2. Paṭiccasamuppādo asaṃkhato ti?	319
3. Cattāri saccāni asaṃkhatānīti?	322
4. Ākāśānañcāyatanaṃ asaṃkhatan ti?	325
5. Nirodhasamāpatti asaṃkhatā ti?	327
6. Ākāso saṃkhato ti?	328
7. Ākāso sanidassano ti?	330
8. Paṭhavīdhātu sanidassanā ti?	331

Sattamo Vaggo.

1. N'atthi keci dhammā kehici dhammehi saṃga- hītā ti?	335
2. N'atthi keci dhammā kehici dhammehi sampa- yuttā ti?	337
3. N'atthi cetasiko dhammo ti?	338
4. Cetasiko dhammo dānan ti?	339
5. Paribhogamayaṃ puññaṃ saṃvaḍḍhatīti?	343

No.		PAGE
6.	Ito dinnena tattha yāpentīti?	347
7.	Paṭhavī kammavipāko ti?	349
8.	Jarāmarañam vipāko ti?	353
9.	N'atthi ariyadhammavipāko ti?	355
10.	Vipāko vipākadhammadhammo ti?	357

A ṭ ṭ h a m o V a g g o .

1.	Cha gatiyo ti?	360
2.	Atthi antarābhavo ti?	361
3.	Pañc'eva kāmaguṇā kāmadhātūti?	366
4.	Pañc'ev' āyatanā kāmā ti?	369
5.	Rūpino dhammā rūpadhātūti?	370
6.	Arūpino dhammā arūpadhātūti?	372
7.	Salāyataniko attabhāvo rūpadhātuyā ti?... ..	374
8.	Atthi rūpaṃ arūpesūti?	378
9.	Kusalena cittaena samuṭṭhitam kāyakammaṃ rūpaṃ kusalan ti?	380
10.	N'atthi rūpajivitindriyan ti?	394
11.	Kammahetu Arahā arahattā parihāyatīti?	398

N a v a m o V a g g o .

1.	Ānisaṃsadassāvissa saññojanānaṃ pahānan ti?	400
2.	Amatārammaṇaṃ saññojanan ti?... ..	401
3.	Rūpaṃ sārammaṇan ti?	404
4.	Anusayā anārammaṇā ti?	405
5.	Ñānaṃ anārammaṇan ti?	409
6.	Atitārammaṇaṃ cittaṃ anārammaṇan ti?	410
7.	Sabbaṃ cittaṃ vitakkānupatitan ti?	411
8.	Sabbaso vitakkayato vicārayato vitakkavipphāro saddo ti?	413

No.		PAGE
9.	Na yathā cittassa vācā ti ?... ..	414
10.	Na yathā cittassa kāyakamman ti ?	416
11.	Atitena samannāgato ti ?	417

D a s a m o V a g g o .

1.	Uppattesiye pañcakkhandhe aniruddhe kiriyā pañca khandhā uppajantīti ?	421
2.	Maggasamaṅgissa rūpaṃ maggo ti ?	422
3.	Pañcaviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanā ti ?	424
4.	Pañca viññāṇā kusalā pi akusalā pīti ?	427
5.	Pañca viññāṇā sābhogā ti ?	429
6.	Maggasamaṅgī dvīhi sīlehi samannāgato ti ?	431
7.	Sīlaṃ acetasikaṃ ti ?	433
8.	Sīlaṃ na cittānuparivattīti ?	437
9.	Samādānahetukaṃ sīlaṃ vaḍḍhatīti ?	439
10.	Viññatti sīlaṃ ti ?	440
11.	Aviññatti dussīlyan ti ?	441

E k ā d a s a m o V a g g o .

1.	Anusayā abyākatā ahetukā cittavippayuttā ti ?	444
2.	Aññāṇe vigate ñāṇavippayutte citte vattamāne na vattabbam ñāṇī ti ?	450
3.	Ñāṇaṃ cittavippayuttan ti ?	451
4.	Idaṃ dukkhan ti vācaṃ bhāsato idaṃ dukkhan ti ñāṇaṃ pavattatīti ?	453
5.	Iddhibalena samannāgato kappam tiṭṭheyyāti ?	456
6.	Cittasantati samādhīti ?	458
7.	Dhammatṭhitatā parinipphannā ti ?	459
8.	Aniccatā parinipphannā ti ?	460

Dvādasamo Vaggo.

No.	PAGE
1. Saṃvarō kamman ti?	463
2. Sabbam kamman savipākan ti?	464
3. Saddo vipāko ti?	466
4. Saḷāyatanam vipāko ti?	467
5. Sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatā niyato ti?	469
6. Na vattabbam "Kolamkolo puggalo kolamkolatā niyato ti"?	471
Na vattabbam "Ekabijī puggalo ekabijitā niyato ti"?	471
7. Diṭṭhisampanno puggalo sañcicca pānam jīvitā voropeyyāti?	471
8. Diṭṭhisampannassa pugalassa pahīnā duggatīti? ...	473
9. Na vattabbam "Sattamabhavikassa puggalassa pahīnā duggatīti"?	475

Terasamo Vaggo.

1. Kappaṭṭho kappam tiṭṭheyyāti?	476
2. Kappaṭṭho kusalam cittam na paṭilabheyyāti? ...	477
3. Anantarapayutto puggalo sammattaniyāmam okkammeyyāti?	478
4. Niyato niyāmam okkamati?	480
5. Nivuto nīvarāṇam jahatīti?	480
6. Sammukhibhūto saññojanam jahatīti?	482
7. Samāpanno assādeti, jhānanikanti jhānārammaṇā ti?	483
8. Atthi asātarāgo ti?	485
9. Dhammatanḥā abyākatā ti?	486
10. Dhammatanḥā na dukkhasamudayo ti?	488

Cuddasmo Vaggo.

No.	PAGE
1. Akusalamūlaṃ paṭisandahati kusalamūlaṃ ti? ...	491
2. Saḷāyatanaṃ apubbaṃ acarimaṃ mātu kucchis- miṃ saṇṭhātīti?	493
3. Cakkhuviññāṇassa anantarā sotaviññāṇaṃ uppaj- jatīti?	495
4. Ariyarūpaṃ mahābhūtānaṃ upādāyāti? ...	498
5. Añño kāmarāgānusayo, aññaṃ kāmarāgapariyuṭ- ṭhānaṃ ti?	499
6. Pariyuṭṭhānaṃ cittavippayuttan ti? ...	501
7. Rūparāgo rūpadhātum anuseti, rūpadhātupariyā- panno ti?	502
8. Diṭṭhigataṃ abyākatan ti?	504
9. Diṭṭhigataṃ apariyāpannan ti?	507

Paṇṇarasamo Vaggo.

1. Paccayatā vavatthitā.ti?	508
2. Avijjāpaccayā saṃkhārā, na vattabbaṃ “saṃkhā- rapaccayā pi avijjā ti”?	510
3. Addhā parinipphanno ti?	511
4. Khaṇo parinipphanno, layo parinipphanno, mu- huttaṃ parinipphannan ti?	514
5. Cattāro āsavā anāsavā ti?	514
6. Lokuttarānaṃ dhammānaṃ jarāmarāṇaṃ lokut- taran ti?	515
7. Saññāvedayitanirodhasamāpatti lokuttarā ti? ...	516
8. Saññāvedayitanirodhasamāpatti lokiya ti? ...	516
9. Saññāvedayitanirodhaṃ samāpanno kālaṃ karey- yāti?	517
10. Saññāvedayitanirodhasamāpatti asaññasattūpikā ti?	518
11. Aññaṃ kammaṃ, añño kammūpacayo ti? ...	520

Soḷasamo Vaggo.

No.		PAGE
1.	Paró parassa cittaṃ niggaṇhātīti ? ...	524
2.	Paro parassa cittaṃ paggaṇhātīti ? ...	525
3.	Paro parassa sukhaṃ anuppādetīti ? ...	527
4.	Adhigayha manasikarotīti ? ...	528
5.	Rūpaṃ hetūti ? ...	532
6.	Rūpaṃ sahetukan ti ? ...	533
7.	Rūpaṃ kusalan ti ? ...	534
8.	Rūpaṃ vipāko ti ? ...	536
9.	Atthi rūpaṃ rūpāvacaran ti ? ...	538
10.	Rūparāgo rūpadhātupariyāpanno ti ? ...	539

Sattarasamo Vaggo.

1.	Atthi Arahato puññūpacayo ti ? ...	542
2.	N'atthi Arahato akālamaccūti ? ...	543
3.	Sabbaṃ idaṃ kammato ti ? ...	545
4.	Indriyabaddhañ ñeva dukkhan ti ? ...	546
5.	Thapetvā ariyamaggaṃ avasesā saṃkhārā dukkhā ti ? ...	548
6.	Na vattabbaṃ " Saṃgho dakkhiṇaṃ paṭiggaṇhā- tīti " ? ...	549
7.	Na vattabbaṃ " Saṃgho dakkhiṇaṃ visodhe- tīti " ? ...	551
8.	Na vattabbaṃ " Saṃgho bhuñjati, pivati, khādati, sāyatīti " ? ...	552
9.	Na vattabbaṃ " Saṃghassa dinnam mahappa- lan ti " ? ...	553
10.	Na vattabbaṃ " Buddhassa dinnam mahappa- lan ti " ? ...	555
11.	Dāyakato va dānam visujjhati, na paṭiggāhakato ti ? ...	556

Aṭṭhārasamo Vaggo.

No.	PAGE
1. Na vattabbam “Buddho Bhagavā manussaloke aṭṭhāsīti” ?	559
2. Na vattabbam “Buddhena Bhagavatā dhammo desito ti” ?	560
3. N’atthi Buddhassa Bhagavato karuṇā ti ? ...	561
4. Buddhassa Bhagavato uccārapassāvo ativiya aññe gandhajāte adhiggaṇhātīti ?	563
5. Ekena ariyamaggena cattāri sāmāññaphalāni sac- chikarotīti ?	563
6. Jhānā jhānam saṃkamatīti ?	565
7. Atthi jhānantarikā ti ?	569
8. Samāpanno saddam suṇātīti ?	572
9. Cakkhunā rūpaṃ passatīti ?	573

Ekūnavīsati mo Vaggo.

1. Atīte kilese jahatīti ?... ..	576
2. Suññatā saṃkhārakkhandhapariyāpannā ti ? ...	578
3. Sāmāññaphalaṃ asaṃkhatan ti ?	579
4. Patti asaṃkhatā ti ?	581
5. Sabbadhammānaṃ tathatā asaṃkhatā ti ? ...	583
6. Nibbānadhātu kusalā ti ?	585
7. Atthi puthujjanassa accantaniyāmatā ti ? ...	586
8. N’atthi lokiyaṃ saddhindriyan ti ?... ..	589

Vīsati mo Vaggo.

1. Asañicca mātaraṃ jīvītā voropetvā ānantariko hotīti ?	593
2. N’atthi puthujjanassa nāṇan ti ?	585
3. N’atthi nirayesu nirayapālā ti ?	596
4. Atthi devesu tiracchānagatā ti ?	598
5. Pañcaṅgiko maggo ti ?	599
6. Dvādasavatthukaṃ nāṇaṃ lokuttaran ti ? ...	602

Ekaṇṇasatimo Vaggo.

No.	PAGE
1. Sāsanam navakatan ti?	604
2. Puthujjano tedhātukehi dhammehi avivitto ti? ...	605
3. Atthi kiñci saññojanam appahāya arahattappat- titi?	606
4. Atthi adhippāya-iddhi Buddhānam vā sāvakānam vā ti?	606
5. Atthi Buddhānam Buddhehi hīnātirekatā ti? ...	608
6. Sabbā disā Buddhā ti?	608
7. Sabbe dhammā niyatā ti?	609
8. Sabbe kammā niyatā ti?	611

Bāṇṇasatimo Vaggo.

1. Atthi kiñci saññojanam appahāya parinibbānan ti?	613
2. Arahā kusalacitto parinibbāyatīti?	613
3. Arahā āneñje tthito parinibbāyatīti?	615
4. Atthi gabbhaseyyāya dhammābhisamayo ti? ...	616
5. Atthi gabbhaseyyāya arahattappattīti?	616
6. Sabbam supinagatassa cittam abyākatan ti? ...	617
7. N'atthi kāci āsevanapaccayatā ti?	618
8. Ekacittakkhaṇikā sabbe dhammā ti?	620

Teṇṇasatimo Vaggo.

1. Ekādhippayena methuno dhammo paṭisevitabbo ti?	622
2. Arahantānam vaṇṇena amanussā methunam dham- mam paṭisevantīti?	622
3. Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu vinipātam gac- chatīti?	623

No.		PAGE
4.	Atthi na rāgo rāgapatirūpako ti? ...	625
5.	Rūpaṃ aparinipphannaṃ ti? ...	626

INDICES.

I.	Index of Proper Names ...	631
II.	Index of Passages from the Sutta Piṭaka quoted in the Kathāvatthu ...	633

VI. 1.

1. Niyāmo asaṃkhato ti ?

Āmantā.

Nibbānaṃ tānaṃ leṇaṃ saraṇaṃ parāyanaṃ accutaṃ¹
amataṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Niyāmo asaṃkhato, nibbānaṃ asaṃkhataṃ ti ?

Āmantā.

Dve asaṃkhatānīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dve asaṃkhatānīti ?

Āmantā.

Dve tāṇāni, dve leṇāni, dve saraṇāni, dve parāyanāni,
dve accutāni, dve amatāni, dve nibbānānīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dve nibbānānīti ?

Āmantā.

Atthi dvinnaṃ nibbānaṃ uccanīcatā, hīnappaṇītātā,
ukkamaṣāvakamaṣo, sīmā vā bhedo vā rāji vā antarīkā
vā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Niyāmo asaṃkhato ti ?

Āmantā.

Atthi keci niyāmaṃ okkamanti paṭilabhanti, uppādentī
samuppādentī, uṭṭhāpentī samuṭṭhāpentī, nibbattenti
abhinibbattenti, janenti sañjanentīti ?

Āmantā.

Atthi keci asaṃkhataṃ okkamanti paṭilabhanti, uppā-
denti samuppādenti, uṭṭhāpentī samuṭṭhāpentī, nibbat-
tenti abhinibbattenti, janenti sañjanentīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Niyāmo asaṃkhato ti ?

Āmantā.

Maggo asaṃkhato ti ?

---

¹ abbhutaṃ, P.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Maggo saṃkhato ti?

Āmantā.

Niyāmo saṃkhato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sotāpattiniyāmo asaṃkhato ti?

Āmantā.

Sotāpattimaggo asaṃkhato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sotāpattimaggo saṃkhato ti?

Āmantā.

Sotāpattiniyāmo saṃkhato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sakadāgāminiyāmo — pe — anāgāminiyāmo — pe — arahattaniyāmo asaṃkhato ti?

Āmantā.

Arahattamaggo asaṃkhato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahattamaggo saṃkhato ti?

Āmantā.

Arahattaniyāmo saṃkhato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Sotāpattiniyāmo asaṃkhato — pe — arahattaniyāmo asaṃkhato, nibbānaṃ asaṃkhataṃ ti?

Āmantā.

Pañca asaṃkhatānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Pañca asaṃkhatānīti?

Āmantā.

Pañca tāṇāni—pe—antarikā vā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Niyāmo asaṃkhato ti?

Āmantā.

Micchattaniyāmo asaṃkhato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Micchattaniyāmo saṃkhato ti?

Āmantā.

Sammattaniyāmo saṃkhato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Na vattabbam “ Niyāmo asaṃkhato ti ” ?

Āmantā.

Niyāme uppajja niruddhe aniyato hotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi niyāmo asaṃkhato ti.

Micchattaniyāme uppajja niruddhe aniyato hotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi micchattaniyāmo asaṃkhato ti.

N i y ā m a k a t h ā .

VI. 2.

1. Paṭiccasamuppādo asaṃkhato ti ?

Āmantā.

Nibbāṇaṃ tāṇaṃ leṇaṃ saraṇaṃ parāyaṇaṃ accutaṃ¹
amataṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paṭiccasamuppādo asaṃkhato, nibbāṇaṃ asaṃkhatan
ti ?

Āmantā.

Dve asaṃkhatānīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dve asaṃkhatānīti ?

Āmantā.

Dve tāṇāni, dve leṇāni, dve saraṇāni, dve parāyaṇāni,
dve accutāni, dve amatāni, dve nibbānānīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dve nibbānānīti ?

Āmantā.

Atthi dvinnāṃ nibbānānaṃ uccanīcatā, hīnappaṇītā,
ukkamaṣāvakaṃso, sīmā vā bhedo vā rājī vā antarīkā
vā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

¹ abbhutaṃ, P.

2. Paṭiccasamuppādo asaṃkhato ti?

Āmantā.

Avijjā asaṃkhata ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Avijjā saṃkhata ti?

Āmantā.

Paṭiccasamuppādo saṃkhato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paṭiccasamuppādo asaṃkhato ti?

Āmantā.

Avijjāpaccayā saṃkhārā asaṃkhata ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Avijjāpaccayā saṃkhārā saṃkhata ti?

Āmantā.

Paṭiccasamuppādo saṃkhato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Paṭiccasamuppādo asaṃkhato ti?

Āmantā.

Saṃkhārapaccayā viññāṇaṃ asaṃkhata ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Saṃkhārapaccayā viññāṇaṃ saṃkhata ti?

Āmantā.

Paṭiccasamuppādo saṃkhato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paṭiccasamuppādo asaṃkhato ti?

Āmantā.

Viññāṇapaccayā nāmarūpaṃ asaṃkhata ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Viññāṇapaccayā nāmarūpaṃ saṃkhata ti?

Āmantā.

Paṭiccasamuppādo saṃkhato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paṭiccasamuppādo asaṃkhato ti?

Āmantā.

Jātipaccayā jarāmaraṇaṃ asaṃkhata ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Jātipaccayā jarāmaraṇaṃ saṃkhata ti?

Āmantā.

Paṭiccasamuppādo saṃkhato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Na vattabbaṃ “Paṭiccasamuppādo asaṃkhato ti”?
Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Jātipaccayā Bhikkhave jarāmaraññaṃ, uppādā vā Tathāgatānaṃ anuppādā vā Tathāgatānaṃ ṭhitā¹ va¹ sā dhātu dhammaṭṭhitatā dhammaniyāmatā idappaccayatā; taṃ Tathāgato abhisambujjhati, abhisameti; abhisambujjhivā abhisametvā ācikkhati deseti, paññapeti paṭṭhapeti, vivarati vibhajati uttānīkaroti; passathāti c'āha jātipaccayā Bhikkhave jarāmaraññaṃ, bhavapaccayā Bhikkhave jāti—pe—avijjāpaccayā Bhikkhave saṃkhārā uppādā vā Tathāgatānaṃ anuppādā vā Tathāgatānaṃ ṭhitā² va sā dhātu—pe—passathāti c'āha avijjāpaccayā Bhikkhave saṃkhārā, iti kho Bhikkhave yā tatra tathatā³ avitathatā anaññathatā³ idappaccayatā, ayaṃ vuccati Bhikkhave paṭiccasamuppādo ti.”

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi paṭiccasamuppādo asaṃkhato ti.

5. “Avijjāpaccayā saṃkhārā ti” yā tattha dhammaṭṭhitatā dhammaniyāmatā asaṃkhatā, nibbānaṃ asaṃkhatan ti?

Āmantā.

Dve asaṃkhatānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dve asaṃkhatānīti?

Āmantā.

Dve tāṇāni—pe—antarīkā vā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. “Avijjāpaccayā saṃkhārā ti” yā tattha dhammaṭṭhitatā dhammaniyāmatā asaṃkhatā, “saṃkhārapaccayā viññāṇaṃ ti” yā tattha dhammaṭṭhitatā dhammaniyāmatā asaṃkhatā, nibbānaṃ asaṃkhatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tīni asaṃkhatānīti?

¹ P. omits va.

² tathāgatā, P.

³ aññatathā, P.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tiṇi asaṃkhatānīti ?

Āmantā.

Tiṇi tāṇāni—pe—antarīkā vā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. “Avijjāpaccayā saṃkhārā ti” yā tattha dhammaṭṭhitatā dhammaniyāmatā asaṃkhatā, “saṃkhārapaccayā viññāṇan ti” yā tattha dhammaṭṭhitatā dhammaniyāmatā asaṃkhatā —pe—, “jātipaccayā jarāmarañan ti” yā tattha dhammaṭṭhitatā dhammaniyāmatā asaṃkhatā, nibbānaṃ asaṃkhatan ti ?

Āmantā.

Dvādasa asaṃkhatānīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dvādasa asaṃkhatānīti ?

Āmantā.

Dvādasa tāṇāni—pe—dvādasa leṇāni—pe—antarīkā vā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paṭiccasamuppādakathā.

VI. 3.

1. Cattāri saccāni asaṃkhatānīti ?

Āmantā.

Cattāri tāṇāni, cattāri leṇāni, cattāri saraṇāni, cattāri parāyanāni, cattāri accutāni, cattāri amatāni, cattāri nibbānānīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cattāri nibbānānīti ?

Āmantā.

Atthi cattunnaṃ nibbānānaṃ uccanīcatā, hīnappaṇītātā, ukkaṃsāvakaṃso, sīmā vā bhedo vā rājī vā antarīkā vā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Dukkhasaccaṃ asaṃkhatan ti ?

Āmantā.

Dukkhaṃ asaṃkhatan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dukkhasaccaṃ asaṃkhatan ti ?

Āmantā.

Kāyikaṃ dukkhaṃ, cetasikaṃ dukkhaṃ, sokaparideva-
dukkhadomanassūpāyāsā asaṃkhatā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Samudayasaccaṃ asaṃkhatan ti ?

Āmantā.

Samudayo asaṃkhato ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Samudayasaccaṃ asaṃkhatan ti ?

Āmantā.

Kāmatanñhā bhavatanñhā vibhavanñhā asaṃkhatā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Maggasaccaṃ asaṃkhatan ti ?

Āmantā.

Maggo asaṃkhato ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Maggasaccaṃ asaṃkhatan ti ?

Āmantā.

Sammādiṭṭhi—pe—sammāsamādhī asaṃkhato ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Dukkhaṃ saṃkhatan ti ?

Āmantā.

Dukkhasaccaṃ saṃkhatan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāyikaṃ dukkhaṃ, cetasikaṃ dukkhaṃ, sokaparideva-
dukkhadomanassūpāyāsā saṃkhatā ti ?

Āmantā.

Dukkhasaccaṃ asaṃkhatan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Samudayo saṃkhato ti ?

Āmantā.

Samudayasaccaṃ saṃkhatan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmatanñhā bhavatanñhā vibhavanñhā saṃkhatā ti ?

Āmantā.

Samudayasaccam saṃkhataṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Maggo saṃkhato ti?

Āmantā.

Maggasaccam saṃkhataṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sammādiṭṭhi—pe—sammāsamādhī saṃkhato ti?

Āmantā.

Maggasaccam saṃkhataṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Nirodhasaccam asaṃkhataṃ, nirodho asaṃkhato ti?

Āmantā.

Dukkhasaccam asaṃkhataṃ, dukkham asaṃkhataṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nirodhasaccam asaṃkhataṃ, nirodho asaṃkhato ti?

Āmantā.

Samudayasaccam asaṃkhataṃ, samudayo asaṃkhato

ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nirodhasaccam asaṃkhataṃ, nirodho asaṃkhato ti?

Āmantā.

Maggasaccam asaṃkhataṃ, maggo asaṃkhato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Dukkhasaccam asaṃkhataṃ, dukkham saṃkhataṃ

ti?

Āmantā.

Nirodhasaccam asaṃkhataṃ, nirodho saṃkhato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Samudayasaccam asaṃkhataṃ, samudayo saṃkhato ti?

Āmantā.

Nirodhasaccam asaṃkhataṃ, nirodho saṃkhato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Maggasaccam asaṃkhataṃ, maggo saṃkhato ti?

Āmantā.

Nirodhasaccam asaṃkhataṃ, nirodho saṃkhato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Na vattabaṃ “Cattāri saccāni asaṃkhataṇīti”?

Āmantā.

Nanu vuttam Bhagavatā—“Cattār'imāni Bhikkhave tathāni avitathāni anaññathāni. Katamāni cattāri? Idam dukkhan ti Bhikkhave tatham etam avitatham etam anaññatham etam—pe—ayam dukkhasamudayo ti—pe—ayam dukkhanirodho ti—pe—ayam dukkhanirodhagāmini paṭipadā ti tatham etam avitatham etam anaññatham etam : imāni kho Bhikkhave cattāri tathāni avitathāni anaññathānīti.”

Atth'eva suddanto ti?

Āmantā.

Tena hi cattāri saccāni asaṃkhatānīti.

S a c c a k a t h ā .

VI. 4.

1. Ākāsānañcāyatanam asaṃkhatan ti?

Āmantā.

Nibbānam tāṇam leṇam saraṇam parāyanam accutam amatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Ākāsānañcāyatanam asaṃkhatam, nibbānam asaṃkhatan ti?

Āmantā.

Dve asaṃkhatānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dve asaṃkhatānīti?

Āmantā.

Dve tāṇāni—pe—antarikā vā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Ākāsānañcāyatanam asaṃkhatan ti?

Āmantā.

Ākāsānañcāyatanam bhavo gati sattāvāso saṃsāro yoni viññāṇaṭṭhiti attabhāvaṇaṭṭhiti ti?

Āmantā.

Asaṃkhaṭaṃ bhavo gati sattāvāso saṃsāro yoni
viññāṇaṭṭhiti attabhāvaṇṇaṭṭhiti ti?

Na h'evaṃ vattaṃ—pe—

Atthi ākāsaṇṇaṭṭhiti attabhāvaṇṇaṭṭhiti kamman ti?

Āmantā.

Atthi asaṃkhaṭaṃ kamman ti?

Na h'evaṃ vattaṃ—pe—

Atthi ākāsaṇṇaṭṭhiti attabhāvaṇṇaṭṭhiti ti?

Āmantā.

Atthi asaṃkhaṭaṃ ti?

Na h'evaṃ vattaṃ—pe—

3. Ākāsaṇṇaṭṭhiti ti? jāyanti jīyanti mīyanti
cavanti uppaṇṇatīti?

Āmantā.

Asaṃkhate ti? jāyanti jīyanti mīyanti cavanti
uppaṇṇatīti?

Na h'evaṃ vattaṃ—pe—

Ākāsaṇṇaṭṭhiti ti? atthi vedanā saññā saṃkhārā
viññāṇaṭṭhiti ti?

Āmantā.

Asaṃkhate atthi vedanā saññā saṃkhārā viññāṇaṭṭhiti ti?

Na h'evaṃ vattaṃ—pe—

Ākāsaṇṇaṭṭhiti ti? catuvokārabhavo ti?

Āmantā.

Asaṃkhaṭaṃ catuvokārabhavo ti?

Na h'evaṃ vattaṃ—pe—

4. Na vattaṃ “Cattāro āruppā asaṃkhaṭā ti”?

Āmantā.

Nanu cattāro āruppā aneja¹ vuttā Bhagavatā ti?

Āmantā.

Hañci cattāro āruppā aneja vuttā Bhagavatā, tena vata
re vattaṃ “Cattāro āruppā asaṃkhaṭā ti.”

Ā r u p p a k a t h ā .

¹ aneñjā, K.

VI. 5.

1. Nirodhasamāpatti asaṃkhatā ti?

Āmantā.

Nibbānaṃ tāṇaṃ leṇaṃ saraṇaṃ parāyaṇaṃ accutaṃ amataṇ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nirodhasamāpatti asaṃkhatā, nibbānaṃ asaṃkhatan ti?

Āmantā.

Dve asaṃkhatānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dve asaṃkhatānīti?

Āmantā.

Dve tāṇāni—pe—antarikā vā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Atthi keci nirodhaṃ samāpajjanti paṭilabhanti, uppādentī samuppādentī, uṭṭhāpentī samuṭṭhāpentī, nibbattenti abhinibbattenti, janenti sañjanentīti?

Āmantā.

Atthi keci asaṃkhatam samāpajjanti paṭilabhanti, uppādentī samuppādentī, uṭṭhāpentī samuṭṭhāpentī, nibbattenti abhinibbattenti, janenti sañjanentīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Nirodhā vodānaṃ vuṭṭhānaṃ paññāyatīti?

Āmantā.

Asaṃkhatā vodānaṃ vuṭṭhānaṃ paññāyatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nirodhaṃ samāpajjantassa paṭhamam nirujjhati vacīsaṃkhāro, tato kāyasaṃkhāro, tato cittasaṃkhāro ti?

Āmantā.

Asaṃkhatam samāpajjantassa paṭhamam nirujjhati vacīsaṃkhāro, tato kāyasaṃkhāro, tato cittasaṃkhāro ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nirodhā vuṭṭhahantassa paṭhamam uppajjati cittasaṃkhāro, tato kāyasaṃkhāro, tato vacīsaṃkhāro ti?

Āmantā.

Asaṃkhatā vuṭṭhahantassa paṭhamam uppajjati citta-saṃkhāro, tato kāyasamkhāro, tato vacīsamkhāro ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Nirodhā vuṭṭhitam tayo phassā phusanti, suññato phasso, animitto phasso, appaṇihito phasso ti?

Āmantā.

Asaṃkhatā vuṭṭhitam tayo phassā phusanti, suññato phasso, animitto phasso, appaṇihito phasso ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nirodhā vuṭṭhitassa vivekaninṇam cittam hoti vivekapaṇaṃ vivekapabbhāraṇaṃ ti?

Āmantā.

Asaṃkhatā vuṭṭhitassa vivekaninṇam cittam hoti vivekapaṇaṃ vivekapabbhāraṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Na vattabham “Nirodhasamāpatti asaṃkhatā ti”?

Āmantā.

Samkhata ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi nirodhasamāpatti asaṃkhatā ti.

N i r o d h a s a m ā p a t t i k a t h ā .

VI. 6.

1. Ākāso asaṃkhato ti?

Āmantā.

Nibbānaṃ tāṇaṃ leṇaṃ saraṇaṃ parāyaṇaṃ accutaṃ amataṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Ākāso asaṃkhato, nibbānaṃ asaṃkhataṇaṃ ti?

Āmantā.

Dve asaṃkhatānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dve asaṃkhatānīti?

Āmantā.

Dve tāṇāni—pe—antarīkā vā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Ākāso asaṃkhato ti ?

Āmantā.

Atthi keci anākāsaṃ ākāsaṃ karontīti ?

Āmantā.

Atthi keci saṃkhatam asaṃkhatam karontīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi keci ākāsaṃ anākāsaṃ karontīti ?

Āmantā.

Atthi keci asaṃkhatam sāmkhataṃ karontīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Ākāse pakkhiyo gacchanti, candimasuriyā gacchanti, tārakarūpāni gacchanti, iddhiṃ vikubbanti, bāhuṃ cālenti, paṇiṃ cālenti, leḍḍum khipanti, laḡuḷam khipanti, iddhiṃ khipanti, usum khipantīti ?

Āmantā.

Asaṃkhate pakkhiyo gacchanti, candimasuriyā gacchanti, tārakarūpāni gacchanti, iddhiṃ vikubbanti, bāhuṃ cālenti, paṇiṃ cālenti, leḍḍum khipanti, laḡuḷam khipanti, iddhiṃ khipanti, usum khipantīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Ākāsaṃ parivāretvā gharāni karonti, koṭṭhāni karontīti ?

Āmantā.

Asaṃkhatam parivāretvā gharāni karonti, koṭṭhāni karontīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Udapāne khañṇamāne ¹ anākāso ākāso hotīti ?

Āmantā.

Saṃkhatam asaṃkhatam hotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tucchā-udapāne pūriyamāne, tucchakoṭṭhe pūriyamāne, tucchakumbhiyā pūriyamānāya, ākāso antaradhāyatīti ?

Āmantā.

¹ khajamāne, P.

Asaṃkhatam antaradhāyatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Na vattabham “Ākāso asaṃkhato ti” ?

Āmantā.

Ākāso saṃkhato ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi ākāso asaṃkhato ti.

Ā k ā s a k a t h ā .

VI. 7.

1. Ākāso sanidassano ti ?

Āmantā.

Rūpaṃ rūpāyatanam rūpadhātu nīlam pītakaṃ lohita-
kam odātaṃ cakkhuviññeyyam cakkhusmiṃ paṭihaññati
cakkhussa āpātham¹ āgacchatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Ākāso sanidassano ti ?

Āmantā.

Cakkhuñ ca paṭicca ākāsañ ca uppajjati cakkhuviññā-
ṇan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhuñ ca paṭicca ākāsañ ca uppajjati cakkhuviññā-
ṇan ti ?

Āmantā.

“Cakkhuñ ca paṭicca ākāsañ ca uppajjati cakkhuviññā-
ṇan ti.” Atth'eva suttanto ti ?

N'atthi.

“Cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇan
ti.” Atth'eva suttanto ti ?

Āmantā.

Hañci “Cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviñ-
ñāṇan ti,” atth'eva suttanto, no vata re vattabbe

¹ āpātam, M. ; ābādham, S.S₂.

“Cakkhuñ ca paṭicca ākāsañ ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti.”

3. Na vattabbaṃ “Ākāso sanidassano ti”?

Āmantā.

Nanu passati dvinnam rukkhānam antaram, dvinnam thambhānam¹ antaram, tālacchiddam, vātapānacchiddan ti?

Āmantā.

Hañci passati dvinnam rukkhānam antaram, dvinnam thambhānam antaram, tālacchiddam, vātapānacchiddam, tena vata re vattabbe “Ākāso sanidassano ti.”

Ā k ā s o s a n i d a s s a n o t i k a t h ā .

VI. 8.

1. Paṭhavīdhātu sanidassanā ti?

Āmantā.

Rūpaṃ rūpāyatanam rūpadhātu nīlam pītakaṃ lohita-kaṃ odātaṃ cakkhuviññeyyam cakkhusmiṃ paṭihaññati cakkhussa āpātham āgacchatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Paṭhavīdhātu sanidassanā ti?

Āmantā.

Cakkhuñ ca paṭicca paṭhavīdhātuñ ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhuñ ca paṭicca paṭhavīdhātuñ ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti?

Āmantā.

“Cakkhuñ ca paṭicca paṭhavīdhātuñ ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti.” Atth'eva suttanto ti?

N'atthi.

“Cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

¹ dhammānam, P.

Hañci “Cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkuviñ-
ñāṇan ti,” atth’eva suttanto, no vata re vattabbe “Cak-
khuñ ca paṭicca paṭhavīdhātuñ ca uppajjati cakkhuviñ-
ñāṇan ti?”

3. Na vattabbam “Paṭhavīdhātu sanidassanā ti”?

Āmantā.

Nanu passati bhūmiṃ pāsāṇaṃ pabbatan ti?

Āmantā.

Hañci passati bhūmiṃ pāsāṇaṃ pabbataṃ, tena vata re
vattabbe “Paṭhavīdhātu sanidassanā ti.”

Na vattabbam “Āpodhātu sanidassanā ti”?

Āmantā.

Nanu passati udakan ti?

Āmantā.

Hañci passati udakaṃ, tena vata re vattabbe “Āpodhātu
sanidassanā ti.”

Na vattabbam “Tejodhātu sanidassanā ti”?

Āmantā.

Nanu passati aggiṃ jalantan ti?

Āmantā.

Hañci passati aggiṃ jalantaṃ, tena vata re vattabbe
“Tejodhātu sanidassanā ti.”

Na vattabbam “Vāyodhātu sanidassanā ti”?

Āmantā.

Nanu passati vātena rukkhe sañcāliyamāne ti?

Āmantā.

Hañci passati vātena rukkhe sañcāliyamāne, tena vata
re vattabbe “Vāyodhātu sanidassanā ti.”

4. Cakkhundriyam sanidassanan ti?

Āmantā.

Rūpaṃ rūpāyatanam rūpadhātu nīlaṃ pītakaṃ lohita-
kaṃ odātaṃ cakkhuviññeyyam cakkhusmiṃ paṭihaññati
cakkhussa āpāthaṃ āgacchatīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

5. Cakkhundriyam sanidassanan ti?

Āmantā.

Cakkhuñ ca paṭicca cakkhundriyañ ca uppajjati cakkhu-
viññāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhuñ ca paṭicca cakkhundriyañ ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti?

Āmantā.

“Cakkhuñ ca paṭicca cakkhundriyañ ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti.” Atth'eva suttanto ti?

N'atthi.

“Cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Hañci “Cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti,” atth'eva suttanto, no vata re vattabbe “Cakkhuñ ca paṭicca cakkhundriyañ ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti.”

6. Na vattabbam “Pañc'indriyāni sanidassanānīti”?

Āmantā.

Nanu passati cakkhum sotaṃ ghānaṃ jivhaṃ kāyan ti?

Āmantā.

Hañci passati cakkhum sotaṃ ghānaṃ jivhaṃ kāyaṃ, tena vata re vattabbe “Pañc'indriyāni sanidassanānīti.”

7. Kāyakammaṃ sanidassanan ti?

Āmantā.

Rūpaṃ rūpāyatanaṃ rūpadhātu nīlaṃ pītakaṃ lohitaṃ odātaṃ cakkhuviññeyyaṃ cakkhusmiṃ paṭihaññati cakkhussa āpāthaṃ āgacchatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. Kāyakammaṃ sanidassanan ti?

Āmantā.

Cakkhuñ ca paṭicca kāyakammañ ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhuñ ca paṭicca kāyakammañ ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti?

Āmantā.

“Cakkhuñ ca paṭicca kāyakammañ ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti.” Atth'eva suttanto ti?

N'atthi.

“Cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññānaṃ ti.” Atth’eva suttanto ti ?

Āmantā.

Hañci “Cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññānaṃ ti,” atth’eva suttanto, no vata re vattabbe “Cakkuñ ca paṭicca kāyakammañ ca uppajjati cakkhuviññānaṃ ti.”

9. Na vattabbam “Kāyakammaṃ sanidassanaṃ ti” ?

Āmantā.

Nanu passati abhikkamantaṃ¹ paṭikkamantaṃ ālokenaṃ vilokentaṃ samīñjeṇṭaṃ pasārentaṃ ti ?

Āmantā.

Hañci passati abhikkamantaṃ paṭikkamantaṃ ālokenaṃ vilokentaṃ samīñjeṇṭaṃ pasārentaṃ, tena vata re vattabbe “Kāyakammaṃ sanidassanaṃ ti.”

Paṭhavīdhaṭṭu sanidassanā ti ādikathā,
kāyakammaṃ sanidassanaṃ ti pāriyosānakathā.

Chaṭṭho Vaggo.

Niyāmo asaṃkhato, Paṭiccasamuppādo asaṃkhato,
Cattāri saccāni asaṃkhatāni, Cattāro āruppā asaṃkhatā,
Nirodhasamāpatti asaṃkhatā, Ākāso asaṃkhato, Ākāso
sanidassano,
Cattāro mahābhūtā, Pañc’indriyāni, tatth’eva Kāyakammaṃ ti.

---

¹ atikkamantaṃ, P.

VII. 1.

1. N'atthi keci dhammā kehici dhammehi saṃgahītā ti?
Āmantā.

Nanu atthi keci dhammā kehici dhammehi gaṇanam
gacchanti, uddesaṃ gacchanti, pariyāpannā ti?

Āmantā.

Hañci atthi keci dhammā kehici dhammehi gaṇanam
gacchanti, uddesaṃ gacchanti, pariyāpannā, no vata re
vattabbe “N'atthi keci dhammā kehici dhammehi saṃga-
hītā ti.”

2. Cakkhāyatanam katamam khandagaṇanam gaccha-
tīti?

Rūpakkhandhagaṇanam gacchatīti.

Hañci rūpakkhandhagaṇanam gacchatī, tena vata re
vattabbe “Cakkhāyatanam rūpakkhandhena saṃgahītan ti.”

Sotāyatanam—pe—ghāṇāyatanam—pe—jivhāyatanam
—pe—kāyāyatanam katamam khandhagaṇanam gaccha-
tīti?

Rūpakkhandhagaṇanam gacchatīti.

Hañci kāyāyatanam rūpakkhandhagaṇanam gacchatī,
tena vata re vattabbe “Kāyāyatanam rūpakkhandhena
saṃgahītan ti.”

3. Rūpāyatanam—pe—saddāyatanam—pe—gandhāya-
tanam—pe—rasāyatanam—pe—phoṭṭhabbāyatanam kata-
mam khandhagaṇanam gacchatīti?

Rūpakkhandhagaṇanam gacchatīti.

Hañci phoṭṭhabbāyatanam rūpakkhandhagaṇanam gac-
chatī, tena vata re vattabbe “Phoṭṭhabbāyatanam rūpak-
khandhena saṃgahītan ti.”

4. Sukhā vedanā katamam khandhagaṇanam gacchatīti?

Vedanākkhandhagaṇanam gacchatīti.

Hañci sukhā vedanā vedanākkhandhagaṇanam gacchatī,
tena vata re vattabbe “Sukhā vedanā vedanākkhandhena
saṃgahītā ti.”

Dukkā vedanā—pe—adukkhamasukhā vedanā kata-
mam khandhagaṇanam gacchatīti?

Vedanākkhandhagaṇanam gacchatīti.

Hañci adukkhamasukhā vedanā vedanākkhandhagaṇanam gacchati, tena vata re vattabbe “Adukkhamasukhā vedanā vedanākkhandhena saṃgahītā ti.”

5. Cakkhusamphassajā saññā katamaṃ khandhagaṇanam gacchatīti?

Saññākkhandhagaṇanam gacchatīti.

Hañci cakkhusamphassajā saññā saññākkhandhagaṇanam gacchati, tena vata re vattabbe “Cakkhusamphassajā saññā saññākkhandhena saṃgahītā ti.”

Ṣoṭasamphassajā saññā—pe—manosamphassajā saññā katamaṃ khandhagaṇanam gacchatīti?

Saññākkhandhagaṇanam gacchatīti.

Hañci manosamphassajā saññā saññākkhandhagaṇanam gacchati, tena vata re vattabbe “Manosamphassajā saññā saññākkhandhena saṃgahītā ti.”

6. Cakkhusamphassajā cetanā—pe—manosamphassajā cetanā katamaṃ khandhagaṇanam gacchatīti?

Samkhārakkhandhagaṇanam gacchatīti.

Hañci manosamphassajā cetanā samkhārakkhandhagaṇanam gacchati, tena vata re vattabbe “Manosamphassajā cetanā samkhārakkhandhena saṃgahītā ti.”

7. Cakkhuvīññāṇam—pe—manovīññāṇam katamaṃ khandhagaṇanam gacchatīti?

Vīññāṇakkhandhagaṇanam gacchatīti.

Hañci manovīññāṇam vīññāṇakkhandhagaṇanam gacchati, tena vata re vattabbe “Manovīññāṇam vīññāṇakkhandhena saṃgahītan ti.”

8. Yathā dāmena vā yottena vā dve balibaddā¹ saṃgahītā, sikkāya piṇḍapāto saṃgahīto, sā gaddulena² saṃgahīto; evameva te dhammā tehi dhammehi saṃgahītā ti?

Āmantā.

Hañci dāmena vā yottena vā dve balibaddā saṃgahītā,

¹ palibathā, P. S₂.; balibadā, S.

² gamalena, S.; kaṭulena, P. S₂.

sikkāya piṇḍapāto saṃgaḥīto, sā gaddulena saṃgaḥīto, tena vata re vattabbe “Atthi keci dhammā kehici dhammehi saṃgaḥītā ti.”

S a m g a h ī t a k a t h ā .

VII. 2.

1. N’atthi keci dhammā kehici dhammehi sampayuttā ti?

Āmantā.

Nanu atthi keci dhammā kehici dhammehi saḥagatā saḥajātā saṃsaṭṭhā ekuppādā ekaṇirodhā ekavattukā¹ ekārammaṇā ti?

Āmantā.

Hañci atthi keci dhammā kehici dhammehi saḥagatā saḥajātā saṃsaṭṭhā ekuppādā ekaṇirodhā ekavattukā ekārammaṇā, no vata re vattabbe “N’atthi keci dhammā kehici dhammehi sampayuttā ti.”

2. Vedanākkhandho saññākkhandhena saḥajāto ti?

Āmantā.

Hañci vedanākkhandho saññākkhandhena saḥajāto, tena vata re vattabbe “Vedanākkhandho saññākkhandhena sampayutto ti.”

Vedanākkhandho saṃkhārakkhandhena viññāṇakkhandhena saḥajāto ti?

Āmantā.

Hañci vedanākkhandho viññāṇakkhandhena saḥajāto, tena vata re vattabbe “Vedanākkhandho viññāṇakkhandhena sampayutto ti.”

Saññākkhandho, saṃkhārakkhandho, viññāṇakkhandho vedanākkhandhena, saññākkhandhena, saṃkhārakkhandhena saḥajāto ti?

Āmantā.

Hañci viññāṇakkhandho saṃkhārakkhandhena saḥa-

¹ ekavattukā, P.

jāto, tena vata re vattabbe “Viññāṇakkhandho saṃkhārakkhandhena sampayutto ti.”

Yathā tilamhi¹ telam anugataṃ anupaviṭṭhaṃ, uchumhi raso anugato anupaviṭṭho, evameva te dhammā tehi dhammehi anugatā anupaviṭṭhā ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

S a m p a y u t t a k a t h ā .

VII. 3.

1. N’atthi cetasiko dhammo ti?

Āmantā.

Nanu atthi keci dhammā cittena saḥagatā saḥajātā saṃsaṭṭhā sampayuttā ekuppādā ekanirodhā ekavatthukā ekārammaṇā ti?

Āmantā.

Hañci atthi keci dhammā cittena saḥagatā saḥajātā saṃsaṭṭhā sampayuttā ekuppādā ekanirodhā ekavatthukā ekārammaṇā, no vata re vattabbe “N’atthi cetasiko dhammo ti.”

2. Phasso cittena saḥajāto ti?

Āmantā.

Hañci phasso cittena saḥajāto, tena vata re vattabbe “Phasso cetasiko ti.”

Vedanā—pe—saññā, cetanā—pe—saddhā viriyaṃ sati samādhi paññā rāgo doso moho—pe—anottappaṃ cittena saḥajātan ti?

Āmantā.

Hañci anottappaṃ cittena saḥajātaṃ, tena vata re vattabbe “Anottappaṃ cetasikan ti.”

3. Cittena saḥajātā ti katvā cetasikā ti?

Āmantā.

Phassena saḥajātā ti katvā phassikā ti?

Āmantā.

Cittena saḥajātā ti katvā cetasikā ti?

¹ sīlamhi, P.S₂.

Āmantā.

Vedanāya—pe—saññāya cetanāya saddhāya viriyena
satiyā samādhiyā paññāya rāgena dosena mohena—pe—
anottappena saha-jātā ti katvā anottappāsikā ¹ ti?

Āmantā.

4. N'atthi cetasiko dhammo ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“Cittaṃ h'idaṃ cetasikā ca dhammā

Anattato samviditassa honti.

Hinappanītaṃ tadubhaye veditvā

Sammaddaso ² vedi ³ palokadhamman ⁴ ti.”

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi atthi cetasiko dhammo ti.

5. N'atthi cetasiko dhammo ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Idha Kevaṭṭa ⁵ bhikkhu
parasattānaṃ parapuggalānaṃ cittaṃ pi ādisati, ceta-
sikaṃ pi ādisati, vitakkitāṃ pi ādisati, vicāritaṃ pi ādi-
sati ‘Evaṃ pi te mano, itthaṃ ⁶ pi te mano, iti pi te
cittān ti,’ ” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi atthi cetasiko dhammo ti.

C e t a s i k a k a t h ā .

VII. 4.

1. Cetasiko dhammo dānaṃ ti?

Āmantā.

¹ anottappaṃ siyā ti, P.S.S₂.

² samphattaso, P.; sampayuttaso, S. ³ veri, P.S.S₂.

⁴ phaloka°, P.

⁵ Kevaṭṭa all MSS. See Dīgha xi., note 2, p. 211.

⁶ itthaṃ, P.

Labbhā cetasiko dhammo paresaṃ dātun ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Labbhā cetasiko dhammo paresaṃ dātun ti?

Āmantā.

Labbhā phasso paresaṃ dātun ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Labbhā vedanā—pe—saññā cetanā saddhā viriyaṃ sati samādhi—pe—paññā paresaṃ dātun ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Na vattabbaṃ “Cetasiko dhammo dānan ti”?

Āmantā.

Dānaṃ anittaphalaṃ akantaphalaṃ amanuññaphalaṃ secanakaphalaṃ dukkhindriyaṃ¹ dukkhavipākaṃ ti?

Nanu dānaṃ itthaphalaṃ kantaphalaṃ manuññaphalaṃ asecanakaphalaṃ sukhindriyaṃ sukhavipākaṃ ti?

Āmantā.

Hañci dānaṃ itthaphalaṃ kantaphalaṃ manuññaphalaṃ asecanakaphalaṃ sukhindriyaṃ sukhavipākaṃ, tena vata re vattabbe “Cetasiko dhammo dānan ti.”

3. Dānaṃ itthaphalaṃ vuttaṃ Bhāgavatā, cīvaraṃ dānan ti?

Āmantā.

Cīvaraṃ itthaphalaṃ kantaphalaṃ manuññaphalaṃ asecanakaphalaṃ sukhindriyaṃ sukhavipākaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dānaṃ itthaphalaṃ vuttaṃ Bhāgavatā, piṇḍapāto, senāsaṇaṃ, gilānapaccayabhesajjaparikkhāro dānan ti?

Āmantā.

Gilānapaccayabhesajjaparikkhāro itthaphalo kantaphalo manuññaphalo asecanakaphalo sukhindriyo sukhavipāko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Na vattabbaṃ “Cetasiko dhammo dānan ti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhāgavatā—

¹ dukkhudrayaṃ, M.K.

“Saddhā hiriyaṃ¹ kusalañ ca dānaṃ
Dhammā ete sappurisānuyātā
Etaṃ hi maggaṃ diviyaṃ vadanti²
Etena hi gacchati devalokaṃ ti.”

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi cetasiko dhammo dānaṃ ti.

5. Na vattabbaṃ “Cetasiko dhammo dānaṃ ti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā — “Pañc'imāni Bhikkhave dānāni mahādānāni aggaññāni rattaññāni vaṃsaññāni porāṇāni asaṃkiṇṇāni asaṃkiṇṇapubbāni na saṃkiyanti, na saṃkiyissanti, appaṭikuṭṭhāni samaṇehi brāhmaṇehi viññūhi. Katamāni pañca? Idha Bhikkhave ariyasāvako pāṇātipātaṃ pahāya pāṇātipātā paṭivirato hoti, pāṇātipātā paṭivirato Bhikkhave ariyasāvako aparimāṇānaṃ sattānaṃ abhayaṃ deti, averaṃ deti, abyāpajjhaṃ deti, aparimāṇānaṃ sattānaṃ abhayaṃ datvā, averaṃ datvā, abyāpajjhaṃ datvā aparimāṇassa abhayassa averassa abyāpajjhassa bhāgi hoti: idaṃ Bhikkhave paṭhamāṃ dānaṃ mahādānaṃ aggaññaṃ rattaññaṃ vaṃsaññaṃ porāṇaṃ asaṃkiṇṇaṃ asaṃkiṇṇapubbaṃ na saṃkiyati, na saṃkiyissati, appaṭikuṭṭhaṃ samaṇehi brāhmaṇehi viññūhi. Puna ca paraṃ Bhikkhave ariyasāvako adinnādāyaṃ pahāya—pe—kāmesu micchācāraṃ pahāya—pe—musāvādaṃ pahāya — pe — surāmerayamajjapamādaṭṭhānaṃ pahāya surāmerayamajjapamādaṭṭhānā paṭivirato hoti, surāmerayamajjapamādaṭṭhānā paṭivirato Bhikkhave ariyasāvako aparimāṇānaṃ sattānaṃ abhayaṃ deti, averaṃ deti, abyāpajjhaṃ deti, aparimāṇānaṃ sattānaṃ abhayaṃ datvā, averaṃ datvā, abyāpajjhaṃ datvā aparimāṇassa abhayassa averassa abyāpajjhassa bhāgi hoti: idaṃ Bhik-

¹ viriyaṃ, P.S.₂.

² dibbaṃ caranti, P.S.S.₂.; dibbaṃ c'ayaṃ vadanti, M.; diviyaṃ vadanti, K.

khavē pañcamam dānam mähādānam aggaññam rattaññam vaṃsaññam porānam asaṃkiṇṇam asaṃkiṇṇapubbam na saṃkiyati, na saṃkiyissati, appaṭikuṭṭham samaṇehi brāhmaṇehi viññūhi. Imāni kho Bhikkhave pañca dānāni mahādānāni aggaññāni rattaññāni vaṃsaññāni porānāni asaṃkiṇṇāni asaṃkiṇṇapubbāni na saṃkiyanti, na saṃkiyissanti, appaṭikuṭṭhāni samaṇehi brāhmaṇehi viññūhīti.”

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi cetasiko dhammo dānan ti.

6. Na vattabbam “Deyyadhammo dānan ti”?

Āmantā.

Nanu vuttam Bhagavatā—“Idh'ekacco annam deti, pānam deti, vattham deti, yānam deti, mālam deti, gandham deti, vilepanam deti, seyyam deti, āvasatham deti, padīpeyyam detīti.”

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi deyyadhammo dānan ti.

7. Deyyadhammo dānan ti?

Āmantā.

Deyyadhammo iṭṭhaphalo kantaphalo manuññaphalo asecanakaphalo sukhindriyo sukhavipāko ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Dānam iṭṭhaphalam vuttam Bhagavatā, cīvaram dānan ti?

Āmantā.

Cīvaram iṭṭhaphalam kantaphalam manuññaphalam asecanakaphalam sukhindriyam sukhavipākan ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Dānam iṭṭhaphalam vuttam Bhagavatā, piṇḍapāto dānam, senāsanam dānam, gilānapaccayabhesajjaparikkhāro dānan ti?

Āmantā.

Gilānapaccayabhesajjaparikkhāro iṭṭhaphalo kantaphalo manuññaphalo asecanakaphalo sukhindriyo sukhavipāko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi na vattabbaṃ “Deyyadhammo dānaṃ ti.”

D ā n a k a t h ā .

VII. 5.

1. Paribhogamayam puññaṃ vaḍḍhatīti¹ ?

Āmantā.

Paribhogamayo phasso vaḍḍhati, vedanā vaḍḍhati, saññā vaḍḍhati, cetanā vaḍḍhati, cittaṃ vaḍḍhati, saddhā vaḍḍhati, viriyam vaḍḍhati, sati vaḍḍhati, samādhi vaḍḍhati, paññā vaḍḍhatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paribhogamayam puññaṃ vaddhatīti ?

Āmantā.

Latā viya vaḍḍhati, māluvā viya vaḍḍhati, rukkho viya vaḍḍhati, tiṇaṃ viya vaḍḍhati, puñjapuñjo viya vaḍḍhatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Paribhogamayam puññaṃ vaḍḍhatīti ?

Āmantā.

Dāyako dānaṃ datvā na samannāharati, hoti puññaṃ ti ?

Āmantā.

Anāvaṭṭantassa² hoti, anābhogassa hoti, asamannāharantassa hoti, amanasikarontassa hoti, acetayantassa hoti, apatthayantassa hoti, apanidahantassa hotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu āvaṭṭantassa hoti, ābhogassa hoti, samannāharantassa hoti, manasikarontassa hoti, cetayantassa hoti, patthayantassa hoti, paṇidahantassa hotīti ?

Āmantā.

¹ samvaḍḍhati, P.S.

² anāvajjantassa, K. ; Aṭṭhakathā gives both vajjo and vaṭṭo.

Hañci āvaṭṭantassa hoti, ābhogassa hoti, samannāharantassa hoti, manasikarontassa hoti, cetayantassa hoti, patthayantassa hoti, paṇidahantassa hoti, no vata re vattabbe “Paribhogamayam puññaṃ vaḍḍhatīti.”

3. Paribhogamayam puññaṃ vaddhatīti?

Āmantā.

Dāyako dānaṃ datvā kāmavitakkaṃ vitakketi, byāpādavittakkaṃ vitakketi, vihiṃsāvitakkaṃ vitakketi, hoti puññaṃ ti?

Āmantā.

Dvinnam phassānaṃ¹—pe—dvinnam cittānaṃ samodhānaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dvinnam phassānaṃ—pe—dvinnam cittānaṃ samodhānaṃ hotīti?

Āmantā.

Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnappaṇītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalākusalā² sāvajjānavajjā hīnappaṇītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Cattār'imāni Bhikkhave suvidūravidūrāni. Katamāni cattāri? Nabhañ ca Bhikkhave paṭhavī ca idaṃ paṭhamam suvidūravidūram; orimañ ca Bhikkhave tīraṃ samuddassa pārīmañ ca tīraṃ idaṃ duttiyaṃ suvidūravidūram; yato ca Bhikkhave verocano abbhudeti yattha ca atthameti, idaṃ tatiyaṃ suvidūravidūram, satañ ca Bhikkhave dhammo³ asatañ ca dhammo, idaṃ catuttham suvidūravidūram: imāni kho Bhikkhave cattāri suvidūravidūrānīti.

Nabhañ ca dūre paṭhavī ca dūre,

Pāraṃ samuddassa tadāhu dūre,

¹ phalānaṃ, P.S.S₂.; P.S.S₂. omit the next two lines down to hīnappaṇītā.

² P.S.S₂ omit this question.

³ dhammā, K.

Yato ca verocano abbhudeti
 Pabhaṅkaro yattha ca atthameti,
 Tato h'eva dūrataramaṃ vadanti
 Sataṅ ca dhammaṃ asataṅ ca dhammaṃ ;
 Abyāyiko hoti satamaṃ samāgamo
 Yāvam pi tiṭṭheyya tath'eva hoti
 Khippamaṃ haveti¹ asatamaṃ samāgamo
 Tasmā satamaṃ dhammo asabbhi ārakā ti."

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ "Kusalākusalā sāvajjānavajjā
 hīnappaṇītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti."

4. Na vattabbaṃ "Paribhogamayaṃ puññaṃ vaḍḍhatīti"?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

"Ārāmaropā vanaropā
 Ye janā setukārakā
 Papaṅ ca udapānaṅ ca
 Ye dadanti upassayaṃ,²
 Tesamaṃ divā ca ratto ca
 Sadā puññaṃ pavaḍḍhati,
 Dhammatṭhā sīlasampannā
 Te janā saggagāmino ti."

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi paribhogamayaṃ puññaṃ vaḍḍhatīti.

5. Na vattabbaṃ "Paribhogamayaṃ puññaṃ vaḍḍhatīti"?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Cattāro'me Bhikkhave

¹ haveti, M.K. ; hi veti, Morris, Ang. iv. 47.

² upāsayaṃ, P.

puññābhisandā kusalābhisandā sukhass'āhārā sovaggikā sukhavipākā saggasaṃvatttanikā iṭṭhāya kantāya manāpāya hitāya sukhāya saṃvattanti. Katame cattāro? Yassa Bhikkhave bhikkhu cīvaram paribhuñjamāno appamānaṃ cetosamādhim upasampajja viharati, appamāno tassa puññābhisando kusalābhisando sukhass'āhāro sovaggiko sukhavipāko saggasaṃvatttaniko iṭṭhāya kantāya manāpāya hitāya sukhāya saṃvattati; yassa Bhikkhave bhikkhu piṇḍapātaṃ paribhuñjamāno—pe—senāsaṇaṃ paribhuñjamāno—pe—gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṃ paribhuñjamāno appamānaṃ cetosamādhim upasampajja viharati, appamāno tassa puññābhisando kusalābhisando sukhass'āhāro sovaggiko sukhavipāko saggasaṃvatttaniko iṭṭhāya kantāya manāpāya hitāya sukhāya saṃvattanti. Ime kho Bhikkhave cattāro puññābhisandā kusalābhisandā sukhass'āhārā sovaggikā sukhavipākā saggasaṃvatttanikā iṭṭhāya kantāya manāpāya hitāya sukhāya saṃvattanti.”

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi paribhogamayaṃ puññaṃ vaḍḍhatīti.

6. Paribhogamayaṃ puññaṃ vaḍḍhatīti?

Āmantā.

Dāyako dānaṃ deti, paṭiggāhako paṭiggahetvā na paribhuñjati chaḍḍeti vissajjeti, hoti puññaṃ ti?

Āmantā.

Hañci dāyako dānaṃ deti, paṭiggāhako paṭiggahetvā na paribhuñjati chaḍḍeti vissajjeti, hoti puññaṃ, no vata re vattabbe “Paribhogamayaṃ puññaṃ vaḍḍhatīti.”

7. Paribhogamayaṃ puññaṃ vaḍḍhatīti?

Āmantā.

Dāyako dānaṃ deti, paṭiggāhake paṭiggahite rājāno vā haranti, corā vā haranti, aggi vā ḍahati, udakaṃ vā vahati, appiyā vā dāyādā haranti, hoti puññaṃ ti?

Āmantā.

Hañci dāyako dānaṃ deti, paṭiggāhake paṭiggahite rājāno vā haranti, corā vā haranti, aggi vā ḍahati, udakaṃ vā vahati, appiyā vā dāyādā haranti, hoti puññaṃ, no

vata re vattabbe “Paribhogamayam puññaṃ vadḍhatīti.”

Paribhogamayapuññakathā.

VII. 6.

1. Ito dinnena tattha yāpentīti ?

Āmantā.

Ito cīvaram denti, tam cīvaram tattha paribhuñjantīti ?

Na h’evam vattabbe—pe—

Ito piṇḍapātaṃ denti, ito senāsanam denti, ito gilāna-paccayabhesajjaparikkhāram denti, ito khādanīyam denti, ito bhojanīyam denti, ito pānīyam denti, tattha paribhuñjantīti ?

Na h’evam vattabbe—pe—

Ito dinnena tattha yāpentīti ?

Āmantā.

Añño aññassa kārako, parakatam sukhadukkham añño karoti, añño paṭisaṃvedetīti ?

Na h’evam vattabbe—pe—

2. Na vattabham “ Ito dinnena tattha yāpentīti ” ?

Āmantā.

Nanu petā attano atthāya dānam dentam anumodenti, cittam pasādenti, pītiṃ uppādenti, somanassam paṭilabbhantīti ?

Āmantā.

Hañci petā attano atthāya dānam dentam anumodenti, cittam pasādenti, pītiṃ uppādenti, somanassam paṭilabbhanti, tena vata re vattabbe “ Ito dinnena tattha yāpentīti.”

3. Na vattabham “ Ito dinnena tattha yāpentīti ” ?

Āmantā.

Nanu vuttam Bhagavatā—

“ Unname ¹ udakam vuttham
Yathā ninnaṃ pavattati,

¹ unnate, K.

Evameva ito dinnam
 Petānam upakappati.
 Yathā vārivahā pūrā
 Paripūrenti sāgaram,
 Evameva ito dinnam
 Petānam upakappati.
 Na hi tattha kasī atthi
 Gorakkh'ettha¹ na vijjati,
 Vanijjā² tādisī n'atthi
 Hiraññaena kayakkayam,
 Ito dinnena yāpenti
 Petā kālakatā tahi ti."

Atth'eva suttanto ti ?

Āmantā.

Tena hi ito dinnena tattha yāpentīti.

4. Na vattabham " Ito dinnena tattha yāpentīti " ?

Āmantā.

Nanu vuttam Bhagavatā—" Pañc'imāni Bhikkhave
 ṭhāṇāni sampassantā mātāpitāro puttam icchanti kule
 jāyamānam. Katamāni pañca ? Bhaṭo vā no bharissati,³
 kiccam vā no karissati, kulavamso⁴ ciram thassati, dayājjam
 paṭipajjati,⁵ atha vā pana petānam kālakatānam dakkhi-
 nam anuppadassati⁶ : imāni kho Bhikkhave pañca ṭhāṇāni
 sampassantā mātāpitāro puttam icchanti kule jāyamānan
 ti.

Pañca ṭhāṇāni sampassam
 Puttam icchanti paṇḍitā
 Bhato vā no bharissati,
 Kiccam vā no karissati,
 Kulavamso ciram⁷ tiṭṭhe
 Dāyajjam paṭipajjati,⁸

¹ ettam, P. ; etta, M.

³ kirissati, P. ; karissati, S.

⁵ me paṭipajjissati, M.

⁷ cīvare, S. ; cīre, P.

² vānijā, M.

⁴ kusalam vā so, P.

⁶ anupatissa, P.S₂.

⁸ paṭipajjinati, M.

Atha vā pana petānaṃ
 Dakkhiṇaṃ anuppadassati,¹
 Thāṇān'etāni sampassaṃ
 Puttaṃ icchanti paṇḍitā.
 Tasmā santo sappurisā
 Kataññū katavedino
 Bharanti² mātāpitāro
 Pubbe kataṃ anussaraṃ,
 Karonti tesāṃ kiccāni
 Yathā taṃ pubbakāriṇaṃ,³
 Ovādakārī bhaṭṭaposi⁴
 Kulavaṃsaṃ ahāpayāṃ
 Saddho sīlena sampanno
 Putto hoti paṣaṃsiyo⁵ ti."

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi ito dinnena tattha yāpentīti.

Ito dinnakathā.

VII. 7.

1. Paṭhavī kammaṇipāko ti?

Āmantā.

Sukhavedanīyā dukkhavedanīyā adukkhamasukhave-
 danīyā sukhāya vedanāya sampayuttā dukkhāya vedanāya
 sampayuttā adukkhamasukhāya vedanāya sampayuttā
 phassena sampayuttā vedanāya sampayuttā saññāya sampa-
 yuttā cetanāya sampayuttā cittaṇa sampayuttā sarammaṇā,
 atthi tāya āvaṭṭanā⁶ ābhogo samannāhāro manasikāro
 cetanā patthanā paṇidhīti?

¹ anupatissati, P.S₂; anupatipassati, S.   ² aranti, S.

³ pubbatādināṃ, P.S.S₂.   ⁴ athaposi, S.

⁵ samphassīyo, P.; sampassibho, S.; sampassīyo, S₂.

⁶ āvajjanā, K.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu na sukhavedanīyā na dukkhavedanīyā na adukkhamasukhavedanīyā na sukhāya vedanāya sampayuttā na dukkhāya vedanāya sampayuttā na adukkhamasukhāya vedanāya sampayuttā na phassena sampayuttā na vedanāya sampayuttā na saññāya sampayuttā na cetanāya sampayuttā na cittaena sampayuttā, anārammaṇā, n'atthi tāya āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhīti?

Āmantā.

Hañci na sukhavedanīyā—pe—anārammaṇā, n'atthi tāya āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhi, no vata re vattabbe “Paṭhavī kammavipāko ti.”

2. Phasso kammavipāko phasso sukhavedanīyo dukkhavedanīyo adukkhamasukhavedanīyo, sukhāya vedanāya sampayutto, dukkhāya—pe—adukkhamasukhāya vedanāya sampayutto, phassena sampayutto, vedanāya sampayutto, saññāya sampayutto, cetanāya sampayutto, cittaena sampayutto, sārammaṇā, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Paṭhavī kammavipāko paṭhavī sukhavedanīyā dukkhavedanīyā adukkhamasukhavedanīyā, sukhāya vedanāya sampayuttā, dukkhāya—pe—adukkhamasukhāya vedanāya sampayuttā, phassena sampayuttā, vedanāya sampayuttā, saññāya sampayuttā, cetanāya sampayuttā, cittaena sampayuttā, sārammaṇā, atthi tāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paṭhavī kammavipāko, paṭhavī na sukhavedanīyā, na dukkhavedanīyā—pe—anārammaṇā, n'atthi tāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Phasso kammavipāko, phasso na sukhavedanīyo, na dukkhavedanīyo—pe—anārammaṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

3. Paṭhavī kammavipāko ti?

Āmantā.

Paṭhavī paggahaniggahūpagā chedanabhedanūpagā ti?

Āmantā.

Kammavipāko paggahaniggahūpago chedanabhedanū-
pago ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Labbhā paṭhavī ketuṃ viketuṃ ¹ āṭhapetuṃ ocinituṃ
vicinituṃ ti ?

Āmantā.

Labbhā kammavipāko ketuṃ viketuṃ āṭhapetuṃ ocini-
tuṃ vicinituṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paṭhavī paresaṃ sādharmaṇā ti ?

Āmantā.

Kammavipāko paresaṃ sādharmaṇo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kammavipāko paresaṃ sādharmaṇo ti ?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“ Asādhāraṇaṃ aññesaṃ
Acoraharaṇo ² nidhi,
Kayirātha macco ³ puññāni
Sace sucaritaṃ careti.”

Atth'eva suttanto ti ?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “ Kammavipāko paresaṃ sādha-
raṇo ti.”

4. Paṭhavī kammavipāko ti ?

Āmantā.

Paṭhamam paṭhavī saṇṭhāti, ⁴ pacchā sattā uppajjantīti ?

Āmantā.

Paṭhamam vipāko uppajjati, pacchā vipākapaṭilābhāya
kammaṃ karontīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Paṭhavī sabbasattānaṃ kammavipāko ti ?

¹ vikketuṃ, M.

² atha corāharaṇo, P.

³ kayirathammacco, P.

⁴ sandhāti, P.

Āmantā.

Sabbe sattā paṭhavim paribhuñjantīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sabbe sattā paṭhavim paribhuñjantīti ?

Āmantā.

Atthi keci paṭhavim aparibhuñjitvā¹ parinibbāyantīti ?²

Āmantā.

Atthi keci kammavipākaṃ akhepetvā parinibbāyantīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Paṭhavī Cakkavattisattassa kammavipāko ti ?

Āmantā.

Aññe sattā paṭhavim paribhuñjantīti ?

Āmantā.

Cakkavattisattassa kammavipākaṃ aññe sattā paribhuñjantīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkavattisattassa kammavipākaṃ aññe sattā paribhuñjantīti ?

Āmantā.

Cakkavattisattassa phassaṃ vedanaṃ saññaṃ cetanaṃ cittaṃ saddhaṃ viriyaṃ satiṃ samādhim paññaṃ aññe sattā paribhuñjantīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Na vattabbaṃ “ Paṭhavī kammavipāko ti ” ?

Āmantā.

Nanu atthi issariyasamvattanikaṃ³ kammaṃ, adhipaccasamvattanikaṃ kamman ti.

Āmantā.

Hañci atthi issariyasamvattanikaṃ kammaṃ, adhipaccasamvattanikaṃ kamman, tena vata re vattabbe “ Paṭhavī kammavipāko ti.”

P a ṭ h a v ī k a m m a v i p ā k a k a t h ā.

¹ pari°, K.

² aperi°, P.

³ °yam, M.K.

VII. 8.

1. Jarāmarañam vipāko ti?

Āmantā.

Sukhavedanīyam dukkhavedanīyam adukkhamasukhavedanīyam sukhāya vedanāya sampayuttam dukkhāya vedanāya sampayuttam adukkhamasukhāya vedanāya sampayuttam phassena sampayuttam vedanāya sampayuttam saññāya sampayuttam cetanāya sampayuttam cittena sampayuttam sārammaṇam, atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu na sukhavedanīyam—pe—anārammaṇam, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Hañci na sukhavedanīyam—pe—anārammaṇam, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, no vata re vattabbe “Jarāmarañam vipāko ti.”

2. Phasso vipāko, phasso sukhavedanīyo—pe—sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Jarāmarañam vipāko, jarāmarañam sukhavedanīyam—pe—sārammaṇam, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Jarāmarañam vipāko, jarāmarañam na sukhavedanīyam—pe—anārammaṇam, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Phasso vipāko, phasso na sukhavedanīyo—pe—anārammaṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Akusalānam dhammānam jarāmarañam akusalānam dhammānam vipāko ti?

Āmantā.

Kusalānam dhammānam jarāmarañam kusalānam dhammānam vipāko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalānaṃ dhammānaṃ jarāmarāṇaṃ na vattabbaṃ
“ Kusalānaṃ dhammānaṃ vipāko ti ” ?

Āmantā.

Akusalānaṃ dhammānaṃ jarāmarāṇaṃ na vattabbaṃ
“ Akusalānaṃ dhammānaṃ vipāko ti ” ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Kusalānaṃ dhammānaṃ jarāmarāṇaṃ akusalānaṃ
dhammānaṃ vipāko ti ?

Āmantā.

Akusalānaṃ dhammānaṃ jarāmarāṇaṃ kusālānaṃ
dhammānaṃ vipāko ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Akusalānaṃ dhammānaṃ jarāmarāṇaṃ na vattabbaṃ
“ Kusalānaṃ dhammānaṃ vipāko ti ” ?

Āmantā.

Kusalānaṃ dhammānaṃ jarāmarāṇaṃ na vattabbaṃ
“ Akusalānaṃ dhammānaṃ vipāko ti ” ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Kusalānaṃ ca akusalānaṃ ca dhammānaṃ jarāmarā-
ṇaṃ akusalānaṃ dhammānaṃ vipāko ti ?

Āmantā.

Kusalānaṃ ca akusalānaṃ ca dhammānaṃ jarāmarāṇaṃ
kusālānaṃ dhammānaṃ vipāko ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalānaṃ ca akusalānaṃ ca dhammānaṃ jarāmarāṇaṃ
na vattabbaṃ “ Kusalānaṃ dhammānaṃ vipāko ti ” ?

Āmantā.

Kusalānaṃ ca akusalānaṃ ca dhammānaṃ jarāmarā-
ṇaṃ na vattabbaṃ “ Akusalānaṃ dhammānaṃ vipāko
ti ” ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Na vattabbaṃ “ Jarāmarāṇaṃ vipāko ti ” ?

Āmantā.

Nanu atthi dubbaṇṇasaṃvattanikaṃ kammaṃ, appā-
yukasāṃvattanikaṃ kammaṃ ti ?

Āmantā.

Hañci atthi dubbaṇṇasaṃvattanikaṃ kammaṃ, appāyu-

kaṣaṇvattanikaṃ kammaṃ, tena vata re vattabbe “Jarāmarāṇaṃ vipāko ti.”

Jarāmarāṇaṃ vipāko ti kathā.

VII. 9.

1. N’atthi ariyadhammavipāko ti ?

Āmantā.

Nanu mahapphalaṃ sāmāññaṃ, mahapphalaṃ brahmaññaṃ ti ?

Āmantā.

Hañci mahapphalaṃ sāmāññaṃ, mahapphalaṃ brahmaññaṃ, no vata re vattabbe “N’atthi ariyadhammavipāko ti.”

2. N’atthi ariyadhammavipāko ti ?

Āmantā.

Nanu atthi sotāpattiphalan ti ?

Āmantā.

Hañci atthi sotāpattiphalan, no vata re vattabbe “N’atthi ariyadhammavipāko ti.”

Nanu atthi sakadāgāmiphalaṃ—pe—anāgāmiphalaṃ—pe—arahattaphalan ti ?

Āmantā.

Hañci atthi arahattaphalaṃ, no vata re vattabbe “N’atthi ariyadhammavipāko ti.”

3. Sotāpattiphalan na vipāko ti ?

Āmantā.

Dānaphalaṃ na vipāko ti ?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Sotāpattiphalan na vipāko ti ?

Āmantā.

Silaphalaṃ—pe—bhāvanāphalaṃ na vipāko ti ?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Sakadāgāmiphalaṃ—pe—anāgāmiphalaṃ—pe—arahattaphalaṃ na vipāko ti ?

Āmantā.

Dānaphalaṃ na vipāko ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahattaphalaṃ na vipāko ti ?

Āmantā.

Silaphalaṃ—pe—bhāvanāphalaṃ na vipāko ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Dānaphalaṃ vipāko ti ?

Āmantā.

Sotāpattiphalaṃ vipāko ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dānaphalaṃ vipāko ti ?

Āmantā.

Sakadāgāmiphalaṃ—pe—anāgāmiphalaṃ—pe—arahattaphalaṃ vipāko ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Silaphalaṃ—pe—bhāvanāphalaṃ vipāko ti ?

Āmantā.

Sotāpattiphalaṃ vipāko ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Bhāvanāphalaṃ vipāko ti ?

Āmantā.

Sakadāgāmiphalaṃ—pe—anāgāmiphalaṃ—pe—arahattaphalaṃ vipāko ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Kāmāvacaraṃ kusalaṃ savipākaṃ ti ?

Āmantā.

Lokuttaraṃ kusalaṃ savipākaṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpāvacaraṃ kusalaṃ—pe—arūpāvacaraṃ kusalaṃ savipākaṃ ti ?

Āmantā.

Lokuttaraṃ kusalaṃ savipākaṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Lokuttaraṃ kusalaṃ avipākaṃ ti ?

Āmantā.

Kāmāvacaraṃ kusalaṃ avipākaṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Lokuttaraṃ kusalaṃ avipākaṃ ti ?

Āmantā.

Rūpāvacaraṃ kusalaṃ — pe — arūpāvacaraṃ kusalaṃ
avipākaṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Kāmāvacaraṃ kusalaṃ savipākaṃ ācayagāmīti ?¹

Āmantā.

Lokuttaraṃ kusalaṃ savipākaṃ ācayagāmīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpāvacaraṃ kusalaṃ — pe — arūpāvacaraṃ kusalaṃ
savipākaṃ ācayagāmīti ?

Āmantā.

Lokuttaraṃ kusalaṃ savipākaṃ ācayagāmīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Lokuttaraṃ kusalaṃ savipākaṃ apacayagāmīti ?

Āmantā.

Kāmāvacaraṃ kusalaṃ savipākaṃ apacayagāmīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Lokuttaraṃ kusalaṃ savipākaṃ apacayagāmīti ?

Āmantā.

Rūpāvacaraṃ kusalaṃ — pe — arūpāvacaraṃ kusalaṃ
savipākaṃ apacayagāmīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

A r i y a d h a m m a v i p ā k a k a t h ā.

VII. 10.

1. Vipāko vipākadhammadhammo ti ?

Āmantā.

Tassa vipāko vipākadhammadhammo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tassa vipāko vipākadhammadhammo ti ?

Āmantā.

Tassa tass'eva n'atthi dukkhassa antakiriyā, n'atthi
vaṭṭupacchedo, n'atthi anupādāparinibbānaṃ ti ?

¹ °gāmin ti, M.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Vipāko vipākadhammadhammo ti?

Āmantā.

Vipāko ti vā vipākadhammadhammo ti vā, vipākadhammadhammo ti vā, vipāko ti vā, esese ekaṭṭhe same sabhāge tājāte ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Vipāko vipākadhammadhammo ti?

Āmantā.

Vipāko ca vipākadhammadhammo ca, vipākadhammadhammo ca vipāko ca sahaḡatā sahaḡatā saṃsaṭṭhā saṃpayuttā ekuppādā ekanirodhā ekavatthukā ekārammaṇā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Vipāko vipākadhammadhammo ti?

Āmantā.

Taṇ ñeva akusalaṃ so akusalassa vipāko, taṇ ñeva kusalaṃ so kusalassa vipāko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vipāko vipākadhammadhammo ti?

Āmantā.

Yen'eva cittaṇa pāṇaṃ haṇati, ten'eva cittaṇa niraye paccati : yen'eva cittaṇa dāṇaṃ deti, ten'eva cittaṇa sagge modatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Na vattabbaṃ “ Vipāko vipākadhammadhammo ti ” ?

Āmantā.

Nanu vipākā cattāro khandhā arūpino ¹ aññaṃañña-paccayā ti?

Āmantā.

Haṇci vipākā cattāro khandhā arūpino aññaṃañña-paccayā, tena vata re vattabbe “ Vipāko vipākadhammadhammo ti.”

V i p ā k a d h a m m a d h a m m o t i k a t h ā.

¹ arūpā no, P.

S a t t a m o V a g g o.

Saṅgaho, Sampayutto, Cetasiko dhammo,
 Cetasikaṃ dānaṃ, Paribhogamayaṃ puññaṃ vaḍḍhati,
 Ito dinnena tattha yāpentīti, Paṭhavī kammavipāko,
 Jarāmarāṇaṃ vipāko, N'atthi ariyadhammavipāko ti,
 Vipāko vipākadhammadhammo ti.

VIII. 1.

1. Cha gatiyo ti?

Āmantā.

Nanu pañca gatiyo vuttā Bhagavatā, Nirayo, Tiracchānayani, Pettivisayo, Manussā, Devā ti?

Āmantā.

Hañci pañca gatiyo vuttā Bhagavatā, Nirayo, Tiracchānayani, Pettivisayo, Manussā, Devā, no vata re vattabbe “Cha gatiyo ti.”

2. Cha gatiyo ti?

Āmantā.

Nanu Kālakañjakā¹ Asurā petānaṃ samānavañṇā samānabhogā samānāhārā samānāyukā petehi saha āvāhavivāhaṃ gacchantīti?

Āmantā.

Hañci Kālakañjakā Asurā petānaṃ samānavañṇā samānabhogā samānāhārā samānāyukā petehi saha āvāhavivāhaṃ gacchanti, no vata re vattabbe “Cha gatiyo ti.”

3. Cha gatiyo ti?

Āmantā.

Nanu Vepacittiparisā Devānaṃ samānavañṇā samānabhogā samānāhārā samānāyukā Devehi saha āvāhavivāhaṃ gacchantīti?

Āmantā.

Hañci Vepacittiparisā Devānaṃ samānavañṇā samānabhogā samānāhārā samānāyukā Devehi saha āvāhavivāhaṃ gacchanti, no vata re vattabbe “Cha gatiyo ti.”

4. Cha gatiyo ti?

Āmantā.

Nanu Vepacittiparisā pubbadevā ti?

Āmantā.

Hañci Vepacittiparisā pubbadevā, no vata re vattabbe “Cha gatiyo ti.”

5. Na vattabbaṃ “Cha gatiyo ti”?

Āmantā.

¹ kālakatā, P.

Nanu atthi asurakāyo ti ?

Āmantā.

Hañci atthi asurakāyo, tena vata re vattabbe “Cha gatiyo ti.”

Gat ikathā.

VIII. 2.

1. Atthi antarābhavo ti ?

Āmantā.

Kāmabhavo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi antarābhavo ti ?

Āmantā.

Rūpabhavo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi antarābhavo ti ?

Āmantā.

Arūpabhavo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Atthi antarābhavo ti ?

Āmantā.

Kāmabhavassa ca rūpabhavassa ca antare atthi antarābhavo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi antarābhavo ti ?

Āmantā.

Rūpabhavassa ca arūpabhavassa ca antare atthi antarābhavo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Kāmabhavassa ca rūpabhavassa ca antare n'atthi antarābhavo ti ?

Āmantā.

Hañci kāmabhavassa ca rūpabhavassa ca antare n'atthi antarābhavo, no vata re vattabbe “Atthi antarābhavo ti.”

Rūpabhavassa ca arūpabhavassa ca antare n'atthi antarābhavo ti ?

Āmantā.

Hañci rūpabhavassa ca arūpabhavassa ca antare n'atthi antarābhavo, no vata re vattabbe "Atthi antarābhavo ti."

4. Atthi antarābhavo ti?

Āmantā.

Pañcamī sā yoni, chaṭṭhamī sā gati, aṭṭhamī sā viññāṇa-
tṭhiti, dasamo so sattāvāso ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi antarābhavo ti?

Āmantā.

Antarābhavo bhavo gati sattāvāso saṃsāro yoni viññā-
ṇaṭṭhiti attabhāvapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi antarābhavūpagam kamman ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi antarābhavūpagā sattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Antarābhavā sattā jāyanti, jīyanti, mīyanti, cavanti,
uppajantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Antarābhavā atthi rūpam vedanā saññā saṃkhārā
viññāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Antarābhavo pañcavokārabhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Atthi kāmabhavo, kāmabhavo bhavo gati sattāvāso
saṃsāro yoni viññāṇaṭṭhiti attabhāvapaṭilābho ti?

Āmantā.

Atthi antarābhavo, antarābhavo bhavo gati sattāvāso
saṃsāro yoni viññāṇaṭṭhiti attabhāvapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi kāmabhavūpagam kamman ti?

Āmantā.

Atthi antarābhavūpagam kamman ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi kāmabhavūpagā sattā ti?

Āmantā.

Atthi antarābhavūpagā sattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmabhavē sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti
uppañjantīti?

Āmantā.

Antarābhavē sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti
uppañjantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmabhavē atthi rūpaṃ vedanā saññā saṃkhārā
viññāṇaṃ ti?

Āmantā.

Antarābhavē atthi rūpaṃ vedanā saññā saṃkhārā
viññāṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmabhavo pañcavokārabhavo ti?

Āmantā.

Antarābhavo pañcavokārabhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Atthi rūpabhavo, rūpabhavo bhavo gati sattāvāso
saṃsāro yoni viññāṇaṭṭhiti attabhāvapaṭilābho ti?

Āmantā.

Atthi antarābhavo, antarābhavo bhavo gati sattāvāso
saṃsāro yoni viññāṇaṭṭhiti attabhāvapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi rūpabhavūpagam kamman ti?

Āmantā.

Atthi antarābhavūpagam kamman ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi rūpabhavūpagā sattā ti?

Āmantā.

Atthi antarābhavūpagā sattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpabhavē sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti
uppañjantīti?

Āmantā.

Antarābhavē sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti
uppañjantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpabhavē atthi rūpaṃ vedanā saññā saṃkhārā
viññāṇaṃ ti?

Āmantā.

Antarābhavē atthi rūpaṃ vedanā saññā saṃkhārā
viññāṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpabhavo pañcavokārabhavo ti?

Āmantā.

Antarābhavo pañcavokārabhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Atthi arūpabhavo, arūpabhavo bhavo gati sattāvāso
saṃsāro yoni viññāṇaṭṭhiti attabhāvapaṭilābho ti?

Āmantā.

Atthi antarābhavo, antarābhavo bhavo gati sattāvāso
saṃsāro yoni viññāṇaṭṭhiti attabhāvapaṭilābho ti?

Āmantā.

Atthi arūpabhavūpagaṃ kamman ti?

Āmantā.

Atthi antarābhavūpagaṃ kamman ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi arūpabhavūpagā sattā ti?

Āmantā.

Atthi antarābhavūpagā sattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arūpabhavē sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti
uppañjantīti?

Āmantā.

Antarābhavē sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti
uppañjantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arūpabhavē atthi vedanā saññā saṃkhārā viññāṇaṃ
ti?

Āmantā.

Antarābhavē atthi vedanā saññā saṃkhārā viññāṇaṃ
ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arūpabhavo catuvokārabhavo ti?

Āmantā.

Antarābhavo catuvokārabhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. Atthi antarābhavo ti?

Āmantā.

Sabbesaṇ ñeva sattānaṃ atthi antarābhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sabbesaṇ ñeva sattānaṃ n'atthi antarābhavo ti?

Āmantā.

Hañci sabbesaṇ ñeva sattānaṃ n'atthi antarābhavo, no vata re vattabbe “Atthi antarābhavo ti.”

9. Atthi antarābhavo ti?

Āmantā.

Ānantarikassa¹ puggalassa atthi antarābhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Ānantarikassa puggalassa n'atthi antarābhavo ti?

Āmantā.

Hañci ānantarikassa puggalassa n'atthi antarābhavo, no vata re vattabbe “Atthi antarābhavo ti.”

10. Na-ānantarikassa puggalassa atthi antarābhavo ti?

Āmantā.

Ānantarikassa puggalassa atthi antarābhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Ānantarikassa puggalassa n'atthi antarābhavo ti?

Āmantā.

Na-ānantarikassa puggalassa n'atthi antarābhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nirayūpagassa puggalassa — pe — asaṇṇasattūpagassa puggalassa—pe—arūpūpagassa puggalassa atthi antarābhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arūpūpagassa puggalassa n'atthi antarābhavo ti?

Āmantā.

Hañci arūpūpagassa puggalassa n'atthi antarābhavo, no vata re vattabbe “Atthi antarābhavo ti.”

11. Na-arūpūpagassa puggalassa atthi antarābhavo ti?

Āmantā.

---

¹ anantarikassa, P.S.; ānantariyassa, M.K.

Arūpūpagassa puggalassa atthi antarābhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arūpūpagassa puggalassa n'atthi antarābhavo ti?

Āmantā.

Na-arūpūpagassa puggalassa n'atthi antarābhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

12. Na vattabbaṃ “Atthi antarābhavo ti”?

Āmantā.

Nanu antarāparinibbāyī puggalo atthīti?

Āmantā.

Hanci antarāparinibbāyī puggalo atthi, tena vata re vattabbe “Atthi antarābhavo ti.”

13. Antarāparinibbāyī puggalo atthīti katvā atthi antarābhavo ti?

Āmantā.

Upahaccaparinibbāyī puggalo atthīti katvā atthi upahaccabhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Antarāparinibbāyī puggalo atthīti katvā atthi antarābhavo ti?

Āmantā.

Asaṃkhāraparinibbāyī puggalo—pe—asaṃkhāraparinibbāyī puggalo atthīti katvā atthi asaṃkhārabhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

A n t a r ā b h a v a k a t h ā .

VIII. 3.

1. Pañc'eva kāmagaṇā kāmādhātū ti?

Āmantā.

Nanu atthi tappaṭisaññutto¹ chando ti?

Āmantā.

Hañci atthi tappaṭisaññutto chando, no vata re vattabbe “Pañc'eva kāmagaṇā kāmādhātū ti.”

Nanu atthi tappaṭisaññutto rāgo, tappaṭisaññutto

¹ tappamṭisañ°, P.

chandarāgo, tappaṭisaññutto saṃkappo, tappaṭisaññutto rāgo, tappaṭisaññutto saṃkapparāgo, tappaṭisaññuttā pīti, tappaṭisaññuttam somanassam, tappaṭisaññuttam pītiso-manassan ti?

Āmantā.

Hañci atthiappaṭisaññuttam pītiso-manassam, no vata re vattabbe “Pañc’eva kāmagaṇā kāmadhātū ti.”

2 Pañc’eva kāmagaṇā kāmadhātū ti?

Āmantā.

Manussānaṃ cakkhum na kāmadhātūti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Manussānaṃ sotaṃ—pe—manussānaṃ ghānaṃ—pe—manussānaṃ jivhā—pe—manussānaṃ kāyo—pe—manussānaṃ mano na kāmadhātūti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Manussānaṃ mano na kāmadhātūti?

Āmantā.

Nanu vuttam Bhagavatā—

“Pañca kāmagaṇā loke
Mano chaṭṭhā paveditā,
Ettha chandaṃ virājetvā
Evaṃ dukkhā pamuccatīti.”

Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Manussānaṃ mano na kāmadhātūti.”

3. Pañc’eva kāmagaṇā kāmadhātū ti?

Āmantā.

Kāmagaṇā bhavo gati sattāvāso saṃsāro yoni viññāṇa-ṭṭhiti attabhāvapaṭilābho ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Atthi kāmagaṇūpagaṃ kamman ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Atthi kāmagaṇūpagā sattā ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Kāmagaṇe sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti uppajjantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmaguṇe atthi rūpaṃ vedanā saññā saṃkhārā
viññāṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmaguṇā pañcavokārabhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmaguṇe Sammāsambuddhā uppajjanti, Paccekasam-
buddhā uppajjanti, sāvakaṃyugaṃ uppajjatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Kāmadhātu bhavo gati sattāvāso saṃsāro yoni
viññāṇaṭṭhiti attabhāvaṭṭilābho ti?

Āmantā.

Kāmaguṇā bhavo gati sattāvāso saṃsāro yoni viññāṇaṭ-
ṭhiti attabhāvaṭṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi kāmadhātūpaṃ kamman ti?

Āmantā.

Atthi kāmaguṇūpaṃ kamman ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi kāmadhātūpagā sattā ti?

Āmantā.

Atthi kāmaguṇūpagā sattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmadhātuyā sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti
uppajjantīti?

Āmantā.

Kāmaguṇā sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti
uppajjantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmadhātuyā atthi rūpaṃ vedanā saññā saṃkhārā
viññāṇaṃ ti?

Āmantā.

Kāmaguṇā atthi rūpaṃ vedanā saññā saṃkhārā
viññāṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmadhātu pañcavokārabhavo ti?

Āmantā.

Kāmaguṇā pañcavokārabhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmadhātuyā Sammāsambuddhā uppajjanti, Pacceka-sambuddhā uppajjanti, sāvakayugaṃ uppajjatīti ?

Āmantā.

Kāmaguṇā Sammāsambuddhā uppajjanti, Pacceka-sambuddhā uppajjanti, sāvakayugaṃ uppajjatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Na vattabbaṃ “ Pañc'eva kāmaguṇā kāmadhātūti ” ?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“ Pañc'ime Bhikkhave kāmaguṇā. Katāme pañca ? Cakkhaviññeyyā rūpā iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajanīyā, sotaviññeyyā saddā—pe—ghānaviññeyyā gandhā—pe—jivhāviññeyyā rasā—pe—kāyaviññeyyā phoṭṭhabbā iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajanīyā ; ime kho Bhikkhave pañca kāmaguṇā ti.” Atth'eva suttanto ti ?

Āmantā.

Tena hi pañc'eva kāmaguṇā kāmadhātūti.

K ā m a g u ṇ a k a t h ā

VIII. 4.

1. Pañc'ev'āyatanā kāmā ti ?

Āmantā.

Nanu atthi tappaṭisaññutto chando ti ?

Āmantā.

Hañci atthi tappaṭisaññutto chando, no vata re vattabbe “ Pañc'ev'āyatanā kāmā ti.”

Nanu atthi tappaṭisaññutto rāgo, tappaṭisaññutto chandarāgo, tappaṭisaññutto saṃkappo, tappaṭisaññutto rāgo, tappaṭisaññutto saṃkapparāgo, tappaṭisaññuttā pīti, tappaṭisaññuttaṃ somanassaṃ, tappaṭisaññuttaṃ pītiso-manassan ti ?

Āmantā.

Hañci atthi tappaṭisaññuttaṃ pītisomanassaṃ, no vata re vattabbe “ Pañc'ev'āyatanā kāmā ti.”

2. Na vattabbam “Pañc’ev’āyatanā kāmā ti”?

Āmantā.

Nanu vuttam Bhagavatā—“Pañc’ime Bhikkhave kāmāgunā. Katame pañca? Cakkhuvīññeyyā rūpā iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajanīyā, sotavīññeyyā saddā—pe—ghānavīññeyyā gandhā—pe—jivhāvīññeyyā rasā—pe—kāyavīññeyyā phoṭṭhabbā iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajanīyā; ime kho Bhikkhave pañca kāmāgunā ti.” Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi pañc’ev’āyatanā kāmā ti.

3. Pañc’ev’āyatanā kāmā ti?

Āmantā.

Nanu vuttam Bhagavatā—“Pañc’ime Bhikkhave kāmāgunā. Katame pañca? Cakkhuvīññeyyā rūpā—pe—kāyavīññeyyā phoṭṭhabbā iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajanīyā; ime kho Bhikkhave pañca kāmāgunā. Api ca Bhikkhave nete kāmāgunā nāma.¹

Te ariyassa vinaye vuccanti
 Samkapparāgo purissassa kāmo.
 Na te kāmā yāni citrāni loke
 Samkapparāgo purisassa kāmo.
 Tiṭṭhanti citrāni tath’eva loke,
 Ath’ettha² dhīrā vinayan ti chandan ti.”

Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbam “Pañc’ev’āyatanā kāmā ti.”

K ā m a k a t h ā .

VIII. 5.

1. Rūpino dhammā rūpadhātūti?

Āmantā.

¹ nām’ ete, P.M.

² ath’etta, P.S., atth’ettha, M.

Rūpaṃ bhavo gati sattāvāso saṃsāro yoni viññāṇaṭṭhiti
attabhāvaapaṭilābho ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi rūpūpaṃ kamman ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi rūpūpaṃ sattā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpe sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti uppajjanti—
ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpe atthi rūpaṃ vedanā saññā saṃkhārā viññāṇan
ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpaṃ pañcavokārabhavo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Rūpadhātu bhavo gati—pe—attabhāvaapaṭilābho ti ?

Āmantā.

Rūpaṃ bhavo gati—pe—attabhāvaapaṭilābho ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi rūpadhātūpaṃ kamman ti ?

Āmantā.

Atthi rūpūpaṃ kamman ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi rūpadhātūpaṃ sattā ti ?

Āmantā.

Atthi rūpūpaṃ sattā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpadhātuyā sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti
uppajjanti—ti ?

Āmantā.

Rūpe sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti uppajjan-
tīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpadhātuyā atthi rūpaṃ vedanā saññā saṃkhārā
viññāṇan ti ?

Āmantā.

Rūpe atthi rūpaṃ vedanā saññā saṃkhārā viññāṇan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpadhātu pañcavokārabhavo ti?

Āmantā.

Rūpaṃ pañcavokārabhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpino dhammā rūpadhātu, kāmadhātuyā atthi rūpan ti?

Āmantā.

Sā va kāmadhātu, sā rūpadhātūti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sā va kāmadhātu, sā rūpadhātūti?

Āmantā.

Kāmabhavena samannāgato puggalo dvīhi bhavehi samannāgato hoti kāmabhavena ca rūpabhavena cāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

R ū p a d h ā t u k a t h ā .

VIII. 6.

1. Arūpino dhammā arūpadhātūti?

Āmantā.

Vedanā bhavo gati sattāvāso saṃsāro yoni viññāṇaṭṭhiti attabhāvaapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi vedanūpagam kamman ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi vedanūpagā sattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vedanāya sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti up-pajjantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vedanāya atthi vedanā saññā saṃkhārā viññāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vedanā catuvokārabhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Arūpadhātu bhavo gati—pe—attabhāvaapaṭilābho ti?

Āmantā.

Vedanā bhavo gati—pe—attabhāvapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi arūpadhātūpagaṃ kamman ti?

Āmantā.

Atthi vedanūpagaṃ kamman ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi arūpadhātūpagā sattā ti?

Āmantā.

Atthi vedanūpagā sattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arūpadhātuyā sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti
upapajjantīti?

Āmantā.

Vedanāya sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti up-
pajjantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arūpadhātuyā atthi vedanā saññā saṃkhārā viññāṇan
ti?

Āmantā.

Vedanāya atthi vedanā saññā saṃkhārā viññāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arūpadhātu catuvokārabhavo ti?

Āmantā.

Vedanā catuvokārabhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arūpino dhammā arūpadhātu, kāmadhātuyā atthi vedanā
saññā saṃkhārā viññāṇan ti?

Āmantā.

Sā va kāmadhātu, sā arūpadhātūti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sā va kāmadhātu, sā arūpadhātūti?

Āmantā.

Kāmabhavena samannāgato puggalo dvīhi bhavehi sa-
mannāgato hoti kāmabhavena ca arūpabhavena cāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpino dhammā rūpadhātu, arūpino dhammā arūpa-
dhātu, kāmadhātuyā atthi rūpaṃ vedanā saññā saṃkhārā
viññāṇan ti?

Āmantā.

Sā va kāmādhātu, sā rūpadhātu, sā arūpadhātūti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sā va kāmādhātu, sā rūpadhātu, sā arūpadhātūti ?

Āmantā.

Kāmabhavena samannāgato puggalo tīhi bhavehi samannāgato hoti kāmabhavena ca rūpabhavena ca arūpabhavena cāti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

A r ū p a d h ā t u k a t h ā .

VIII. 7.

1. Saḷāyataniko attabhāvo rūpadhātuyā ti ?

Āmantā.

Atthi tattha ghānāyatanan ti ?

Āmantā.

Atthi tattha gandhāyatanan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi tattha jivhāyatanan ti ?

Āmantā.

Atthi tattha rasāyatanan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi tattha kāyāyatanan ti ?

Āmantā.

Atthi tattha phoṭṭhabbāyatanan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. N'atthi tattha gandhāyatanan ti ?

Āmantā.

N'atthi tāttha ghānāyatanan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

N'atthi tattha rasāyatanan ti ?

Āmantā.

N'atthi tattha jivhāyatanan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

N'atthi tattha phoṭṭhabbāyatanan ti ?

Āmantā.

N'atthi tattha kāyāyatanan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Atthi tattha cakkhāyatanam, atthi rūpāyatanan ti?

Āmantā.

Atthi tattha ghāṇāyatanam, atthi gandhāyatanan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi tattha cakkhāyatanam, atthi rūpāyatanan ti?

Āmantā.

Atthi tattha jivhāyatanam, atthi rasāyatanam—pe—
atthi tattha kāyāyatanam, atthi phoṭṭhabbāyatanan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Atthi tattha sotāyatanam, atthi saddāyatanam—pe—
—atthi tattha manāyatanam, atthi dhammāyatanan ti?

Āmantā.

Atthi tattha ghāṇāyatanam, atthi gandhāyatanan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi tattha manāyatanam, atthi dhammāyatanan ti?

Āmantā.

Atthi tattha jivhāyatanam, atthi rasāyatanam—pe—
atthi tattha kāyāyatanam, atthi phoṭṭhabbāyatanan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Atthi tattha ghāṇāyatanam, n'atthi gandhāyatanan
ti?

Āmantā.

Atthi tattha cakkhāyatanam, n'atthi rūpāyatanan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi tattha ghāṇāyatanam, n'atthi gandhāyatanan ti?

Āmantā.

Atthi tattha sotāyatanam, n'atthi saddāyatanam—pe—
atthi tattha manāyatanam, n'atthi dhammāyatanan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Atthi tattha jivhāyatanam, n'atthi rasāyatanam—pe—
—atthi tattha kāyāyatanam, n'atthi phoṭṭhabbāyatanan
ti?

Āmantā.

Atthi tattha cakkhāyatanam, n'atthi rūpāyatanan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi tattha kāyāyatanam, n'atthi phoṭṭhabbāyatanan ti?
Āmantā.

Atthi tattha sotāyatanam, n'atthi saddāyatanam—pe—
atthi tattha manāyatanam, n'atthi dhammāyatanan ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

7. Atthi tattha cakkhāyatanam, atthi rūpāyatanam, tena
cakkhunā tam rūpam passatīti?

Āmantā.

Atthi tattha ghānāyatanam, atthi gandhāyatanam, tena
ghānena tam gandham ghāyatīti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Atthi tattha cakkhāyatanam, atthi rūpāyatanam, tena
cakkhunā tam rūpam passatīti?

Āmantā.

Atthi tattha jivhāyatanam, atthi rasāyatanam, tāya
jivhāya tam rasam sāyati—pe—atthi tattha kāyāyatanam,
atthi phoṭṭhabbāyatanam, tena kāyena tam phoṭṭhabbam
phusatīti?

Na h'evam vattabbe—pe—

8. Atthi tattha sotāyatanam, atthi saddāyatanam—pe
—atthi tattha manāyatanam, atthi dhammāyatanam, tena
manena tam dhammam vijānātīti?

Āmantā.

Atthi tattha ghānāyatanam, atthi gandhāyatanam, tena
ghānena tam gandham ghāyatīti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Atthi tattha manāyatanam, atthi dhammāyatanam, tena
manena tam dhammam vijānātīti?

Āmantā.

Atthi tattha jivhāyatanam, atthi rasāyatanam—pe—
atthi tattha kāyāyatanam, atthi phoṭṭhabbāyatanam, tena
kāyena tam phoṭṭhabbam phusatīti?

Na h'evam vattabbe—pe—

9. Atthi tattha ghānāyatanam, atthi gandhāyatanam,
na ca tena ghānena tam gandham ghāyatīti?

Āmantā.

Atthi tattha cakkhāyatanam, atthi rūpāyatanam, na ca
tena cakkhunā tam rūpam passatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi tattha ghāṇāyatanam, atthi gandhāyatanam, na ca tena ghānena taṃ gandham ghāyatīti?

Āmantā.

Atthi tattha sotāyatanam, atthi saddāyatanam—pe—
atthi tattha manāyatanam, atthi dhammāyatanam, na ca tena manena taṃ dhammaṃ vijānātīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

10. Atthi tattha jivhāyatanam, atthi rasāyatanam—pe—
—atthi tattha kāyāyatanam, atthi phoṭṭhabbāyatanam, na ca tena kāyena taṃ phoṭṭhabbam phusatīti?

Āmantā.

Atthi tattha cakkhāyatanam, atthi rūpāyatanam, na ca tena cakkhunā taṃ rūpaṃ passatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi tattha kāyāyatanam, atthi phoṭṭhabbāyatanam,
na ca tena kāyena taṃ phoṭṭhabbam phusatīti?

Āmantā.

Atthi tattha sotāyatanam, atthi saddāyatanam—pe—
atthi tattha manāyatanam, atthi dhammāyatanam, na ca tena manena taṃ dhammaṃ vijānātīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

11. Atthi tattha ghāṇāyatanam, atthi gandhāyatanam,
tena ghānena taṃ gandham ghāyatīti?

Āmantā.

Atthi tattha mūlagandho sārāgandho tacāgandho patta-
gandho pupphagandho phalagandho āmagandho visa-
gandho ¹ sugandho duggandho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

12. Atthi tattha jivhāyatanam, atthi rasāyatanam, tāya
jivhāya taṃ rasaṃ sāyatīti?

Āmantā.

Atthi tattha mūlaraso khandharaso ² tacaraso pattaraso
puppharaso phalaraso ambilaṃ madhuraṃ tittakaṃ kaṭu-
kaṃ loṇiyaṃ khāriyaṃ lambilaṃ ³ kasāvo sādu asādūti?

¹ vissagandho, P.S.S₂.

² gandharaso, P.

³ lavanam, P.S.S₂.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

13. Atthi tattha kāyāyatanam, atthi phoṭṭhabbāyatanam, tena kāyena taṃ phoṭṭhabbam phusatīti?

Āmantā.

Atthi tattha kakkhaḷaṃ mudukaṃ saṇhaṃ pharusam sukhasamphassaṃ dukkhasamphassaṃ garukaṃ lahukaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

14. Na vattabbam “Saḷāyataniko attabhāvo rūpadhātuyā ti”?

Āmantā.

Nanu atthi tattha ghānanimittam jivhānimittam kāyanimittam ti?

Āmantā.

Hañci atthi tattha ghānanimittam jivhānimittam kayanimittam, tena vata re vattabbe “Saḷāyataniko attabhāvo rūpadhātuyā ti.”

Rūpadhātuyā āyatanakathā.

VIII. 8.

1. Atthi rūpaṃ arūpesūti?

Āmantā.

Rūpabhavo rūpagati rūpasattāvāso rūpasamsāro rūpayoni rūpattabhāvapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu arūpabhavo arūpagati arūpasattāvāso arūpasamsāro arūpayoni arūpattabhāvapaṭilābho ti?

Āmantā.

Hañci arūpabhavo arūpagati arūpasattāvāso arūpasamsāro arūpayoni arūpattabhāvapaṭilābho, no vata re vattabbe “Atthi rūpaṃ arūpesūti.”

2. Atthi rūpaṃ arūpesūti?

Āmantā.

Pañcavokārabhavo gati sattāvāso samsāro yoni viññāṇaṭṭhiti attabhāvapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu catuvokārabhavo—pe—attabhāvapaṭilābho ti?

Āmantā.

Hañci catuvokārabhavo — pe — attabhāvapaṭilābho, no vata re vattabbe “ Atthi rūpaṃ arūpesūti.”

3. Atthi rūpaṃ rūpadhātuyā, so ca rūpabhavo rūpagati—pe—rūpattabhāvapaṭilābho ti?

Āmantā.

Atthi rūpaṃ arūpesu, so ca rūpabhavo rūpagati—pe—rūpattabhāvapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi rūpaṃ rūpadhātuyā, so ca pañcavokārabhavo gati—pe—attabhāvapaṭilābho ti?

Āmantā.

Atthi rūpaṃ arūpesu, so ca pañcavokārabhavo gati—pe—attabhāvapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Atthi rūpaṃ arūpesu, so ca arūpabhavo arūpagati—pe—arūpattabhāvapaṭilābho ti?

Āmantā.

Atthi rūpaṃ arūpadhātuyā, so ca arūpabhavo arūpagati—pe—arūpattabhāvapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi rūpaṃ arūpesu, so ca catuvokārabhavo gati—pe—attabhāvapaṭilābho ti?

Āmantā.

Atthi rūpaṃ arūpadhātuyā, so ca catuvokārabhavo gati—pe—attabhāvapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Atthi rūpaṃ arūpesūti?

Āmantā.

Nanu rūpānaṃ nissaraṇaṃ arūpaṃ vuttaṃ Bhagavatā ti?

Āmantā.

Hañci rūpānaṃ nissaraṇaṃ arūpaṃ vuttaṃ Bhagavatā, no vata re vattabbe “ Atthi rūpaṃ arūpesūti.”

6. Rūpānaṃ nissaraṇaṃ arūpaṃ vuttaṃ Bhagavatā, atthi rūpaṃ arūpesūti?

Āmantā.

Kāmānaṃ nissaraṇaṃ nekkhammaṃ vuttaṃ Bhagavatā, atthi nekkhammesu kāmā, atthi anāsavesu āsavā,¹ atthi apariyāpannesu pariyāpannā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Āruppe rūpakathā.

VIII. 9.

1. Kusalena cittaena samuṭṭhitaṃ kāyakammaṃ rūpaṃ kusalan ti?

Āmantā.

Sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhīti?

Āmantā.

Hañci anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhi, no vata re vattabbe “Kusalena cittaena samuṭṭhitaṃ kāyakammaṃ rūpaṃ kusalan ti.”

2. Kusalena cittaena samuṭṭhito phasso kusalo sāramaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Kusalena cittaena samuṭṭhitaṃ kāyakammaṃ rūpaṃ kusalaṃ sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalena cittaena samuṭṭhitā vedanā—pe—saññā, cetanā, saddhā, viriyaṃ, sati, samādhi—pe—paññā kusalā, sāramaṇā, atthi tāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

¹ P.S.S₂ omit “atthi anāsavesu āsavā.”

Kusalena cittena samuṭṭhitam kāyakammaṃ rūpaṃ kusalaṃ sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Kusalena cittena samuṭṭhitam kāyakammaṃ rūpaṃ kusalaṃ anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Kusalena cittena samuṭṭhito phasso kusalo anārammaṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalena cittena samuṭṭhitam kāyakammaṃ rūpaṃ kusalaṃ anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Kusalena cittena samuṭṭhitā vedanā—pe—saññā, cetanā, saddhā, viriyaṃ, sati, samādhī—pe—paññā kusalā anārammaṇā, n'atthi tāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Kusalena cittena samuṭṭhitam kāyakammaṃ rūpaṃ kusalan ti?

Āmantā.

Yaṃ kiñci kusalena cittena samuṭṭhitam rūpaṃ, sabbaṃ tam¹ kusalan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalena cittena samuṭṭhitam kāyakammaṃ rūpaṃ kusalan ti?

Āmantā.

Kusalena cittena samuṭṭhitam rūpāyatanam kusalan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalena cittena samuṭṭhitam kāyakammaṃ rūpaṃ kusalan ti?

Āmantā.

Kusalena cittena samuṭṭhitam saddāyatanam—pe—gandhāyatanam, rasāyatanam, phoṭṭhabbāyatanam—pe—

---

¹ santam, P.; samantam, S.

paṭhavīdhātu, āpodhātu, tejodhātu — pe — vāyodhātu kusalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Kusalena cittaena samuṭṭhitam rūpāyatanam abyākatan ti?

Āmantā.

Kusalena cittaena samuṭṭhitam kāyakammaṃ rūpaṃ abyākatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalena cittaena samuṭṭhitam saddāyatanam—pe—
gandhāyatanam, rasāyatanam, phoṭṭhabbāyatanam—pe—
paṭhavīdhātu, āpodhātu, tejodhātu—pe—vāyodhātu abyā-
katā ti?

Āmantā.

Kusalena cittaena samuṭṭhitam kāyakammaṃ rūpaṃ abyākatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Kusalena cittaena samuṭṭhitam kāyakammaṃ rūpaṃ anārammaṇam kusalan ti?

Āmantā.

Kusalena cittaena samuṭṭhitam rūpāyatanam anāram-
maṇam kusalan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalena cittaena samuṭṭhitam kāyakammaṃ rūpaṃ anārammaṇam kusalan ti?

Āmantā.

Kusalena cittaena samuṭṭhitam saddāyatanam—pe—
gandhāyatanam, rasāyatanam, phoṭṭhabbāyatanam—pe—
paṭhavīdhātu, āpodhātu, tejodhātu—pe—vāyodhātu anā-
rammaṇā kusalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Kusalena cittaena samuṭṭhitam rūpāyatanam anā-
rammaṇam abyākatan ti?

Āmantā.

Kusalena cittaena samuṭṭhitam kāyakammaṃ rūpaṃ anārammaṇam abyākatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalena cittaena samuṭṭhitam saddāyatanam—pe—

gandhāyatanam, rasāyatanam, phoṭṭhabbāyatanam—pe—
—paṭhavīdhātu, āpodhātu, tejodhātu—pe—vāyodhātu anā-
rammaṇā abyākatā ti?

Āmantā.

Kusalena cittaena samuṭṭhitam kāyakammaṃ rūpaṃ
anārammaṇam abyākatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. Kusalena cittaena samuṭṭhitam kāyakammaṃ rūpaṃ
phassavippayuttam kusalan ti?

Āmantā.

Kusalena cittaena samuṭṭhitam rūpāyatanam phassavip-
payuttam kusalan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalena cittaena samuṭṭhitam kāyakammaṃ rūpaṃ
phassavippayuttam kusalan ti?

Āmantā.

Kusalena cittaena samuṭṭhitam saddāyatanam—pe—
gandhāyatanam, rasāyatanam, phoṭṭhabbāyatanam—pe—
paṭhavīdhātu, āpodhātu, tejodhātu — pe — vāyodhātu
phassavippayuttā kusalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

9. Kusalena cittaena samuṭṭhitam rūpāyatanam phass-
avippayuttam abyākatan ti?

Āmantā.

Kusalena cittaena samuṭṭhitam kāyakammaṃ rūpaṃ
phassavippayuttam abyākatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalena cittaena samuṭṭhitam saddāyatanam—pe—
gandhāyatanam, rasāyatanam, phoṭṭhabbāyatanam—pe—
paṭhavīdhātu, āpodhātu, tejodhātu — pe — vāyodhātu
phassavippayuttā abyākatā ti?

Āmantā.

Kusalena cittaena samuṭṭhitam kāyakammaṃ rūpaṃ
phassavippayuttam abyākatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

10. Kusalena cittaena samuṭṭhitam kāyakammaṃ rūpaṃ
anārammaṇam phassavippayuttam kusalan ti?

Āmantā.

Kusalena cittena samuṭṭhitam rūpāyatanaṃ anārammaṇaṃ phassavippayuttam kusalan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalena cittena samuṭṭhitam kāyakammaṃ rūpaṃ anārammaṇaṃ phassavippayuttam kusalan ti?

Āmantā.

Kusalena cittena samuṭṭhitam saddāyatanaṃ—pe—
gandhāyatanaṃ, rasāyatanaṃ, phoṭṭhabbāyatanaṃ—pe—
paṭhavīdhātu, āpodhātu, tejodhātu—pe—vāyodhātu anārammaṇā phassavippayuttā kusalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

11. Kusalena cittena samuṭṭhitam rūpāyatanaṃ anārammaṇaṃ phassavippayuttam abyākatan ti?

Āmantā.

Kusalena cittena samuṭṭhitam kāyakammaṃ rūpaṃ anārammaṇaṃ phassavippayuttam abyākatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalena cittena samuṭṭhitam saddāyatanaṃ—pe—
gandhāyatanaṃ, rasāyatanaṃ, phoṭṭhabbāyatanaṃ—pe—
paṭhavīdhātu, āpodhātu, tejodhātu—pe—vāyodhātu anārammaṇā phassavippayuttā abyākatā ti?

Āmantā.

Kusalena cittena samuṭṭhitam kāyakammaṃ rūpaṃ anārammaṇaṃ phassavippayuttam abyākatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

12. Kusalena cittena samuṭṭhitam vacīkammaṃ rūpaṃ kusalan ti?

Āmantā.

Sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhīti?

Āmantā.

Hañci anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhi, no vata re vattabbe “Kusalena cittena samuṭṭhitam vacīkammaṃ rūpaṃ kusalan ti.”

13. Kusalena cittena samuṭṭhito phasso kusalo sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Kusalena cittena samuṭṭhitam vacīkammaṃ rūpaṃ kusalam sārammaṇam, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalena cittena samuṭṭhitā vedanā—pe—saññā, cetanā, saddhā, viriyaṃ, sati, samādhi—pe—paññā kusalā sārammaṇā, atthi tāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Kusalena cittena samuṭṭhitam vacīkammaṃ rūpaṃ kusalam sārammaṇam, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

14. Kusalena cittena samuṭṭhitam vacīkammaṃ rūpaṃ kusalam anārammaṇam, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Kusalena cittena samuṭṭhito phasso kusalo anārammaṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalena cittena samuṭṭhitam vacīkammaṃ rūpaṃ kusalam anārammaṇam, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Kusalena cittena samuṭṭhitā vedanā—pe—saññā, cetanā, saddhā, viriyaṃ, sati, samādhi—pe—paññā kusalā anārammaṇā, n'atthi tāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

15. Kusalena cittena samuṭṭhitam vacīkammaṃ rūpaṃ kusalan ti?

Āmantā.

Yaṃ kiñci kusalena cittena samuṭṭhitam rūpaṃ, sabban tam kusalan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

—Yathā kāyakammaṃ, tathā vacīkamman ti.—

16. Akusalena cittena samuṭṭhitam kāyakammaṃ rupam akusalan ti?

Āmantā.

Sarāmmaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhīti?

Āmantā.

Hañci anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhi, no vata re vattabbe “Akusalena cittaṇa samuṭṭhitam kāyakammaṃ rūpaṃ akusalan ti.”

17. Akusalena cittaṇa samuṭṭhito [phasso akusalo sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Akusalena cittaṇa samuṭṭhitam kāyakammaṃ rūpaṃ akusalaṃ sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Akusalena cittaṇa samuṭṭhitā vedanā—pe—saññā, cetanā, rāgo, doso, moho, māno, diṭṭhi, vicikicchā, thīnaṃ, uddhaccaṃ, ahirikaṃ—pe—anottappaṃ akusalaṃ sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Akusalena cittaṇa samuṭṭhitam kāyakammaṃ rūpaṃ akusalaṃ sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

18. Akusalena cittaṇa samuṭṭhitam kāyakammaṃ rūpaṃ akusalaṃ anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Akusalena cittaṇa samuṭṭhito phasso akusalo anārammaṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Akusalena cittaṇa samuṭṭhitam kāyakammaṃ rūpaṃ akusalaṃ anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Akusalena cittaena samuṭṭhitā vedanā—pe—saññā, cetanā, rāgo, doso, moho, māno, diṭṭhi, vicikicchā, thīnaṃ, uddhaccaṃ, ahirikaṃ—pe—anottappaṃ akusalaṃ anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

19. Akusalena cittaena samuṭṭhitaṃ kāyakammaṃ rūpaṃ akusalan ti?

Āmantā.

Yaṃ kiñci akusalena cittaena samuṭṭhitaṃ rūpaṃ, sabbaṃ taṃ akusalan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

20. Akusalena cittaena samuṭṭhitaṃ vacīkammaṃ rūpaṃ akusalan ti?

Āmantā.

Sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhīti?

Āmantā.

Hañci anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhi, no vata re vattabbe “Akusalena cittaena samuṭṭhitaṃ vacīkammaṃ rūpaṃ akusalan ti.”

21. Akusalena cittaena samuṭṭhito phasso akusalo sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Akusalena cittaena samuṭṭhitaṃ vacīkammaṃ rūpaṃ akusalaṃ sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Akusalena cittaena samuṭṭhitā vedanā—pe—saññā, cetanā, rāgo, doso, moho, māno, diṭṭhi, vicikicchā, thīnaṃ, uddhaccaṃ, ahirikaṃ—pe—anottappaṃ akusalaṃ sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Akusalena cittaena samuṭṭhitaṃ vacīkammaṃ rūpaṃ akusalaṃ sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

22. Akusalena cittaṇa samuṭṭhitam vacīkammaṃ rūpaṃ akusalam anārammaṇam, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Akusalena cittaṇa samuṭṭhito phasso akusalo anārammaṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Akusalena cittaṇa samuṭṭhitam vacīkammaṃ rūpaṃ akusalam anārammaṇam, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Akusalena cittaṇa samuṭṭhitā vedanā—pe—saññā, cetanā, rāgo, doso, moho, māno, diṭṭhi, vicikicchā, thīnaṃ, uddhaccaṃ, ahirikaṃ—pe—anottappaṃ akusalam anārammaṇam, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

23. Akusalena cittaṇa samuṭṭhitam vacīkammaṃ rūpaṃ akusalan ti?

Āmantā.

Yaṃ kiñci akusalena cittaṇa samuṭṭhitam rūpaṃ, sabbaṇ taṃ akusalan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

24. Akusalena cittaṇa samuṭṭhitam vacīkammaṃ rūpaṃ akusalan ti?

Āmantā.

Akusalena cittaṇa samuṭṭhitam rūpāyatanaṃ akusalan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Akusalena cittaṇa samuṭṭhitam vacīkammaṃ rūpaṃ akusalan ti?

Āmantā.

Akusalena cittaṇa samuṭṭhitam saddāyatanaṃ—pe—gandhāyatanaṃ, rasāyatanaṃ, phoṭṭhabbāyatanaṃ, paṭhavidhātu, āpodhātu, tejodhātu, vāyodhātu, asuci, assu, lohitaṃ—pe—sedo akusalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

25. Akusalena cittaṇa samuṭṭhitam rūpāyatanaṃ abyākatan ti?

Āmantā.

Akusalena cittaena samuṭṭhitam vacīkammaṃ rūpaṃ abyākatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Akusalena cittaena samuṭṭhitam saddāyatanam—pe—
gandhāyatanam, rasāyatanam, phoṭṭhabbāyatanam—pe—
paṭhavīdhātu, āpodhātu, tejodhātu, vāyodhātu, asuci, assu,
lohitaṃ—pe—sedo abyākato ti?

Āmantā.

Akusalena cittaena samuṭṭhitam vacīkammaṃ rūpaṃ abyākatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

26. Akusalena cittaena samuṭṭhitam vacīkammaṃ rūpaṃ anārammaṇam akusalan ti?

Āmantā.

Akusalena cittaena samuṭṭhitam rūpāyatanam anārammaṇam akusalan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Akusalena cittaena samuṭṭhitam vacīkammaṃ rūpaṃ anārammaṇam akusalan ti?

Āmantā.

Akusalena cittaena samuṭṭhitam saddāyatanam—pe—
gandhāyatanam, rasāyatanam, phoṭṭhabbāyatanam,
paṭhavīdhātu, āpodhātu, tejodhātu, vāyodhātu, asuci,
assu, lohitaṃ—pe—sedo anārammaṇo akusalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

27. Akusalena cittaena samuṭṭhitam rūpāyatanam anārammaṇam abyākatan ti?

Āmantā.

Akusalena cittaena samuṭṭhitam vacīkammaṃ rūpaṃ anārammaṇam abyākatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Akusalena cittaena samuṭṭhitam saddāyatanam—pe—
gandhāyatanam, rasāyatanam, phoṭṭhabbāyatanam—pe—
paṭhavīdhātu, āpodhātu, tejodhātu, vāyodhātu, asuci, assu,
lohitaṃ—pe—sedo anārammaṇo abyākato ti?

Āmantā.

Akusalena cittaena samuṭṭhitam vacīkammaṃ rūpaṃ anārammaṇam abyākatan ti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

28. Akusalena cittaṇa samuṭṭhiṭaṃ vacīkaṃmaṃ rūpaṃ phassaṃvippayuttaṃ akusalaṇ ti?

Āmaṇṭā.

Akusalena cittaṇa samuṭṭhiṭaṃ rūpāyaṭaṇaṃ phassaṃvippayuttaṃ akusalaṇ ti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Akusalena cittaṇa samuṭṭhiṭaṃ vacīkaṃmaṃ rūpaṃ phassaṃvippayuttaṃ akusalaṇ ti?

Āmaṇṭā.

Akusalena cittaṇa samuṭṭhiṭaṃ saddāyaṭaṇaṃ—pe—gandhāyaṭaṇaṃ, rasāyaṭaṇaṃ, phoṭṭhabbāyaṭaṇaṃ, paṭhaṃvīdhātu, āpodhātu, tejodhātu, vāyodhātu, asuci, assu, lohitaṃ—pe—seda phassaṃvippayutto akusalo ti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

29. Akusalena cittaṇa samuṭṭhiṭaṃ rūpāyaṭaṇaṃ phassaṃvippayuttaṃ abyākataṇ ti?

Āmaṇṭā.

Akusalena cittaṇa samuṭṭhiṭaṃ vacīkaṃmaṃ rūpaṃ phassaṃvippayuttaṃ abyākataṇ ti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Akusalena cittaṇa samuṭṭhiṭaṃ saddāyaṭaṇaṃ—pe—gandhāyaṭaṇaṃ, rasāyaṭaṇaṃ, phoṭṭhabbāyaṭaṇaṃ—pe—paṭhaṃvīdhātu, āpodhātu, tejodhātu, vāyodhātu, asuci, assu, lohitaṃ—pe—seda phassaṃvippayutto abyākato ti?

Āmaṇṭā.

Akusalena cittaṇa samuṭṭhiṭaṃ vacīkaṃmaṃ rūpaṃ phassaṃvippayuttaṃ abyākataṇ ti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

30. Akusalena cittaṇa samuṭṭhiṭaṃ vacīkaṃmaṃ rūpaṃ aṇāraṃmaṇaṃ phassaṃvippayuttaṃ akusalaṇ ti?

Āmaṇṭā.

Akusalena cittaṇa samuṭṭhiṭaṃ rūpāyaṭaṇaṃ aṇāraṃmaṇaṃ phassaṃvippayuttaṃ akusalaṇ ti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Akusalena cittaṇa samuṭṭhiṭaṃ vacīkaṃmaṃ rūpaṃ aṇāraṃmaṇaṃ phassaṃvippayuttaṃ akusalaṇ ti?

Āmaṇṭā.

Akusalena cittena samuṭṭhitam saddāyatanam—pe—
gandhāyatanam, rasāyatanam, phoṭṭhabbāyatanam, paṭha-
vidhātu, āpodhātu, tejodhātu, vāyodhātu, asuci, assu,
lohitam — pe — sedo anārammaṇo phassavippayutto
akusalo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

31. Akusalena cittena samuṭṭhitam rūpāyatanam anā-
rammaṇam phassavippayuttam abyākatan ti ?

Āmantā.

Akusalena cittena samuṭṭhitam vacīkammaṃ rūpaṃ
anārammaṇam phassavippayuttam abyākatan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Akusalena cittena samuṭṭhitam saddāyatanam—pe—
gandhāyatanam, rasāyatanam, phoṭṭhabbāyatanam—pe—
paṭhavīdhātu, āpodhātu, tejodhātu, vāyodhātu, asuci, assu,
lohitam—pe—sedo anārammaṇo phassavippayutto abyā-
kato ti ?

Āmantā.

Akusalena cittena samuṭṭhitam vacīkammaṃ rūpaṃ
anārammaṇam phassavippayuttam abyākatan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

32. Na vattabbaṃ “Rūpaṃ kusalam pi akusalam
pīti” ?

Āmantā.

Nanu kāyakammaṃ vacīkammaṃ kusalam pi akusalam
pīti ?

Āmantā.

Hañci kāyakammaṃ vacīkammaṃ kusalam pi akusalam
pi, tena vata re vattabbe “Rūpaṃ kusalam pi akusalam
pīti.”

33. Rūpaṃ kusalam pi akusalam pīti ?

Āmantā.

Cakkhāyatanam kusalam pi akusalam pīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpaṃ kusalam pi akusalam pīti ?

Āmantā.

Sotāyatanam—pe—ghānāyatanam, jivhāyatanam, kāy-
āyatanam, rūpāyatanam, saddāyatanam, gandhāyatanam,

rasāyatanam, phoṭṭhabbāyatanam, paṭhavīdhātu, āpodhātu, tejo dhātu, vāyodhātu, asuci, assu, lohitaṃ—pe—sedo kusalo pi akusalo pīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

34. Kāyo rūpaṃ, kāyakammaṃ rūpaṃ ti?

Āmantā.

Mano rūpaṃ, manokammaṃ rūpaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Mano arūpaṃ, manokammaṃ arūpaṃ ti?

Āmantā.

Kāyo arūpaṃ, kāyakammaṃ arūpaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāyo rūpaṃ, kāyakammaṃ arūpaṃ ti?

Āmantā.

Mano rūpaṃ, manokammaṃ arūpaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Mano arūpaṃ, manokammaṃ arūpaṃ ti?

Āmantā.

Kāyo arūpaṃ, kāyokammaṃ arūpaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

35. Kāyo rūpaṃ ti, kāyakammaṃ rūpaṃ ti?

Āmantā.

Cakkhāyatanam rūpaṃ ti, cakkhuviññānam rūpaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāyo rūpaṃ ti, kāyakammaṃ rūpaṃ ti?

Āmantā.

Sotāyatanam rūpaṃ ti, sotaviññānam rūpaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāyo rūpaṃ ti, kāyakammaṃ rūpaṃ ti?

Āmantā.

Ghānāyatanam rūpaṃ ti, ghānaviññānam rūpaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāyo rūpaṃ ti, kāyakammaṃ rūpaṃ ti?

Āmantā.

Jivhāyatanam rūpaṃ ti, jivhāviññānam rūpaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāyo rūpaṃ ti, kāyakammaṃ rūpaṃ ti?

Āmantā.

Kāyāyatanam rūpan ti, kāyaviññāṇam rūpan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

36. Rūpaṃ kamman ti ?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Cetanāhaṃ . Bhikkhave kammaṃ vadāmi, cetayitvā kammaṃ karoti kāyena vācāya manasā ti.”

Atth'eva suttanto ti ?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Rūpaṃ kamman ti.”

37. Rūpaṃ kamman ti ?¹

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Kāye vā Ānanda sati kāyasañcetanāhetu uppajjati ajjhattaṃ sukhadukkhaṃ, vācāya vā Ānanda sati vacīsañcetanāhetu uppajjati ajjhattaṃ sukhadukkhaṃ, mane vā Ānanda sati manosañcetanāhetu uppajjati ajjhattaṃ sukhadukkhaṃ ti.”

Atth'eva suttanto ti ?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Rūpaṃ kamman ti.”

38. Rūpaṃ kamman ti ?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Tividhā Bhikkhave kāyasañcetanā akusalaṃ kāyakammaṃ dukkhindriyaṃ² dukkhavipākaṃ, catubbidhā Bhikkhave vacīsañcetanā akusalaṃ vacīkammaṃ dukkhindriyaṃ dukkhavipākaṃ, tividhā Bhikkhave manosañcetanā akusalaṃ manokammaṃ dukkhindriyaṃ dukkhavipākaṃ ; tividhā Bhikkhave kāyasañcetanā kusalaṃ kāyakammaṃ sukhindriyaṃ sukhavipākaṃ, catubbidhā Bhikkhave vacīsañcetanā kusalaṃ vacīkammaṃ sukhindriyaṃ sukhavipākaṃ, tividhā Bhikkhave manosañcetanā kusalaṃ manokammaṃ sukhindriyaṃ sukhavipākaṃ ti.”

Atth'eva suttanto ti ?

Āmantā.

¹ Sec. 37 is repeated in P.S.S₂.

² dukkhudrayaṃ, M.K.

Tena hi na vattabbam “Rūpaṃ kamman ti.”

39. Rūpaṃ kamman ti?

Āmantā.

Nanu vuttam Bhagavatā—“Sacāyaṃ¹ Ānanda samiddhi moghapuriso Pātaliputtassa² paribbājakassa evaṃ puttḥo evaṃ byākareyya ‘Sañcetaniyaṃ āvuso Pātaliputta kammaṃ katvā kāyena vācāya manasā sukhavedaniyaṃ sukhaṃ so vedayati,³ sañcetaniyaṃ āvuso Pātaliputta kammaṃ katvā kāyena vācāya manasā dukkhavedaniyaṃ dukkhaṃ so vedayati, sañcetaniyaṃ āvuso Pātaliputta kammaṃ katvā kāyena vācāya manasā adukkhamasukhavedaniyaṃ adukkhamasukhaṃ so vedayatīti,’ evaṃ byākaramāno kho Ānanda samiddhi moghapuriso Pātaliputtassa paribbājakassa sammābyākaramāno byākareyyāti.”

Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

‘Tena hi na vattabbam “Rūpaṃ kamman ti.”

Rūpaṃ kamman ti kathā.

VIII. 10.

1. N’atthi rūpajīvitindriyan ti?

Āmantā.

N’atthi rūpīnaṃ dhammānaṃ āyutṭhiti yapaṇā yāpaṇā iriyaṇā vattanā pālanā ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Atthi rūpīnaṃ dhammānaṃ āyutṭhiti yapaṇā yāpaṇā iriyaṇā vattanā pālanā ti?

Āmantā.

Hañci atthi rūpīnaṃ dhammānaṃ āyutṭhiti yapaṇā yāpaṇā iriyaṇā vattanā pālanā, no vata re vattabbe “N’atthi jīvitindriyan ti.”

¹ sacāhaṃ, P.S.₂.

² Potaliputtassa, P.S.S.₂.

³ vediyati, P.S.S.₂.

2. Atthi arūpīnaṃ dhammānaṃ āyuṭṭhiti yapaṇā yāpaṇā iriyaṇā vattanā pālanā, atthi arūpajīvitindriyaṇaṃ ti?

Āmantā.

Atthi rūpīnaṃ dhammānaṃ āyuṭṭhiti yapaṇā yāpaṇā iriyaṇā vattanā pālanā, atthi rūpajīvitindriyaṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi rūpīnaṃ dhammānaṃ āyuṭṭhiti yapaṇā yāpaṇā iriyaṇā vattanā pālanā, n'atthi rūpajīvitindriyaṇaṃ ti?

Āmantā.

Atthi arūpīnaṃ dhammānaṃ āyuṭṭhiti yapaṇā yāpaṇā iriyaṇā vattanā pālanā, n'atthi arūpajīvitindriyaṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Arūpīnaṃ dhammānaṃ āyu arūpajīvitindriyaṇaṃ ti?

Āmantā.

Rūpīnaṃ dhammānaṃ āyu rūpajīvitindriyaṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpīnaṃ dhammānaṃ āyu na vattabbaṃ rūpajīvitindriyaṇaṃ ti?

Āmantā.

Arūpīnaṃ dhammānaṃ āyu na vattabbaṃ arūpajīvitindriyaṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Rūpīnaṃ dhammānaṃ āyu arūpajīvitindriyaṇaṃ ti?

Āmantā.

Arūpīnaṃ dhammānaṃ āyu rūpajīvitindriyaṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arūpīnaṃ dhammānaṃ āyu na vattabbaṃ rūpajīvitindriyaṇaṃ ti?

Āmantā.

Rūpīnaṃ dhammānaṃ āyu na vattabbaṃ arūpajīvitindriyaṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Rūpīnaṃ ca arūpīnaṃ ca dhammānaṃ āyu arūpajīvitindriyaṇaṃ ti?

Āmantā.

Rūpīnaṃ ca arūpīnaṃ ca dhammānaṃ āyu rūpajīvitindriyaṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpīnañ ca arūpīnañ ca dhammānaṃ āyu na vattabbaṃ rūpajīvitindriyaṃ ti?

Āmantā.

Rūpīnañ ca arūpīnañ ca dhammānaṃ āyu na vattabbaṃ arūpajīvitindriyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. N'atthi rūpajīvitindriyaṃ ti?

Āmantā.

Nirodhaṃ samāpannassa n'atthi jīvitindriyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nirodhaṃ samāpannassa atthi jīvitindriyaṃ ti?

Āmantā.

Hañci nirodhaṃ samāpannassa atthi jīvitindriyaṃ, no vata re vattabbe “N'atthi rūpajīvitindriyaṃ ti.”

7. Nirodhaṃ samāpannassa atthi jīvitindriyaṃ ti?

Āmantā.

Katamakkhandhapariyāpannaṃ ti?

Samkhārakkhandhapariyāpannaṃ ti.

Nirodhaṃ samāpannassa atthi samkhārakkhandho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nirodhaṃ samāpannassa atthi samkhārakkhandho ti?

Āmantā.

Nirodhaṃ samāpannassa atthi vedanākkhandho—pe—saññākkhandho—pe—viññāṇakkhandho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nirodhaṃ samāpannassa atthi vedanākkhandho—pe—saññākkhandho—pe—viññāṇakkhandho ti?

Āmantā.

Na nirodhasamāpanno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. N'atthi rūpajīvitindriyaṃ ti?

Āmantā.

Asaññasattānaṃ n'atthi jīvitindriyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Asaññasattānaṃ atthi jīvitindriyaṃ ti?

Āmantā.

Hañci asaññasattānaṃ atthi jīvitindriyaṃ, no vata re vattabbe “N’atthi rūpajīvitindriyaṃ ti.”

9. Asaññasattānaṃ atthi jīvitindriyaṃ ti?

Āmantā.

Katamakkhandhapariyāpannaṃ ti?

Samkhārakkhandhapariyāpannaṃ ti.

Asaññasattānaṃ atthi samkhārakkhandho ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Asaññasattānaṃ atthi samkhārakkhandho ti?

Āmantā.

Asaññasattānaṃ atthi vedanākkhandho—pe—saññāk-khandho—pe—viññāṇakkhandho ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Asaññasattānaṃ atthi vedanākkhandho—pe—saññāk-khandho—pe—viññāṇakkhandho ti?

Āmantā.

Pañcavokārabhavo ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

10. Uppattesiyeṇa cittaṇa samuṭṭhitaṃ jīvitindriyaṃ uppattesiye citte bhijjamāṇe ekadesaṃ bhijjatīti?

Āmantā.

Uppattesiyeṇa cittaṇa samuṭṭhito phasso uppattesiye citte bhijjamāṇe ekadeso bhijjatīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Uppattesiyeṇa cittaṇa samuṭṭhito phasso uppattesiye citte bhijjamāṇe anavaseso bhijjatīti?

Āmantā.

Uppattesiyeṇa cittaṇa samuṭṭhitaṃ jīvitindriyaṃ uppattesiye citte bhijjamāṇe anavasesaṃ bhijjatīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

11. Dve jīvitindriyānīti?

Āmantā.

Dvīhi jīvitehi jīvati, dvīhi maraṇehi mīyatīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Jīvitindriyakathā

VIII. 11.

1. Kammahetu ¹ Arahā arahattā parihāyatīti ?

Āmantā.

Kammahetu sotāpanno sotāpattiphalā parihāyatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kammahetu Arahā arahattā parihāyatīti ?

Āmantā.

Kammahetu sakadāgāmī—pe—anāgāmī anāgāmiphalā parihāyatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Kammahetu sotāpanno sotāpattiphalā na parihāyatīti ?

Āmantā.

Kammahetu Arahā arahattā na parihāyatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kammahetu sakadāgāmī—pe—anāgāmī anāgāmiphalā na parihāyatīti ?

Āmantā.

Kammahetu Arahā arahattā na parihāyatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Kammahetu Arahā arahattā parihāyatīti ?

Āmantā.

Pāṇātipātakammasa hetūti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Adinnādānakammasa hetu—pe—kāmesu micchācārakammasa hetu, musāvādakammasa hetu, piṣuṇavācākammasa hetu, pharusavācākammasa hetu, samphappalāpakammasa hetu, mātughātakammasa hetu, pitughātakammasa hetu, arahantaghātakammasa hetu, ruhiruppādakammasa hetu, saṃghabhedakammasa hetūti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Katamassa kammasa hetūti ?

Handa hi Arahantānaṃ abbhācikkhatīti.

---

¹ Kammaṃ hetu, P.S₂.

Arahantānaṃ abbhācikkhanakammassa hetu Arahā
arahattā parihāyatīti?

Āmantā.

Ye keci Arahantānaṃ abbhācikkhanti, sabbe te ara-
hattaṃ sacchikarontīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

K a m m a h e t u k a t h ā .

Cha gatiyo, Antarābhavo, Pañc'eva kāmagaṇā kāmā-
dhātu,

Pañc'ev' āyatanā kāmā, Rūpino dhammā rūpadhātu,
Arūpino dhammā arūpadhātu, Saḷāyataniko attabhāvo
rūpadhātuyā,

Atthi rūpaṃ arūpesu, Rūpaṃ kammam, Rūpajīvitindri-
yaṃ, Kammahetu parihāyatīti.

A ṭ ṭ h a m o V a g g o .

IX. 1.

1. Āṇisaṃsadassāvissa saññojanānaṃ pahānaṃ ti?

Āmantā.

Nanu saṃkhāre aniccato manasikaroto saññojanā pahiyantīti?

Āmantā.

Hañci saṃkhāre aniccato manasikaroto saññojanā pahiyanti, no vata re vattabbe “Āṇisaṃsadassāvissa saññojanānaṃ pahānaṃ ti.”

2. Nanu saṃkhāre dukkhato—pe—rogato gaṇḍato¹ sallato aghato ābādhato parato palokato² itito upaddavato bhayato upasaggato calato pabhaṅguto adhuvato³ atānato aleanato asaraṇato asaraṇibhūtao riccato⁴ tucchato⁵ suññato anattato ādīnavato—pe—vipariṇāmadhammato manasikaroto saññojanā pahiyantīti?

Āmantā.

Hañci saṃkhāre vipariṇāmadhammato manasikaroto saññojanā pahiyanti, no vata re vattabbe “Āṇisaṃsadassāvissa saññojanānaṃ pahānaṃ ti.”

3. Saṃkhāre ca aniccato manasikaroti, nibbāne ca āṇisaṃsadassāvī hotīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Saṃkhāre ca aniccato manasikaroti, nibbāne ca āṇisaṃsadassāvī hotīti?

Āmantā.

Dvinnam phassānaṃ—pe—dvinnam cittānaṃ samodhānaṃ hotīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Saṃkhāre ca dukkhato—pe—rogato—pe—vipariṇāmadhammato manasikaroti, nibbāne ca āṇisaṃsadassāvī hotīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Saṃkhāre ca vipariṇāmadhammato manasikaroti, nibbāne ca āṇisaṃsadassāvī hotīti?

¹ gaṇḍhato, P.S.₂.

² parolokato, P.S.S.₂.

³ adduvato, P.

⁴ dittato, P.S.₂.

⁵ kucchato, P.

Āmantā.

Dvinnam phassānam—pe—dvinnam cittānam samodhānam hotīti?

Na h'evam vattabbe—pe—

4. Na vattabbam “Ānisaṃsadassāvissa saññojanānam pahānan ti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Idha Bhikkhave bhikkhu nibbāne sukhānupassī viharati sukhasaññī¹ sukhapaṭi-saṃvedī satataṃ samitaṃ abbokiṇṇam² cetasā adhimuc-camāno paññāya pariyogāhamāno ti.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi ānisaṃsadassāvissa saññojanānam pahānan ti.

Ānisaṃsakathā.

IX. 2.

1. Amatārammaṇam saññojanan ti?

Āmantā.

Amataṃ saññojanīyam ganthaniyam³ oghanīyam yoga-nīyam nīvaraṇīyam parāmaṭṭham upādānīyam saṃkilesikan ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Nanu amataṃ asaññojanīyam aganthaniyam—pe—asaṃkilesikan ti?

Āmantā.

Hañci amataṃ asaññojanīyam aganthaniyam—pe—asaṃkilesikaṃ, no vata re vattabbe “Amatārammaṇam saññojanan ti.”

2. Amataṃ ārabha rāgo uppajjatīti?

Āmantā.

Amataṃ rāgaṭṭhānīyam rajanīyam kamanīyam madanīyam⁴ bandhanīyam mucchanīyan ti?

¹ sukhasam, P.S.S₂.

² abbhokiṇṇam, P.S₂.

³ gandhaniyam, P.S.S₂.

⁴ rammanīyam, P.S₂.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu amatam na rāgaṭṭhānīyaṃ na rajanīyaṃ na kamanīyaṃ na madanīyaṃ na bandhanīyaṃ na mucchanīyaṃ ti?

Āmantā.

Hañci amatam na rāgaṭṭhānīyaṃ na rajanīyaṃ na kamanīyaṃ na madanīyaṃ na bandhanīyaṃ na mucchanīyaṃ, no vata re vattabbe “Amatam ārabba rāgo uppajjati.”

3. Amatam ārabba doso uppajjati?

Āmantā.

Amatam dosaṭṭhānīyaṃ kopatṭhānīyaṃ paṭighaṭṭhānīyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu amatam na dosaṭṭhānīyaṃ na kopatṭhānīyaṃ na paṭighaṭṭhānīyaṃ ti?

Āmantā.

Hañci amatam na dosaṭṭhānīyaṃ na kopatṭhānīyaṃ na paṭighaṭṭhānīyaṃ, no vata re vattabbe “Amatam ārabba doso uppajjati.”

4. Amatam ārabba moho uppajjati?

Āmantā.

Amatam mohaṭṭhānīyaṃ aññānakaraṇaṃ acakkhukaraṇaṃ paññānirodhiyaṃ vigātapakkhiyaṃ anibbānaṣaṃvattanikaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu amatam na mohaṭṭhānīyaṃ na aññānakaraṇaṃ na acakkhukaraṇaṃ paññāvuḍḍhiyaṃ¹ avigātapakkhiyaṃ nibbānaṣaṃvattanikaṃ ti?

Āmantā.

Hañci amatam na mohaṭṭhānīyaṃ na aññānakaraṇaṃ —pe—nibbānaṣaṃvattanikaṃ, no vata re vattabbe “Amatam ārabba moho uppajjati.”

5. Rūpaṃ ārabba saññojanā uppajjanti, rūpaṃ saññojanīyaṃ—pe—saṃkilesikaṃ ti?

---

¹ paññāratthiyaṃ, P.S.S₂. ; paññābuddhiyaṃ, M.

Āmantā.

Amataṃ ārabba saññojanā uppajjanti, amataṃ sañño-janīyaṃ—pe—saṃkilesikaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpaṃ ārabba rāgo uppajjati, rūpaṃ rāgaṭṭhānīyaṃ—pe—mucchanīyaṃ ti?

Āmantā.

Amataṃ ārabba rāgo uppajjati, amataṃ rāgaṭṭhānīyaṃ—pe—mucchanīyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpaṃ ārabba doso uppajjati, rūpaṃ dosaṭṭhānīyaṃ—pe—paṭighaṭṭhānīyaṃ ti?

Āmantā.

Amataṃ ārabba doso uppajjati, amataṃ dosaṭṭhānīyaṃ—pe—paṭighaṭṭhānīyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpaṃ ārabba moho uppajjati, rūpaṃ mohaṭṭhānīyaṃ—pe—anibbānaṣaṃvattanikaṃ ti?

Āmantā.

Amataṃ ārabba moho uppajjati, amataṃ mohaṭṭhā-nīyaṃ—pe—anibbānaṣaṃvattanikaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Amataṃ ārabba saññojanā uppajjanti, amataṃ asaññojanīyaṃ aganthanīyaṃ anoghanīyaṃ ayoganīyaṃ anīvaraṇīyaṃ aparāmaṭṭhaṃ anupādānīyaṃ asaṃkilesikaṃ ti?

Āmantā.

Rūpaṃ ārabba saññojanā uppajjanti, rūpaṃ asañño-janīyaṃ aganthanīyaṃ—pe—asaṃkilesikaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Amataṃ ārabba rāgo uppajjati, amataṃ na rāgaṭṭhā-nīyaṃ na rajanīyaṃ na kamanīyaṃ na madanīyaṃ na bandhanīyaṃ na mucchanīyaṃ ti?

Āmantā.

Rūpaṃ ārabba rāgo uppajjati, rūpaṃ na rāgaṭṭhānīyaṃ na rajanīyaṃ na kamanīyaṃ na madanīyaṃ na bandhanī-yaṃ na mucchanīyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Amataṃ ārabba doso uppajjati, amataṃ na dosaṭṭhānīyaṃ na kopatṭhānīyaṃ na paṭighaṭṭhānīyaṃ ti?

Āmantā.

Rūpaṃ ārabba doso uppajjati, rūpaṃ na dosaṭṭhānīyaṃ na kopatṭhānīyaṃ na paṭighaṭṭhānīyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Amataṃ ārabba moho uppajjati, amataṃ na mohaṭṭhānīyaṃ na aññāṇakaraṇaṃ—pe—nibbānaṃ vattanikaṃ ti?

Āmantā.

Rūpaṃ ārabba moho uppajjati, rūpaṃ na mohaṭṭhānīyaṃ na aññāṇakaraṇaṃ—pe—nibbānaṃ vattanikaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Na vattabbaṃ “ Amatārammaṇaṃ saññojanaṃ ti ”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“ Nibbānaṃ nibbānato sañjānāti, nibbānaṃ nibbānato sañjānitvā nibbānaṃ maññati, nibbānaṃ maññati, nibbānato maññati, nibbānaṃ meti maññati, nibbānaṃ abhinandatīti.”

Atth'eva suttantaṃ ti?

Āmantā.

Tena hi amatārammaṇaṃ saññojanaṃ ti.

A m a t ā r a m m a ṇ a k a t h ā .

IX. 3.

1. Rūpaṃ sārammaṇaṃ ti?

Āmantā.

Atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu n'atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Hañci n'atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo—pe—paṇidhi, no vata re vattabbe “ Rūpaṃ sārammaṇaṃ ti.”

2. Phasso sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Rūpaṃ sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo
—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vedanā—pe—saññā, cetanā, cittaṃ, saddhā, viriyaṃ,
sati, samādhi, paññā, rāgo, doso, moho, māno, diṭṭhi, vici-
kicchā, thīnaṃ, uddhaccaṃ, ahirikaṃ—pe—anottappaṃ
sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo—pe—paṇi-
dhīti?

Āmantā.

Rūpaṃ sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo
—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Rūpaṃ sārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo
—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Phasso sārammaṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo—pe—
paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpaṃ sārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo
—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Vedanā, saññā—pe—anottappaṃ sārammaṇaṃ, n'atthi
tassa āvaṭṭanā ābhogo—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Na vattabbaṃ “Rūpaṃ sārammaṇan ti”?

Āmantā.

Nanu rūpaṃ sappaccayan ti?

Āmantā.

Hañci rūpaṃ sappaccayaṃ, tena vata re vattabbe
“Rūpaṃ sārammaṇan ti.”

Rūpaṃ sārammaṇan ti kathā.

IX. 4.

1. Anusayā anārammaṇā ti?

Āmantā.

Rūpaṃ nibbānaṃ cakkhāyatanaṃ—pe—phoṭṭhabbāyatanaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmarāgānusayo anārammaṇo ti?

Āmantā.

Kāmarāgo kāmarāgapariyuṭṭhānaṃ kāmarāgasaññojanaṃ kāmogho kāmayogo kāmaccchandanīvaraṇaṃ anārammaṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmarāgo kāmarāgapariyuṭṭhānaṃ kāmarāgasaññojanaṃ kāmogho kāmayogo kāmaccchandanīvaraṇaṃ sārammaṇaṃ ti?

Āmantā.

Kāmarāgānusayo sārammaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Kāmarāgānusayo anārammaṇo ti?

Āmantā.

Katamakkhandhapariyāpanno ti? Saṃkhārakkhandhapariyāpanno ti.

Saṃkhārakkhandho anārammaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Saṃkhārakkhandho anārammaṇo ti?

Āmantā.

Vedanākkhandho, saññākkhandho, viññāṇakkhandho anārammaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Kāmarāgānusayo saṃkhārakkhandhapariyāpanno anārammaṇo ti?

Āmantā.

Kāmarāgo saṃkhārakkhandhapariyāpanno anārammaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmarāgo saṃkhārakkhandhapariyāpanno sārammaṇo ti?

Āmantā.

Kāmarāgānusayo saṃkhārakkhandhapariyāpanno sārammaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Kāmarāgānusayo saṃkhārakkhandhapariyāpanno anārammaṇo, kāmarāgo saṃkhārakkhandhapariyāpanno sārammaṇo ti?

Āmantā.

Samkhārakkhandho ekadeso sārammaṇo, ekadeso anārammaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Samkhārakkhandho ekadeso sārammaṇo, ekadeso anārammaṇo ti?

Āmantā.

Vedanākkhandho, saññākkhandho, viññāṇakkhandho ekadeso sārammaṇo, ekadeso anārammaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Paṭighānusayo, mānānusayo, diṭṭhānusayo, vicikicchānusayo, bhavarāgānusayo, avijjānusayo anārammaṇo ti?

Āmantā.

Avijjā avijjogho avijjāyogo avijjāpariyutṭhānaṃ avijjāsaññojanaṃ avijjānīvaraṇaṃ anārammaṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Avijjā avijjogho—pe—avijjānīvaraṇaṃ sārammaṇaṃ ti?

Āmantā.

Avijjānusayo sārammaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Avijjānusayo anārammaṇo ti?

Āmantā.

Katamakkhandhapariyāpanno ti? Saṃkhārakkhandhapariyāpanno ti.

Samkhārakkhandho anārammaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Samkhārakkhandho anārammaṇo ti?

Āmantā.

Vedanākkhandho, saññākkhandho, viññāṇakkhandho anārammaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Avijjānusayo saṃkhārakkhandhapariyāpanno anārammaṇo ti?

Āmantā.

Avijjā saṃkhārakkhandhapariyāpannā anārammaṇā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Avijjā saṃkhārakkhandhapariyāpannā sārammaṇā ti?

Āmantā.

Avijjānusayo saṃkhārakkhandhapariyāpanno sārammaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. Avijjānusayo saṃkhārakkhandhapariyāpanno anārammaṇo, avijjā saṃkhārakkhandhapariyāpannā sārammaṇā ti?

Āmantā.

Samkhārakkhandho ekadeso sārammaṇo, ekadeso anārammaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Samkhārakkhandho ekadeso sārammaṇo, ekadeso anārammaṇo ti?

Āmantā.

Vedanākkhandho, saññākkhandho, viññāṇakkhandho ekadeso sārammaṇo, ekadeso anārammaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

9. Na vattabbaṃ “Anusayā anārammaṇā ti”?

Āmantā.

Puthujjano kusalābyākate citte vattamāne “sānusayo ti” vattabbo ti?

Āmantā.

Atthi tesaṃ anusayānaṃ ārammaṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi anusayā anārammaṇā ti.

10. Puthujjano kusalābyākate citte vattamāne “sarāgo ti” vattabbo ti?

Āmantā.

Atthi tassa rāgassa ārammaṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi rāgo anārammaṇo ti.

Anusayā anārammaṇā ti kathā.

IX. 5.

1. Ñāṇaṃ anārammaṇaṃ ti?

Āmantā.

Rūpaṃ nibbānaṃ cakkhāyatanaṃ—pe—phoṭṭhabbāyatanaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Ñāṇaṃ anārammaṇaṃ ti?

Āmantā.

Paññā, paññindriyaṃ, paññābalaṃ, sammādiṭṭhi, dhammavicayasambojjaṅgo anārammaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paññā, paññindriyaṃ, paññābalaṃ, sammādiṭṭhi, dhammavicayasambojjaṅgo sarammaṇo ti?

Āmantā.

Ñāṇaṃ sarammaṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Ñāṇaṃ anārammaṇaṃ ti?

Āmantā.

Katamakkhandhapariyāpannaṃ ti? Saṃkhārakkhandhapariyāpannaṃ ti.

Saṃkhārakkhandho anārammaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Saṃkhārakkhandho anārammaṇo ti?

Āmantā.

Vedanākkhandho, saññākkhandho, viññāṇakkhandho anārammaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Ñāṇaṃ saṃkhārakkhandhapariyāpannaṃ anārammaṇaṃ ti?

Āmantā.

Paññā saṃkhārakkhandhapariyāpannā anārammaṇā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paññā saṃkhārakkhandhapariyāpannā sarammaṇā ti?

Āmantā.

Ñāṇaṃ saṃkhārakkhandhapariyāpannaṃ sarammaṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Ñāṇaṃ saṃkhārakkhandhapariyāpannaṃ anārammaṇaṃ, paññā saṃkkārakkhandhapariyāpannā sārammaṇā ti ?

Āmantā.

Saṃkhārakkhandho ekadeso sārammaṇo, ekadeso anārammaṇo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Saṃkhārakkhandho ekadeso sārammaṇo, ekadeso anārammaṇo ti ?

Āmantā.

Yedanākkhandho, saññākkhandho, viññāṇakkhandho ekadeso sārammaṇo, ekadeso anārammaṇo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Na vattabbaṃ “ Ñāṇaṃ anārammaṇaṃ ti ” ?

Āmantā.

Arahā cakkhuviññāṇasamaṅgī “ ñāṇīti ” vattabbo ti ?

Āmantā.

Atthi tassa ñāṇassa ārammaṇaṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi ñāṇaṃ anārammaṇaṃ ti.

6. Arahā cakkhuviññāṇasamaṅgī “ paññavā ti ” vattabbo ti ?

Āmantā.

Atthi tāya paññāya ārammaṇaṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi paññā anārammaṇā ti.

Ñāṇaṃ anārammaṇaṃ ti kathā.

IX. 6.

1. Atitārammaṇaṃ cittaṃ anārammaṇaṃ ti ?

Āmantā.

Nanu atitārammaṇaṃ ti ?

Āmantā.

. Hañci atitārammaṇaṃ, no vata re vattabbe “ Atitārammaṇaṃ cittaṃ anārammaṇaṃ ti.”

Atitārammaṇaṃ¹ anārammaṇaṇ ti, micchā : hañci vā pana anārammaṇaṃ, no vata re vattabbe “Atitārammaṇaṇ ti :” anārammaṇaṃ atitārammaṇaṇ ti, micchā.

2. Atitārammaṇaṃ cittaṃ anārammaṇaṇ² ti ?

Āmantā.

Nanu atitaṃ ārabba atthi āvaṭṭanā—pe—paṇidhī ?

Āmantā.

Hañci atitaṃ ārabba atthi āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, no vata re vattabbe “Atitārammaṇaṃ cittaṃ anārammaṇaṇ ti.”

.A t i t ā r a m m a ṇ a k a t h ā .

IX. 7.

1. Anāgatārammaṇaṃ cittaṃ anārammaṇaṇ ti ?

Āmantā.

Nanu anāgatārammaṇaṇ ti ?

Āmantā.

Hañci anāgatārammaṇaṃ, no vata re vattabbe “Anāgatārammaṇaṃ cittaṃ anārammaṇaṇ ti.”

Anāgatārammaṇaṃ anārammaṇaṇ ti, micchā : hañci vā pana anārammaṇaṃ, no vata re vattabbe “Anāgatārammaṇaṇ ti :” anārammaṇaṃ anāgatārammaṇaṇ ti, micchā.

2. Anāgatārammaṇaṃ cittaṃ anārammaṇaṇ ti ?

Āmantā.

Nanu anāgataṃ ārabba atthi āvaṭṭanā—pe—paṇidhī ?

Āmantā.

Hañci anāgataṃ ārabba atthi āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, no vata re vattabbe “Anāgatārammaṇaṃ cittaṃ anārammaṇaṇ ti.”

3. Paccuppannaṃ ārabba atthi āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, paccuppannārammaṇaṃ cittaṃ sārammaṇaṇ ti ?

Āmantā.

¹ M. inserts cittaṃ after atitārammaṇaṃ.

² P. omits sec. 2.

Atītaṃ ārabba atthi āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, atītārammaṇaṃ cittaṃ sārammaṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paccuppannaṃ ārabba atthi āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, paccuppannārammaṇaṃ cittaṃ sārammaṇaṃ ti?

Āmantā.

Anāgataṃ ārabba atthi āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, anāgatārammaṇaṃ cittaṃ sārammaṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Atītaṃ ārabba atthi āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, atītārammaṇaṃ cittaṃ anārammaṇaṃ ti?

Āmantā.

Paccuppannaṃ ārabba atthi āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, paccuppannārammaṇaṃ cittaṃ anārammaṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgataṃ ārabba atthi āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, anāgatārammaṇaṃ cittaṃ anārammaṇaṃ ti?

Āmantā.

Paccuppannaṃ ārabba atthi āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, paccuppannārammaṇaṃ cittaṃ anārammaṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Na vattabbaṃ “Atītārammaṇaṃ cittaṃ anārammaṇaṃ ti”?

Āmantā.

Nanu atītārammaṇaṃ n'atthīti?

Āmantā.

Hañci atītārammaṇaṃ n'atthi, tena vata re vattabbe “Atītārammaṇaṃ cittaṃ anārammaṇaṃ ti.”

A n ā g a t ā r a m m a ṇ a k a t h ā .

IX. 8.

1. Sabbhaṃ cittaṃ vitakkānupatitaṃ ti?

Āmantā.

Sabbhaṃ cittaṃ vicārānupatitaṃ, pītānupatitaṃ, sukhānupatitaṃ, dukkhānupatitaṃ, somanassānupatitaṃ,

domanassānupatitaṃ, upekkhānupatitaṃ, saddhānupatitaṃ, viriyānupatitaṃ, satānupatitaṃ, samādhānupatitaṃ, paññānupatitaṃ, rāgānupatitaṃ, . dosānupatitaṃ —pe— anottappānupatitaṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Sabbam cittaṃ vitakkānupatitaṃ ti ?

Āmantā.

Nanu atthi avitakko vicāramatto samādhīti ?

Āmantā.

Hañci atthi avitakko vicāramatto samādhī, no vata re vattabbe “Sabbam cittaṃ vitakkānupatitaṃ ti.”

3. Sabbam cittaṃ vitakkānupatitaṃ ti ?

Āmantā.

Nanu atthi avitakko avicāro samādhīti ?

Āmantā.

Hañci atthi avitakko avicāro samādhī, no vata re vattabbe “Sabbam cittaṃ vitakkānupatitaṃ ti.”

4. Sabbam cittaṃ vitakkānupatitaṃ ti ?

Āmantā.

Nanu tayo samādhī vuttā Bhagavatā, savitakko savicāro samādhī, avitakko vicāramatto samādhī, avitakko avicāro samādhīti ?

Āmantā.

Hañci tayo samādhī vuttā Bhagavatā, savitakko savicāro samādhī, avitakko vicāramatto samādhī, avitakko avicāro samādhī, no vata re vattabbe “Sabbam cittaṃ vitakkānupatitaṃ ti.”

Vitakkānupatitakathā.

IX. 9.

1. Sabbaso vitakkayato vicārayato vitakkavipphāro saddo ti ?

Āmantā.

Sabbaso ¹ phusayato phassavipphāro saddo, sabbaso

¹ sabbato, P.

vedayato vedanāvippahāro saddo, sabbaso sañjānato saññāvipphāro saddo, sabbaso cetayato cetanāvippahāro saddo, sabbaso cintayato cittavippahāro saddo, sabbaso sarato sativippahāro saddo, sabbaso pajānato paññāvippahāro saddo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Sabbaso vitakkayato vicārayato vitakkavippahāro saddo ti?

Āmantā.

Vitakkavippahāro saddo sotaviññeyyo, sotasmim paṭihaññati, sotassa āpātham¹ āgacchatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu vitakkavippahāro saddo na sotaviññeyyo, na sotasmim paṭihaññati, na sotassa āpātham āgacchatīti?

Āmantā.

Hañci vitakkavippahāro saddo na sotaviññeyyo, na sotasmim paṭihaññati, na sotassa āpātham āgacchatī, no vata re vattabbe “Sabbaso vitakkayato vicārayato vitakkavippahāro saddo ti.”

Vitakkavippahārasaddakathā.

IX. 10.

1. Na yathā cittassa vācā ti?

Āmantā.

Aphassakassa vācā, avedanakassa vācā, asaññakassa vācā, acetanakassa vācā, acittakassa vācā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu saphassakassa vācā, savedanakassa vācā, sasaññakassa vācā, sacetanakassa vācā, sacittakassa vācā ti?

Āmantā.

Hañci saphassakassa—pe—sacittakassa vācā, no vata re vattabbe “Na yathā cittassa vācā ti.”

¹ ābādham, P.

2. Na yathā cittassa vācā ti?

Āmantā.

Anāvaṭṭantassa vācā, anābhogassa vācā—pe—apaṇidhantassa vācā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu āvaṭṭantassa vācā, ābhogassa vācā—pe—paṇidhantassa vācā ti?

Āmantā.

Hañci āvaṭṭantassa vācā, ābhogassa vācā—pe—paṇidhantassa vācā, no vata re vattabbe “Na yathā cittassa vācā ti.”

3. Na yathā cittassa vācā ti?

Āmantā.

Nanu vācā cittasamuṭṭhānā cittena saha jātā cittena saha ekuppādā ti?

Āmantā.

Hañci vācā cittasamuṭṭhānā cittena saha jātā cittena saha ekuppādā, no vata re vattabbe “Na yathā cittassa vācā ti.”

4. Na yathā cittassa vācā ti?

Āmantā.

Na bhaṇitukāmo bhaṇati, na kathetukāmo katheti, na ālapitukāmo ālapati, na voharitukāmo voharatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu bhaṇitukāmo bhaṇati, kathetukāmo katheti, ālapitukāmo ālapati, voharitukāmo voharatīti?

Āmantā.

Hañci bhaṇitukāmo bhaṇati, kathetukāmo katheti, ālapitukāmo ālapati, voharitukāmo voharatīti, no vata re vattabbe “Na yathā cittassa vācā ti.”

5. Na vattabbam “Na yathā cittassa vācā ti”?

Āmantā.

Nanu atthi koci “aññaṃ bhaṇissāmīti” aññaṃ bhaṇati, “aññaṃ kathessāmīti” aññaṃ katheti, “aññaṃ ālapassāmīti” aññaṃ ālapati, “aññaṃ voharissāmīti” aññaṃ voharatīti?

Āmantā.

Hañci atthi koci “aññaṃ bhaṇissāmīti” aññaṃ bhaṇati,

“aññaṃ kathessāmi” aññaṃ katheti, “aññaṃ ālapasāmi” aññaṃ ālapati, “aññaṃ voharissāmi” aññaṃ voharati, tena vata re vattabbe “Na yathā cittassa vācā ti.”

Na yathā cittassa vācā ti kathā.

IX. 11.

1. Na yathā cittassa kāyakamman ti?

Āmantā.

Aphassakassa kāyakammaṃ, avedanakassa kāyakammaṃ, asaññaṃ kāyakammaṃ, acetanakassa kāyakammaṃ, acittakassa kāyakamman ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu saphassakassa kāyakammaṃ, savedanakassa kāyakammaṃ, sasaññaṃ kāyakammaṃ, sacetanakassa kāyakammaṃ, sacittakassa kāyakamman ti?

Āmantā.

Hañci saphassakassa—pe—sacittakassa kāyakammaṃ, no vata re vattabbe “Na yathā cittassa kāyakamman ti.”

2. Na yathā cittassa kāyakamman ti?

Āmantā.

Anāvaṭṭantassa kāyakammaṃ, anābhogassa kāyakammaṃ—pe—apaṇidāhantassa kāyakamman ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu āvaṭṭantassa kāyakammaṃ, ābhogassa kāyakammaṃ—pe—paṇidāhantassa kāyakamman ti?

Āmantā.

Hañci āvaṭṭantassa kāyakammaṃ, ābhogassa kāyakammaṃ—pe—paṇidāhantassa kāyakammaṃ, no vata re vattabbe “Na yathā cittassa kāyakamman ti.”

3. Na yathā cittassa kāyakamman ti?

Āmantā.

Nanu kāyakammaṃ cittasamuṭṭhānaṃ cittaena saha jātaṃ cittaena saha ekuppādan ti?

Āmantā.

Hañci kāyakammaṃ cittasamuṭṭhānaṃ cittaena saha jātaṃ cittaena saha ekuppādaṃ, no vata re vattabbe “Na yathā cittassa kāyakamman ti.”

4. Na yathā cittassa kāyakamman ti ?

Āmantā.

Na abhikkamitukāmo abhikkamati, na paṭikkamitukāmo paṭikkamati, na āloketukāmo āloketi, na viloketukāmo viloketi, na sammiñjitukāmo sammiñjeti, na pasāretukāmo pasāretīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu abhikkamitukāmo abhikkamati, paṭikkamitukāmo paṭikkamati, āloketukāmo āloketi, viloketukāmo viloketi, sammiñjitukāmo sammiñjeti, pasāretukāmo pasāretīti ?

Āmantā.

Hañci abhikkamitukāmo abhikkamati, paṭikkamitukāmo paṭikkamati, āloketukāmo āloketi, viloketukāmo viloketi, sammiñjitukāmo sammiñjeti, pasāretukāmo pasāreti, no vata re vattabbe “Na yathā cittassa kāyakamman ti.”

5. Na vattabbaṃ “Na yathā cittassa kāyakamman ti” ?

Āmantā.

Nanu atthi koci “aññatra gacchissāmīti” aññatra gacchatī—pe—“annaṃ pasāressāmīti” aññaṃ pasāretīti ?

Āmantā.

Hañci atthi koci “aññatra gacchissāmīti” aññatra gacchatī—pe—“aññaṃ pasāressāmīti” aññaṃ pasāreti, tena vata re vattabbe “Na yathā cittassa kāyakamman ti.”

Na yathā cittassa kāyakamman ti kathā.

IX. 12.

1. Atītena samannāgato ti ?

Āmantā.

Nanu atītaṃ niruddhaṃ vigataṃ vipariṇataṃ atthaṅgataṃ abbhatthaṅgatan ti ?

Āmantā.

Hañci atītaṃ niruddhaṃ vigataṃ vipariṇataṃ atthaṇ-
gataṃ abbhataṅgataṃ, no vata re vattabbe “Atītena
samannāgato ti.”

2. Anāgatenā samannāgato ti?

Āmantā.

Nanu anāgataṃ ajātaṃ abhūtaṃ asaṅjātaṃ anibbattaṃ
anabhinibbattaṃ apātubhūtaṃ ti?

Āmantā.

Hañci anāgataṃ ajātaṃ abhūtaṃ asaṅjātaṃ anibbattaṃ
anabhinibbattaṃ apātubhūtaṃ, no vata re vattabbe “Anā-
gatenā samannāgato ti.”

3. Atītena rūpakkhandaṇa samannāgato, anāgatenā
rūpakkhandaṇa samannāgato, paccuppannaṇa rūpak-
khaṇdaṇa samannāgato ti?

Āmantā.

Tīhi rūpakkhandaṇehi samannāgato ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Atītehi pañcahi khaṇdaṇehi samannāgato, anāgatehi
pañcahi khaṇdaṇehi samannāgato, paccuppannehi pañcahi
khaṇdaṇehi samannāgato ti?

Āmantā.

Pañṇarasahi khaṇdaṇehi samannāgato ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

4. Atītena cakkhāyatanaṇa samannāgato, anāgatenā
cakkhāyatanaṇa samannāgato, paccuppannaṇa cakkhāya-
tanena samannāgato ti?

Āmantā.

Tīhi cakkhāyatanehi samannāgato ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Atītehi dvādasahi āyatanehi samannāgato, anāgatehi
dvādasahi āyatanehi samannāgato, paccuppannehi dvā-
dasahi āyatanehi samannāgato ti?

Āmantā.

Chattims’ āyatanehi samannāgato ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

5. Atītāya cakkhudhātuyā samannāgato, anāgatāya
cakkhudhātuyā samannāgato, paccuppannāya cakkhu-
dhātuyā samannāgato ti?

Āmantā.

Tihi cakkhudhātūhi samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītāhi aṭṭhārasahi dhātūhi samannāgato, anāgatāhi aṭṭhārasahi dhātūhi samannāgato, paccuppannāhi aṭṭhārasahi dhātūhi samannāgato ti?

Āmantā.

Catupaññāsadhātūhi samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Atītena cakkhundriyena samannāgato, anāgatena cakkhundriyena samannāgato, paccuppannena cakkhundriyena samannāgato ti?

Āmantā.

Tīhi cakkhundriyehi samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītehi bāvīsat' indriyehi samannāgato, anāgatehi bāvīsat' indriyehi samannāgato, paccuppannehi bāvīsat' indriyehi samannāgato ti?

Āmantā.

Chasatṭh' indriyehi samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Na vattabbaṃ “Atītānāgatehi samannāgato ti”?

Āmantā.

Nanu atthi aṭṭhavimokkhajhāyī catunnaṃ jhānānaṃ nikāmalābhī, catunnaṃ anupubbavīhārasamāpattīnaṃ lābhī ti?

Āmantā.

Hañci atthi aṭṭhavimokkhajhāyī catunnaṃ jhānānaṃ nikāmalābhī, catunnaṃ anupubbavīhārasamāpattīnaṃ lābhī, tena vata re vattabbe “Atītānāgatehi samannāgato ti.”

Atītānāgatapaccuppannakathā.

Ānisamsadassāvissa saññojanānaṃ pahānaṃ, Amatārammaṇaṃ saññojanaṃ,

Rūpaṃ sārammaṇaṃ, Anusayā anārammaṇā, evameva
 ñāṇaṃ,
 Atītānāgatārammaṇaṃ cittaṃ, Sabbhaṃ cittaṃ vitakkānu-
 patitaṃ,
 Sabbaso vitakkayato vicārayato vitakkavipphāro saddo,
 Na yathā cittaṣṣa vācā, tath'eva kāyakammaṃ, Atītānā-
 gatehi samannāgato ti.

N a v a m o V a g g o .

X. 1.

1. Uppattesiye pañca khandhe aniruddhe kiriyā pañca khandhā uppajantīti?

Āmantā.

Dasannaṃ khandhānaṃ samodhānaṃ hoti, dasa khandhā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dasannaṃ khandhānaṃ samodhānaṃ hoti, dasa khandhā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti?

Āmantā.

Dvinnāṃ phassānaṃ—pe—dvinnāṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Uppattesiye pañca khandhe aniruddhe kiriyā cattāro khandhā uppajantīti?

Āmantā.

Navannaṃ khandhānaṃ samodhānaṃ hoti, nava khandhā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Navannaṃ khandhānaṃ samodhānaṃ hoti, nava khandhā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti?

Āmantā.

Dvinnāṃ phassānaṃ—pe—dvinnāṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Uppattesiye pañca khandhe aniruddhe kiriyā nāṇaṃ uppajantīti?

Āmantā.

Channaṃ khandhānaṃ samodhānaṃ hoti, cha khandhā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Channaṃ khandhānaṃ samodhānaṃ hoti, cha khandhā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti?

Āmantā.

Dvinnāṃ phassānaṃ—pe—dvinnāṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Uppattesiye pañca khandhe niruddhe maggo uppaj-jatīti?

Āmantā.

Mato maggaṃ bhāveti, kālaṃkato maggaṃ bhāvetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nirodhakathā.

X. 2.

1. Maggasamaṅgissa rūpaṃ maggo ti?

Āmantā.

Sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo samannā-hāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Hañci anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, no vata re vattabbe “Maggasamaṅgissa rūpaṃ maggo ti.”

2. Sammāvācā maggo ti?

Āmantā.

Sārammaṇā, atthi tāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu anārammaṇā, n'atthi tāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Hañci anārammaṇā, n'atthi tāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, no vata re vattabbe “Sammāvācā maggo ti.”

3. Sammākammanto—pe—sammā-ājīvo maggo ti?

Āmantā.

Sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu anārammaṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Hañci anārammaṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā — pe — paṇidhi, no vata re vattabbe “Sammā-ājīvo maggo ti.”

4. Sammādiṭṭhi maggo, sā ca sārammaṇa, atthi tāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Sammāvācā maggo, sā ca sārammaṇā, atthi tāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sammādiṭṭhi maggo, sā ca sārammaṇā, atthi tāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Sammākammanto—pe—sammā-ājīvo maggo, so ca sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Sammāsaṃkappo — pe — sammāvāyāmo — pe — sammāsati — pe — sammāsamādhī maggo, so ca sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Sammāvācā maggo, sā ca sārammaṇā, atthi tāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sammāsamādhī maggo, so ca sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Sammākammanto—pe—sammā-ājīvo maggo, so ca sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Sammāvācā maggo, sā ca anārammaṇā, n'atthi tāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Sammādiṭṭhi maggo, sā ca anārammaṇā, n'atthi tāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sammāvācā maggo, sā ca anārammaṇā, n'atthi tāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Sammāsaṃkappo — pe — sammāvāyāmo — pe — sammā-

sati—pe—sammāsamādhī maggo, so ca anārammaṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Sammākammanto—pe—sammā-ājīvo maggo, so ca anārammaṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Sammādiṭṭhi—pe—sammāsaṃkappo, sammāvāyāmo, sammāsati—pe—sammāsamādhī maggo, so ca anārammaṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. Na vattabbaṃ “Maggasamaṅgissa rūpaṃ maggo ti”?

Āmantā.

Nanu sammāvācā sammākammanto sammā-ājīvo maggo ti?

Āmantā.

Hañci sammāvācā sammākammanto sammā - ājīvo maggo, tena vata re vattabbe “Maggasamaṅgissa rūpaṃ maggo ti.”

Rūpaṃ maggo ti kathā.

X. 3.

1. Pañcaviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanā ti?

Āmantā.

Nanu pañca viññāṇā uppannavatthukā uppannārammaṇā ti?

Āmantā.

Hañci pañca viññāṇā uppannavatthukā uppannārammaṇā, no vata re vattabbe “Pañcaviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanā ti.”

Nanu pañca ¹ viññāṇā purejātavattukā purejātārammaṇā, ajjhattikavattukā bāhirārammaṇā, asambhinnavattukā asambhinnārammaṇā, nānāvattukā, nānāram-

¹ phassa, P.S.S₂.

maṇā, na aññamaññassa gocaravisayam paccanubhonti,¹
 na asamannāhārā uppajjanti, na amanasikārā uppajjanti,
 na abbokiṇṇā² uppajjanti, na apubbam acarimam uppaj-
 janti, na aññamaññassa samanantarā uppajjanti—pe—
 nanu pañca viññāṇā anābhogā ti?

Āmantā.

Hañci pañca viññāṇā anābhogā, no vata re vattabbe
 “Pañcaviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanā ti.”

2. Cakkhuviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanā ti?

Āmantā.

Cakkhuviññāṇam suññatam ārabba uppajjatīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhuviññāṇam suññatam ārabba uppajjatīti?

Āmantā.

Cakkhuñ ca paṭicca suññatañ ca uppajjati cakkhuviññā-
 ṇan ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhuñ ca paṭicca suññatañ ca uppajjati cakkhuviññā-
 ṇan ti?

Āmantā.

“Cakkhuñ ca paṭicca suññatañ ca uppajjati cakkhuviññā-
 ṇan ti,” atth’eva suttanto ti?

N’atthi.

“Cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇan
 ti,” atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Hañci “cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviñ-
 ñāṇan ti,” atth’eva suttanto, no vata re vattabbe “Cakkhuñ
 ca paṭicca suññatañ ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti.”

3. Cakkhuviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanā ti?

Āmantā.

Cakkhuviññāṇam atītānāgatam ārabba uppajjatīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhuviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanā ti?

Āmantā.

¹ paccanubhavanti, P.S.S₂.

² abbhokiṇṇā, P.S₂.

Cakkhuviññāṇaṃ phassaṃ ārabba vedanaṃ ārabba saññaṃ ārabba cetanaṃ ārabba cittaṃ ārabba cakkhuṃ ārabba—pe—kāyaṃ ārabba saddaṃ ārabba—pe—phoṭṭhabbaṃ ārabba uppajjati?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Manoviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanā, manoviññāṇaṃ suññataṃ ārabba uppajjati?

Āmantā.

Cakkhuviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanā, cakkhuviññāṇaṃ suññataṃ ārabba uppajjati?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Manoviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanā, manoviññāṇaṃ atītānagataṃ ārabba uppajjati?

Āmantā.

Cakkhuviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanā, cakkhuviññāṇaṃ atītānāgataṃ ārabba uppajjati?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Manoviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanā, manoviññāṇaṃ phassaṃ ārabba—pe—phoṭṭhabbaṃ ārabba uppajjati?

Āmantā.

Cakkhuviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanā, cakkhuviññāṇaṃ phassaṃ ārabba—pe—phoṭṭhabbaṃ ārabba uppajjati?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Na vattabbaṃ “Pañcaviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanā ti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Idha Bhikkhave bhikkhu cakkhunā rūpaṃ disvā na nimittagāhī hoti nānubyañjanaggāhī—pe—sotena saddaṃ sutvā—pe—ghānena gandhaṃ ghāyitvā—pe—jivhāya rasaṃ sāyitvā—pe—kāyena phoṭṭhabbaṃ phusitvā na nimittaggāhī hoti nānubyañjanaggāhī ti.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi pañcaviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanā ti.

Pañcaviññāṇasamaṅgissa maggakaṭṭhā.

X. 4.

1. Pañca viññāṇā kusalā pi akusalā pīti ?

Āmantā.

Nanu pañca viññāṇā uppannavatthukā uppannārammaṇā ti ?

Āmantā.

Hañci pañca viññāṇā uppannavatthukā uppannārammaṇā, no vata re vattabbe “Pañca viññāṇā kusalā pi akusalā pīti.”

Nanu pañca viññāṇā purejātavatthukā purejātārammaṇā, ajjhattikavatthukā bāhirārammaṇā, asambhinnavatthukā asambhinnārammaṇā, nānāvatthukā nānārammaṇā, na aññāmaññassa gocaravisayaṃ paccanubhonti, na asamannāhārā uppajjanti, na amanasikārā uppajjanti, na abbokiṇṇā uppajjanti, na apubbaṃ acarimaṃ uppajjanti, na aññāmaññassa samanantarā uppajjanti—pe—nanu pañca viññāṇā anābhogā ti ?

Āmantā.

Hañci pañca viññāṇā anābhogā, no vata re vattabbe “Pañca viññāṇā kusalā pi akusalā pīti.”

2. Cakkhuviññāṇaṃ kusalan ti ?

Āmantā.

Cakkhuviññāṇaṃ suññataṃ ārabba uppajjati ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhuviññāṇaṃ suññataṃ ārabba uppajjati ?

Āmantā.

Cakkhuñ ca paṭicca suññatañ ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhuñ ca paṭicca suññatañ ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti ?

Āmantā.

“Cakkhuñ ca paṭicca suññatañ ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti,” atth'eva suttanto ti ?

N'atthi.

“Cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti,” atth'eva suttanto ti ?

Āmantā.

Hañci “cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti,” atth’eva suttanto, no vata re vattabbe “Cakkhuñ ca paṭicca suññatañ ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti.”

3. Cakkhuviññāṇaṃ kusalaṃ pi akusalaṃ pīti ?

Āmantā.

Cakkhuviññāṇaṃ atītānāgataṃ ārabba uppajjatīti ?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhuviññāṇaṃ kusalaṃ pi akusalaṃ pīti ?

Āmantā.

Cakkhuviññāṇaṃ phassaṃ ārabba vedanaṃ ārabba saññaṃ ārabba cetanaṃ ārabba cittaṃ ārabba cakkhuṃ ārabba—pe—kāyaṃ ārabba saddaṃ ārabba—pe—phoṭṭhabbaṃ ārabba uppajjatīti ?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Manoviññāṇaṃ kusalaṃ pi akusalaṃ pi, manoviññāṇaṃ suññataṃ ārabba uppajjatīti ?

Āmantā.

Cakkhuviññāṇaṃ kusalaṃ pi akusalaṃ pi, cakkhuviññāṇaṃ suññataṃ ārabba uppajjatīti ?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Manoviññāṇaṃ kusalaṃ pi akusalaṃ pi, manoviññāṇaṃ atītānāgataṃ ārabba uppajjatīti ?

Āmantā.

Cakkhuviññāṇaṃ kusalaṃ pi akusalaṃ pi, cakkhuviññāṇaṃ atītānāgataṃ ārabba uppajjatīti ?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Manoviññāṇaṃ kusalaṃ pi akusalaṃ pi, manoviññāṇaṃ phassaṃ ārabba—pe—phoṭṭhabbaṃ ārabba uppajjatīti ?

Āmantā.

Cakkhuviññāṇaṃ kusalaṃ pi akusalaṃ pi, cakkhuviññāṇaṃ phassaṃ ārabba — pe — phoṭṭhabbaṃ ārabba uppajjatīti ?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

4. Na vattabbaṃ “Pañca viññāṇā kusalā pi akusalā pīti ” ?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Idha Bhikkhave bhikkhu

cakkhunā rūpaṃ disvā nimittaggāhī hoti—pe—na nimittaggāhī hoti—pe—sotena saddaṃ sutvā—pe—kāyena phoṭṭhabbaṃ phusitvā nimittaggāhī hoti—pe—na nimittaggāhī hotīti.” Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi pañca viññāṇā kusalā pi akusalā pīti.

Pañca viññāṇā kusalā pīti kathā.

X. 5.

1. Pañca viññāṇā sābhogā ti?

Āmantā.

Nanu pañca viññāṇā uppannavatthukā uppannārammaṇā ti?

Āmantā.

Hañci pañca viññāṇā uppannavatthukā uppannārammaṇā, no vata re vattabbe “Pañca viññāṇā sābhogā ti.”

Nanu pañca viññāṇā purejātavatthukā purejātārammaṇā, ajjhattikavatthukā bāhirārammaṇā, asambhinnavatthukā asambhinnārammaṇā, nānāvatthukā nānārammaṇā, na aññamaññassa gocaravisayaṃ paccanubhonti, na asamannāhārā uppajjanti, na amanasikārā uppajjanti, na abbokiṇṇā uppajjanti, na apubbaṃ acarimaṃ uppajjanti, nanu pañca viññāṇā na aññamaññassa samanantarā uppajjantīti?

Āmantā.

Hañci pañca viññāṇā na aññamaññassa samanantarā uppajjanti, no vata re vattabbe “Pañca viññāṇā sābhogā ti.”

2. Cakkhuviññāṇaṃ sābhogaṃ ti?

Āmantā.

Cakkhuviññāṇaṃ suññataṃ ārabba uppajjatīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhuviññāṇaṃ suññataṃ ārabba uppajjatīti?

Āmantā.

Cakkhuñ ca paṭicca suññatañ ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhuñ ca paṭicca suññatañ ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti ?

Āmantā.

“Cakkhuñ ca paṭicca suññatañ ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti,” atth'eva suttanto ti ?

N'atthi.

“Cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti,” atth'eva suttanto ti ?

Āmantā.

Hañci “cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti,” atth'eva suttanto, no vata re vattabbe “Cakkhuñ ca paṭicca suññatañ ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti.”

3. Cakkhuviññāṇaṃ sābhogaṃ ti ?

Āmantā.

Cakkhuviññāṇaṃ atītānagataṃ ārabba uppajjatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhuviññāṇaṃ sābhogaṃ ti ?

Āmantā.

Cakkhuviññāṇaṃ phassaṃ ārabba vedanaṃ ārabba saññaṃ ārabba cetanaṃ ārabba cittaṃ ārabba cak-khuṃ ārabba—pe—kāyaṃ ārabba saddaṃ ārabba—pe—phoṭṭhabbaṃ ārabba uppajjatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Manoviññāṇaṃ sābhogaṃ, manoviññāṇaṃ suññataṃ ārabba uppajjatīti ?

Āmantā.

Cakkhuviññāṇaṃ sābhogaṃ, cakkhuviññāṇaṃ suññataṃ ārabba uppajjatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Manoviññāṇaṃ sābhogaṃ, manoviññāṇaṃ atītānāgataṃ ārabba uppajjatīti ?

Āmantā.

Cakkhuviññāṇaṃ sābhogaṃ, cakkhuviññāṇaṃ atītānāgataṃ ārabba uppajjatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Manoviññāṇaṃ sābhogaṃ, manoviññāṇaṃ phassaṃ
ārabba—pe—phoṭṭhabbaṃ ārabba uppajjatīti?

Āmantā.

Cakkhuviññāṇaṃ sābhogaṃ, cakkhuviññāṇaṃ phassaṃ
ārabba—pe—phoṭṭhabbaṃ ārabba uppajjatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Na vattabbaṃ “Pañca viññāṇā sābhogā ti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Idha Bhikkhave bhikkhu
cakkhunā rūpaṃ disvā nimittaggāhī hoti—pe—na nimit-
taggāhī hoti—pe—sotena saddaṃ sutvā—pe—kāyena
phoṭṭhabbaṃ phusitvā nimittaggāhī hoti—pe—na nimit-
taggāhī hotīti.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi pañca viññāṇā sābhogā ti.

S ā b h o g a k a t h ā.

X. 6.

1. Maggasamaṅgī dvīhi sīlehi samannāgato ti?

Āmantā.

Maggasamaṅgī dvīhi phassehi dvīhi vedanāhi dvīhi sañ-
ñāhi dvīhi cetanāhi dvīhi cittehi dvīhi saddhāhi dvīhi viri-
yehi dvīhi satīhi dvīhi samādhīhi dvīhi paññāhi samannā-
gato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Maggasamaṅgī lokiyena sīlena samannāgato ti?

Āmantā.

Maggasamaṅgī lokiyena phassena lokiyāya vedanāya
lokiyāya saññāya lokiyāya cetanāya lokiyena cittaena
lokiyāya saddhāya lokiyena viriyena lokiyāya sātīyā
lokiyena samādhinā lokiyāya paññāya samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Maggasamaṅgī lokiyena ca lokuttarena ca sīlena
samannāgato ti?

Āmantā.

Maggasamaṅgī lokiyena ca lokuttarena ca phassena samannāgato—pe—lokiyāya ca lokuttarāya ca paññāya samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Maggasamaṅgī lokiyena sīlena samannāgato ti?

Āmantā.

Maggasamaṅgī puthujjano ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Maggasamaṅgī lokiyāya sammāvācāya samannāgato ti?

Āmantā.

Maggasamaṅgī lokiyāya sammādiṭṭhiyā samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Maggasamaṅgī lokiyāya sammāvācāya samannāgato ti?

Āmantā.

Maggasamaṅgī lokiyena sammāsaṃkappena — pe — lokiyena sammāvāyāmena—pe—lokiyāya sammāsatīyā—pe—lokiyena sammāsamādhinā samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Maggasamaṅgī lokiyena sammākammantena — pe — lokiyena sammā-ājīvena samannāgato ti?

Āmantā.

Maggasamaṅgī lokiyāya sammādiṭṭhiyā—pe—lokiyena sammāsamādhinā samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Maggasamaṅgī lokiyāya ca lokuttarāya ca sammāvācāya samannāgato ti?

Āmantā.

Maggasamaṅgī lokiyāya ca lokuttarāya ca sammādiṭṭhiyā samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Maggasamaṅgī lokiyāya ca lokuttarāya ca sammāvācāya samannāgato ti?

Āmantā.

Maggasamaṅgī lokiyena ca lokuttarena ca sammāsaṃkappena—pe—lokiyena ca lokuttarena ca sammāvāyā-

mena—pe—lokiyāya ca lokuttarāya ca sammāsatiyā—pe
—lokiyena ca lokuttarena ca sammāsamādhinā samannā-
gato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Maggasamaṅgī lokiyena ca lokuttarena ca sammā-
kammantena—pe—maggasamaṅgī lokiyena ca lokuttarena
ca sammā-ājīvena samannāgato ti?

Āmantā.

Maggasamaṅgī lokiyāya ca lokuttārāya ca sammādiṭ-
ṭhiyā samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Maggasamaṅgī lokiyena ca lokuttarena ca sammā-
ājīvena samannāgato ti?

Āmantā.

Maggasamaṅgī lokiyena ca lokuttarena ca sammāsam-
kappena—pe—lokiyena ca lokuttarena ca sammāsamā-
dhinā samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Na vattabbaṃ “Maggasamaṅgī dvīhi sīlehi saman-
nāgato ti.”?

Āmantā.

Lokiye sīle niruddhe maggo uppajjati?

Āmantā.

Dussilo ¹ khaṇḍasilo chinnaṣilo maggaṃ bhāvetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi maggasamaṅgī dvīhi sīlehi samannāgato ti.

Dvīhi sīlehīti kathā.

X. 7.

1. Sīlaṃ acetāsikaṃ ti?

Āmantā.

Rūpaṃ nibbānaṃ cakkhāyatanaṃ—pe—kāyāyatanaṃ
—pe—rūpāyatanaṃ—pe—phoṭṭhabbāyatanaṃ ti?

¹ dussalo, M.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sīlaṃ acetasikan ti ?

Āmantā.

Phasso acetasiko ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sīlaṃ acetasikan ti ?

Āmantā.

Vedanā—pe—saññā—pe—cetanā—pe—saddhā—pe—
viriyaṃ—pe—sati—pe—samādhi—pe—paññā acetasikā
ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Phasso cetasiko ti ?

Āmantā.

Sīlaṃ cetasikan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vedanā—pe—saññā—pe—cetanā—pe—saddhā—pe—
viriyaṃ—pe—sati—pe—samādhi—pe—paññā cetasikā ti ?

Āmantā.

Sīlaṃ cetasikan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Sīlaṃ acetasikan ti ?

Āmantā.

Aniṭṭhaphalan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu iṭṭhaphalan ti ?

Āmantā.

Hañci iṭṭhaphalaṃ, no vata re vattabbe “Sīlaṃ acetasikan ti.”

4. Saddhā iṭṭhaphalā, saddhā cetasikā ti ?

Āmantā.

Sīlaṃ iṭṭhaphalaṃ, sīlaṃ cetasikan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Viriyaṃ, sati, samādhi—pe—paññā iṭṭhaphalā, paññā
cetasikā ti ?

Āmantā.

Sīlaṃ iṭṭhaphalaṃ, sīlaṃ cetasikan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Sīlaṃ iṭṭhaphalaṃ, sīlaṃ acetasikan ti ?

Āmantā.

Saddhā iṭṭhaphalā, saddhā acetasikā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sīlaṃ iṭṭhaphalaṃ, sīlaṃ acetasikan ti?

Āmantā.

Viriyaṃ, sati, samādhī—pe—paññā iṭṭhaphalā, paññā acetasikā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Sīlaṃ acetasikan ti?

Āmantā.

Aphalaṃ avipākan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu saphalaṃ savipākan ti?

Āmantā.

Hañci saphalaṃ savipākaṃ, no vata re vattabbe “Sīlaṃ acetasikan ti.”

7. Cakkhāyatanam acetasikaṃ avipākan ti?

Āmantā.

Sīlaṃ acetasikaṃ avipākan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sotāyatanam—pe—kāyāyatanam—pe—rūpāyatanam—pe—phoṭṭhabbāyatanam acetasikaṃ avipākan ti?

Āmantā.

Sīlaṃ acetasikaṃ avipākan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. Sīlaṃ acetasikaṃ savipākan ti?

Āmantā.

Cakkhāyatanam acetasikaṃ savipākan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sīlaṃ acetasikaṃ savipākan ti?

Āmantā.

Sotāyatanam—pe—kāyāyatanam—pe—rūpāyatanam—pe—phoṭṭhabbāyatanam acetasikaṃ savipākan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

9. Sammāvācā acetasikā ti?

Āmantā.

Sammāditṭhi acetasikā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sammāvācā acetasikā ti?

Āmantā.

Sammāsaṅkappo — pe — sammāvāyāmo — pe — sammā-sati — pe — sammāsamādhī acetasiko ti?

Na h'evaṃ vattabbe — pe —

Sammākammanto — pe — sammā-ājīvo acetasiko ti?

Āmantā.

Sammādiṭṭhi acetasikā ti?

Na h'evaṃ vattabbe — pe —

Sammā-ājīvo acetasiko ti?

Āmantā.

Sammāsaṅkappo — pe — sammāvāyāmo — pe — sammā-sati — pe — sammāsamādhī acetasiko ti?

Na h'evaṃ vattabbe — pe —

10. Sammādiṭṭhi cetasikā ti?

Āmantā.

Sammāvācā cetasikā ti?

Na h'evaṃ vattabbe — pe —

Sammādiṭṭhi cetasikā ti?

Āmantā.

Sammākammanto — pe — sammā-ājīvo cetasiko ti?

Na h'evaṃ vattabbe — pe —

Sammāsaṅkappo — pe — sammāvāyāmo — pe — sammā-sati — pe — sammāsamādhī cetasiko ti?

Āmantā.

Sammāvācā cetasikā ti?

Na h'evaṃ vattabbe — pe —

Sammāsamādhī cetasiko ti?

Āmantā.

Sammākammanto — pe — sammā-ājīvo cetasiko ti?

Na h'evaṃ vattabbe — pe —

11. Na vattabbaṃ “Sīlaṃ acetasikaṃ ti”?

Āmantā.

Sīle uppajjitvā niruddhe dussīlo¹ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe — pe —

Tena hi sīlaṃ acetasikaṃ ti.

Sīlaṃ acetasikaṃ ti kathā.

¹ asīlo, P.S.S₂.

X. 8.

1. Sīlaṃ na cittaṇuparivattīti ?

Āmantā.

Rūpaṃ nibbānaṃ cakkhāyatanaṃ—pe—kāyāyatanaṃ
—pe—rūpāyatanaṃ—pe—phoṭṭhabbāyatanaṃ ti ?

Na h'evaṃ vattaṃbe—pe—

Sīlaṃ na cittaṇuparivattīti ?

Āmantā.

Phassa na cittaṇuparivattīti ?

Na h'evaṃ vattaṃbe—pe—

Sīlaṃ na cittaṇuparivattīti ?

Āmantā.

Vedanā—pe—saññā—pe—cetanā—pe—saddhā—pe—
viriyāṃ—pe—sati—pe—samādhi—pe—paññā na cittaṇu-
parivattīti ?

Na h'evaṃ vattaṃbe—pe—

2. Phassa cittaṇuparivattīti ?

Āmantā.

Sīlaṃ cittaṇuparivattīti ?

Na h'evaṃ vattaṃbe—pe—

Vedanā—pe—saññā—pe—cetanā—pe—saddhā—pe—
viriyāṃ—pe—sati—pe—samādhi—pe—paññā cittaṇupari-
vattīti ?

Āmantā.

Sīlaṃ cittaṇuparivattīti ?

Na h'evaṃ vattaṃbe—pe—

3. Sammāvācā na cittaṇuparivattīti ?

Āmantā.

Sammādiṭṭhi na cittaṇuparivattīti ?

Na h'evaṃ vattaṃbe—pe—

Sammāvācā na cittaṇuparivattīti ?

Āmantā.

Sammāsaṃkappo — pe — sammāvāyāmo — pe — sammā-
sati — pe — sammāsamādhi na cittaṇuparivattīti ?

Na h'evaṃ vattaṃbe—pe—

Sammākammanto—pe—sammā-ājīvo na cittaṇupari-
vattīti ?

Āmantā.

Sammādiṭṭhi na cittānuparivattīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sammā-ājīvo na cittānuparivattīti ?

Āmantā.

Sammāsaṃkappo—pe—sammāvāyāmo—pe—sammā-sati—pe—sammāsamādhī na cittānuparivattīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Sammādiṭṭhi cittānuparivattīti ?

Āmantā.

Sammāvācā cittānuparivattīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sammādiṭṭhi cittānuparivattīti ?

Āmantā.

Sammākammanto—pe—sammā-ājīvo cittānuparivat-tīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sammāsaṃkappo—pe—sammāvāyāmo—pe—sammā-sati—pe—sammāsamādhī cittānuparivattīti ?

Āmantā.

Sammāvācā cittānuparivattīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sammāsamādhī cittānuparivattīti ?

Āmantā.

Sammākammanto—pe—sammā-ājīvo cittānuparivat-tīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Na vattabbaṃ “Sīlaṃ na cittānuparivattīti” ?

Āmantā.

Sīle uppajjitvā niruddhe dussīlo¹ hotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi sīlaṃ na cittānuparivattīti.

Sīlaṃ na cittānuparivattīti kathā.

¹ asīlo, P.S.S₂.

X. 9.

1. Samādānahetukaṃ sīlaṃ vaḍḍhatīti ?

Āmantā.

Samādānahetuko phasso vaḍḍhati, vedanā vaḍḍhati, saññā vaḍḍhati, cetanā vaḍḍhati, cittaṃ vaḍḍhati, saddhā vaḍḍhati, viriyaṃ vaḍḍhati, sati vaḍḍhati, samādhi vaḍḍhati, paññā vaḍḍhatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Samādānahetukaṃ sīlaṃ vaḍḍhatīti ?

Āmantā.

Latā viya vaḍḍhati, māluvā viya vaḍḍhati, rukkho viya vaḍḍhati, tiṇaṃ viya vaḍḍhati, muñjapuñjo viya vaḍḍhatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Samādānahetukaṃ sīlaṃ vaḍḍhatīti ?

Āmantā.

Sīlaṃ samādiyitvā kāmavitakkaṃ vitakkentassa byāpādavitaṅgaṃ vitakkentassa vihiṃsāvitaṅgaṃ vitakkentassa sīlaṃ vaḍḍhatīti ?

Āmantā.

Dvinnā phassānaṃ—pe—dvinnā cittaṇaṃ samodhānaṃ hotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dvinnā phassānaṃ—pe—dvinnā cittaṇaṃ samodhānaṃ hotīti ?

Āmantā.

Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnappaṇītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnappaṇītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti ?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Cattār'imāni Bhikkhave suvidūravidūrāni. Katamāni cattārī ? Labhañ ca Bhikkhave paṭhavī ca, idaṃ paṭhamā suvidūravidūraṃ—pe—tasmā satāṃ dhammo asabbhi ārakā ti.” Atth'eva sut-tanto ti ?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnappaṇītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti.”

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Na vattabbaṃ “Samādānahetukaṃ sīlaṃ vaḍḍhatīti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“Ārāmaropā vanaropā—pe—
Dhammaṭṭhā sīlasampannā
Te janā saggagāmino ti.”

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi samādānahetukaṃ sīlaṃ vaḍḍhatīti.

Samādānahetukakathā.

X. 10.

1. Viññatti sīlaṃ ti?

Āmantā.

Pāpātipātā veramaṇīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Adinnādānā veramaṇīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmesu micchācārā veramaṇīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Musāvādā veramaṇīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Surāmerayamajjapamādaṭṭhānā veramaṇīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Abhivādanam sīlaṃ, paccuṭṭhānam¹ sīlaṃ, añjalikammaṃ sīlaṃ, sāmīcikkammaṃ sīlaṃ, āsanābhīhāro sīlaṃ, seyyābhīhāro sīlaṃ, pādodakābhīhāro sīlaṃ, pādakathaliyābhīhāro sīlaṃ, nahāne² piṭṭhiparikammaṃ sīlaṃ ti?

¹ paccupaṭṭhānam, P.M.

² nhāne, M.K.

Āmantā.

Pāṇātipātā veramaṇīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Surāmerayamajjapamādaṭṭhānā veramaṇīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Na vattabbam “ Viññatti sīlan ti.”

Dussīyan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi viññatti sīlan ti.

Viññatti sīlan ti kathā.

X. 11.

1. Aviññatti dussīyan ti ?

Āmantā.

Pāṇātipāto ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Adinnādānan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmesu micchācāro ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Musāvādo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Surāmerayamajjapamādaṭṭhānan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Pāpakammaṃ samādiyitvā dānaṃ dadantassa puñ-
ñā ca apuññā ca ubho vaḍḍhantīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Puññā ca apuññā ca ubho vaḍḍhantīti ?

Āmantā.

Dvinnam phassānam—pe—dvinnam cittānam samo-
dhānam hotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dvinnam phassānam—pe—dvinnam cittānam samo-
dhānam hotīti ?

Āmantā.

Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnappaṇītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnappaṇītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti ?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“ Cattār'imāni Bhikkhave suvidūravidūrāni. Katamāni cattāri ? Labhañ ca Bhikkhave paṭhavī ca, idaṃ paṭhamam suvidūravidūraṃ—pe—tasmā sataṃ dhammo asabbhi ārakā ti.” Atth'eva sut-tanto ti ?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “ Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnappaṇītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti.”

3. Pāpakammaṃ samādiyitvā cīvaraṃ dadantassa, piṇḍapātaṃ dadantassa, senāsanaṃ dadantassa, gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṃ dadantassa, abhivādanārahassa abhivādentassa, paccuṭṭhānārahassa paccuṭṭhentassa, añjalikammārahassa añjalikammaṃ karontassa, sammīcikammārahassa sammīcikammaṃ karontassa, āsanārahassa āsanaṃ dadantassa, maggārahassa maggaṃ dadantassa puññaṃ ca apuññaṃ ca ubho vaḍḍhantīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Puññaṃ ca apuññaṃ ca ubho vaḍḍhantīti ?

Āmantā.

Dvinnaṃ phassānaṃ—pe—dvinnaṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dvinnaṃ phassānaṃ—pe—dvinnaṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti ?

Āmantā.

Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnappaṇītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnappaṇītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti ?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Cattār'imāni Bhikkhave suvidūra-vidūrāni. Katamāni cattārī? Labhañ ca Bhikkhave paṭhavī ca, idaṃ paṭhamam suvidūra-vidūram —pe—tasmā satam dhammo asabbhi ārakā ti.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnappaṇītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchanāti.”

4. Na vattabbaṃ “Aviññatti dussīyan ti”?

Āmantā.

Nanu pāpakammaṃ samādinno āsīti?

Āmantā.

Hañci pāpakammaṃ samādinno āsi, tena vata re vattabbe “Aviññatti dussīyan ti.”

Aviññatti dussīyan ti kathā.

Maggasamaṅgissa rūpaṃ maggo, Pañcaviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanā,

Pañca viññāṇā kusalā pi akusalā pi, Pañca viññāṇā sābbogā,

Maggasamaṅgī dvīhi silehi samannāgato, Sīlaṃ acetā-sikaṃ,

Sīlaṃ na cittānuparivatti, Samādānahetukaṃ sīlaṃ vaḍḍhati,

Viññatti sīlaṃ, Aviññatti dussīyan ti.

Dasamo Vaggo.

Dutiyapaṇṇāsako.

Niyāmasaṃgahagatānisamsatā atthi pañcavokārabhavo maggasamaṅgissa¹ no pañcavokārabhavo.

¹ maggasamaṅgī, P.S.S.₂; nirodho maggasamaṅgī, M.

XI. 1.

1. Anusayā abyākatā ti?

Āmantā.

Vipākābyākatā kiriyābyākatā rūpaṃ nibbānaṃ cakkhāyatanam—pe—phoṭṭhabbāyatanan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Kāmarāgānusayo abyākato ti?

Āmantā.

Kāmarāgo kāmarāgapariyuṭṭhānaṃ kāmarāgasaññojanaṃ kāmogho kāmeyogo kāmaccchandanivaraṇaṃ abyākatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmarāgo—pe—kāmaccchandanivaraṇaṃ akusalan ti?

Āmantā.

Kāmarāgānusayo akusalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Paṭighānusayo abyākato ti?

Āmantā.

Paṭighaṃ paṭighapariyuṭṭhānaṃ paṭighasaññojanaṃ abyākatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paṭighaṃ paṭighapariyuṭṭhānaṃ paṭighasaññojanaṃ akusalan ti?

Āmantā.

Paṭighānusayo akusalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Mānānusayo abyākato ti?

Āmantā.

Māno mānapariyuṭṭhānaṃ mānasaññojanaṃ abyākatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Māno mānapariyuṭṭhānaṃ mānasaññojanaṃ akusalan ti?

Āmantā.

Mānānusayo akusalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Diṭṭhānusayo abyākato ti ?

Āmantā.

Diṭṭhi diṭṭhogho diṭṭhiyogo diṭṭhipariyutthānaṃ diṭṭhi-saññojanaṃ abyākatan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Diṭṭhi diṭṭhogho diṭṭhiyogo diṭṭhipariyutthānaṃ diṭṭhi-saññojanaṃ akusalan ti ?

Āmantā.

Diṭṭhānusayo akusalo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Vicikicchānusayo abyākato ti ?

Āmantā.

Vicikicchā vicikicchāpariyutthānaṃ vicikicchāsaññojanaṃ vicikicchānīvaraṇaṃ abyākatan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vicikicchā vicikicchāpariyutthānaṃ vicikicchāsaññojanaṃ vicikicchānīvaraṇaṃ akusalan ti ?

Āmantā.

Vicikicchānusayo akusalo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Bhavarāgānusayo abyākato ti ?

Āmantā.

Bhavarāgo bhavarāgapariyutthānaṃ bhavarāgasaññojanaṃ abyākatan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Bhavarāgo bhavarāgapariyutthānaṃ bhavarāgasaññojanaṃ akusalan ti ?

Āmantā.

Bhavarāgānusayo akusalo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. Avijjānusayo abyākato ti ?

Āmantā.

Avijjā avijjogho avijjāyogo avijjāpariyutthānaṃ avijjā-saññojanaṃ avijjānīvaraṇaṃ abyākatan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Avijjā avijjogho avijjāyogo avijjāpariyutthānaṃ avijjā-saññojanaṃ avijjānīvaraṇaṃ akusalan ti ?

Āmantā.

Avijjānusayo akusalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

9. Na vattabbam “Anusayā abyākatā ti”?

Āmantā.

Puthujjano kusalābyākate citte vattamāne “sānusayo ti” vattabbo ti?

Āmantā.

Kusalākusalā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi anusayā abyākatā ti.

Puthujjano kusalābyākate citte vattamāne “sarāgo ti” vattabbo ti?

Āmantā.

Kusalākusalā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi rāgo abyākato ti.

10. Anusayā ahetukā ti?

Āmantā.

Rūpaṃ nibbānaṃ cakkhāyatanaṃ — pe — phoṭṭhabbāyatanaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmarāgānusayo ahetuko ti?

Āmantā.

Kāmarāgo kāmarāgapariyuṭṭhānaṃ kāmarāgasaññojanaṃ—pe—kāmarāganīvaraṇaṃ ahetukan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmarāgo kāmarāgapariyuṭṭhānaṃ kāmarāgasaññojanaṃ—pe—kāmarāganīvaraṇaṃ sahetukan ti?

Āmantā.

Kāmarāgānusayo sahetuko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paṭighānusayo—pe—mānānusayo, diṭṭhānusayo, vicikicchānusayo, bhavarāgānusayo — pe — avijjānusayo ahetuko ti?

Āmantā.

Avijjā avijjogho avijjāyogo avijjāpariyuṭṭhānaṃ avijjāsaññojanaṃ avijjānīvaraṇaṃ ahetukan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Avijjā avijjogho—pe—avijjānīvaraṇaṃ sahetukan ti ?
Āmantā.

Avijjānusayo sahetuko ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

11. Na vattabbam “Anusayā ahetukā ti” ?

Āmantā.

Puthujjano kusalābyākate citte vattamāne “sānusayo ti” vattabbo ti ?

Āmantā.

Anusayā tena hetunā sahetukā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi anusayā ahetukā ti.

Puthujjano kusalābyākate citte vattamāne “sarāgo ti” vattabbo ti ?

Āmantā.

Rāgo tena hetunā sahetuko ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi rāgo ahetuko ti.

12. Anusayā cittavippayuttā ti ?

Āmantā.

Rūpaṃ nibbānaṃ cakkhāyatanaṃ—pe—phoṭṭhabbāyatanaṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmarāgānusayo cittavippayutto ti ?

Āmantā.

Kāmarāgo kāmarāgapariyuṭṭhānaṃ kāmarāgasaññojanaṃ kāmogho kāmayogo kāmacchandanīvaraṇaṃ cittavippayuttan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmarāgo—pe—kāmacchandanīvaraṇaṃ cittasampayuttan ti ?

Āmantā.

Kāmarāgānusayo cittasampayutto ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

13. Kāmarāgānusayo cittavippayutto ti ?

Āmantā.

Katamakkhandhapariyāpanno ti ? Saṃkhārakkhandhapariyāpanno ti.

Samkhārakkhandho cittavippayutto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Samkhārakkhandho cittavippayutto ti?

Āmantā.

Vedanākkhandho, viññāṇakkhandho cittavippayutto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

14. Kāmarāgānusayo samkhārakkhandhapariyāpanno cittavippayutto ti?

Āmantā.

Kāmarāgo samkhārakkhandhapariyāpanno cittavippayutto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmarāgo samkhārakkhandhapariyāpanno cittasampayutto ti?

Āmantā.

Kāmarāgānusayo samkhārakkhandhapariyāpanno cittasampayutto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

15. Kāmarāgānusayo samkhārakkhandhapariyāpanno cittavippayutto, kāmarāgo samkhārakkhandhapariyāpanno cittasampayutto ti?

Āmantā.

Samkhārakkhandho ekadeso cittasampayutto ekadeso cittavippayutto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Samkhārakkhandho ekadeso cittasampayutto ekadeso cittavippayutto ti?

Āmantā.

Vedanākkhandho, viññāṇakkhandho ekadeso cittasampayutto ekadeso cittavippayutto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

16. Paṭighānusayo, mānānusayo, diṭṭhānusayo, vicikicchānusayo, bhavarāgānusayo, avijjānusayo cittavippayutto ti?

Āmantā.

Avijjā avijjogho avijjāyogo—pe—avijjānīvaranaṃ cittavippayuttan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Avijjā avijjogho avijjāyogo—pe—avijjānīvaraṇaṃ citta-sampayuttaṃ ti?

Āmantā.

Avijjānusayo citta-sampayutto ti?

Na h'evaṃ vattaṃ—pe—

17. Avijjānusayo citta-vippayutto ti?

Āmantā.

Katamakkhandhapariyāpanno ti? Saṃkhārakkhandhapariyāpanno ti.

Saṃkhārakkhandho citta-vippayutto ti?

Na h'evaṃ vattaṃ—pe—

Saṃkhārakkhandho citta-vippayutto ti?

Āmantā.

Vedanākkhandho, saññākkhandho citta-vippayutto ti?

Na h'evaṃ vattaṃ—pe—

18. Avijjānusayo saṃkhārakkhandhapariyāpanno citta-vippayutto ti?

Āmantā.

Avijjā saṃkhārakkhandhapariyāpannā citta-vippayuttā ti?

Na h'evaṃ vattaṃ—pe—

Avijjā saṃkhārakkhandhapariyāpannā citta-sampayuttā ti?

Āmantā.

Avijjānusayo saṃkhārakkhandhapariyāpanno citta-sampayutto ti?

Na h'evaṃ vattaṃ—pe—

19. Avijjānusayo saṃkhārakkhandhapariyāpanno citta-vippayutto, avijjā saṃkhārakkhandhapariyāpannā citta-sampayuttā ti?

Āmantā.

Saṃkhārakkhandho ekadeso citta-sampayutto ekadeso citta-vippayutto ti?

Na h'evaṃ vattaṃ—pe—

Saṃkhārakkhandho ekadeso citta-sampayutto ekadeso citta-vippayutto ti?

Āmantā.

Vedanākkhandho, saññākkhandho ekadeso citta-sampayutto ekadeso citta-vippayutto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

20. Na vattabbaṃ “Anusayā cittavippayuttā ti”?

Āmantā.

Puthujjano kusalābyākate citte vattamāne “sānusayo ti” vattabbo ti?

Āmantā.

Anusayā tena cittaena sampayuttā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi anusayā cittavippayuttā ti.

Puthujjano kusalābyākate citte vattamāne “sarāgo ti” vattabbo ti?

Āmantā.

Rāgo tena cittaena sampayutto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi rāgo cittavippayutto ti.

Tisso pi anusayakathā.

XI. 2.

1. Aññāṇe vigate ñāṇavippayutte citte vattamāne na vattabbaṃ “ñāṇī ti”?

Āmantā.

Rāge vigate na vattabbaṃ “vītarāgo ti”?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Aññāṇe vigate ñāṇavippayutte citte vattamāne na vattabbaṃ “ñāṇī ti”?

Āmantā.

Dose vigate—pe—mohe vigate—pe—kilese vigate na vattabbaṃ “Nikkilesa ti”?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Rāge vigate vattabbaṃ “vītarāgo ti”?

Āmantā.

Aññāṇe vigate ñāṇavippayutte citte vattamāne vattabbaṃ “ñāṇī ti”?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dose vigate—pe—mohe vigate—pe—kilese vigate vattabbam “ nikkilesa ti ” ?

Āmantā.

Aññāṇe vigate ñāṇavippayutte citte vattamāne vattabbam “ ñāṇī ti ” ?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

3. Aññāṇe vigate ñāṇavippayutte citte vattamāne vattabbam¹ “ ñāṇī ti ” ?

Āmantā.

Atītena ñāṇena ñāṇī, niruddhena vigatena paṭipassaddhena ñāṇena ñāṇī ti ?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Ñ ā ṇ a k a t h ā .

XI. 3.

1. Ñāṇam cittavippayuttan ti ?

Āmantā.

Rūpaṃ nibbānaṃ cakkhāyatanaṃ—pe—phoṭṭhabbāyatanaṃ ti ?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Ñāṇam cittavippayuttan ti ?

Āmantā.

Paññā paññindriyaṃ paññābalaṃ sammādiṭṭhi dhamma-vicayasambojjhaṅgo cittavippayutto ti ?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Paññā paññindriyaṃ paññābalaṃ sammādiṭṭhi dhamma-vicayasambojjhaṅgo cittasampayutto ti ?

Āmantā.

Ñāṇam cittasampayuttan ti ?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

2. Ñāṇam cittavippayuttan ti ?

Āmantā.

¹ na vattabbam, P.

Katamakkhandhapariyāpannan ti? Saṃkhārakkhandhapariyāpannan ti.

Saṃkhārakkhandho cittavippayutto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Saṃkhārakkhandho cittavippayutto ti?

Āmantā.

Vedanākkhandho, saññākkhandho cittavippayutto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Nāṇaṃ saṃkhārakkhandhapariyāpannaṃ cittavippayuttan ti?

Āmantā.

Paññā saṃkhārakkhandhapariyāpannā cittavippayuttā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paññā saṃkhārakkhandhapariyāpannā cittasampayuttā ti?

Āmantā.

Nāṇaṃ saṃkhārakkhandhapariyāpannaṃ cittasampayuttan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Nāṇaṃ saṃkhārakkhandhapariyāpannaṃ cittavippayuttaṃ, paññā saṃkhārakkhandhapariyāpannā cittasampayuttā ti?

Āmantā.

Saṃkhārakkhandho ekadeso cittasampayutto ekadeso cittavippayutto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Saṃkhārakkhandho ekadeso cittasampayutto ekadeso cittavippayutto ti?

Āmantā.

Vedanākkhandho, saññākkhandho ekadeso cittasampayutto, ekadeso cittavippayutto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Na vattabbaṃ “ Nāṇaṃ cittavippayuttan ti ”?

Āmantā.

Arahā cakkhuviññāṇasamaṅgī “ ñāṇī ti ” vattabbo ti?

Āmantā.

Nāṇaṃ tena cittaena sampayuttan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi nāṇaṃ cittavippayuttan ti.

Arahā cakkhuviññāṇasamaṅgī “paññavā ti” vattabbo ti?

Āmantā.

Paññā tena cittaena sampayuttā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi paññā cittavippayuttā ti.

Nāṇaṃ cittavippayuttan ti kathā.

XI. 4.

1. “Idaṃ dukkhan ti” vācaṃ bhāsato “idaṃ dukkhan ti” nāṇaṃ pavattatīti?

Āmantā.

“Ayaṃ samudayo ti” vācaṃ bhāsato “ayaṃ samudayo ti” nāṇaṃ pavattatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

“Idaṃ dukkhan ti” vācaṃ bhāsato “idaṃ dukkhan ti” nāṇaṃ pavattatīti?

Āmantā.

“Ayaṃ nirodho ti” vācaṃ bhāsato “ayaṃ nirodho ti” nāṇaṃ pavattatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

“Idaṃ dukkhan ti” vācaṃ bhāsato “idaṃ dukkhan ti” nāṇaṃ pavattatīti?

Āmantā.

“Ayaṃ maggo ti” vācaṃ bhāsato “ayaṃ maggo ti” nāṇaṃ pavattatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. “Ayaṃ samudayo ti” vācaṃ bhāsato na ca “ayaṃ samudayo ti” nāṇaṃ pavattatīti?

Āmantā.

“Idaṃ dukkhan ti” vācaṃ bhāsato na ca “idaṃ dukkhan ti” nāṇaṃ pavattatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

“Ayaṃ nirodho ti” vācaṃ bhāsato na ca “ayaṃ nirodho ti” ñāṇaṃ pavattatīti?

Āmantā.

“Idaṃ dukkhaṃ ti” vācaṃ bhāsato na ca “idaṃ dukkhaṃ ti” ñāṇaṃ pavattatīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

“Ayaṃ maggo ti” vācaṃ bhāsato na ca “ayaṃ maggo ti” ñāṇaṃ pavattatīti?

Āmantā.

“Idaṃ dukkhaṃ ti” vācaṃ bhāsato na ca “idaṃ dukkhaṃ ti” ñāṇaṃ pavattatīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

3. “Idaṃ dukkhaṃ ti” vācaṃ bhāsato “idaṃ dukkhaṃ ti” ñāṇaṃ pavattatīti?

Āmantā.

“Rūpaṃ aniccaṃ ti” vācaṃ bhāsato “rūpaṃ aniccaṃ ti” ñāṇaṃ pavattatīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

“Idaṃ dukkhaṃ ti” vācaṃ bhāsato “idaṃ dukkhaṃ ti” ñāṇaṃ pavattatīti?

Āmantā.

“Vedanā—pe—saññā—pe—saṃkhārā—pe—viññāṇaṃ aniccaṃ ti” vācaṃ bhāsato “viññāṇaṃ aniccaṃ ti” ñāṇaṃ pavattatīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

4. “Idaṃ dukkhaṃ ti” vācaṃ bhāsato “idaṃ dukkhaṃ ti” ñāṇaṃ pavattatīti?

Āmantā.

“Rūpaṃ anattā ti” vācaṃ bhāsato “rūpaṃ anattā ti” ñāṇaṃ pavattatīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

“Idaṃ dukkhaṃ ti” vācaṃ bhāsato “idaṃ dukkhaṃ ti” ñāṇaṃ pavattatīti?

Āmantā.

“Vedanā—pe—saññā—pe—saṃkhārā—pe—viññāṇaṃ anattā ti” vācaṃ bhāsato “viññāṇaṃ anattā ti” ñāṇaṃ pavattatīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

5. “Rūpaṃ aniccan ti” vācaṃ bhāsato na ca “rūpaṃ aniccan ti” ñāṇaṃ pavattatīti?

Āmantā.

“Idaṃ dukkhan ti” vācaṃ bhāsato na ca “idaṃ dukkhan ti” ñāṇaṃ pavattatīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

“Vedanā—pe—saññā—pe—saṃkhārā—pe—viññāṇaṃ aniccan ti” vācaṃ bhāsato na ca “viññāṇaṃ aniccan ti” ñāṇaṃ pavattatīti?

Āmantā.

“Idaṃ dukkhan ti” vācaṃ bhāsato na ca “idaṃ dukkhan ti” ñāṇaṃ pavattatīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

6. “Rūpaṃ anattā ti” vācaṃ bhāsato na ca “rūpaṃ anattā ti” ñāṇaṃ pavattatīti?

Āmantā.

“Idaṃ dukkhan ti” vācaṃ bhāsato na ca “idaṃ dukkhan ti” ñāṇaṃ pavattatīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

“Vedanā—pe—saññā—pe—saṃkhārā—pe—viññāṇaṃ anattā ti” vācaṃ bhāsato na ca “viññāṇaṃ anattā ti” ñāṇaṃ pavattatīti?

Āmantā.

“Idaṃ dukkhan ti” vācaṃ bhāsato na ca “idaṃ dukkhan ti” ñāṇaṃ pavattatīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

7. “Idaṃ dukkhan ti” vācaṃ bhāsato “idaṃ dukkhan ti” ñāṇaṃ pavattatīti?

Āmantā.

Īti¹ ca danti ca ruci² ca khanti³ ca ñāṇaṃ pavattatīti?

Āmantā.

Idaṃ dukkhan ti kathā.

¹ iti, P.S.S₂.

² duti, M.; dūti, K.

³ cakkhan ti, M.

XI. 5.

1. Iddhibalena samannāgato kappam tiṭṭheyyāti ?

Āmantā.

Iddhimayiko so āyu, iddhimayikā sā gati, iddhimayiko
so attabhāvapaṭilābho ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Iddhibalena samannāgato kappam tiṭṭheyyāti ?

Āmantā.

Atītaṃ kappam tittḥeyya, anāgataṃ kappam tittḥey-
yāti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Iddhibalena samannāgato kappam tiṭṭheyyāti?

Āmantā.

Dve kappe tiṭṭheyya, tayo kappe tiṭṭheyya, cattāro kappe tiṭṭheyyāti?

Na h'evam vattabbe—pe—

2. Iddhibalena samannāgato kappam tiṭṭheyyāti ?

Āmantā.

Sati jīvite jīvītāvasese tiṭṭheyya, asati jīvite jīvītāvasese tiṭṭheyyāti ?

Sati jīvite jīvitāvasese tiṭṭheyyāti.

Hañci sati jīvite jīvitāvasese tiṭṭheyya, no vata re vattabbe “Iddhibalena samannāgato kappam tiṭṭheyyā-ti.”

Asati jīvite jīvitāvasese tiṭṭheyyāti.

Mato tiṭṭheyya, kālaṃkato tiṭṭheyyāti ?

Na h'evam vattabbe—pe—

3. Iddhibalena samannāgato kappam titttheyyāti?

Āmantā.

Uppanno phasso mā nirujjhīti labbhā iddhiyā pagga-
hetun¹ ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Uppannā vedanā—pe—uppannā saññā—pe—uppannā
cetanā—pe—uppannam cittam—pe—uppannā saddhā—
pe—uppannam viriyam—pe—uppannā sati—pe—uppanno

¹ vaggga°, P.

samādhi—pe—uppannā paññā mā nirujjhīti labbhā iddhiyā paggaḥetun ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Iddhibalena samannāgato kappam tiṭṭheyyāti?

Āmantā.

Rūpaṃ niccaṃ hotūti labbhā iddhiyā paggaḥetun ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vedanā—pe—saññā—pe—saṃkhārā—pe—viññāṇam niccaṃ hotūti labbhā iddhiyā paggaḥetun ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Iddhibalena samannāgato kappam tiṭṭheyyāti?

Āmantā.

Jātidhammā sattā mā jāyimsūti¹ labbhā iddhiyā paggaḥetun ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Jarādhammā sattā mā jirimsu²—pe—byādhidhammā sattā mā byādhiyimsu³—pe—maraṇadhammā sattā mā mīyimsu⁴ labbhā iddhiyā paggaḥetun ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Na vattabbaṃ “Iddhibalena samannāgato kappam tiṭṭheyyāti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Yassa kassaci Ānanda cattāro iddhipādā bhāvitā bahulikātā yānikātā vatthukatā anuṭṭhitā paricitā susamāraddhā, ākaṅkhamāno so Ānanda kappam vā tiṭṭheyya kappāvasesam vā ti.” Atth'eva sut-tanto ti?

Āmantā.

Tena hi iddhibalena samannāgato kappam tiṭṭheyyāti.

7. Iddhibalena samannāgato kappam tiṭṭheyyāti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Catunnaṃ Bhikkhave dhammānaṃ n'atthi koci pāṭibhogo samaṇo vā brāhmaṇo vā devo vā Māro vā Brahmā vā koci vā lokasmiṃ. Kata-mesaṃ catunnaṃ? Jarādhammo mā jīvīti n'atthi koci

¹ jāyisuti, P.S.S₂.

² jītisu, P.S.S₂; jiyimsu, M.

³ byādhiyīsu, P.S.S₂.

⁴ mīyisu, P.S.

pāṭibhogo samaṇo vā brāhmaṇo vā devo vā Māro vā Brahmā vā koci vā lokasmiṃ, byādhidhammo mā byādhīyīti—pe—maraṇadhammo mā mīyīti—pe—. Yāni kho pana tāni pubbe katāni pāpakāni kammāni saṃkilesikāni ponobhavikāni nissārāni¹ dukkhavipākāni āyaṭiṃ jātijarāmaraṇiyāni, tesam vipāko mā nibbattīti n'atthi koci pāṭibhogo samano vā brāhmaṇo vā devo vā Māro vā Brahmā vā koci vā lokasmin ti." Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbam "Iddhibalena samannāgato kappam tiṭṭheyyāti."

I d d h i b a l a k a t h ā .

XI. 6.

1. Cittasantati samādhīti?

Āmantā.

Atītā cittasantati samādhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cittasantati samādhīti?

Āmantā.

Anāgatā cittasantati samādhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu atītaṃ niruddhaṃ, anāgataṃ ajātan ti?

Āmantā.

Hañci atītaṃ niruddhaṃ, anāgataṃ ajātaṃ, no vata re vattabbe "Cittasantati samādhīti."

2. Ekacittakkhaṇiko samādhīti?

Āmantā.

Cakkhuviññāṇasamaṅgī samāpanno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sotaviññāṇasamaṅgī — pe — ghaṇaviññāṇasamaṅgī—pe — jivhāviññāṇasamaṅgī—pe — kāyaviññāṇasamaṅgī—pe—

¹ saraṇāni, P.S.S.; nissarāni, M.; sadarāni, Morris, Ang. IV. 182. dukkhudrayāni, K.

akusalacittasamaṅgī—pe—rāgasahagatacittasamaṅgī—pe—
— dosasahagatacittasamaṅgī — pe — mohasahagatacitta-
samaṅgī—pe—anottappasahagatacittasamaṅgī samāpanno
ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Cittasantati samādhīti ?

Āmantā.

Akusalacittasantati samādhīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rāgasahagatā—pe—dosasahagatā—pe—mohasahagatā
—pe—anottappasahagatā cittasantati samādhīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Na vattabbaṃ “ Cittasantati samādhīti ” ?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“ Ahaṃ kho āvuso Nigaṇha¹
pahomi aniñjamāno² kāyena abhāsamāno vācaṃ satta ratt-
indivāni ekantasukhapatisaṃvedī viharitun ti.” Atth'eva
suttanto ti ?

Āmantā.

Tena hi cittasantati samādhīti.

S a m ā d h i k a t h ā .

XI. 7.

1. Dhammaṭṭhitatā parinipphannā 3 ti ?

Āmantā.

Tāya ṭhitatā parinipphannā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tāya ṭhitatā parinipphanna ti ?

Āmantā.

Tāya tāy'eva n'atthi dukkhass' antakiriya, n'atthi vaṭṭ-
ūpacchedo, n'atthi anupādāparinibbānan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

¹ Nigaṇṭho, K.

² anicchamāno. P.

³ parinibbānā, P.S.S₂.

2. Rūpassa ñhitatā parinipphannā ti?

Āmantā.

Tāya ñhitatā parinipphannā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tāya ñhitatā parinipphannā ti?

Āmantā.

Tāya tāy'eva n'atthi dukkhass' antakiriyā, n'atthi vaṭṭū-pacchedo, n'atthi anupādāparinibbānan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Vedanāya ñhitatā—pe—saññāya ñhitatā—pe—saṃ-khārānaṃ ñhitatā—pe—viññāṇassa ñhitatā parinipphannā¹ ti?

Āmantā.

Tāya ñhitatā parinipphannā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tāya tāy'eva n'atthi dukkhass' antakiriyā n'atthi vaṭṭū-pacchedo n'atthi anupādāparinibbānan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

D h a m m a ṭ ṭ h i t a t ā k a t h ā .

XI. 8.

1. Aniccatā parinipphannā ti?

Āmantā.

Tāya aniccatāya aniccatā parinipphannā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tāya aniccatāya aniccatā parinipphannā ti?

Āmantā.

Tāya tāy'eva n'atthi dukkhass' antakiriyā, n'atthi vaṭṭū-pacchedo, n'atthi anupādāparinibbānan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Jarā parinipphannā² ti?

Āmantā.

Tāya jarāya jarā parinipphannā ti?

¹ parinibbannā, P.

² parinipphannā, P.S.S₂.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tāya jarāya jarā parinipphannā ti ?

Āmantā.

Tāya tāy'eva n'atthi dukkhass'antakiriyā, n'atthi vaṭṭū-pacchedo, n'atthi anupādāparinibbānan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Maraṇaṃ parinipphannaṃ ti ?

Āmantā.

Tassa maraṇassa maraṇaṃ parinipphannaṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tassa maraṇassa maraṇaṃ parinipphannaṃ ti ?

Āmantā.

Tassa tass'eva n'atthi dukkhass'antakiriyā, n'atthi vaṭṭū-pacchedo, n'atthi anupādāparinibbānan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Rūpaṃ parinipphannaṃ, rūpassa aniccatā atthīti ?

Āmantā.

Aniccatā parinipphannā, aniccatāya aniccatā atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpaṃ parinipphannaṃ, rūpassa jarā atthīti ?

Āmantā.

Jarā parinipphannā, jarāya jarā atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpaṃ parinipphannaṃ, rūpassa bhedo atthi, antara-dhānaṃ atthīti ?

Āmantā.

Maraṇaṃ parinipphannaṃ, maraṇassa bhedo atthi, antaradhānaṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Vedanā—pe—saññā—pe—saṃkhārā—pe—viññāṇaṃ parinipphannaṃ, viññāṇassa aniccatā atthīti ?

Āmantā.

Aniccatā parinipphannā, aniccatāya aniccatā atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Viññāṇaṃ parinipphannaṃ, viññāṇassa jarā atthīti ?

Āmantā.

Jarā parinipphannā, jarāya jarā atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Viññāṇaṃ parinipphannaṃ, viññāṇassa bhedo atthi,
antaradhānaṃ atthīti?

Āmantā.

Maraṇaṃ parinipphannaṃ, maraṇassa bhedo atthi,
antaradhānaṃ atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Aniccataṭṭhā.

Anusayā abyākatā, ahetukā, cittavippayuttā,
Aññāṇe vigate ñāṇī, Ñāṇaṃ cittavippayuttaṃ,
Yattha sadde ñāṇaṃ pavattati,
Iddhibalena samannāgato kappam tiṭṭheyya,
Cittasantati samādhī, Dhammaṭṭhitatā, Aniccataṭṭhi.

Ekādasamo Vaggo.

XII. 1.

1. Saṃvaro kamman ti ?

Āmantā.

Cakkhundriyaṣaṃvaro cakkhukamman ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sotindriyaṣaṃvaro — pe — ghānindriyaṣaṃvaro — pe —
jivhindriyaṣaṃvaro—pe—kāyindriyaṣaṃvaro kāyakamman
ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāyindriyaṣaṃvaro kāyakamman ti ?

Āmantā.

Cakkhundriyaṣaṃvaro cakkhukamman ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāyindriyaṣaṃvaro kāyakamman ti ?

Āmantā.

Sotindriyaṣaṃvaro — pe — ghānindriyaṣaṃvaro — pe —
jivhindriyaṣaṃvaro jivhākamman ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Manindriyaṣaṃvaro manokamman ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Manindriyaṣaṃvaro manokamman ti ?

Āmantā.

Cakkhundriyaṣaṃvaro cakkhukamman ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Manindriyaṣaṃvaro manokamman ti ?

Āmantā.

Sotindriyaṣaṃvaro — pe — ghānindriyaṣaṃvaro — pe —
jivhindriyaṣaṃvaro — pe — kāyindriyaṣaṃvaro kāyakam-
man ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Aṣaṃvaro kamman ti ?

Āmantā.

Cakkhundriya-aṣaṃvaro cakkhukamman ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sotindriya-aṣaṃvaro—pe—ghānindriya-aṣaṃvaro—pe—
jivhindriya-aṣaṃvaro—pe—kāyindriya-aṣaṃvaro kāyakam-
man ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāyindriya-asamvaro kāyakamman ti?

Āmantā.

Cakkhundriya-asamvaro cakkhukamman ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāyindriya-asamvaro kāyakamman ti?

Āmantā.

Sotindriya-asamvaro—pe—ghānindriya-asamvaro—pe—
jivhindriya-asamvaro jivhākamman ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Manindriya-asamvaro manokamman ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Manindriya-asamvaro manokamman ti?

Āmantā.

Cakkhundriya-asamvaro cakkhukamman ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Manindriya-asamvaro manokamman ti?

Āmantā.

Sotindriya-asamvaro—pe—ghānindriya-asamvaro—pe—
jivhindriya-asamvaro — pe — kāyindriya-asamvaro kāya-
kamman ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Na vattabbaṃ “Samvaro asamvaro pi kamman ti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhāgavatā—“Idha Bhikkhave bhikkhu
cakkhunā rūpaṃ disvā nimittaggāhī hoti—pe—na nimit-
taggāhī hoti, sotenāsaddaṃ sutvā—pe—manasā dhammaṃ
viññāya nimittaggāhī hoti—pe—na nimittaggāhī hotīti.”
Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi samvaro asamvaro pi kamman ti.

Samvaro kamman ti kathā.

XII. 2.

1. Sabbam kammaṃ savipākaṃ ti?

Āmantā.

Sabbā cetanā savipākā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sabbā cetanā savipākā ti ?

Āmantā.

Vipākābyākatā cetanā savipākā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sabbā cetanā savipākā ti ?

Āmantā.

Kiriyābyākatā cetanā savipākā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sabbā cetanā savipākā ti ?

Āmantā.

Kāmāvacarā vipākābyākatā cetanā savipākā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sabbā cetanā savipākā ti ?

Āmantā.

Rūpāvacarā, arūpāvacarā, apariyāpannā vipākābyākatā
cetanā savipākā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sabbā cetanā savipākā ti ?

Āmantā.

Kāmāvacarā kiriyābyākatā cetanā savipākā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sabbā cetanā savipākā ti ?

Āmantā.

Rūpāvacarā, arūpāvacarā kiriyābyākatā cetanā savipākā
ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Vipākābyākatā cetanā avipākā ti ?

Āmantā.

Hañci vipākābyākatā cetanā avipākā, no vata re vattabbe
“Sabbā cetanā savipākā ti.”

Kiriyābyākatā cetanā avipākā ti ?

Āmantā.

Hañci kiriyābyākatā cetanā avipākā, no vata re vattabbe
“Sabbā cetanā savipākā ti.”

Kāmāvacarā, rūpāvacarā, arūpāvacarā, apariyāpannā
vipākābyākatā cetanā avipākā ti ?

Āmantā.

Hañci अपरियāpannā vipākābyākatā cetanā avipākā, no vata re vattabbe “Sabbā cetanā savipākā ti.”

Kāmāvacarā, rūpāvacarā, arūpāvacarā kiriyābyākatā cetanā avipākā ti?

Āmantā.

Hañci arūpāvacarā kiriyābyākatā cetanā avipākā, no vata re vattabbe “Sabbā cetanā savipākā ti.”

3. Na vattabbaṃ “Sabbam kammaṃ savipākaṃ ti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Nāhaṃ Bhikkhave sañ-cetanikānaṃ kammānaṃ katānaṃ upacitānaṃ appaṭṭi-samveditvā byantibhāvaṃ vadāmi taṃ ca kho diṭṭh’eva¹ dhamme uppajje² vā apare vā pariyāye ti.” Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi sabbam kammaṃ savipākaṃ ti.

K a m m a k a t h ā .

XII. 3.

1. Saddo vipāko ti?

Āmantā.

Sukhavedanīyo, dukkhavedanīyo, adukkhamasukhave-danīyo, sukhāya vedanāya sampayutto, dukkhāya vedanāya sampayutto, adukkhamasukhāya vedanāya sampayutto, phassena sampayutto, vedanāya sampayutto, saññāya sampayutto, cetanāya sampayutto, cittaṇa sampayutto sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhīti?

Āmantā.

Nanu na sukhavedanīyo, na dukkhavedanīyo—pe—anārammaṇo, n’atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

¹ diṭṭhe vā, P.S.₂.K.

² uppajjaṃ, P.S.₂.

Hañci na sukhavedanīyo, na dukkhavedanīyo—pe—
anārammano, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, no
vata re vattabbe “Saddo vipāko ti.”

2. Phasso vipāko, phasso sukhavedanīyo—pe—sāram-
maṇo, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Saddo vipāko, saddo sukhavedanīyo—pe—sārammaṇo,
atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Saddo vipāko, saddo na sukhavedanīyo—pe—anāram-
maṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Phasso vipāko, phasso na sukhavedanīyo—pe—anāram-
maṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3 Na vattabbam “Saddo vipāko ti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“So tassa kammaṣṣa katattā
upacitattā ussannatā¹ vipulattā brahmassaro² hoti kara-
vīkabhāṇī ti.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi saddo vipāko ti.

Saddo vipāko ti kathā

XII. 4.

1. Cakkhāyatanaṃ vipāko ti ?

Āmantā.

Sukhavedanīyaṃ, dukkhavedanīyaṃ—pe—sāramma-
ṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu na sukhavedanīyaṃ—pe—anārammaṇaṃ, n'atthi
tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

¹ ussanatā, P.S₂.

² brahmasaro, M.K.

Hañci na sukhavedaniyam—pe—anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, no vata re vattabbe “Cakkhāyatanam vipāko ti.”

2. Phasso vipāko, phasso sukhavedaniyo—pe—sāramaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Cakkhāyatanam vipāko, cakkhāyatanam sukhavedaniyam—pe—sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhāyatanam vipāko, cakkhāyatanam na sukhavedaniyam—pe—anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Phasso vipāko, phasso na sukhavedaniyo—pe—anāramaṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Sotāyatanam — pe—ghānāyatanam — pe — jivhāyatanam—pe—kāyāyatanam vipāko ti?

Āmantā.

Sukhavedaniyam, dukkhavedaniyam — pe — sāramaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu na sukhavedaniyam—pe—anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Hañci na sukhavedaniyam—pe—anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, no vata re vattabbe “Kāyāyatanam vipāko ti.”

Phasso vipāko, phasso sukhavedaniyo—pe—sāramaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Kāyāyatanam vipāko, kāyāyatanam sukhavedaniyam—pe—sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāyāyatanam vipāko, kāyāyatanam na sukhavedaniyam—pe—anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Phasso vipāko, phasso na sukhavedaniyo—pe—anāram-
maṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Na vattabbam “Saḷāyatanam vipāko ti”?

Āmantā.

Nanu saḷāyatanam kammassa katattā uppannan ti?

Āmantā.

Hañci saḷāyatanam kammassa katattā uppannam, tena
vata re vattabbe “Saḷāyatanam vipāko ti.”

S a ḷ ā y a t a n a k a t h a .

XII. 5.

1. Sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatā
niyato ti?

Āmantā.

Mātā jīvitā voropitā, pitā jīvitā voropito, Arahā jīvitā
voropito, duṭṭhena cittaena Tathāgatassa lohitaṃ uppā-
ditaṃ, Saṃgho bhinno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatā
niyato ti?

Āmantā.

Abhabbo antarā dhammam abhisametun ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Abhabbo antarā dhammam abhisametun ti?

Āmantā.

Mātā jīvitā voropitā, pitā jīvitā voropito, Arahā jīvitā
voropito, duṭṭhena cittaena Tathāgatassa lohitaṃ uppā-
ditaṃ, Saṃgho bhinno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatā
niyato ti?

Āmantā.

Atthi so niyāmo, yena niyāmena sattakkhattuparamo
puggalo sattakkhattuparamatā niyato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi te satipaṭṭhānā, sammappadhānā, iddhipādā, indriyā, balā, bojjhaṅgā, yehi bojjhaṅgehi sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatā niyato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. N'atthi so niyāmo, yena niyāmena sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatā niyato ti?

Amantā.

Hañci n'atthi so niyāmo, yena niyāmena sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatā niyato, no vata re vattabbe “Sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatā niyato ti.”

N'atthi te satipaṭṭhānā—pe—bojjhaṅgā, yehi bojjhaṅgehi sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatā niyato ti?

Amantā.

Hañci n'atthi te bojjhaṅgā, yehi bojjhaṅgehi sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatā niyato, no vata re vattabbe “Sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatā niyato ti.”

5. Sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatā niyato ti?

Amantā.

Sakadāgāminiyāmenāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgāminiyāmenāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahattaniyāmenāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Katāmena niyāmenāti?

Sotāpattiniyāmenāti.

Sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatā niyato ti?

Amantā.

Ye keci sotāpattiniyāmaṃ okkamanti, sabbe te sattakkhattuparamatā niyatā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Na vattabbaṃ “Sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatā niyato ti”?

Āmantā.

Nanu so sattakkhattuparamo ti?

Āmantā.

Hañci so sattakkhattuparamo, tena vata re vattabbe
“Sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatā
niyato ti.”

Sattakkhattuparamakathā.

XII. 6.

1. Na vattabbam “Kolamkolo¹ puggalo kolamkolatā
niyato ti”?

Āmantā.

Nanu so kolamkolo ti?

Āmantā.

Hañci so kolamkolo, tena vata re vattabbe “Kolamkolo
puggalo kolamkolatā niyato ti.”

2. Na vattabbam “Ekabījī puggalo ekabijitā niyato
ti”?

Āmantā.

Nanu so ekabījī ti?

Āmantā.

Hañci so ekabījī, tena vata re vattabbe “Ekabījī
puggalo ekabijitā niyato ti.”

XII. 7.

1. Diṭṭhisampanno puggalo sañcicca pāṇam jīvitā
voropeyyāti?

Āmantā.

Diṭṭhisampanno puggalo sañcicca mātaram jīvitā voro-
peyya—pe—pitaram jīvitā voropeyya, Arahantaṃ jīvitā
voropeyya—pe—duṭṭhena cittena Tathāgatassa lohitam
uppādeyya—pe—Saṃgham bhindeyyāti?

¹ kolo, P.S₂.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Diṭṭhisampanno puggalo sañcicca pāṇaṃ jīvitaṃ voro-
peyyāti?

Āmantā.

Diṭṭhisampanno puggalo Satthari agāraṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dhamme—pe—Saṃghe—pe—Sikkhāya agāraṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Nanu diṭṭhisampanno puggalo Satthari sagāraṃ ti?

Āmantā.

Hañci diṭṭhisampanno puggalo Satthari sagāraṃ, no
vata re vattabbe “Diṭṭhisampanno puggalo sañcicca pāṇaṃ
jīvitaṃ voropeyyāti.”

Nanu diṭṭhisampanno puggalo Dhamme—pe—Saṃghe
—pe—Sikkhāya sagāraṃ ti?

Āmantā.

Hañci diṭṭhisampanno puggalo Sikkhāya sagāraṃ, no
vata re vattabbe “Diṭṭhisampanno puggalo sañcicca
pāṇaṃ jīvitaṃ voropeyyāti.”

. Diṭṭhisampanno puggalo Satthari agāraṃ ti?

Āmantā.

Diṭṭhisampanno puggalo Buddhathūpe ohaneyya,¹
omutteyya, niṭṭhubheyya,² Buddhathūpe apabyāmato³
kareyyāti?

Na h'evaṃ vattabbe—te—

5. Diṭṭhisampanno puggalo sañcicca pāṇaṃ jīvitaṃ voro-
peyyāti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Seyyathāpi Bhikkhave
mahāsamuddo ṭhitadhammo velaṃ nātivattati, evameva
kho Bhikkhave yaṃ mayā sāvakānaṃ sikkhāpadaṃ
paññattaṃ, taṃ mama sāvakā jīvitaṃ pi nātikkaṃ-
mantīti.” Atth'eva suttantaṃ ti?

¹ ohareyya, P.S.S₂.

² niṭṭhuseyyā, P.S₂; niṭṭhupeyya, M.; niṭṭhukeyya,
K.

³ asabyākato, M.; abyāto, P.S.; apabyāto, S₂.

Āmantā.

Tena hi na vattabbam “Diṭṭhisampanno puggalo sañcicca pāṇam jīvitā voropeyyāti.”

Jīvitā voropanakathā.

XII. 8.

1. Diṭṭhisampannassa puggalassa pahīnā duggatīti?

Āmantā.

Diṭṭhisampanno puggalo āpāyike rūpe rajjeyyāti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Hañci diṭṭhisampanno puggalo āpāyike rūpe rajjeyya, no vata re vattabbe “Diṭṭhisampannassa puggalassa pahīnā duggatīti.”

2. Diṭṭhisampannassa puggalassa pahīnā duggatīti?

Āmantā.

Diṭṭhisampanno puggalo āpāyike sadde—pe—gandhe—pe—rase—pe—phoṭṭhabbe—pe—amanussitthiyā, tiracchā-nagatitthiyā, nāgakaññāya methunaṃ dhammaṃ paṭiseveyya, ajelakaṃ paṭiggaṇheyya, kukkuḷasūkaraṃ paṭiggaṇheyya, hatthigavassavaḷavaṃ paṭiggaṇheyya—pe—tittiravaṭṭakamorakapiñjalaṃ¹ paṭiggaṇheyyāti?

Āmantā.

Hañci diṭṭhisampanno puggalo tittiravaṭṭakamorakapiñjalaṃ paṭiggaṇheyya, no vata re vattabbe “Diṭṭhisampannassa puggalassa pahīnā duggatīti.”

3. Diṭṭhisampannassa puggalassa pahīnā duggati, diṭṭhisampanno puggalo āpāyike rūpe rajjeyyāti?

Āmantā.

Arahato pahīnā duggati, Arahā āpāyike rūpe rajjeyyāti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Diṭṭhisampannassa puggalassa pahīnā duggati, diṭṭhisampanno puggalo āpāyike sadde—pe—gandhe—pe—rase—pe—phoṭṭhabbe—pe—tittiravaṭṭakamorakapiñjalaṃ paṭiggaṇheyyāti?

¹ opīñjaram, M.

Āmantā.

Arahato pahīnā duggati, Arahā tittiravaṭṭakamorakapiñ-jalaṃ paṭiggaṇheyyāti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Arahato pahīnā duggati, na ca Arahā āpāyike rūpe rajjeyyāti ?

Āmantā.

Ditṭhisampannassa puggalassa pahīnā duggati, na ca ditṭhisampanno puggalo āpāyike rūpe rajjeyyāti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahato pahīnā duggati, na ca Arahā āpāyike sadde—pe—gandhe—pe—rase—pe—phoṭṭhabbe—pe—amanus-sitthiyā, tiracchānagatitthiyā, nāgakaññāya methunaṃ dhammaṃ paṭiseveyya, ajeḷakaṃ paṭiggaṇheyya, kukkuḷa-sūkaraṃ paṭiggaṇheyya, hatthigavassavaḷavaṃ paṭiggaṇheyya—pe—tittiravaṭṭakamorakapiñjalaṃ paṭiggaṇheyyāti ?

Āmantā.

Ditṭhisampannassa puggalassa pahīnā duggati, na ca ditṭhisampanno puggalo tittiravaṭṭakamorakapiñjalaṃ paṭiggaṇheyyāti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Na vattabbaṃ “Ditṭhisampannassa puggalassa pahīnā duggatīti” ?

Āmantā.

Ditṭhisampanno puggalo nirayaṃ upapajjeyya¹—pe—tiracchānayaṇiṃ upapajjeyya—pe—pittivisaṃ upapajjeyyāti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi ditṭhisampannassa puggalassa pahīnā duggatīti.

D u g g a t i k a t h ā .

---

¹ upapajjeyya, P.S.S₂.

XII. 9.

1. Na vattabbaṃ “Sattamabhavikassa”¹ puggalassa pahīnā duggatīti”?

Āmantā.

Sattamabhaviko² puggalo nirayaṃ upapajjeyya, tiracchānayoṇiṃ upapajjeyya, pīttivīsayaṃ upapajjeyyāti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi sattamabhavikassa puggalassa pahīnā duggatīti.

S a t t a m a b h a v i k a k a t h ā .

Samvaro kammaṃ tath’eva asaṃvaro,

Sabbaṃ kammaṃ savipākāṃ, Saddo vipāko, Saḷāyata-
naṃ vipāko,

Sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatā ni-
yato,

Kolaṃkolo puggalo kolaṃkolatā niyato, Ekabījī puggalo
ekabījītā niyato,

Diṭṭhisampanno puggalo sañcicca pāṇaṃ jīvītā voropeyya,
Diṭṭhisampannassa puggalassa pahīnā duggati, Tath’eva
sattamabhavikassāti.

D v ā d a s a m o V a g g o .

¹ Sattamakassa, P.S.S₂.

² bhaviko, P.S.S₂.

XIII. 1.

1. Kappaṭṭho kappam tiṭṭheyyāti ?

Āmantā.

Kappo ca saṇṭhāti ¹ Buddho ca loke uppajjatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kappaṭṭho kappam tiṭṭheyyāti ?

Āmantā.

Kappo ca saṇṭhāti Saṃgho ca bhijjatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kappaṭṭho kappam tiṭṭheyyāti ?

Āmantā.

Kappo ca saṇṭhāti kappaṭṭho ca kappaṭṭhiyaṃ kammaṃ karotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kappaṭṭho kappam tiṭṭheyyāti ?

Āmantā.

Kappo ca saṇṭhāti kappaṭṭho ca puggalo kālam karotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Kappaṭṭho kappam tiṭṭheyyāti ?

Āmantā.

Atītaṃ kappam tiṭṭheyya, anāgataṃ kappam tiṭṭheyyāti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kappaṭṭho kappam tiṭṭheyyāti ?

Āmantā.

Dve kappe tiṭṭheyya, tayo kappe tiṭṭheyya, cattāro kappe tiṭṭheyyāti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kappaṭṭho kappam tiṭṭheyyāti ?

Āmantā.

Kappaṭṭho kappe dayhante ² kattha ³ gacchatīti ?

Aññaṃ lokadhātum gacchatīti.

Mato gacchati, vehāsaṃ ⁴ gacchatīti ? Mato gacchatīti. ⁵

Kappaṭṭhiyaṃ kammaṃ aparāpariyavepakkan ⁶ ti ?

¹ saṇṭhāti, P. ; sanhāti, S.   ² vayante, P.   ³ tattha, P.

⁴ velāsaṃ, S.   ⁵ P. omits.   ⁶ aparāyadipe pakkantīti, P.S.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vehāsaṃ gacchatīti ?

Āmantā.

Kappaṭṭho iddhimā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kappaṭṭho iddhimā ti ?

Āmantā.

Kappaṭṭhena chandiddhipādo bhāvito viriyiddhipādo
bhāvito cittiddhipādo bhāvito vimaṃsiddhipādo bhāvito
ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Na vattabbaṃ “ Kappaṭṭho kappam tiṭṭheyyāti ” ?

Āmantā.

Nanu ¹ vuttaṃ Bhagavatā—

“ Āpāyiko nerayiko kappaṭṭho saṃghabhedako

Vaggarato adhammaṭṭho yogakkhemato dhamasati

Samghaṃ samaggaṃ bhetvāna kappam nirayamhi
paccatīti.”

Atth'eva suttanto ti ?

Āmantā.

Tena hi kappaṭṭho kappam tiṭṭheyyāti.

Kappaṭṭhakathā.

XIII. 2.

1. Kappaṭṭho kusalaṃ cittaṃ na paṭilabheyyāti ?

Āmantā.

Kappaṭṭho dānaṃ dadeyyāti ?

Āmantā.

Hañci kappaṭṭho dānaṃ dadeyya, no vata re vattabbe

“ Kappaṭṭho kusalaṃ cittaṃ na paṭilabheyyāti.”

Kappaṭṭho kusalaṃ cittaṃ na paṭilabheyyāti ?

Āmantā.

Kappaṭṭho cīvaraṃ dadeyya, piṇḍapātaṃ dadeyya,
senāsaṃ dadeyya, gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṃ

¹ P. and S. omit from here to end.

dadeyya, khādanīyaṃ dadeyya, bhojanīyaṃ dadeyya, pānīyaṃ dadeyya, cetiyaṃ vandeyya,¹ cetiye mālaṃ āropeyya, gandhaṃ āropeyya, vilepanaṃ āropeyya, cetiyaṃ padaakkhiṇaṃ² kareyyāti?

Āmantā.

Hañci kappatṭho cetiyaṃ padaakkhiṇaṃ kareyya, no vata re vattabbe “Kappatṭho kusalaṃ cittaṃ na paṭilabheyyāti.”

2. Kappatṭho kusalaṃ cittaṃ paṭilabheyyāti?

Āmantā.

Tato vuṭṭhānaṃ³ kusalaṃ cittaṃ paṭilabheyyāti?

Āmantā.

Rūpāvacaraṃ —pe— arūpāvacaraṃ —pe— lokuttaraṃ kusalaṃ cittaṃ paṭilabheyyāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

K u s a l a p a ṭ i l ā b h a k a t h ā .

XIII. 3.

1. Anantarāpayutto puggalo sammattaniyāmaṃ okkameyyāti?

Āmantā.

Micchattaniyāmaṃ ca sammattaniyāmaṃ ca ubho okkameyyāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anantarāpayutto puggalo sammattaniyāmaṃ okkameyyāti?

Āmantā.

Nanu taṃ kammaṃ payuttaṃ kukkuccaṃ uppādiṭaṃ⁴ vippaṭisāriyaṃ janitaṃ ti?

Āmantā.

Hañci taṃ kammaṃ payuttaṃ kukkuccaṃ uppādiṭaṃ vippaṭisāriyaṃ janitaṃ, no vata re vattabbe “Anantarāpayutto puggalo sammattaniyāmaṃ okkameyyāti.”

¹ vāṃdadeyya, P.

² abhidakkh°, M. ; dakkh°, S.

³ ratṭhānaṃ, P.S.S₂. ⁴ upparahitaṃ, P.S. ; upadahitaṃ, K.

2. Anantarāpayutto puggalo abhabbo sammattaniyāmaṃ okkamitun ti?

Āmantā.

Mātā jīvitā voropitā, pitā jīvitā voropito, Arahā jīvitā voropito, duṭṭhena cittaṇa Tathāgatassa lohitaṃ uppādiṃ, Saṃgho bhinno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anantarāpayutto puggalo taṃ kammaṃ paṭisaṃharitvā¹ kukkuccaṃ paṭivinodetvā vipphaṇṇāsiyaṃ paṭivinodetvā² abhabbo sammattaniyāmaṃ okkamitun ti?

Āmantā.

Mātā jīvitā voropitā, pitā jīvitā voropito, Arahā jīvitā voropito, duṭṭhena cittaṇa Tathāgatassa lohitaṃ uppādiṃ, Saṃgho bhinno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anantarāpayutto puggalo taṃ kammaṃ paṭisaṃharitvā kukkuccaṃ paṭivinodetvā vipphaṇṇāsiyaṃ paṭivinodetvā abhabbo sammattaniyāmaṃ okkamitun ti?

Āmantā.

Nanu taṃ kammaṃ paṭisaṃhataṃ kukkuccaṃ paṭivinoditaṃ vipphaṇṇāsiyaṃ paṭivinītan ti?

Āmantā.

Hañci taṃ kammaṃ paṭisaṃhataṃ kukkuccaṃ paṭivinoditaṃ vipphaṇṇāsiyaṃ paṭivinītaṃ,³ no vata re vattabbe “Anantarāpayutto puggalo taṃ kammaṃ paṭisaṃharitvā kukkuccaṃ paṭivinodetvā vipphaṇṇāsiyaṃ paṭivinodetvā abhabbo sammattaniyāmaṃ okkamitun ti.”

3. Anantarāpayutto puggalo sammattaniyāmaṃ okkameyyāti?

Āmantā.

Nanu taṃ kammaṃ payutto atthīti?

Āmantā.

Hañci taṃ kammaṃ payutto atthi, no vata re vattabbe “Anantarāpayutto puggalo sammattaniyāmaṃ okkameyyāti.”

A n a n t a r ā p a y u t t a k a t h ā .

¹ paṭiharitvā, P.S.S₂.

² vinetvā, P.S.S₂.

³ paṭivinoditaṃ, P.S.S₂.

XIII. 4.

1. Niyato niyāmaṃ okkamatīti?

Āmantā.

Micchattaniyato sammattaniyāmaṃ okkamati, sammattaniyato micchattaniyāmaṃ okkamatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Niyato niyāmaṃ okkamatīti?

Āmantā.

Pubbe maggaṃ bhāvetvā pacchā niyāmaṃ okkamatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Pubbe sotāpattimaggaṃ bhāvetvā pacchā sotāpattiniyāmaṃ okkamatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Pubbe sakadāgāmimaggaṃ—pe—anāgāmimaggaṃ—arahattamaggaṃ bhāvetvā pacchā arahattaniyāmaṃ okkamatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Pubbe satipaṭṭhānaṃ—pe—sammappadhānaṃ—pe—iddhipādaṃ—pe—indriyaṃ—pe—balaṃ—pe—bojjhaṅgaṃ bhāvetvā pacchā niyāmaṃ okkamatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Na vattabbaṃ “Niyato niyāmaṃ okkamatīti?”

Āmantā.

Bhabbo Bodhisatto tāya jātiyā dhammaṃ nābhisametunti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi niyato niyāmaṃ okkamatīti.

Niyatassa niyāmakathā.

XIII. 5.

1. Nivuto nīvaraṇaṃ jahatīti?

Āmantā.

Ratto rāgaṃ jahati, duṭṭho dosaṃ jahati, mūlho¹ mohaṃ jahati, kiliṭṭho kilese² jahatīti?

¹ mūlo, M.

² °saṃ, P.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rāgena rāgaṃ jahati, dosena dosaṃ jahati, mohena moham jahati, kilesehi kilese jahatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rāgo cittasampayutto maggo cittasampayutto ti?

Āmantā.

Dvinnam phassānam—pe—dvinnam cittānam samodhānam hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rāgo akusalo maggo kusalo ti?

Āmantā.

Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnappaṇītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnappaṇītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Cattār'imāni Bhikkhave suvidūravidūrāni. Katamāni cattāri? Nabhañ ca Bhikkhave pathavī ca idaṃ paṭhamam suvidūravidūram—pe—tasmā satam dhammo asabbhi ārakā ti.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbam “Kusalākusalā—pe—sammukhībhāvaṃ āgacchantīti.”

2. Nivuto nīvaraṇam jahatīti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“So evaṃ samāhite citte parisuddhe pariyodāte anaṅgaṇe vigatūpakkilese mudubhūte kammaniye ṭhite āneñjapatte¹ āsavānam khayañāṇāya cittaṃ abhininnāmetīti.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbam “Nivuto nīvaraṇam jahatīti.”

3. Na vattabbam “Nivuto nīvaraṇam jahatīti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Tassa evaṃ jānato evaṃ

¹ ānañja°, P.S.; aneñca°, M.

passato kāmāsavā pi cittaṃ vimuccati—pe—avijjāsavā pi cittaṃ vimuccatīti.” Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi nivuto nīvaraṇaṃ jahatīti.

N i v u t a k a t h ā .

XIII. 6.

1. Sammukhībhūto saññojanaṃ jahatīti?

Āmantā.

Ratto rāgaṃ jahati, duṭṭho dosaṃ jahati, mūḷho mohaṃ jahati, kiliṭṭho kilese jahatīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Rāgena rāgaṃ jahati, dosena dosaṃ jahati, mohena mohaṃ jahati, kilesehi kilese jahatīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Rāgo cittaśampayutto maggo cittaśampayutto ti?

Āmantā.

Dvinnāṃ phassānaṃ—pe—dvinnāṃ cittaṇaṃ samodhānaṃ hotīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Rāgo akusalo maggo kusalo ti?

Āmantā.

Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnappaṇītā kaṇhasukka-sappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnappaṇītā kaṇhasukka-sappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Cattār’imāni Bhikkhave suvidūra vidūrāni. Katamāni cattāri? Nabhañ ca Bhikkhave pathavī ca idaṃ paṭhamāṃ suvidūra vidūraṃ—pe—tasmā satāṃ dhammo asabbhi ārakā ti.” Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Kusalākusalā—pe—sammukhībhāvaṃ āgacchantīti.”

2. Sammukhībhūto saññojanam jahatīti ?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“So evaṃ samāhite citte parisuddhe pariyodāte anaṅgaṇe vigatūpakkilese mudubhūte kammaniye ṭhite āneñjapatte āsavānaṃ khayañānāya cittaṃ abhininnāmetīti.” Atth’eva suttanto ti ?

Āmantā.

Tena hi na vattabbam “Sammukhībhūto saññojanam jahatīti.”

3. Na vattabbam “Sammukhībhūto saññojanam jahatīti” ?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Tassa evaṃ jānato evaṃ passato kāmāsavā pi cittaṃ vimuccati—pe—avijjāsavā pi cittaṃ vimuccatīti.” Atth’eva suttanto ti ?

Āmantā.

Tena hi sammukhībhūto saññojanam jahatīti.

S a m m u k h ī b h ū t a k a t h ā .

XIII. 7.

1. Samāpanno, assādeti jhānanikanti jhānārammaṇā ti ?

Āmantā.

Taṃ jhānaṃ tassa jhānassa ārammaṇan ¹ ti ?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Taṃ jhānaṃ tassa jhānassa ārammaṇan ti ?

Āmantā.

Tena phassena taṃ phassaṃ phusati, tāya vedanāya taṃ vedanaṃ vedeti,² tāya saññāya taṃ saññaṃ jānāti, tāya cetanāya taṃ cetanaṃ ceteti, tena cittaena taṃ cittaṃ cinteti, tena vitakkena taṃ vitakkaṃ vitakketi, tena vicārena taṃ vicāraṃ vicāreti, tāya pītiyā taṃ pītiṃ piyāyati, tāya satiyā taṃ satiṃ sarati, tāya paññāya taṃ paññaṃ pajānātīti ?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

¹ anāram°, S.

² vediyati, P., vedayati, S.

2. Jhānanikanti cittasampayuttā jhānaṃ cittasampayuttan ti?

Āmantā.

Dvinnam phassānaṃ—pe—dvinnam cittānaṃ samodhānaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Jhānanikanti akusalā jhānaṃ kusalan ti?

Āmantā.

Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnappaṇītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnappaṇītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti?

Āmantā.

Nanu vuttam Bhagavatā—“Cattār'imāni Bhikkhave suvidūra vidūrāni. Katamāni cattāri? Nabhañ ca Bhikkhave pathavī ca idaṃ paṭhamam suvidūra vidūram—pe—tasmā satam dhammo asabbhi ārakā ti.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabham “Kusalākusalā—pe—sammukhībhānaṃ āgacchantīti.”

3. Na vattabham “Samāpanno assādeti, jhānanikanti jhānārammaṇā ti”?

Āmantā.

Nanu vuttam Bhagavatā—“Idha Bhikkhave bhikkhu vivicc'eva kāmehi vivicc' akusalehi dhammehi paṭhamam jhānaṃ upasampajja viharati, so tam assādeti tam nikāmeti tena ca vittiṃ¹ āpajjati, vitakkavicārānaṃ vūpasamā—pe—dutiyaṃ jhānaṃ—pe—tatiyaṃ jhānaṃ—pe—catuttham jhānaṃ upasampajja viharati, so tam assādeti tam nikāmeti tena ca vittiṃ āpajjatīti”?

Āmantā.

Tena hi samāpanno assādeti, jhānanikanti jhānārammaṇā ti.

S a m ā p a n n o a s s ā d e t i k a t h ā .

¹ vitti, M.

XIII. 8.

1. Atthi asātarāgo¹ ti?

Āmantā.

Dukkhābhinandino sattā atthi keci dukkhaṃ patthenti² pihenti³ esanti gavesanti pariyesanti dukkhaṃ ajjhosāya tiṭṭhantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu sukhābhinandino sattā atthi keci sukhaṃ patthenti pihenti esanti gavesanti pariyesanti sukhaṃ ajjhosāya tiṭṭhantīti?

Āmantā.

Hañci sukhābhinandino—pe—tiṭṭhanti, no vata re vattabbe “Atthi asātarāgo ti.”

2. Atthi asātarāgo ti?

Āmantā.

Dukkhāya vedanāya rāgānusayo anuseti, sukhāya vedanāya paṭighānusayo anusetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu sukhāya vedanāya rāgānusayo anuseti, dukkhāya vedanāya paṭighānusayo anusetīti?

Āmantā.

Hañci sukhāya vedanāya rāgānusayo anuseti, dukkhāya vedanāya paṭighānusayo anuseti, no vata re vattabbe “Atthi asātarāgo ti.”

3. Na vattabbaṃ “Atthi asātarāgo ti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā “So evaṃ anurodhavīrodhaṃ samāpanno yaṃ kiñci vedanaṃ vediyati,⁴ sukhaṃ vā dukkhaṃ vā adukkhamasukhaṃ vā, so taṃ vedanaṃ abhinandati abhivadati⁵ ajjhosāya tiṭṭhatīti.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi atthi asātarāgo ti.”

A s ā t a r ā g a k a t h ā .

¹ ass°, M.

² dukkhappattenti, P.

³ pihanti, M.; pihonti, S.; vihenti, P.

⁴ vedayati, M.

⁵ omits. P.

XIII. 9.

1. Dhammatanḥā abyākatā ti?

Āmantā.

Vipākābyākatā kiriyābyākatā rūpaṃ nibbānaṃ cakkhāyatanam—pe—phoṭṭhabbāyatanan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dhammatanḥā abyākatā ti?

Āmantā.

Rūpatanḥā abyākatā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dhammatanḥā abyākatā ti?

Āmantā.

Saddatanḥā—pe—gandhatanḥā—pe—rasatanḥā—pe—phoṭṭhabbatanḥā abyākatā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpatanḥā akusalā ti?

Āmantā.

Dhammatanḥā akusalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Saddatanḥā—pe—phoṭṭhabbatanḥā akusalā ti?

Āmantā.

Dhammatanḥā akusalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Dhammatanḥā abyākatā ti?

Āmantā.

Nanu tanḥā akusalā vuttā Bhagavatā ti?

Āmantā.

Hañci tanḥā akusalā vuttā Bhagavatā, no vata re vattabbe “Dhammatanḥā abyākatā ti.”

Dhammatanḥā abyākatā ti?

Āmantā.

Nanu lobho akusalo vutto Bhagavatā, dhammatanḥā lobho ti?

Āmantā.

Hañci lobho akusalo vutto Bhagavatā, dhammatanḥā lobho, no vata re vattabbe “Dhammatanḥā abyākatā ti.”

3. Dhammatanḥā lobho abyākato ti?

Āmantā.

Rūpatañhā lobho abyākato ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dhammatañhā lobho abyākato ti ?

Āmantā.

Saddatanñhā—pe—gandhatanñhā—pe—rasatanñhā—pe—
phoṭṭhabbatanñhā lobho abyākato ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpatañhā lobho akusalo ti ?

Āmantā.

Dhammatañhā lobho akusalo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Saddatanñhā—pe—phoṭṭhabbatanñhā lobho akusalo ti ?

Āmantā.

Dhammatañhā lobho akusalo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Dhammatañhā abyākatā ti ?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā “Yāyaṃ tañhā ponobhavikā¹
nandirāgasahagatā tatratatrābhinandinī, seyyathidaṃ kā-
matañhā bhavatanñhā vibhavatanñhā ti ” Atth'eva suttanto
ti ?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “ Dhammatañhā abyākatā ti.”

5. Na vattabbaṃ “ Dhammatañhā abyākatā ti ” ?

Āmantā.

Nanu sā dhammatañhā ti ?

Āmantā.

Hañci sā dhammatañhā, tena vata re vattabbe “ Dham-
matañhā abyākatā ti.”

D h a m m a t a ñ h ā a b y ā k a t ā t i k a t h ā .

¹ ponobbho° M.

XIII. 10.

1. Dhammatanḥā na dukkhasamudayo ti?

Āmantā.

Rūpatanḥā na dukkhasamudayo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dhammatanḥā na dukkhasamudayo ti?

Āmantā.

Saddatanḥā—pe—phoṭṭhabbatanḥā na dukkhasamudayo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpatanḥā dukkhasamudayo ti?

Āmantā.

Dhammatanḥā dukkhasamudayo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Saddatanḥā—pe—phoṭṭhabbatanḥā dukkhasamudayo ti?

Āmantā.

Dhammatanḥā dukkhasamudayo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Dhammatanḥā na dukkhasamudayo ti?

Āmantā.

Nanu tanḥā dukkhasamudayo vutto Bhagavatā ti?

Āmantā.

Hañci tanḥā dukkhasamudayo vutto Bhagavatā, no vata re vattabbe “Dhammatanḥā na dukkhasamudayo ti.”

Dhammatanḥā na dukkhasamudayo ti?

Āmantā.

Nanu lobho dukkhasamudayo vutto Bhagavatā, dhammatanḥā lobho ti?

Āmantā.

Hañci lobho dukkhasamudayo vutto Bhagavatā, dhammatanḥā lobho, no vata re vattabbe “Dhammatanḥā na dukkhasamudayo ti.”

3. Dhammatanḥā lobho na dukkhasamudayo ti?

Āmantā.

Rūpatanḥā lobho na dukkhasamudayo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dhammatanḥā lobho na dukkhasamudayo ti?

Āmantā.

Saddatanḥā—pe—phoṭṭhabbatanḥā lobho na dukkhasamudayo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpatanḥā lobho dukkhasamudayo ti?

Āmantā.

Dhammatanḥā lobho dukkhasamudayo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Saddatanḥā—pe—phoṭṭhabbatanḥā lobho dukkhasamudayo ti?

Āmantā.

Dhammatanḥā lobho dukkhasamudayo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Dhammatanḥā na dukkhasamudayo ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā “Yāyaṃ tanḥā ponobhavikā¹ nandirāgasahagatā tatrataṭṭhābhiniṇḍinī, seyyathīdaṃ kāmataṇḥā bhavataṇḥā vibhavataṇḥā ti.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Dhammatanḥā na dukkhasamudayo ti?

5. Na vattabbaṃ “Dhammatanḥā na dukkhasamudayo ti?”

Āmantā.

Nanu sā dhammatanḥā ti?

Āmantā.

Hañci sā dhammatanḥā, tena vata re vattabbe “Dhammatanḥā na dukkhasamudayo ti.”

Dhammatanḥā na dukkhasamudayo ti
kathā.

¹ ponobbh°, M.

Kappaṭṭho kappam tiṭṭheyya, Kappaṭṭho kusalam cittam
 na paṭilabheyya,
 Anantarāpayutto puggalo sammattaniyāmaṃ okkameyya,
 Niyato niyāmaṃ okkameyya, Nivuto nīvaraṇaṃ jahati,
 Sammukhībhūto saññojanaṃ jahati, Jhānanikanti,
 Asātarāgo
 Dhammatanḥā abyākata, Dhammatanḥā na dukkhasa-
 mudayo ti.

Terasamo Vaggo.

XIV. 1.

1. Akusalamūlaṃ paṭisandahati kusalamūlaṃ ti?
Āmantā.

Yā akusalassa uppādāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, sā va kusalassa uppādāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Akusalamūlaṃ paṭisandahati kusalamūlaṃ, na vattabbaṃ “Yā akusalassa uppādāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, sā va kusalassa uppādāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti”?

Āmantā.

Kusalaṃ anāvaṭṭantassa uppajjati—pe—apaṇidahan-tassa uppajjati?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalaṃ āvaṭṭantassa uppajjati—pe—paṇidahantassa uppajjati?

Āmantā.

Hañci kusalaṃ āvaṭṭantassa uppajjati—pe—paṇidahantassa uppajjati, no vata re vattabbe “Akusalamūlaṃ paṭisandahati kusalamūlaṃ ti.”

2. Akusalamūlaṃ paṭisandahati kusalamūlaṃ ti?

Āmantā.

Akusalaṃ¹ ayoniso manasikaroto uppajjati?

Āmantā.

Kusalaṃ ayoniso manasikaroto uppajjati?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu kusalaṃ yoniso manasikaroto uppajjati?

Āmantā.

Hañci kusalaṃ yoniso manasikaroto uppajjati, no vata re vattabbe “Akusalamūlaṃ paṭisandahati kusalamūlaṃ ti.”

3. Akusalamūlaṃ paṭisandahati kusalamūlaṃ ti?

Āmantā.

Kāmasaññāya anantarā nekkhammasaññā uppajjati, byāpādasaññāya anantarā abyāpādasaññā uppajjati, vihiṃsāsaññāya anantarā avihimsāsāññā uppajjati, byā-

---

¹ kusalamūlaṃ, P. and S.; akusalamūlaṃ, M.

pādassa anantarā mettā uppajjati, vihiṃsāya anantarā karuṇā uppajjati, aratīyā anantarā muditā uppajjati, paṭighassa¹ anantarā upekkhā uppajjatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Kusalamūlaṃ paṭisandahati akusalamūlaṃ ti?

Āmantā.

Yā kusalassa uppādāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, sā va akusalassa uppādāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalamūlaṃ paṭisandahati akusalamūlaṃ, na vattabham “Yā kusalassa uppādāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, sā va akusalassa uppādāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti”?

Āmantā.

Akusalaṃ anāvaṭṭantassa uppajjati—pe—apaṇidahan-tassa uppajjatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Akusalaṃ āvaṭṭantassa uppajjati—pe—paṇidahantassa uppajjatīti?

Āmantā.

Hañci akusalaṃ āvaṭṭantassa uppajjati—pe—paṇidahantassa uppajjati, no vata re vattabbe “Kusalamūlaṃ paṭisandahati akusalamūlaṃ ti.”

5. Kusalamūlaṃ paṭisandahati akusalamūlaṃ ti?

Āmantā.

Kusalaṃ yoniso manasikaroto uppajjatīti?

Āmantā.

Akusalaṃ yoniso manasikaroto uppajjatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu akusalaṃ ayoniso manasikaroto uppajjatīti?

Āmantā.

Hañci akusalaṃ ayoniso manasikaroto uppajjati, no ca vata re vattabbe “Kusalamūlaṃ paṭisandahati akusalamūlaṃ ti.”

6. Kusalamūlaṃ paṭisandahati akusalamūlaṃ ti?

Āmantā.

Nekhammasaññāya anantarā kāmasaññā uppajjati,

---

¹ oāya, M.

abyāpādasaññāya anantarā byāpādasaññā uppajjati, avihiṃsāsaññāya anantarā vihiṃsāsaññā uppajjati, mettāya anantarā byāpādo uppajjati, karuṇāya anantarā vihiṃsā uppajjati, muditāya anantarā arati uppajjati, upekkhāya anantarā paṭighaṃ uppajjatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Na vattabbaṃ “Akusalamūlaṃ paṭisandahati kusalamūlaṃ, kusalamūlaṃ paṭisandahati akusalamūlaṃ ti”?

Āmantā.

Nanu yasmiṃ ñeva vatthusmiṃ rajjati tasmiṃ ñeva vatthusmiṃ virajjati, yasmiṃ ñeva vatthusmiṃ virajjati tasmiṃ ñeva vatthusmiṃ rajjatīti?

Āmantā.

Hañci yasmiṃ ñeva vatthusmiṃ rajjati tasmiṃ ñeva vatthusmiṃ virajjati, yasmiṃ ñeva vatthusmiṃ virajjati tasmiṃ ñeva vatthusmiṃ rajjati, tena vata re vattabbe “Akusalamūlaṃ paṭisandahati kusalamūlaṃ, kusalamūlaṃ paṭisandahati akusalamūlaṃ ti.”

Kusalākusalapāṭisandahanakathā.¹

XIV. 2.

1. Saḷāyatanam apubbaṃ acarimaṃ mātukucchismiṃ saṇṭhātīti?

Āmantā.

Sabbaṅgapaccaṅgī² ahīnindriyo³ mātukucchismiṃ okkamātīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Uppattesiya cittaṇa cakkhāyatanam saṇṭhātīti?

Āmantā.

Uppattesiya cittaṇa hatthā saṇṭhanti, pādā saṇṭhanti, sīsam saṇṭhāti, kaṇṇo saṇṭhāti, nāsikā saṇṭhāti, mukhaṃ saṇṭhāti, dantā saṇṭhantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

¹ °sandhāra, ° P. and S. ; sandhāna°, Aṭṭh°.

°paccam, P. and S.

³ ahirino°, P.S.S₂.

Uppattesiya cittaṇa sotāyatanam—pe—ghāṇāyatanam—pe—jivhāyatanam saṇṭhātīti ?

Āmantā.

Uppattesiya cittaṇa hatthā saṇṭhanti, pādā saṇṭhanti, sīsam saṇṭhātīti, kaṇṇo saṇṭhātīti, nāsikā saṇṭhātīti, mukham saṇṭhātīti, dantā saṇṭhantīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Mātukucchigatassa pacchā cakkhāyatanam uppajjātīti ?

Āmantā.

Mātukucchismim cakkhupaṭilābhāya kammaṃ karotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Mātukucchigatassa pacchā sotāyatanam—pe—ghāṇāyatanam—pe—jivhāyatanam uppajjātīti ?

Āmantā.

Mātukucchismim jivhāpaṭilābhāya kammaṃ karotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Mātukucchigatassa pacchā kesā lomā nakhā dantā aṭṭhī uppajjantīti ?

Āmantā.

Mātukucchismim aṭṭhipaṭilābhāya kammaṃ karotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Na vattabbaṃ “Mātukucchigatassa pacchā kesā lomā nakhā dantā aṭṭhī uppajjantīti” ?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“Paṭhamam kalalam hoti, kalalā hoti abbudam,
Abbudā¹ jāyate pesī, pesī nibbattati ghano,
Ghanā pasākhā jāyanti kesā lomā nakhā pi ca,
Yaṇ c'assa bhuñjati mātā annam pānaṇ ca bhojanam
Tena so tattha yāpeti mātukucchigato naro ti.”

Atth'eva suttanto ti ?

Āmantā.

Tena hi mātukucchigatassa pacchā kesā lomā nakhā dantā aṭṭhī uppajjantīti.

Saḷāyatanuppattikathā.

¹ ambudā, P.K.

XIV. 3.

1. Cakkhuviññāṇassa anantarā sotaviññāṇaṃ uppajjati?

Āmantā.

Yā cakkhuviññāṇassa uppādāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, sā va sotaviññāṇassa uppādāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhuviññāṇassa anantarā sotaviññāṇaṃ uppajjati, na vattabam “Yā cakkhuviññāṇassa uppādāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, sā va sotaviññāṇassa uppādāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti”?

Āmantā.

Sotaviññāṇaṃ anāvaṭṭantassa uppajjati, apaṇidahantassa uppajjati?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu sotaviññāṇaṃ āvaṭṭantassa uppajjati, paṇidahan-tassa uppajjati?

Āmantā.

Hañci sotaviññāṇaṃ āvaṭṭantassa uppajjati, paṇidahan-tassa uppajjati, no vata re vattabbe “Cakkhuviññāṇassa anantarā sotaviññāṇaṃ uppajjati.”

2. Cakkhuviññāṇassa anantarā sotaviññāṇaṃ uppajjati?

Āmantā.

Cakkhuviññāṇaṃ rūpanimittam manasikaroto uppajjati?

Āmantā.

Sotaviññāṇaṃ rūpanimittam manasikaroto uppajjati?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhuviññāṇaṃ rūpārammaṇaṃ ñeva na aññāram-maṇaṃ ti?

Āmantā.

Sotaviññāṇaṃ rūpārammaṇaṃ ñeva na aññāram-maṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇaṃ ti?

Āmantā.

Cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca uppajjati sotaviññāṇan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca uppajjati sotaviññāṇan ti ?

Āmantā.

“Cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca uppajjati sotaviññāṇan ti,”
atth'eva suttanto ti ?

N'atthi.

“Cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇan
ti,” atth'eva suttanto ti ?

Āmantā.

Hañci “cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhu-
viññāṇan ti,” atth'eva suttanto, no vata re vattabbe
“Cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca uppajjati sotaviññāṇan ti.”

Cakkhuviññāṇassa anantarā sotaviññāṇaṃ uppajjatīti ?

Āmantā.

Tañ ñeva cakkhuviññāṇaṃ taṃ sotaviññāṇan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Sotaviññāṇassa anantarā ghānaviññāṇaṃ uppajjati,
ghānaviññāṇassa anantarā jivhāviññāṇaṃ uppajjati, jivhā-
viññāṇassa anantarā kāyaviññāṇaṃ uppajjatīti ?

Āmantā.

Yā jivhāviññāṇassa uppādāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhi,
sā va kāyaviññāṇassa uppādāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Jivhāviññāṇassa anantarā kāyaviññāṇaṃ uppajjatīti,
na vattabbaṃ “Yā jivhāviññāṇassa uppādāya āvaṭṭanā—
pe—paṇidhi, sā va kāyaviññāṇassa uppādāya āvaṭṭanā—pe
—paṇidhīti” ?

Āmantā.

Kāyaviññāṇaṃ anāvaṭṭantassa uppajjati, apanidahan-
tassa uppajjatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu kāyaviññāṇaṃ āvaṭṭantassa uppajjati, paṇida-
hantassa uppajjatīti ?

Āmantā.

Hañci kāyaviññāṇaṃ āvaṭṭantassa uppajjati, paṇida-
hantassa uppajjati, no vata re vattabbe “Jivhāviññāṇassa
anantarā kāyaviññāṇaṃ uppajjatīti.”

4. Jivhāviññāṇassa anantarā kāyaviññāṇaṃ uppajjatīti?
Āmantā.

Jivhāviññāṇaṃ rasanimittam manasikaroto uppajjatīti?

Āmantā.

Kāyaviññāṇaṃ rasanimittam manasikaroto uppajjatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Jivhāviññāṇaṃ rasārammaṇaṃ ñeva na aññārammaṇaṃ ti?

Āmantā.

Kāyaviññāṇaṃ rasārammaṇaṃ ñeva na aññārammaṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Jivhaṃ ca paṭicca rase ca uppajjati jivhāviññāṇaṃ ti?

Āmantā.

Jivhaṃ ca paṭicca rase ca uppajjati kāyaviññāṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Jivhaṃ ca paṭicca rase ca uppajjati kāyaviññāṇaṃ ti?

Āmantā.

“Jivhaṃ ca paṭicca rase ca uppajjati kāyaviññāṇaṃ ti,”
atth'eva suttanto ti?

N'atthi.

“Jivhaṃ ca paṭicca rase ca uppajjati jivhāviññāṇaṃ ti,”
atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Hañci “jivhaṃ ca paṭicca rase ca uppajjati jivhāviññāṇaṃ ti,”
atth'eva suttanto, no vata re vattabbe “Jivhaṃ ca paṭicca rase ca uppajjati kāyaviññāṇaṃ ti.”

Jivhāviññāṇassa anantarā kāyaviññāṇaṃ uppajjatīti?

Āmantā.

Tañ ñeva jivhāviññāṇaṃ tam kāyaviññāṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Na vattabbaṃ “Pañca viññāṇā aññamaññassa samānantarā uppajjantīti”?

Āmantā.

Nanu atthi koci naccati gāyati vādeti, rūpaṃ ca passati,

saddaṇ ca suṇāti, gandhaṇ ca ghāyati, rasaṇ ca sāyati,
phoṭṭhabbaṇ ca phusatīti ? ¹

Āmantā.

Hañci atthi koci—pe—phusati, tena vata re vattabbe
“Pañca viññāṇā aññamaññassa samanantarā uppajjantīti.”

A n a n t a r a p a c c a y a k a t h ā .

XIV. 4.

1. Ariyarūpaṃ mahābhūtānaṃ upādāyāti ?

Āmantā.

Ariyarūpaṃ kusalan ti ?

Āmantā.

Mahābhūtā kusalā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Mahābhūtā abyākatā ti ?

Āmantā.

Ariyarūpaṃ abyākatan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Ariyarūpaṃ mahābhūtānaṃ upādāyāti ?

Āmantā.

Ariyarūpaṃ anāsavaṃ asaṇṇojaniyaṃ aganthaniyaṃ ²
anoghaniyaṃ ayoganiyaṃ anīvaraṇiyaṃ aparāmaṭṭhaṃ
anupādāniyaṃ asaṃkilesikan ti ?

Āmantā.

Mahābhūtā anāsavā—pe—asaṃkilesikā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Mahābhūtā sāsavā—pe—saṃkilesikā ti ?

Āmantā.

Ariyarūpaṃ sāsavaṃ—pe—saṃkilesikan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Na vattabbaṃ “Ariyarūpaṃ mahābhūtānaṃ upā-
dāyāti” ?

Āmantā.

¹ phussati, M.

² agandho, P.S.

Nanu vuttam Bhagavatā—“Yam kiñci Bhikkhave rūpaṃ cattāri mahābhūtāni catunnañ ca mahābhūtānaṃ upādāya rūpaṃ ti.” Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi ariyarūpaṃ mahābhūtānaṃ upādāyāti.

A r i y a r ū p a k a t h ā .

XIV. 5.

1. Añño kāmarāgānusayo aññaṃ kāmarāgapariyuṭṭhānan ti?

Āmantā.

Añño kāmarāgo aññaṃ kāmarāgapariyuṭṭhānan ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Sv’eva kāmarāgo taṃ kāmarāgapariyuṭṭhānan ti?

Āmantā.

Sv’eva kāmarāgānusayo taṃ kāmarāgapariyuṭṭhānan ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

2. Añño paṭighānusayo aññaṃ paṭighapariyuṭṭhānan ti?

Āmantā.

Aññaṃ paṭighaṃ aññaṃ paṭighapariyuṭṭhānan ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Tañ ñeva paṭighaṃ taṃ paṭighapariyuṭṭhānan ti?

Āmantā.

Sv’eva paṭighānusayo taṃ paṭighapariyuṭṭhānan ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

3. Añño mānānusayo aññaṃ mānapariyuṭṭhānan ti?

Āmantā.

Añño māno aññaṃ mānapariyuṭṭhānan ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Sv’eva māno taṃ mānapariyuṭṭhānan ti?

Āmantā.

Sv’eva mānānusayo taṃ mānapariyuṭṭhānan ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

4. Añño diṭṭhānusayo aññaṃ diṭṭhipariyuṭṭhānan ti?
Āmantā.

Aññā diṭṭhi aññaṃ diṭṭhipariyuṭṭhānan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sā va diṭṭhi taṃ diṭṭhipariyuṭṭhānan ti?

Āmantā.

Sv'eva diṭṭhānusayo taṃ diṭṭhipariyuṭṭhānan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Añño vicikicchānusayo aññaṃ vicikicchāpariyuṭṭhānan ti?

Āmantā.

Aññā vicikicchā aññaṃ vicikicchāpariyuṭṭhānan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sā va vicikicchā taṃ vicikicchāpariyuṭṭhānan ti?

Āmantā.

Sv'eva vicikicchānusayo taṃ vicikicchāpariyuṭṭhānan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Añño bhavarāgānusayo aññaṃ bhavarāgapariyuṭṭhānan ti?

Āmantā.

Añño bhavarāgo aññaṃ bhavarāgapariyuṭṭhānan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sv'eva bhavarāgo taṃ bhavarāgapariyuṭṭhānan ti?

Āmantā.

Sv'eva bhavarāgānusayo taṃ bhavarāgapariyuṭṭhānan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Añño avijjānusayo aññaṃ avijjāpariyuṭṭhānan ti?

Āmantā.

Aññā avijjā aññaṃ avijjāpariyuṭṭhānan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sā va avijjā taṃ avijjāpariyuṭṭhānan ti?

Āmantā.

Sv'eva avijjānusayo taṃ avijjāpariyuṭṭhānan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. Na vattabbaṃ “Añño anusayo aññaṃ pariyuṭṭhānan ti?

Āmantā.

Puthujjano kusalābyākate citte vattamāne “sānuso ti” vattabbo ti?

Āmantā.

“Pariyutṭhito ti” vattabbo ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi añño anuso aññaṃ pariyaṭṭhānaṃ ti.

Puthujjano kusalābyākate citte vattamāne “sarāgo ti” vattabbo ti?

Āmantā.

“Pariyutṭhito ti” vattabbo ti.

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi añño rāgo aññaṃ pariyaṭṭhānaṃ ti.

A ñ ñ o a n u s a y o t i k a t h ā .

XIV. 6.

1. Pariyutṭhānaṃ cittavippayuttan ti?

Āmantā.

Rūpaṃ nibbānaṃ cakkhāyatanaṃ—pe—phoṭṭhabbāyatanaṃ ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Pariyutṭhānaṃ cittavippayuttan ti?

Āmantā.

N’atthi sarāgaṃ cittaṃ sadosaṃ cittaṃ samohaṃ cittaṃ—pe—akusalaṃ cittaṃ saṃkiliṭṭhaṃ cittaṃ ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Nanu atthi sarāgaṃ cittaṃ sadosaṃ cittaṃ samohaṃ cittaṃ—pe—akusalaṃ cittaṃ saṃkiliṭṭhaṃ cittaṃ ti?

Āmantā.

Hañci atthi sarāgaṃ cittaṃ sadosaṃ cittaṃ samohaṃ cittaṃ—pe—akusalaṃ cittaṃ saṃkiliṭṭhaṃ cittaṃ, no vata re vattabbe “Pariyutṭhānaṃ cittavippayuttan ti.”

P a r i y u t ṭ h ā n a ṃ c i t t a v i p p a y u t t a n t i
k a t h ā .

XIV. 7.

1. Rūparāgo rūpadhātum anuseti rūpadhātupariyāpanno ti?

Āmantā.

Samāpattesiyo uppattesiyo diṭṭhadhammasukhavihāro samāpattesiyeṇa cittaṇa uppattesiyeṇa cittaṇa diṭṭhadhammasukhavihāreṇa cittaṇa sahaḡato sahaḡāto saṃsaṭṭho saṃpayutto ekuppādo ekaṇirodho ekavatthuko ekārammaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu na samāpattesiyo na uppattesiyo na diṭṭhadhammasukhavihāro na samāpattesiyeṇa cittaṇa na uppattesiyeṇa cittaṇa na diṭṭhadhammasukhavihāreṇa cittaṇa sahaḡato sahaḡāto saṃsaṭṭho saṃpayutto ekuppādo ekaṇirodho ekavatthuko ekārammaṇo ti?

Āmantā.

Hañci na samāpattesiyo—pe—ekārammaṇo, no vata re vattabbe “Rūparāgo rūpadhātum anuseti rūpadhātupariyāpanno ti.”

2. Rūparāgo rūpadhātum anuseti rūpadhātupariyāpanno ti?

Āmantā.

Saddarāgo saddadhātum anuseti saddadhātupariyāpanno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūparāgo rūpadhātum anuseti rūpadhātupariyāpanno ti?

Āmantā.

Gandharāgo—pe—rasarāgo—pe—phoṭṭhabbarāgo phoṭṭhabbadhātum anuseti phoṭṭhabbadhātupariyāpanno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Saddarāgo saddadhātum anuseti na vattabbaṃ saddadhātupariyāpanno ti?

Āmantā.

Rūparāgo rūpadhātum anuseti na vattabbaṃ rūpadhātupariyāpanno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Phoṭṭhabbarāgo phoṭṭhabbadhātum anuseti na vattabbam phoṭṭhabbadhātupariyāpanno ti?

Āmantā.

Rūparāgo rūpadhātum anuseti na vattabbam rūpadhātupariyāpanno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Arūparāgo arūpadhātum anuseti arūpadhātupariyāpanno ti?

Āmantā.

Samāpattesiyo uppattesiyo diṭṭhadhammasukhavihāro samāpattesiyeṇa cittaṇa uppattesiyeṇa cittaṇa diṭṭhadhammasukhavihāreṇa cittaṇa sahaḡato sahaḡāto saṃsaṭṭho sampayutto ekuppādo ekanirodho ekavatthuko ekārammaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu na samāpattesiyo na uppattesiyo na diṭṭhadhammasukhavihāro na samāpattesiyeṇa cittaṇa na uppattesiyeṇa cittaṇa na diṭṭhadhammasukhavihāreṇa cittaṇa sahaḡato sahaḡāto saṃsaṭṭho sampayutto ekuppādo ekanirodho ekavatthuko ekārammaṇo ti?

Āmantā.

Hañci na samāpattesiyo—pe—ekārammaṇo, no vata re vattabbe “Arūparāgo arūpadhātum anuseti arūpadhātupariyāpanno ti.”

4. Arūparāgo arūpadhātum anuseti arūpadhātupariyāpanno ti?

Āmantā.

Saddarāgo saddadhātum anuseti saddadhātupariyāpanno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arūparāgo arūpadhātum anuseti arūpadhātupariyāpanno ti?

Āmantā.

Gandharāgo—pe—rasarāgo—pe—phoṭṭhabbarāgo phoṭṭhabbadhātum anuseti phoṭṭhabbadhātupariyāpanno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Saddarāgo saddadhātum anuseti na vattabbam saddadhātupariyāpanno ti?

Āmantā.

Arūparāgo arūpadhātum anuseti na vattabbaṃ arūpa-dhātupariyāpanno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Phoṭṭhabbarāgo phoṭṭhabbadhātum anuseti na vattabbaṃ phoṭṭhabbadhātupariyāpanno ti?

Āmantā.

Arūparāgo arūpadhātum anuseti na vattabbaṃ arūpa-dhātupariyāpanno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Na vattabbaṃ “Rūparāgo rūpadhātum anuseti rūpa-dhātupariyāpanno, arūparāgo arūpadhātum anuseti arūpa-dhātupariyāpanno ti”?

Āmantā.

Nanu kāmarāgo kāmadhātum anuseti kāmadhātupariyāpanno ti?

Āmantā.

Hañci kāmarāgo kāmadhātum anuseti kāmadhātupariyāpanno, tena vata re vattabbe “Rūparāgo rūpadhātum anuseti rūpadhātupariyāpanno, arūparāgo arūpadhātum anuseti arūpadhātupariyāpanno ti.”

P a r i y ā p a n n a k a t h ā.

XIV. 8.

1. Diṭṭhigataṃ abyākatan ti?

Āmantā.

Vipākābyākataṃ kiriyaabyākataṃ rūpaṃ nibbānaṃ cak-khāyatanam—pe—phoṭṭhabbāyatanan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Diṭṭhigataṃ abyākatan ti?

Āmantā.

Diṭṭhigatasampayutto phasso abyākato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Diṭṭhigataṃ abyākatan ti?

Āmantā.

Diṭṭhigatasampayuttā vedanā—pe—saññā—pe—cetanā
—pe—cittam abyākatan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Diṭṭhigatasampayutto phasso akusalo ti ?

Āmantā.

Diṭṭhigatam akusalan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Diṭṭhigatasampayuttā vedanā—pe—saññā—pe—cetanā
—pe—cittam akusalan ti ?

Āmantā.

Diṭṭhigatam akusalan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Diṭṭhigatam abyākatan ti ?

Āmantā.

Aphalam avipākan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu saphalam savipākan ti ?

Āmantā.

Hañci saphalam savipākam, no vata re vattabbe “Diṭṭhigatam abyākatan ti.”

Diṭṭhigatam abyākatan ti ?

Āmantā.

Nanu micchādiṭṭhiparamāni vajjāni vuttāni Bhagavatā ti ?

Āmantā.

Hañci micchādiṭṭhiparamāni vajjāni vuttāni Bhagavatā, no vata re vattabbe “Diṭṭhigatam abyākatan ti.”

3. Diṭṭhigatam abyākatan ti ?

Āmantā.

Nanu vuttam Bhagavatā—“Micchādiṭṭhi kho¹ Vaccha² akusalā, sammādiṭṭhi³ kusalā⁴ ti.” Atth'eva suttanto ti ?

Āmantā.

Tena hi na vattabham “Diṭṭhigatam abyākatan ti.”

Diṭṭhigatam abyākatan ti ?

Āmantā.

¹ ko, S.

² Vacchā, P.

³ dhammādiṭṭhi, M.S.S₂.

⁴ akusalā, M.

Nanu vuttam Bhagavatā—“Micchādiṭṭhissa¹ kho aham² Punṇa³ dvinnam gatīnam aññataram gatim vadāmi, nirayam vā tiracchānayoniṃ vā ti.” Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbam “Diṭṭhigatam abyākatan ti.”

4. Na vattabbam “Diṭṭhigatam abyākatan ti”?

Āmantā.

Nanu vuttam Bhagavatā—“Sassato loko ti kho Vaccha abyākatam etam, asassato loko ti kho Vaccha abyākatam etam, antavā loko ti kho Vaccha abyākatam etam, anantavā loko ti kho Vaccha—pe—tam jīvam tam sarīran ti kho Vaccha—pe—aññaṃ jīvam aññaṃ sarīran ti kho Vaccha—pe—hoti Tathāgato param maraṇā ti kho Vaccha—pe—na hoti Tathāgato param maraṇā ti kho Vaccha—pe—hoti ca na ca hoti Tathāgato param maraṇā ti kho Vaccha—pe—n’eva hoti na na hoti Tathāgato param maraṇā ti kho Vaccha abyākatam etan ti.”

Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi diṭṭhigatam abyākatan ti.

5. Diṭṭhigatam abyākatan ti?

Āmantā.

Nanu vuttam Bhagavatā—“Micchādiṭṭhikassa Bhikkhave purisapuggalassa yaṇ c’eva kāyakammam yathādiṭṭhisamattam samādiṇṇam yaṇ ca vacīkammam—pe—yaṇ ca manokammam yā ca cetanā yā ca patthanā yo ca paṇidhi ye ca saṃkhārā, sabbe te dhammā anīṭṭhāya akantāya amanāpāya ahitāya dukkhāya saṃvattantīti.” Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbam “Diṭṭhigatam abyākatan ti.”

A b y ā k a t a k a t h ā .

¹ micchādiṭṭhiyam, S. ; micchādiṭṭhi, P.   ² ayam, S.

³ pana, P. ; so, S.

XIV. 9.

1. Diṭṭhigataṃ apariyāpannan ti ?

Āmantā.

Maggo phalaṃ nibbānaṃ, sotāpattimaggo sotāpattiphalam, sakadāgāminaggo sakadāgāmiphalaṃ, anāgāminimaggo anāgāmiphalaṃ, arahattamaggo arahattaphalaṃ, satipaṭṭhānaṃ sammappadhānaṃ iddhipādo indriyaṃ balaṃ bojjhaṅgo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Na vattabbaṃ “ Diṭṭhigataṃ apariyāpannan ti ” ?

Āmantā.

Puthujjano “ kāmesu vītarāgo ti ” vattabbo ti ?

Āmantā.

“ Vigatadiṭṭhiyo ¹ ti ” vattabbo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi diṭṭhigataṃ apariyāpannan ti.

A p a r i y ā p a n n a k a t h ā.

V a g g o c u d d a s a m o .

Akusalamūlaṃ paṭisandahati kusalamūlaṃ,
Kusalamūlaṃ paṭisandahati akusalamūlaṃ,
Saḷāyatānaṃ, Cha viññāṇakāyā,
Ariyarūpaṃ mahābhūtaṃ upādāya,
Sv'eva anusayo taṃ pariyuṭṭhānaṃ,
Cittavippayuttaṃ, Yathā dhātu tañ ñeva anuseti,
Diṭṭhigataṃ abyākataṃ, Diṭṭhigataṃ apariyāpannan ti.

¹ vita^o, P.S.S₂.

XV. 1.

1. Paccayatā vavatthitā ti?

Āmantā.

Nanu vīmaṃsā hetu, so ¹ ca adhipatīti?

Āmantā.

Hañci vīmaṃsā hetu, so ca adhipati, tena vata re vattabbe “Hetupaccayena paccayo, adhipatipaccayena paccayo ti.”

Nanu chandādhipati saha-jātānaṃ dhammānaṃ adhipatīti?

Āmantā.

Hañci chandādhipati saha-jātānaṃ dhammānaṃ adhipati, tena vata re vattabbe “Adhipatipaccayena paccayo, saha-jātapaccayena paccayo ti.”

2. Nanu viriyādhipati saha-jātānaṃ dhammānaṃ adhipatīti?

Āmantā.

Hañci viriyādhipati saha-jātānaṃ dhammānaṃ adhipati, tena vata re vattabbe “Adhipatipaccayena paccayo, saha-jātapaccayena paccayo ti.”

Nanu viriyādhipati saha-jātānaṃ dhammānaṃ adhipati, tañ ca indriyan ti?

Āmantā.

Hañci viriyādhipati saha-jātānaṃ dhammānaṃ adhipati, tañ ca indriyaṃ, tena vata re vattabbe “Adhipatipaccayena paccayo, indriyapaccayena paccayo ti.”

Nanu viriyādhipati saha-jātānaṃ dhammānaṃ adhipati, tañ ca maggaṅgan ti?

Āmantā.

Hañci viriyādhipati saha-jātānaṃ dhammānaṃ adhipati, tañ ca maggaṅgaṃ, tena vata re vattabbe “Adhipatipaccayena paccayo, maggapaccayena paccayo ti.”

3. Nanu cittādhipati saha-jātānaṃ dhammānaṃ adhipatīti?

---

¹ yo S., P. omits the whole question.

Āmantā.

Hañci cittādhipati sahajātānaṃ dhammānaṃ adhipati, tena vata re vattabbe “Adhipatipaccayena paccayo, sahajātapaccayena paccayo ti.”

Nanu cittādhipati sahajātānaṃ dhammānaṃ adhipati, so ca āhāro ti?

Āmantā.

Hañci cittādhipati sahajātānaṃ dhammānaṃ adhipati, so ca āhāro, tena vata re vattabbe “Adhipatipaccayena paccayo, āhārapaccayena paccayo ti.”

4. Nanu cittādhipati sahajātānaṃ dhammānaṃ adhipati, tañ ca indriyaṃ ti?

Āmantā.

Hañci cittādhipati sahajātānaṃ dhammānaṃ adhipati, tañ ca indriyaṃ, tena vata re vattabbe “Adhipatipaccayena paccayo, indriyapaccayena paccayo ti.”

Nanu vimamsādhīpati sahajātānaṃ dhammānaṃ adhipatī ti?

Āmantā.

Hañci vimamsādhīpati sahajātānaṃ dhammānaṃ adhipati, tena vata re vattabbe “Adhipatipaccayena paccayo, sahajātapaccayena paccayo ti.”

Nanu vimamsādhīpati sahajātānaṃ dhammānaṃ adhipati, tañ ca maggaṅgaṃ ti?

Āmantā.

Hañci vimamsādhīpati sahajātānaṃ dhammānaṃ adhipati, tañ ca maggaṅgaṃ, tena vata re vattabbe “Adhipatipaccayena paccayo, maggapaccayena paccayo ti.”

Nanu ariyaṃ dhammaṃ garuṃ katvā uppajjati paccavekkhaṇā, tañ c’ārammaṇaṃ ti?

Āmantā.

Hañci ariyaṃ dhammaṃ garuṃ katvā uppajjati paccavekkhaṇā, tañ c’ārammaṇaṃ, tena vata re vattabbe “Adhipatipaccayena paccayo, ārammaṇapaccayena paccayo ti.”

5. Nanu purimā purimā kusalā dhammā pacchimānaṃ pacchimānaṃ kusalānaṃ dhammānaṃ anantarapaccayena paccayo, sā ca āsevanā ti?

Āmantā.

Hañci purimā purimā kusalā dhammā pacchimānaṃ pacchimānaṃ kusalānaṃ dhammānaṃ anantarapaccayena paccayo, sā ca āsevanā, tena vata re vattabbe “Anantarapaccayena paccayo, āsevanapaccayena paccayo ti.”

6. Nanu purimā purimā akusalā dhammā pacchimānaṃ pacchimānaṃ akusalānaṃ dhammānaṃ anantarapaccayena paccayo, sā ca āsevanā ti?

Āmantā.

Hañci purimā purimā akusalā dhammā pacchimānaṃ pacchimānaṃ akusalānaṃ dhammānaṃ anantarapaccayena paccayo, sā ca āsevanā, tena vata re vattabbe “Anantarapaccayo, āsevanapaccayena paccayo ti.”

7. Nanu purimā purimā kiriyābyākatā dhammā pacchimānaṃ pacchimānaṃ kiriyābyākatānaṃ dhammānaṃ anantarapaccayena paccayo, sā ca āsevanā ti?

Hañci purimā purimā kiriyābyākatā dhammā pacchimānaṃ pacchimānaṃ kiriyābyākatānaṃ dhammānaṃ anantarapaccayena paccayo, sā ca āsevanā, tena vata re vattabbe “Anantarapaccayena paccayo, āsevanapaccayena paccayo ti.”

8. Na vattabbaṃ “Paccayatā vavatthitā ti”?

Āmantā.

Hetupaccayena paccayo hoti, ārammaṇapaccayena paccayo hoti, anantarapaccayena paccayo hoti, samanantarapaccayena paccayo hoti ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi¹ paccayatā vavatthitā ti,

P a c c a y a k a t h ā .

XV. 2.

1. Avijjāpaccayā pi saṃkhārā, na vattabbaṃ “saṃkhārapaccayā pi avijjā ti”?

Āmantā.

Nanu avijjā saṃkhārena saḥajātā ti?

¹ M. inserts na vattabbaṃ after hi.

Āmantā.

Hañci avijjā saṃkhārena sahajātā, tena vata re vattabbe
“Avijjāpaccayā pi saṃkhārā saṃkhārapaccayā pi avijjā
ti.”

2. Taṇhāpaccayā pi¹ upādānaṃ, na vattabbaṃ “upādā-
napaccayā pi taṇhā ti”?

Āmantā.

Nanu taṇhā upādānena sahajātā ti?

Āmantā.

Hañci taṇhā upādānena sahajātā, tēna vata re vattabbe
“Taṇhāpaccayā pi upādānaṃ upādānapaccayā pi taṇhā
ti.”

3. “Jarāmarāṇapaccayā Bhikkhave jāti, jātipaccayā
bhavo ti.” Atth’eva suttanto ti? N’atthi.

Tena hi avijjāpaccayā pi saṃkhārā, na vattabbaṃ
“saṃkhārapaccayā pi avijjā,” taṇhāpaccayā pi upādānaṃ,
na vattabbaṃ “upādānapaccayā pi taṇhā ti.”

4. “Viññāṇapaccayā Bhikkhave nāmarūpaṃ, nāmarū-
papaccayā pi viññāṇaṃ ti.”

Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi avijjāpaccayā pi saṃkhārā saṃkhārapaccayā
pi avijjā, taṇhāpaccayā pi upādānaṃ upādānapaccayā pi
taṇhā ti.

A ñ ñ a m a ñ ñ a p a c c a y a k a t h ā .

XV. 3.

1. Addhā parinipphanno ti?

Āmantā.

Rūpaṃ ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Vedanā—pe—saññā—pe—saṃkhārā—pe—viññāṇaṃ ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Atīto addhā parinipphanno ti?

¹ va K.

Rūpan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vedanā—pe—saññā—pe—saṃkhārā—pe—viññāṇan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Anāgato addhā parinipphanno ti ?

Āmantā.

Rūpan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Āmantā.

Vedanā—pe—saññā—pe—saṃkhārā—pe—viññāṇan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paccuppanno addhā parinipphanno ti ?

Āmantā.

Rūpan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vedanā—pe—saññā—pe—saṃkhārā—pe—viññāṇan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Atītaṃ rūpaṃ vedanā saññā saṃkhārā viññāṇaṃ,
atīto addhā ti ?

Āmantā.

Atītā pañc'addhā¹ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgataṃ rūpaṃ vedanā saññā saṃkhārā viññāṇaṃ,
anāgato addhā ti ?

Āmantā.

Anāgatā pañc' addhā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paccuppannāṃ rūpaṃ vedanā saññā saṃkhārā viññā-
ṇaṃ, paccuppanno addhā ti ?

Āmantā.

Paccuppannā pañc' addhā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Atītā pañcakkhandhā atīto addhā, anāgatā pañcak-
khandhā anāgato addhā, paccuppannā pañcakkhandhā
paccuppanno addhā ti ?

Āmantā.

---

¹ pañcakkhandhā, P. and S. always.

Pannaras'addhā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atitāni dvādas' āyatanāni atīto addhā, anāgatāni dvādas' āyatanāni anāgato addhā, paccuppannāni dvādas' āyatanāni paccuppanno addhā ti?

Āmantā.

Chattims' addhā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Atitā aṭṭhārasa¹ dhātuyo atīto addhā, anāgatā aṭṭhārasa dhātuyo anāgato addhā, paccuppannā aṭṭhārasa dhātuyo paccuppanno addhā ti?

Āmantā.

Catupaññās' addhā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atitāni bāvīsat'indriyāni atīto addhā, anāgatāni bāvīsat'indriyāni anāgato addhā, paccuppannāni bāvīsat'indriyāni paccuppanno addhā ti?

Āmantā.

Chasaṭṭhī addhā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Na vattabbaṃ “Addhā parinipphanno ti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Tiṇ'imāni Bhikkhave kathāvatthūni. Katamāni tiṇi? Atitāṃ vā Bhikkhave addhānaṃ ārabba kathaṃ katheyya 'evaṃ ahosi atitāṃ addhānaṃ ti,' anāgataṃ vā Bhikkhave addhānaṃ ārabba kathaṃ katheyya 'evaṃ bhavissati anāgataṃ addhānaṃ ti,' etarahi vā Bhikkhave paccuppannaṃ addhānaṃ ārabba kathaṃ katheyya 'evaṃ hoti etarahi paccuppannaṃ ti.' Imāni kho Bhikkhave tiṇi kathāvatthūnīti.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi addhā parinipphanno ti.

A d d h ā k a t h ā .

¹ aṭṭh°, M.

XV. 4.

1. Khaṇo parinipphanno, layo parinipphanno, muhuttaṃ parinipphannan ti?

Āmantā.

Rūpan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vedanā—pe—saññā—pe—saṃkhārā—pe—viññāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Na vattabbaṃ “Muhuttaṃ parinipphannan ti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Tiṇ'imāni Bhikkhave kathāvatthūni. Katamāni tīni? Atītaṃ vā Bhikkhave addhānaṃ ārabba kathaṃ katheyya ‘evaṃ ahosi atītaṃ addhānaṃ ti,’ anāgataṃ vā Bhikkhave addhānaṃ ārabba kathaṃ katheyya ‘evaṃ bhavissati anāgataṃ addhānaṃ ti,’ etarahi vā Bhikkhave paccuppannaṃ addhānaṃ ārabba kathaṃ katheyya ‘evaṃ hoti etarahi paccuppannaṃ ti.’ Imāni kho Bhikkhave tīni kathāvatthūnīti.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi muhuttaṃ parinipphannan ti.

Khaṇa laya muhutta kathā.

XV. 5.

1. Cattāro āsavā anāsavā ti?

Āmantā.

Maggo phalaṃ nibbānaṃ sotāpattimaggo sotāpattiphalam—pe—bojjhaṅgo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Na vattabbaṃ “Cattāro āsavā anāsavā ti”?

Āmantā.

Atth'aññ'eva āsavā¹ yehi āsavehi te āsavā sāsavā hontīti?

¹ anāsavā, P.S.M.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Tena hi cattāro āsavā anāsavā ti.

Ā s a v a k a t h ā .

XV. 6.

1. Lokuttarānaṃ dhammānaṃ jarāmarāṇaṃ lokuttaraṇaṃ ti ?

Āmantā.

Maggo phalaṃ nibbānaṃ—pe—bojjhaṅgo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sotāpattimaggassa jarāmarāṇaṃ sotāpattimaggo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sotāpattimaggassa jarāmarāṇaṃ sotāpattimaggo ti ?

Āmantā.

Sotāpattiphalassa jarāmarāṇaṃ sotāpattiphalan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sakadāgāmimaggassa—pe—sakadāgāmiphalassa—pe—
anāgāmimaggassa—pe—anāgāmiphalassa—pe—arahatta-
maggassa jarāmarāṇaṃ arahattamaggo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahattamaggassa jarāmarāṇaṃ arahattamaggo ti ?

Āmantā.

Arahattaphalassa jarāmarāṇaṃ arahattaphalan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Satipatṭhānānaṃ sammappadhānānaṃ iddhipādānaṃ
indriyānaṃ balānaṃ bojjhaṅgānaṃ jarāmarāṇaṃ boj-
jhaṅgo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Na vattabbaṃ “Lokuttarānaṃ dhammānaṃ jarā-
marāṇaṃ lokuttaraṇaṃ ti” ?

Āmantā.

Lokiyaṇ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi lokuttaraṇaṃ ti.

J a r ā m a r ā ṇ a k a t h ā .

XV. 7.

1. Saññāvedayitanirodhasamāpatti lokuttarā ti ?

Āmantā.

Maggo phalaṃ nibbānaṃ—pe—bojjhaṅgo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Na vattabbaṃ “ Saññāvedayitanirodhasamāpatti lokuttarā ti ” ?

Āmantā.

Lokiyā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi lokuttarā ti.

Saññāvedayitakathā.

XV. 8.

1. Saññāvedayitanirodhasamāpatti lokiyā ti ?

Āmantā.

Rūpan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vedanā saññā saṃkhārā viññāṇaṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmāvacarā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpāvacarā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arūpāvacarā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Na vattabbaṃ “ Saññāvedayitanirodhasamāpatti lokiyā ti ” ?

Āmantā.

Lokuttarā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi lokiyā ti.

Dutiyasaññāvedayitakathā.

XV. 9.

1. Saññāvedayitanirodhasamāpanno kālaṃ kareyyāti ?
Āmantā.

Atthi saññāvedayitanirodhasamāpannassa maraṇantiyo¹ phasso, maraṇantiyā vedanā, maraṇantiyā saññā, maraṇantiyā cetanā, maraṇantiyaṃ cittaṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

N'atthi saññāvedayitanirodhasamāpannassa maraṇantiyo phasso—pe—maraṇantiyaṃ cittaṃ ti ?

Āmantā.

Hañci n'atthi saññāvedayitanirodhasamāpannassa maraṇantiyaṃ cittaṃ, no vata re vattabbe “Saññāvedayitanirodhasamāpanno kālaṃ kareyyāti.”

2. Saññāvedayitanirodhasamāpanno kālaṃ kareyyāti ?

Āmantā.

Atthi saññāvedayitanirodhasamāpannassa phasso vedanā saññā cetanā cittaṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

N'atthi saññāvedayitanirodhasamāpannassa phasso vedanā saññā cetanā cittaṃ ti ?

Āmantā.

Aphassakassa kālakiriyā,² avedanakassa kālakiriyā—pe—acittakassa kālakiriyā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu saphassakassa kālakiriyā—pe—sacittakassa kālakiriyā ti ?

Āmantā.

Hañci saphassakassa kālakiriyā—pe—sacittakassa kālakiriyā, no vata re vattabbe “Saññāvedayitanirodhasamāpanno kālaṃ kareyyāti.”

3. Saññāvedayitanirodhasamāpanno kālaṃ kareyyāti ?

Āmantā.

Saññāvedayitanirodhasamāpannassa kāye viṣaṃ kameyya, satthaṃ kameyya, aggi kameyyāti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

¹ māraṇantiyo, M.K.

² kālaṃ°, M.

Saññāvedayitanirodhasamāpannassa kāye viṣaṃ na kameyya, satthaṃ na kameyya, aggi na kameyyāti?

Āmantā.

Hañci aggi na kameyya, no vata re vattabbe “Saññāvedayitanirodhasamāpanno kālaṃ kareyyāti.”

4. Saññāvedayitanirodhasamāpannassa kāye viṣaṃ kameyya, satthaṃ kameyya, aggi ¹ kameyyāti?

Āmantā.

Na nirodhasamāpanno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Saññāvedayitanirodhasamāpanno na ² kālaṃ kareyyāti?

Āmantā.

Atthi so niyāmo yena niyāmena niyato saññāvedayitanirodhasamāpanno na kālaṃ kareyyāti?

N'atthi.

Hañci n'atthi so niyāmo yena niyāmena niyato saññāvedayitanirodhasamāpanno na kālaṃ kareyya, no vata re vattabbe “Saññāvedayitanirodhasamāpanno na kālaṃ kareyyāti.”

5. Cakkhuviññāṇasamaṅgi na kālaṃ kareyyāti?

Āmantā.

Atthi so niyāmo yena niyāmena niyato cakkhuviññāṇasamaṅgi na kālaṃ kareyyāti?

N'atthi.

Hañci n'atthi so niyāmo yena niyāmena niyato cakkhuviññāṇasamaṅgi na kālaṃ kareyya, no vata re vattabbe “Cakkhuviññāṇasamaṅgi na kālaṃ kareyyāti.”

Tat ti ya saññāvedayitakathā.

XV. 10.

1. Saññāvedayitanirodhasamāpatti asaññasattūpikā ³ ti?

Āmantā.

Atthi saññāvedayitanirodhasamāpannassa alobho kusa-

¹ aggiṃ, M.

² M. omits na.

³ satthu°, P.S.

lamūlam, adoso kusalamūlam, amoho kusalamūlam, saddhā viriyam sati samādhi paññā ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

N'atthi saññāvedayitanirodhasamāpannassa alobho kusalamūlam—pe—paññā ti?

Āmantā.

Hañci n'atthi paññā, no vata re vattabbe “Saññāvedayitanirodhasamāpatti asaññasattūpikā ti.”

2. Saññāvedayitanirodhasamāpatti asaññasattūpikā ti?

Āmantā.

Atthi saññāvedayitanirodhasamāpannassa phasso vedanā saññā cetanā cittan ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

N'atthi saññāvedayitanirodhasamāpannassa phasso vedanā saññā cetanā cittan ti?

Āmantā.

Aphassakassa maggabhāvanā, avedanakassa maggabhāvanā—pe—acittakassa maggabhāvanā ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Nanu saphassakassa maggabhāvanā—pe—sacittakassa maggabhāvanā ti?

Āmantā.

Hañci saphassakassa maggabhāvanā—pe—sacittakassa maggabhāvanā, no vata re vattabbe “Saññāvedayitanirodhasamāpatti asaññasattūpikā ti.”

3. Saññāvedayitanirodhasamāpatti asaññasattūpikā ti?

Āmantā.

Ye keci saññāvedayitanirodham samāpajjanti, sabbe te asaññasattūpikā ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

4. Na vattabham “Saññāvedayitanirodhasamāpatti asaññasattūpikā ti”?

Āmantā.

Nanu idhāpi asaññī tatrāpi asaññī ti?

Āmantā.

Hañci idhāpi asaññī tatrāpi asaññī, tena vata re vattabbe “Saññāvedayitanirodhasamāpatti asaññasattūpikā ti.”

A s a ñ ñ a s a t t ū p i k a k a t h ā .

XV. 11.

1. Aññaṃ kammaṃ añño kammūpacayo ti ?

Āmantā.

Añño phasso añño phassūpacayo, aññā vedanā añño vedanūpacayo, aññā saññā añño saññūpacayo, aññā cetanā añño cetanūpacayo, aññaṃ cittaṃ añño cittūpacayo, aññā saddhā añño saddhūpacayo, aññaṃ viriyaṃ añño viriyūpacayo, aññā sati añño satūpacayo, añño samādhī añño samādhūpacayo, aññā paññā añño paññūpacayo, añño rāgo añño rāgūpacayo—pe—aññaṃ anottappaṃ añño anottappūpacayo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Aññaṃ kammaṃ añño kammūpacayo ti ?

Āmantā.

Kammūpacayo kammena sahaajāto ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kammūpacayo kammena sahaajāto ti ?

Āmantā.

Kusalena kammena sahaajāto kammūpacayo kusalo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalena kammena sahaajāto kammūpacayo kusalo ti ?

Āmantā.

Sukhāya vedanāya sampayuttēna kammena sahaajāto kammūpacayo sukhāya vedanāya sampayutto ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dukkāya—pe—adukkhamasukhāya vedanāya sampayuttēna kammena sahaajāto kammūpacayo adukkhamasukhāya vedanāya sampayutto ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Kammūpacayo kammena sahaajāto ti ?

Āmantā.

Akusalena kammena sahaajāto kammūpacayo akusalo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Akusalena kammena sahaajāto kammūpacayo akusalo ti ?

Āmantā.

Sukhāya vedanāya sampayuttena kammena sahajāto kammūpacayo sukhāya vedanāya sampayutto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dukkāya—pe—adukkhamasukhāya vedanāya sampayuttena kammena sahajāto kammūpacayo adukkhamasukhāya vedanāya sampayutto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Kammaṃ cittena sahajātaṃ, kammaṃ sārammaṇaṃ ti?

Āmantā.

Kammūpacayo cittena sahajāto, kammūpacayo sārammaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kammūpacayo cittena sahajāto, kammūpacayo anārammaṇo ti?

Āmantā.

Kammaṃ cittena sahajātaṃ, kammaṃ anārammaṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kammaṃ cittena sahajātaṃ, cittaṃ bhijjamānaṃ, kammaṃ bhijjatīti?

Āmantā.

Kammūpacayo cittena sahajāto, cittaṃ bhijjamānaṃ kammūpacayo bhijjatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kammūpacayo cittena sahajāto, cittaṃ bhijjamānaṃ, kammūpacayo na bhijjatīti?

Āmantā.

Kammaṃ cittena sahajātaṃ, cittaṃ bhijjamānaṃ, kammaṃ na bhijjatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Kammamhi kammūpacayo ti?

Āmantā.

Taṃ ñeva kammaṃ, so kammūpacayo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kammamhi kammūpacayo, kammūpacayato vipāko nibbattatīti?

Āmantā.

Tañ ñeva kammaṃ, so kammūpacayo, so kammavipāko ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kammamhi kammūpacayo, kammūpacayato vipāko nibbattati, vipāko sārammaṇo ti ?

Āmantā.

Kammūpacayo sārammaṇo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kammūpacayo anārammaṇo ti ?

Āmantā.

Vipāko anārammaṇo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Aññaṃ kammaṃ añño kammūpacayo ti ?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Idha Puṇṇa¹ ekacco sabyāpajjhaṃ pi abyāpajjhaṃ pi kāyasamkhāraṃ abhisamkharoti, sabyāpajjhaṃ pi abyāpajjhaṃ pi vacīsamkhāraṃ—pe—manosamkhāraṃ abhisamkharoti, so sabyāpajjhaṃ pi abyāpajjhaṃ pi kāyasamkhāraṃ abhisamkharitvā, sabyāpajjhaṃ pi abyāpajjhaṃ pi vacīsamkhāraṃ—pe—manosamkhāraṃ abhisamkharitvā sabyāpajjhaṃ pi abyāpajjhaṃ pi lokam upapajjati, tam enaṃ sabyāpajjhaṃ pi abyāpajjhaṃ pi lokam² upapannaṃ samānaṃ sabyāpajjhā pi abyāpajjhā pi phassā phusanti ; so sabyāpajjhehi pi abyāpajjhehi pi phassehi phutṭho samāno sabyāpajjhaṃ pi abyāpajjhaṃ pi vedanaṃ vedeti vokiṇṇasukhadukkhaṃ,³ seyyathāpi manussā, ekacce ca devā, ekacce ca vinipātikā ; iti kho Puṇṇa bhūtābhūtassa upapatti hoti, yaṃ karoti, tena upapajjati ; upapannaṃ etaṃ phassā phusanti. Evaṃ pāhaṃ Puṇṇa kammaḍāyādā sattā ti vadāmīti.” Atth'eva suttanto ti ?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Aññaṃ kammaṃ añño kammūpacayo ti.”

K a m m ū p a c a y a k a t h ā .

¹ pana, S.M.

² okā, P.

³ votinnaṃ, P.

Vaggo paṇṇarasamo.

Paccayatā vavatthitā, Paṭiccasamuppādo,
 Addhā ca khaṇo layo muhuttaṃ, Cattāro āsavā anāsavā,
 Lokuttarānaṃ dhammānaṃ jarāmarāṇaṃ lokuttaraṃ,¹
 Saññāvedayitanirodhasamāpatti lokuttarā,
 Saññāvedayitanirodhasamāpatti lokiyā,
 Saññāvedayitanirodhasamāpanno kālaṃ kareyya,
 Sv'eva maggo asaññasattūpapattiyā, Aññaṃ kammaṃ
 añño kammūpacayo ti.

Anusayā, Saṃvaro, Kappo, Mūlaṃ, Vavatthitā.

Tatiyo Paṇṇāsako.

---

¹ orā, M.P.S.

XVI. 1.

1. Paro parassa cittaṃ niggaṇhātīti?

Āmantā.

Paro parassa cittaṃ mā rajji mā dussi mā muyhi mā kilissīti niggaṇhātīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paro parassa cittaṃ niggaṇhātīti?

Āmantā.

Paro parassa uppanno phasso mā nirujjhīti¹ niggaṇhātīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paro parassa uppannā vedanā—pe—uppannā saññā—pe—uppannā cetanā—pe—uppannaṃ cittaṃ—pe—uppannā saddhā—pe—uppannaṃ viriyaṃ—pe—uppannā sati—pe—uppanno samādhi—pe—uppannā paññā mā nirujjhīti niggaṇhātīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Paro parassa cittaṃ niggaṇhātīti?

Āmantā.

Paro parassa atthāya² rāgaṃ pajahati, dosaṃ pajahati—pe—anottappaṃ pajahatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paro parassa cittaṃ niggaṇhātīti?

Āmantā.

Paro parassa atthāya maggaṃ bhāveti, satipaṭṭhānaṃ bhāveti—pe—bojjhaṅgaṃ bhāvetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paro parassa cittaṃ niggaṇhātīti?

Āmantā.

Paro parassa atthāya dukkhaṃ parijānāti, samudayaṃ pajahati, nirodhaṃ sacchikaroti, maggaṃ bhāvetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paro parassa cittaṃ niggaṇhātīti?

Āmantā.

¹ nirujjhati, P. and S.

² attāya, P.; vittāya, S.

Añño aññassa kārako, paraṃ kataṃ sukhaṃ dukkhaṃ
añño karoti añño paṭisaṃvedetīti ?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

3. Paro parassa cittaṃ niggaṇhātīti ?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“ Attanā va¹ kataṃ pāpaṃ, attanā saṃkilissati,

Attanā akataṃ pāpaṃ, attanā va visujjhati,

Suddhi asuddhi paccattaṃ² nāñño aññaṃ visodhaye³
ti.”

Atth'eva suttanto ti ?

Āmantā.

Tena hi na vattaḃbaṃ “ Paro parassa cittaṃ niggaṇhā-
tīti.”

4. Na vattaḃbaṃ “ Paro parassa cittaṃ niggaṇhātīti ” ?

Āmantā.

Nanu atthi balappattā⁴ atthi vasībhūtā ti ?

Āmantā.

Hañci atthi balappattā atthi vasībhūtā, tena vata re
vattaḃbe “ Paro parassa cittaṃ niggaṇhātīti.”

N i g g a h a k a t h ā .

XVI. 2.

1. Paro parassa cittaṃ paggaṇhātīti ?

Āmantā.

Paro parassa cittaṃ mā rajji mā dussi mā muyhi mā
kilissīti paggaṇhātīti ?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Paro parassa cittaṃ paggaṇhātīti ?

Āmantā.

Paro parassa alobhaṃ kusalamūlaṃ janeti, adosaṃ

¹ ca, P.S₂.M.   ² °antaṃ, P.   ³ °dhayye, P.

⁴ pala°, S. ; phala°, P.

kusalamūlaṃ janeti, amohaṃ kusalamūlaṃ janeti, saddhaṃ janeti, viriyaṃ janeti, satipaṃ janeti, samādhim janeti, paññaṃ janetīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paro parassa cittaṃ paggaṇhātīti ?

Āmantā.

Paro parassa uppanno phasso mā nirujjhīti paggaṇhātīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paro parassa uppannā vedanā—pe—uppannā saññā—pe—uppannā cetanā—pe—uppannaṃ cittaṃ—pe—uppannā saddhā—pe—uppannaṃ viriyaṃ—pe—uppannā sati—pe—uppanno samādhi—pe—uppannā pañña mā nirujjhīti paggaṇhātīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Paro parassa cittaṃ paggaṇhātīti ?

Āmantā.

Paro parassa atthāya rāgaṃ pajahati, dosaṃ pajahati—pe—anottappaṃ pajahatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paro parassa cittaṃ paggaṇhātīti ?

Āmantā.

Paro parassa atthāya maggaṃ bhāveti, satipaṭṭhānaṃ bhāveti—pe—bojjhaṅgaṃ bhāvetīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paro parassa cittaṃ paggaṇhātīti ?

Āmantā.

Paro parassa atthāya dukkhaṃ parijānāti, samudayaṃ pajahati, nirodhaṃ sacchikaroti, maggaṃ bhāvetīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paro parassa cittaṃ paggaṇhātīti ?

Āmantā.

Añño aññaṃ kārako, paraṃ kataṃ sukhaṃ dukkhaṃ añño karoti añño paṭisaṃvedetīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Paro parassa cittaṃ paggaṇhātīti ?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“Attanā va katam pāpaṃ, attanā saṃkilissati,
 Attanā akatam pāpaṃ, attanā va visujjhati,
 Suddhi asuddhi paccattam nāñño aññaṃ visodhaye
 ti.”

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbam “Paro parassa cittam paggaṇhātīti.”

4. Na vattabbam “Paro parassa cittam paggaṇhātīti”?

Āmantā.

Nanu atthi balappattā atthi vasībhūtā ti?

Āmantā.

Hañci atthi balappattā atthi vasībhūtā, tena vata re
 vattabbe “Paro parassa cittam paggaṇhātīti.”

P a g g a h a k a t h ā .

XVI. 3.

1. Paro parassa sukham anuppadetīti?

Āmantā.

Paro parassa dukkham anuppadetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paro parassa dukkham na anuppadetīti?

Āmantā.

Paro parassa sukham na anuppadetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Paro parassa sukham anuppadetīti?

Āmantā.

Paro parassa attano sukham anuppadeti, aññesaṃ
 sukham anuppadeti, tassa sukham anuppadetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paro parassa n'ev'attano na aññesaṃ na tassa sukham
 anuppadetīti?

Āmantā.

Hañci paro parassa n'ev'attano na aññesaṃ na tassa

sukhaṃ anuppadeti, no vata re vattabbe “Paro parassa sukhaṃ anuppadetīti.”

Paro parassa sukhaṃ anuppadetīti?

Āmantā.

Añño aññassa kārako, paraṃ kataṃ sukhaṃ dukkhaṃ añño karoti añño paṭisaṃvedetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Na vattabbam “Paro parassa sukhaṃ anuppadetīti”?

Āmantā.

Nanu āyasmā Udāyī¹ etad avoca—“Bahūnaṃ vata no Bhagavā dukkhadhammānaṃ apahattā,² bahūnaṃ vata no Bhagavā sukhadhammānaṃ upahattā, bahūnaṃ vata no Bhagavā akusalānaṃ dhammānaṃ apahattā, bahūnaṃ vata no Bhagavā kusalānaṃ dhammānaṃ upahattā ti.”

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi paro parassa sukhaṃ anuppadetīti.

S u k h ā n u p p a d ā n a k a t h ā .

XVI. 4.

1. Adhigayha manasikarotīti?

Āmantā.

Tena cittaṇa taṃ cittaṃ pajānātīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena cittaṇa taṃ cittaṃ pajānātīti?

Āmantā.

Tena cittaṇa taṃ cittaṃ cittaṇ ti pajānātīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena cittaṇa taṃ cittaṃ cittaṇ ti pajānātīti?

Āmantā.

Taṃ cittaṃ tassa cittassa ārammaṇaṇ ti?

¹ Upadāyī, P.S.   ² apahatattā, P.S.S₂. always.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Taṃ cittaṃ tassa cittaṣṣa ārammaṇaṃ ti ?

Āmantā.

Tena phassena taṃ phassaṃ phusati, tāya vedanāya, tāya saññāya, tāya cetanāya, tena cittaṇa, tena vitakkena, tena vicārena, tāya pītiyā, tāya satiyā, tāya paññāya taṃ paññaṃ pajānātīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Atītaṃ atītaṃ ti manasikaronto anāgataṃ anāgataṃ ti manasikarotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītaṃ atītaṃ ti manasikaronto anāgataṃ anāgataṃ ti manasikarotīti ?

Āmantā.

Dvinnaṃ phassānaṃ—pe—dvinnaṃ cittaṇaṃ samodhānaṃ hotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītaṃ atītaṃ ti manasikaronto paccuppannaṃ paccuppannaṃ ti manasikarotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītaṃ atītaṃ ti manasikaronto paccuppannaṃ paccuppannaṃ ti manasikarotīti ?

Āmantā.

Dvinnaṃ phassānaṃ—pe—dvinnaṃ cittaṇaṃ samodhānaṃ hotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītaṃ atītaṃ ti manasikaronto anāgataṃ anāgataṃ ti manasikaroti, paccuppannaṃ paccuppannaṃ ti manasikarotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītaṃ atītaṃ ti manasikaronto anāgataṃ anāgataṃ ti manasikaroti, paccuppannaṃ paccuppannaṃ ti manasikarotīti ?

Āmantā.

Tiṇṇaṃ phassānaṃ—pe—tiṇṇaṃ cittaṇaṃ samodhānaṃ hotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Anāgataṃ anāgataṃ ti manasikaronto atītaṃ atītaṃ ti manasikarotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgataṃ anāgatan ti manasikaronto atītaṃ atītan ti manasikarotīti?

Āmantā.

Dvinnaṃ phassānaṃ—pe—dvinnaṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgataṃ anāgatan ti manasikaronto paccuppannaṃ paccuppannan ti manasikarotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgataṃ anāgatan ti manasikaronto paccuppannaṃ paccuppannan ti manasikarotīti?

Āmantā.

Dvinnaṃ phassānaṃ—pe—dvinnaṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgataṃ anāgatan ti manasikaronto atītaṃ atītan ti manasikaroti, paccuppannaṃ paccuppannan ti manasikarotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgataṃ anāgatan ti manasikaronto atītaṃ atītan ti manasikaroti, paccuppannaṃ paccuppannan ti manasikarotīti?

Āmantā.

Tiṇṇaṃ phassānaṃ—pe—tiṇṇaṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Paccuppannaṃ paccuppannan ti manasikaronto atītaṃ atītan ti manasikarotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paccuppannaṃ paccuppannan ti manasikaronto atītaṃ atītan ti manasikarotīti?

Āmantā.

Dvinnaṃ phassānaṃ—pe—dvinnaṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paccuppannaṃ paccuppannan ti manasikaronto anāgataṃ anāgatan ti manasikarotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paccuppannaṃ paccuppannaṃ ti manasikaronto anāga-
taṃ anāgatan ti manasikarotīti?

Āmantā.

Dvinnāṃ phassānaṃ—pe—dvinnāṃ cittānaṃ samo-
dhānaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paccuppannaṃ paccuppannaṃ ti manasikaronto atītaṃ
atītan ti manasikaroti, anāgataṃ anāgatan ti manasi-
karotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paccuppannaṃ paccuppannaṃ ti manasikaronto atītaṃ
atītan ti manasikaroti, anāgataṃ anāgatan ti manasi-
karotīti?

Āmantā.

Tiṇṇāṃ phassānaṃ—pe—tiṇṇāṃ cittānaṃ samodhā-
naṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Na vattabbaṃ “ Adhigayha manasikarotīti ”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“ ‘ Sabbe saṃkhārā aniccā ti ’¹ yadā paññāya passati,

Atha nibbindati dukkhe esamaggo visuddhiyā.²

‘ Sabbe saṃkhārā dukkhā ti ’ yadā paññāya passati,

Atha nibbindati dukkhe esamaggo visuddhiyā.

‘ Sabbe dhammā anattā ti ’ yadā paññāya passati,

Atha nibbindati dukkhe esamaggo visuddhiyā ti.”

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi adhigayha manasikarotīti.

A d h i g a y h a m a n a s i k ā r a k a t h ā .

¹ ti, M. omits.

² visuddhiya, P.

XVI. 5.

1. Rūpaṃ hetūti?

Āmantā.

Alobho hetūti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Adoso hetu—pe—amoho hetu, lobho hetu, doso hetu,
moho hetūti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpaṃ hetūti?

Āmantā.

Sāraṃmaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu anāraṃmaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—
paṇidhīti?

Āmantā.

Hañci anāraṃmaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—
paṇidhi, no vata re vattabbe “Rūpaṃ hetūti.”

2. Alobho hetu sāraṃmaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—
paṇidhīti?

Āmantā.

Rūpaṃ hetu sāraṃmaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—
—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Adoso hetu, amoho hetu, lobho hetu doso hetu moho
hetu sāraṃmaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Rūpaṃ hetu sāraṃmaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—
paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Rūpaṃ hetu sāraṃmaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—
pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Alobho hetu anāraṃmaṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—
paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpaṃ hetu anāraṃmaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—
pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Adoso hetu—pe—moho hetu anārammaṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Na vattabbaṃ “Rūpaṃ hetūti”?

Āmantā.

Nanu mahābhūtā upādā¹ rūpānaṃ upādāya hetūti?

Āmantā.

Hañci mahābhūtā upādā rūpānaṃ upādāya hetu, tena vata re vattabbe “Rūpaṃ hetūti.”

R ū p a ṃ h e t ū t i k a t h ā .

XVI. 6.

1. Rūpaṃ sahetukan ti?

Āmantā.

Alobhahetunā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Adosahetunā ti—pe—amohahetunā ti, lobhahetunā ti, dosahetunā ti, mohahetunā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpaṃ sahetukan ti?

Āmantā.

Sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Hañci anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, no vata re vattabbe “Rūpaṃ sahetukan ti.”

2. Alobho sahetuko sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Rūpaṃ sahetukaṃ sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

¹ upādāya, K.

Adoso sahetuko—pe—amoho saddhā viriyaṃ sati samādhi paññā lobho doso moho māno diṭṭhi vicikicchā thīnaṃ uddhaccaṃ ahirikaṃ anottappaṃ sahetukaṃ sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Rūpaṃ sahetukaṃ sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Rūpaṃ sahetukaṃ anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Alobho sahetuko anārammaṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpaṃ sahetukaṃ anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Adoso sahetuko—pe—anottappaṃ sahetukaṃ anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Na vattabbaṃ “Rūpaṃ sahetukan ti”?

Āmantā.

Nanu rūpaṃ sappaccayaṃ ti?

Āmantā.

Hañci rūpaṃ sappaccayaṃ, tena vata re vattabbe “Rūpaṃ sahetukan ti.”

R ū p a ṃ s a h e t u k a n t i k a t h ā .

XVI. 7.

1. Rūpaṃ kusalan ti?

Āmantā.

Sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Hañci anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—
paṇidhi, no vata re vattabbe “Rūpaṃ kusalan ti.”

2. Alobho kusalo sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—
paṇidhīti?

Āmantā.

Rūpaṃ kusalaṃ sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—
pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Adoso kusalo, amoho kusalo, saddhā viriyaṃ sati
samādhi—pe—paññā kusalā sārammaṇā, atthi tassa
āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Rūpaṃ kusalaṃ sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—
paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Rūpaṃ kusalaṃ anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—
pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Alobho kusalo anārammaṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā—
pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpaṃ kusalaṃ anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—
pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Adoso kusalo, paññā kusalā anārammaṇā, n'atthi tassa
āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Rūpaṃ akusalan ti?

Āmantā.

Sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—
paṇidhīti?

Āmantā.

Hañci anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—
paṇidhi, no vata re vattabbe “Rūpaṃ akusalan ti.”

5. Lobho akusalo sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—
paṇidhīti?

Āmantā.

Rūpaṃ akusalaṃ sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Doso moho māno—pe—anottappaṃ akusalaṃ sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Rūpaṃ akusalaṃ sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Rūpaṃ akusalaṃ anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Lobho akusalo anārammaṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpaṃ akusalaṃ anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Doso, moho, anottappaṃ akusalaṃ anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Na vattabbaṃ “Rūpaṃ kusalaṃ pi akusalaṃ pīti”?

Āmantā.

Nanu kāyakammaṃ vacīkammaṃ kusalaṃ pi akusalaṃ pīti?

Āmantā.

Hañci kāyakammaṃ vacīkammaṃ kusalaṃ pi akusalaṃ pi, tena vata re vattabbe “Rūpaṃ kusalaṃ pi akusalaṃ pīti.”

Rūpaṃ kusalākusalan ti kathā.

XVI. 8.

1. Rūpaṃ vipāko ti?

Āmantā.

Rūpaṃ sukhavedaniyaṃ dukkhavedaniyaṃ adukkhamā-

sukhavedanīyaṃ, sukhāya vedanāya sampayuttaṃ, dukkhāya vedanāya sampayuttaṃ, adukkhamasukhāya vedanāya sampayuttaṃ, phassena sampayuttaṃ—pe—cittena sampayuttaṃ sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu na sukhavedanīyaṃ—pe—na dukkhavedanīyaṃ—pe—anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti ?

Āmantā.

Hañci na sukhavedanīyaṃ—pe—paṇidhi, no vata re vattabbe “ Rūpaṃ vipāko ti.”

2. Phasso vipāko phasso sukhavedanīyo—pe—sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti ?

Āmantā.

Rūpaṃ vipāko rūpaṃ sukhavedanīyaṃ—pe—sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpaṃ vipāko rūpaṃ na sukhavedanīyaṃ—pe—anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti ?

Āmantā.

Phasso vipāko phasso na sukhavedanīyo—pe—anārammaṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Na vattabbaṃ “ Rūpaṃ vipāko ti ” ?

Āmantā.

Nanu kammasa katattā uppannā cittacetāsikā dhammā vipāko ti ?

Āmantā.

Hañci kammasa katattā uppannā cittacetāsikā dhammā vipāko, tena vata re vattabbe “ Kammasa katattā uppannaṃ rūpaṃ vipāko ti.”

Rūpaṃ vipāko ti kathā.

XVI. 9.

1. Atthi rūpaṃ rūpāvacaran ti ?

Āmantā.

Samāpattesiyaṃ uppattesiyaṃ diṭṭhadhammasukkhavihāraṃ samāpattesiyaṃ cittaṃ uppattesiyaṃ cittaṃ diṭṭhadhammasukkhavihārena cittaṃ sahaḡataṃ sahaḡātaṃ saṃsaṭṭhaṃ saṃpayuttaṃ ekuppādaṃ ekaṇirodhaṃ ekavattukaṃ ekārammaṇaṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu na samāpattesiyaṃ na uppattesiyaṃ na diṭṭhadhammasukkhavihāraṃ na samāpattesiyaṃ cittaṃ na uppattesiyaṃ cittaṃ na diṭṭhadhammasukkhavihārena cittaṃ sahaḡataṃ—pe—ekārammaṇaṃ ti ?

Āmantā.

Hañci na samāpattesiyaṃ—pe—ekārammaṇaṃ, no vata re vattabbe “ Atthi rūpaṃ rūpāvacaran ti.”

2. Atthi rūpaṃ arūpāvacaran ti ?

Āmantā.

Samāpattesiyaṃ uppattesiyaṃ diṭṭhadhammasukkhavihāraṃ samāpattesiyaṃ cittaṃ uppattesiyaṃ cittaṃ diṭṭhadhammasukkhavihārena cittaṃ sahaḡataṃ sahaḡātaṃ saṃsaṭṭhaṃ saṃpayuttaṃ ekuppādaṃ ekaṇirodhaṃ ekavattukaṃ ekārammaṇaṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu na samāpattesiyaṃ na uppattesiyaṃ na diṭṭhadhammasukkhavihāraṃ na samāpattesiyaṃ cittaṃ na uppattesiyaṃ cittaṃ na diṭṭhadhammasukkhavihārena cittaṃ sahaḡataṃ—pe—ekārammaṇaṃ ti ?

Āmantā.

Hañci na samāpattesiyaṃ—pe—ekārammaṇaṃ, no vata re vattabbe “ Atthi rūpaṃ arūpāvacaran ti.”

3. Na vattabbaṃ “ Atthi rūpaṃ rūpāvacaraṃ, atthi rūpaṃ arūpāvacaran ti ” ?

Āmantā.

Nanu kāmāvacarakammaṃsa katattā rūpaṃ kāmāvacaran ti ?

Āmantā.

Hañci kāmāvacarakammaṃsa katattā rūpaṃ kāmāva-

caraṃ, tena vata re vattabbe “Rūpāvacarakammasa katattā rūpaṃ rūpāvacaraṃ, arūpāvacarakammasa katattā rūpaṃ arūpāvacaraṃ ti.”

Rūpaṃ rūpāvacarārūpāvacaraṃ ti kathā.

XVI. 10.

1. Rūparāgo rūpadhātupariyāpanno ti ?

Āmantā.

Samāpattesiyo uppattesiyo diṭṭhadhammasukhavihāro samāpattesiyeṇa cittaṇa uppattesiyeṇa cittaṇa diṭṭhadhammasukhavihāreṇa cittaṇa sahaḡato sahaḡāto saṃsaṭṭho saṃpayutto ekupṇādo ekaṇirodho ekavatthuko ekārammaṇo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu na samāpattesiyo na uppattesiyo na diṭṭhadhammasukhavihāro na samāpattesiyeṇa cittaṇa na uppattesiyeṇa cittaṇa na diṭṭhadhammasukhavihāreṇa cittaṇa sahaḡato—pe—ekārammaṇo ti ?

Āmantā.

Hañci na samāpattesiyo—pe—ekārammaṇo, no vata re vattabbe “Rūparāgo rūpadhātupariyāpanno ti.”

2. Rūparāgo rūpadhātupariyāpanno ti ?

Āmantā.

Saddarāgo saddadhātupariyāpanno ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūparāgo rūpadhātupariyāpanno ti ?

Āmantā.

Gandharāgo — pe — rasarāgo — pe — phoṭṭhabbarāgo phoṭṭhabbadhātupariyāpanno ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Saddarāgo na vattabbaṃ “saddadhātupariyāpanno ti” ?

Āmantā.

Rūparāgo na vattabbaṃ “rūpadhātupariyāpanno ti” ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Gandharāgo — pe — rasarāgo — pe — phoṭṭhabbarāgo na vattabbaṃ “phoṭṭhabbadhātupariyāpanno ti” ?

Āmantā.

Rūparāgo na vattabbam “rūpadhātupariyāpanno ti”?

Na h’evam vattabbe—pe—

4. Arūparāgo arūpadhātupariyāpanno ti?

Āmantā.

Samāpattesiyo uppattesiyo diṭṭhadhammasukhavihāro samāpattesiyaena cittaena uppattesiyaena cittaena diṭṭhadhammasukhavihārena cittaena sahaḡato sahaḡāto saṃsaṭṭho sampayutto ekuppādo ekanirodho ekavatthuko ekārammaṇo ti?

Na h’evam vattabbe—pe—

Nanu na samāpattesiyo na uppattesiyo na diṭṭhadhammasukhavihāro na samāpattesiyaena cittaena na uppattesiyaena cittaena na diṭṭhadhammasukhavihārena cittaena sahaḡato—pe—ekārammaṇo ti?

Āmantā.

Hañci na samāpattesiyo—pe—ekārammaṇo, no vata re vattabbe “Arūparāgo arūpadhātupariyāpanno ti.”

5. Arūparāgo arūpadhātupariyāpanno ti?

Āmantā.

Saddarāgo saddadhātupariyāpanno ti?

Na h’evam vattabbe—pe—

Arūparāgo arūpadhātupariyāpanno ti?

Āmantā.

Gandharāgo—pe—rasarāgo—pe—phoṭṭhabbarāgo phoṭṭhabbadhātupariyāpanno ti?

Na h’evam vattabbe—pe—

6. Saddarāgo na vattabbam “saddadhātupariyāpanno ti”?

Āmantā.

Arūparāgo na vattabbam “arūpadhātupariyāpanno ti”?

Na h’evam vattabbe—pe—

Gandharāgo — pe — rasarāgo — pe — phoṭṭhabbarāgo na vattabbam “phoṭṭhabbadhātupariyāpanno ti”?

Āmantā.

Arūparāgo na vattabbam “arūpadhātupariyāpanno ti”?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Na vattabbaṃ “ Rūparāgo rūpadhātupariyāpanno, arūparāgo arūpadhātupariyāpanno ti ” ?

Āmantā.

Nanu kāmarāgo kāmadhātupariyāpanno ti ?

Āmantā.

Hañci kāmarāgo kāmadhātupariyāpanno, tena vata re vattabbe “ Rūparāgo rūpadhātupariyāpanno, arūparāgo arūpadhātupariyāpanno ti.”

Rūparāgo rūpadhātupariyāpanno, arūparāgo arūpadhātupariyāpanno ti kathā.

Vaggo soḷasamo.

Cittaniggaho, Cittapaggaho,

Sukhānuppadānaṃ, Adhigayha manasikāro,

Rūpaṃ hetu, Rūpaṃ sahetukaṃ,

Rūpaṃ kusalaṃ pi akusalaṃ pi, Rūpaṃ vipāko,

Atthi rūpaṃ rūpāvacaraṃ, Atthi rūpaṃ arūpāvacaraṃ,

Sabbe kilesā kāmadhātupariyāpannā ti.

XVII. 1.

1. Atthi Arahato puññūpacayo ti?

Āmantā.

Atthi Arahato apuññūpacayo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

N'atthi Arahato apuññūpacayo ti?

Āmantā.

N'atthi Arahato puññūpacayo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Atthi Arahato puññūpacayo ti?

Āmantā.

Arahā¹ puññābhisamkhāraṃ abhisamkharoti, āneñjābhisamkhāraṃ² abhisamkharoti, gatisamvattanikaṃ kammaṃ karoti, bhavasamvattanikaṃ kammaṃ karoti, issariyasamvattanikaṃ kammaṃ karoti, adhipaccasamvattanikaṃ kammaṃ karoti, mahābhogasamvattanikaṃ kammaṃ karoti, mahāparivārasamvattanikaṃ kammaṃ karoti, devasobhagyasamvattanikaṃ kammaṃ karoti, manussasobhagyasamvattanikaṃ kammaṃ karotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3- Atthi Arahato puññūpacayo ti?

Āmantā.

Arahā ācinātīti³?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahā apacinātīti⁴?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahā pajahatīti⁵—pe—Arahā upādiyatīti⁶—pe—Arahā visinetīti⁷—pe—Arahā ussinetīti—pe—Arahā vidhūpetīti—pe—Arahā sandhūpetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

¹ Arahato, P.S.

² anaññābhi°, S. ; ānañj°, M.

³ bhāvīnatthīti, P.S.

⁴ apacinatinti, P. ; apacinatthīti, S.

⁵ pacātīti, P.S. ⁶ na upadīyatīti, P.S. ⁷ vici°, P.S.

Nanu Arahā nev'ācināti na apacināti apacinitvā ṭhito ti?

Āmantā.

Hañci Arahā nev'ācināti na apacināti apacinitvā ṭhito, no vata re vattabbe “Atthi Arahato puññūpacayo ti.”

Nanu Arahā neva pajahati na upādiyati pajahitvā ṭhito, n'eva visineti na ussineti visinetvā ṭhito, n'eva vidhūpeti na sandhūpeti vidhūpetvā ṭhito ti?

Āmantā.

Hañci Arahā neva vidhūpeti na sandhūpeti vidhūpetvā ṭhito, no vata re vattabbe “Atthi Arahato puññūpacayo ti.”

4. N'atthi Arahato puññūpacayo ti?

Āmantā.

Arahā dānaṃ dadeyyāti?

Āmantā.

Hañci Arahā dānaṃ dadeyya, no vata re vattabbe “N'atthi Arahato puññūpacayo ti.”

Arahā cīvaram dadeyya—pe—piṇḍapātaṃ dadeyya, senāsanaṃ dadeyya, gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṃ dadeyya, khādaniyaṃ dadeyya, bhojaniyaṃ dadeyya, pāniyaṃ dadeyya, cetiyaṃ vandeyya, cetiye mālaṃ āropeyya, gandhaṃ āropeyya, vilepanaṃ āropeyya—pe—cetiyaṃ abhidakkhiṇaṃ kareyyāti?

Āmantā.

Hanci Arahā cetiyaṃ abhidakkhiṇaṃ kareyya, no vata re vattabbe “N'atthi Arahato puññūpacayo ti.”

Atthi Arahato puññūpacayo ti kathā.

XVII. 2.

1. N'atthi Arahato akālamaccūti?

Āmantā.

N'atthi Arahantaghātaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi Arahantaghātaṃ ti?

Āmantā.

Atthi Arahato akālamaccūti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. N'atthi Arahato akālamaccūti?

Āmantā.

Yo Arahantaṃ jīvitā voropeti, sati jīvite jīvitāvasese jīvitā voropeti, asati jīvite jīvitāvasese jīvitā voropetīti¹? Sati jīvite jīvitāvasese jīvitā voropetīti.

Hañci sati jīvite jīvitāvasese jīvitā voropeti, no vata re vattabbe “N'atthi Arahato akālamaccūti.”

Asati jīvite jīvitāvasese jīvitā voropetīti, n'atthi Arahantaghātaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. N'atthi Arahato akālamaccūti?

Āmantā.

Arahato kāye viṣaṃ na kameyya, satthaṃ na kameyya, aggi na kameyyāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu Arahato kāye viṣaṃ kameyya, satthaṃ kameyya, aggi kameyyāti?

Āmantā.

Hañci Arahato kāye viṣaṃ kameyya, satthaṃ kameyya, aggi kameyya, no vata re vattabbe “N'atthi Arahato akālamaccūti.”

4. Arahato kāye viṣaṃ na kameyya, satthaṃ na kameyya, aggi na kameyyāti?

Āmantā.

N'atthi Arahantaghātaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Atthi Arahato akālamaccūti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Nāhaṃ Bhikkhave sañce-tanikānaṃ kammānaṃ katānaṃ upacitānaṃ appaṭisaṃveditvā byantibhāvaṃ vadāmi, tañ ca kho diṭṭh'eva dhamme uppajje² vā apare vā pariyāye ti.³” Atth'eva suttanta ti?

¹ °peti, M.

² uppajjaṃ, P.S.; upapajje, K.

³ pariyāyehi, P.

Āmantā.

Teha hi n'atthi Arahato akālamaccūti.

N'atthi Arahato akālamaccūti kathā.

XVII. 3.

1. Sabbam idaṃ kammato ti?

Āmantā.

Kammaṃ pi kammato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sabbam idaṃ kammato ti?

Āmantā.

Sabbam idaṃ pubbekatahetūti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Sabbam idaṃ kammato ti?

Āmantā.

Sabbam idaṃ kammavipākato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sabbam idaṃ kammavipākato ti?

Āmantā.

Kammavipākena pāṇaṃ haneyyāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Pāṇātipāto saphalo ti?

Āmantā.

Kammavipāko saphalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kammavipāko aphalo ti?

Āmantā.

Pāṇātipāto aphalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Kammavipākena adinnaṃ ādiyeyya — pe — musā bhaṇeyya, piṣuṇaṃ bhaṇeyya, pharusam bhaṇeyya, saṃphappalapeyya, sandhiṃ chindeyya, nillopaṃ hareyya, ekāgārikaṃ kareyya, paripanthē tiṭṭheyya, parādāraṃ gaccheyya, gāmaghātaṃ kareyya, nigamaghātaṃ kareyya, kammavipākena dānaṃ dadeyya, cīvaram

dadeyya, piṇḍapātāṃ dadeyya, senāsaṇaṃ dadeyya,
gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṃ dadeyyāti?

Āmantā.

Gilānapaccayabhesajjaparikkhāro saphalo ti?

Āmantā.

Kammavipāko saphalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kammavipāko aphalo ti?

Āmantā.

Gilānapaccayabhesajjaparikkhāro aphalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Na vattabbaṃ “Sabbāṃ idaṃ kammato ti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“Kammunā ¹ vattati loko kammunā vattati pajā
Kammanibandhanā sattā rathassānīva ² yāyato.
Kammena kittiṃ ³ labhate paṣaṃsaṃ,
Kammena jāniṃ ⁴ ca vadhañ ca bandhaṃ,
Taṃ kammaṃ nānākaraṇaṃ veditvā
Kasmā vade n'atthi ⁵ kamman ti loke ti.”

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi sabbāṃ idaṃ kammato ti.

Sabbāṃ idaṃ kammato ti kathā.

XVII. 4.

1. Indriyabaddhañ ñeva dukkhaṇ ti?

Āmantā.

Indriyabaddhañ ñeva aniccaṃ saṃkhataṃ paṭicca-

¹ kammānaṃ, P.S.   ² rapassani, S.; rathasani, P.

³ kitti, P.   ⁴ jati, P.; jānaṃ, M.; nati, S.

⁵ vedanatthi, P.; vadenanti, S.

samuppannaṃ khayadhammaṃ vayadhammaṃ virāga-
dhammaṃ nirodhadhammaṃ vipariṇāmadhammaṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu anindriyabaddhaṃ aniccaṃ saṃkhatam paṭicca-
samuppannaṃ khayadhammaṃ vayadhammaṃ virāga-
dhāmmaṃ nirodhadhammaṃ vipariṇāmadhammaṃ ti ?

Āmantā.

Hañci anindriyabaddhaṃ—pe—vipariṇāmadhammaṃ,
no vata re vattabbe “Indriyabaddhañ ñeva dukkhaṃ ti.”

2. Anindriyabaddhaṃ aniccaṃ — pe — vipariṇāma-
dhammaṃ, tañ ca na¹ dukkhaṃ ti ?

Āmantā.

Indriyabaddhaṃ aniccaṃ—pe—vipariṇāmadhammaṃ,
tañ ca na¹ dukkhaṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Indriyabaddhaṃ aniccaṃ—pe—vipariṇāmadhammaṃ,
tañ ca dukkhaṃ ti ?

Āmantā.

Anindriyabaddhaṃ aniccaṃ — pe — vipariṇāmadham-
maṃ, tañ ca dukkhaṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Indriyabaddhañ ñeva dukkhaṃ ti ?

Āmantā.

Nanu yad aniccaṃ tam dukkhaṃ vuttaṃ Bhagavatā,
anindriyabaddhaṃ aniccaṃ ti ?

Āmantā.

Hañci yad aniccaṃ tam dukkhaṃ vuttaṃ Bhagavatā,
anindriyabaddhaṃ aniccaṃ, no vata re vattabbe “Indriya-
baddhañ ñeva dukkhaṃ ti.”

4. Na vattabbaṃ “Indriyabaddhañ ñeva dukkhaṃ ti” ?

Āmantā.

Yathā indriyabaddhassa dukkhassa pariññāya Bhagavati
brahmacariyaṃ vussati, evamevaṃ anindriyabaddhassa
dukkhassa pariññāya Bhagavati brahmacariyaṃ vussatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Yathā indriyabaddhaṃ dukkhaṃ pariññātam na puna

¹ M. omits na.

uppañjati, evamevaṃ anindriyabaddhaṃ dukkhaṃ pariñ-
ñātaṃ na puna uppañjatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi indriyabaddhañ ñeva dukkhaṃ ti.

Indriyabaddhakathā.

XVII. 5.

1. Thapetvā ariyamaggaṃ avasesā saṃkhārā dukkhā
ti ?

Āmantā.

Dukkhasamudayo pi dukkho ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dukkhasamudayo pi dukkho ti ?

Āmantā.

Tiṇ'eva ariyasaccānīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tiṇ'eva ariyasaccānīti ?

Āmantā.

Nanu cattāri ariyasaccāni vuttāni Bhagavatā—Duk-
khaṃ, Dukkhasamudayo, Dukkhanirodho, Dukkhaniro-
dhagāminī paṭipadā ti ?

Āmantā.

Hañci cattāri ariyasaccāni vuttāni Bhagavatā—Duk-
khaṃ, Dukkhasamudayo, Dukkhanirodho, Dukkhaniro-
dhagāminī paṭipadā, no vata re vattabbe “Tiṇ'eva ariya-
saccānīti.”

2. Dukkhasamudayo pi dukkho ti ?

Āmantā.

Ken'aṭṭhenāti ?

Aniccaṭṭhenāti.¹

Ariyamaggo anicco ti ?

Āmantā.

Ariyamaggo dukkho ti ?

¹ aniccaṭṭhena, M.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Ariyamaggo anicco so ca na dukkho ti?

Āmantā.

Dukkhasamudayo anicco so ca na dukkho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dukkhasamudayo anicco so ca dukkho ti?

Āmantā.

Ariyamaggo anicco so ca dukkho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Na vattabbaṃ “Thapetvā ariyamaggaṃ avasesā saṃkhārā dukkhā ti”?

Āmantā.

Nanu sā dukkhanirodhagāminī paṭipadā ti?

Āmantā.

Hañci sā dukkhanirodhagāminī paṭipadā, tena vata re vattabbe “Thapetvā ariyamaggaṃ avasesā saṃkhārā dukkhā ti.”

Thapetvā ariyamaggaṃ ti kathā.

XVII. 6.

1. Na vattabbaṃ “Saṃgho dakkhiṇaṃ paṭigaṇhātīti”?

Āmantā.

Nanu Saṃgho āhuneyyo pāhuneyyo dakkhiṇeyyo añjalikaraṇīyo anuttaraṃ puññakkhettaṃ lokassāti?

Āmantā.

Hañci Saṃgho āhuneyyo—pe—lokassa, tena vata re vattabbe “Saṃgho dakkhiṇaṃ paṭigaṇhātīti.”

2. Na vattabbaṃ “Saṃgho dakkhiṇaṃ paṭigaṇhātīti”?

Āmantā.

Nanu cattāro purisayugā, aṭṭha purisapuggalā dakkhiṇeyyā vuttā Bhagavatā ti?

Āmantā.

Hañci cattāro purisayugā, aṭṭha purisapuggalā dakkhi-

¹ paṭigg°, P.S₂.

ṇeyyā vuttā Bhagavatā, tena vata re vattabbe “Saṃgho dakkhiṇaṃ paṭigaṇhātīti.”

3. Na vattabbaṃ “Saṃgho dakkhiṇaṃ paṭigaṇhātīti”?
Āmantā.

Nanu atthi keci Saṃghassa dānaṃ denti?
Āmantā.

Hañci atthi keci Saṃghassa dānaṃ denti, tena vata re vattabbe “Saṃgho dakkhiṇaṃ paṭigaṇhātīti.”

Nanu atthi keci Saṃghassa cīvaram denti, piṇḍapātaṃ denti, senāsanaṃ denti, gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṃ denti, khādaniyaṃ denti, bhojaniyaṃ denti—pe—pāniyaṃ denti?
Āmantā.

Hañci atthi keci Saṃghassa cīvaram denti, piṇḍapātaṃ denti, senāsanaṃ denti, gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṃ denti, khādaniyaṃ denti, bhojaniyaṃ denti—pe—pāniyaṃ denti, tena vata re vattabbe “Saṃgho dakkhiṇaṃ paṭigaṇhātīti.”

4. Na vattabbaṃ “Saṃgho dakkhiṇaṃ paṭigaṇhātīti”?
Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“Āhuti¹ jātavedo va mahāmeghaṃ va medinī²
Saṃgho samādhisampanno paṭigaṇhāti dakkhiṇaṃ ti.”

Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi Saṃgho dakkhiṇaṃ paṭigaṇhātīti.

5 Saṃgho dakkhiṇaṃ paṭigaṇhātīti?

Āmantā.

Maggo paṭigaṇhāti, phalaṃ paṭigaṇhātīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Na vattabbaṃ “Saṃgho dakkhiṇaṃ paṭigaṇhātīti” kathā.

¹ ahutiṃ, P.; āhati, S.   ² medini, P.; medanī, S.M.

XVII. 7.

1. Na vattabbam “Saṃgho dakkhiṇam visodhetīti”?

Āmantā.

Nanu Saṃgho āhuneyyo pāhuneyyo dakkhiṇeyyo añjalikaraṇīyo anuttaram puññakkhetam lokassāti?

Āmantā.

Hañci Saṃgho āhuneyyo—pe—lokassa, tena vata re vattabbe “Saṃgho dakkhiṇam visodhetīti.”

2. Na vattabbam “Saṃgho dakkhiṇam visodhetīti”?

Āmantā.

Nanu cattāro purisayugā aṭṭha purisapuggalā dakkhiṇeyyā vuttā Bhagavatā ti?

Āmantā.

Hañci cattāro purisayugā, aṭṭha purisapuggalā dakkhiṇeyyā vuttā Bhagavatā, tena vata re vattabbe “Saṃgho dakkhiṇam visodhetīti.”

3. Na vattabbam “Saṃgho dakkhiṇam visodhetīti”?

Āmantā.

Nanu atthi keci Saṃghassa dānam datvā dakkhiṇam ārādhentīti?

Āmantā.

Hañci atthi keci Saṃghassa dānam datvā dakkhiṇam ārādhenti, tena vata re vattabbe “Saṃgho dakkhiṇam visodhetīti.”

Nanu atthi keci Saṃghassa cīvaram datvā—pe—piṇḍapātām datvā—pe—senāsanam datvā—pe—gilānapaccayabhesajjaparikkhāram datvā—pe—khādaniyam datvā—pe—bhojanīyam datvā—pe—pānīyam datvā dakkhiṇam ārādhentīti?

Āmantā.

Hañci atthi keci Saṃghassa pānīyam datvā dakkhiṇam ārādhenti, tena vata re vattabbe “Saṃgho dakkhiṇam visodhetīti.”

4. Saṃgho dakkhiṇam visodhetīti?

Āmantā.

Maggo visodheti, phalaṃ visodhetīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Na vattabbaṃ “Saṃgho dakkhiṇaṃ
visodhetīti” kathā.

XVII. 8.

1. Na vattabbaṃ “Saṃgho bhuñjati pivati khādati sāyatīti” ?

Āmantā.

Nanu atthi keci saṃghabhaddhāni karonti, uddesabhaddhāni karonti, yāgupānāni ¹ karontīti ?

Āmantā.

Hañci atthi keci saṃghabhaddhāni karonti, uddesabhaddhāni karonti, yāgupānāni ¹ karonti, tena vata re vattabbe “Saṃgho bhuñjati pivati khādati sāyatīti.”

2. Na vattabbaṃ “Saṃgho bhuñjati pivati khādati sāyatīti” ?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā gaṇabhojanaṃ paramparabhojanaṃ atirittabhojanaṃ anarittabhojanaṃ ti ?

Āmantā.

Hañci vuttaṃ Bhagavatā gaṇabhojanaṃ paramparabhojanaṃ atirittabhojanaṃ anarittabhojanaṃ, tena vata re vattabbe “Saṃgho bhuñjati pivati khādati sāyatīti.”

3. Na vattabbaṃ “Saṃgho bhuñjati pivati khādati sāyatīti” ?

Āmantā.

Nanu attha pānāni vuttāni Bhagavatā—ambapānaṃ jambupānaṃ cocapānaṃ mocapānaṃ madhupānaṃ mud-dikapānaṃ sālupānaṃ phārusakapānaṃ ti ?

Āmantā.

Hañci attha pānāni vuttāni Bhagavatā—ambapānaṃ jambupānaṃ cocapānaṃ mocapānaṃ madhupānaṃ mud-

¹ yāgunāpāni, P.

dikapānaṃ sālūkapānaṃ phārusakapānaṃ, tena vata re vattabbe “Saṃgho bhuñjati pivati khādati sāyatīti.”

4. Saṃgho bhuñjati pivati khādati sāyatīti?

Āmantā.

Maggo bhuñjati pivati khādati sāyati, phalaṃ bhuñjati pivati khādati sāyatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Na vattabbam “Saṃgho bhuñjatīti” kathā.

XVII. 9.

1. Na vattabbam “Saṃghassa dinnam mahapphalan ti”?

Āmantā.

Nanu Saṃgho āhuneyyo pāhuneyyo dakkhiṇeyyo añjalikaraṇīyo anuttaram puññakkhettaṃ lokassāti?

Āmantā.

Hañci Saṃgho āhuneyyo—pe—lokassa, tena vata re vattabbe “Saṃghassa dinnam mahapphalan ti.”

2. Na vattabbam “Saṃghassa dinnam mahapphalan ti”?

Āmantā.

Nanu cattāro purisayugā, aṭṭha purisapuggalā dakkhiṇeyyā vuttā Bhagavatā ti?

Āmantā.

Hañci cattāro purisayugā, aṭṭha purisapuggalā dakkhiṇeyyā vuttā Bhagavatā, tena vata re vattabbe “Saṃghassa dinnam mahapphalan ti.”

3. Na vattabbam “Saṃghassa dinnam mahapphalan ti”?

Āmantā.

Nanu vuttam Bhagavatā—“Saṃghe Gotamī dehi,¹ Saṃghe te dinne ahañ c'eva pūjito bhavissāmi Saṃgho cāti.”

¹ deti, M.

Atth'eva suttanto ti ?

Āmantā.

Tena hi Saṃghassa dinnam mahapphalan ti.

4. Na vattabbam "Saṃghassa dinnam mahapphalan ti" ?

Āmantā.

Nanu Sakko devānam indo Bhagavantam etad avoca—

"Yajamānānam manussānam puññapekhānapāṇinam ¹
Karotam ² opadhikam ³ puññam kattha dinnam mahap-
phalan ti."

"Cattāro ca paṭipannā cattāro ca phale ṭhitā
Esasamgho ujubhūto paññāsīlasamāhito.
Yajamānānam manussānam puññapekhānapāṇinam
Karotam opadhikam puññam Saṃghe dinnam mahap-
phalan ti."

"Eso hi Saṃgho vipulo mahaggato
Esappameyyo udadhīva sāgaro
Ete hi setṭhā naravīrasāvaka ⁴
Pabhaṅkarā dhammam udīrayan ti. ⁵
Tesam sudinnam suhutam suyitṭham
Ye saṃgham uddissa ⁶ dadanti dānam
Sā dakkhiṇā Saṃhagatā paṭitṭhitā
Mahapphalā lokavidūna ⁷ vāṇṇitā ⁸
Etādisam yaññam anussarantā ⁹
Ye vedajātā ¹⁰ viharanti ¹¹ loke
Vineyya maccheram alam samālam ¹²
Aninditā saggam upenti ṭhānan ti."

¹ puññasekh°, M.

² karontam, P.

³ opacitam, P.M.S.S₂.

⁴ nivirayasāvaka, M. ; naraviriyasāvaka, P.S.S₂.

⁵ dhammā mudirayan ti, M.

⁶ saṃghassa muddissa, P.S₂ ; saṃghassa mudittā, S.

⁷ lokavidunā, M.

⁸ vāṇṇitā, S.

⁹ °dantā, S.

¹⁰ ye'va jātā, S. ; ce da jātā°, P.

¹¹ vicaranti, K.

¹² vineyya malam samula, S.

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi Saṃghassa dinnam mahapphalan ti.

Na vattabbam "Saṃghassa dinnam mahapphalan ti" kathā.

XVII. 10.

1. Na vattabbam "Buddhassa dinnam mahapphalan ti"?

Āmantā.

Nanu Bhagavā dipadānam¹ aggo, dipadānam seṭṭho, dipadānam pamokkho, dipadānam uttamo, dipadānam pavaro asamo asamasamo appaṭisamo appaṭibhāgo appaṭipuggalo ti?

Āmantā.

Hañci Bhagavā dipadānam aggo, dipadānam seṭṭho, dipadānam pamokkho, dipadānam uttamo, dipadānam pavaro asamo asamasamo appaṭisamo appaṭibhāgo appaṭipuggalo, tena vata re vattabbe "Buddhassa dinnam mahapphalan ti."

2. Na vattabbam "Buddhassa dinnam mahapphalan ti"?

Āmantā.

Atthi keci Buddhena samasamo sīlena samādhinā paññāyāti?

N'atthi.

Hañci n'atthi keci Buddhena samasamo sīlena samādhinā paññāya, tena vata re vattabbe "Buddhassa dinnam mahapphalan ti."

3. Na vattabbam "Buddhassa dinnam mahapphalan ti"?

Āmantā.

Nanu vuttam Bhagavatā—"Nayimasmiṃ vā loke

¹ dvipadānam, M.

parasmim vā pana¹ Buddhena seṭṭho ca² samo ca vijjati,³ yamāhuneyyānaṃ⁴ aggaṭaṃ gato, puññattikānaṃ vipulaphalesinan⁵ ti.”

Atth’eva suddanta ti?

Āmantā.

Tena hi Buddhassa dinnam mahapphalan ti.

Na vattabbaṃ “Buddhassa dinnam mahapphalan ti” kathā.

XVII. 11.

1. Dāyakato va dānaṃ visujjhati, no paṭiggāhakato ti?

Āmantā.

Nanu atthi keci paṭiggāhakā āhuneyyā pāhuneyyā dakkhiṇeyyā añjalikaraṇīyā anuttaraṃ puññakkhettaṃ lokassāti?

Āmantā.

Hañci atthi keci paṭiggāhakā āhuneyyā pāhuneyyā dakkhiṇeyyā añjalikaraṇīyā anuttaraṃ puññakkhettaṃ lokassa, no vata re vattabbe “Dāyakato va dānaṃ visujjhati, no paṭiggāhakato ti.”

2. Dāyakato va dānaṃ visujjhati, no paṭiggāhakato ti?

Āmantā.

Nanu cattāro purisayugā aṭṭha purisapuggalā dakkhiṇeyyā vuttā Bhagavatā ti?

Āmantā.

Hañci cattāro purisayugā aṭṭha purisapuggalā dakkhiṇeyyā vuttā Bhagavatā, no vata re vattabbe “Dāyakato va dānaṃ visujjhati, no paṭiggāhakato ti.”

3. Dāyakato va dānaṃ visujjhati, no paṭiggāhakato ti?

Āmantā.

¹ puna, M.

² After ca P. inserts na.

³ vijjhati, M.

⁴ yathā āhunveyyānaṃ, M.

⁵ °sīnan ti, M.

Nanu atthi keci sotāpanne ¹ dānaṃ datvā dakkhiṇaṃ ārādhentīti?

Āmantā.

Hañci atthi keci sotāpanne dānaṃ datvā dakkhiṇaṃ ārādhenti, no vata re vattabbe “Dāyakato va dānaṃ visujjhati, no paṭiggāhakato ti.”

Nanu atthi keci sakadāgāmissa—pe—anāgāmissa—pe—Arahato dānaṃ datvā dakkhiṇaṃ ārādhentīti?

Āmantā.

Hañci atthi keci Arahato dānaṃ datvā dakkhiṇaṃ ārādhenti, no vata re vattabbe “Dāyakato va dānaṃ visujjhati, no paṭiggāhakato ti.”

4. Paṭiggāhakato dānaṃ visujjhatīti?

Āmantā.

Añño aññassa kārako, parakatam sukhadukkham, añño karoti añño paṭisaṃvedetīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Dāyakato va dānaṃ visujjhati, na paṭiggāhakato ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Catasso kho im’ Ānanda dakkhiṇā visuddhiyo. Katamā catasso? Atth’ Ānanda dakkhiṇā dāyakato visujjhati no paṭiggāhakato, atth’ Ānanda dakkhiṇā paṭiggāhakato visujjhati no dāyakato, atth’ Ānanda dakkhiṇā dāyakato c’eva visujjhati paṭiggāhakato ca, atth’ Ānanda dakkhiṇā n’eva dāyakato visujjhati no paṭiggāhakato. Imā kho Ānanda catasso dakkhiṇā visuddhiyo ti.”

Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbam “Dāyakato va dānaṃ visujjhati, no paṭiggāhakato ti.”

Dakkhiṇā visuddhikathā.

---

¹ °pannā, M.

V a g g o s a t t a r a s a m o .

Atthi Arahato puññūpacayo, N'atthi Arahato akālamaccu,
 Sabbam idaṃ kammato, Indriyabaddhañ ñeva dukkhaṃ,
 Thapetvā ariyamaggaṃ avasesā saṃkhārā dukkhā,
 Saṃgho dakkhiṇaṃ paṭigaṇhāti, Saṃgho dakkhiṇaṃ
     visodheti,
 Saṃgho bhuñjati pivati khādati sāyati, Saṃghassa dinnam
     mahapphalaṃ,
 Atthi dānaṃ visuddhiyā ti.

XVIII. 1.

1. Na vattabbaṃ “Buddho Bhagavā manussaloke aṭṭhāsīti”?

Āmantā.

Nanu atthi Buddhavuttāni ¹ cetiyāni ārāma-vihāragāma-nigamanagarāni raṭṭhāni janapadānīti?

Āmantā.

Hañci atthi Buddhavuttāni cetiyāni ārāma-vihāragāma-nigamanagarāni raṭṭhāni janapadāni, tena vata re vattabbe “Buddho Bhagavā manussaloke aṭṭhāsīti.”

2. Na vattabbaṃ “Buddho Bhagavā manussaloke aṭṭhāsīti”?

Āmantā.

Nanu Bhagavā Lumbiniyā ² jāto, Bodhiyā mūle abhisambuddho, Bārāṇasīyaṃ Bhagavatā Dhammacakkaṃ pavattitaṃ, Cāpāle ³ cetiye āyusamkhāro ossaṭṭho, Kusinārāyaṃ Bhagavā parinibbuto ti?

Āmantā.

Hañci Bhagavā Lumbiniyā jāto, Bodhiyā mūle abhisambuddho, Bārāṇasīyaṃ Bhagavatā Dhammacakkaṃ pavattitaṃ, Cāpāle cetiye āyusamkhāro ossaṭṭho, Kusinārāyaṃ Bhagavā parinibbuto, tena vata re vattabbe “Buddho Bhagavā manussaloke aṭṭhāsīti.”

3. Na vattabbaṃ “Buddho Bhagavā manussaloke aṭṭhāsīti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Ekaṃ idāhaṃ Bhikkhave samayaṃ Ukkatṭhāyaṃ viharāmi Subhagavane sālārājamūle ti, ekaṃ idāhaṃ Bhikkhave samayaṃ Uruvelāyaṃ viharāmi Ajapālanigrodhe paṭhamābhisambuddho ti, ekaṃ idāhaṃ Bhikkhave samayaṃ Rājagahe viharāmi Veluvane Kalandakanivāpe ti, ekaṃ idāhaṃ Bhikkhave samayaṃ Sāvatthiyaṃ viharāmi Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme

¹ vutthāni, K.

² Lam°, P.

³ Tāpāle, P. ; Cātapāle, S. ; Pāvāle, K.

ti, ekaṃ idāhaṃ Bhikkhave samayaṃ Vesāliyaṃ viharāmi Mahāvane kuṭāgārasālāyaṃ¹ ti.” Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi Buddho Bhagavā manussaloke aṭṭhāsīti.

4. Buddho Bhagavā manussaloke aṭṭhāsīti?

Āmantā.

Nanu Bhagavā loke jāto loke sambuddho lokaṃ abhi-
bhuyya viharati anupalitto lokenāti?

Āmantā.

Hañci Bhagavā loke jāto loke sambuddho lokaṃ abhi-
bhuyya viharati anupalitto lokena, no vata re vattabbe
“Buddho Bhagavā manussaloke aṭṭhāsīti.”

Manussalokakathā.

XVIII. 2.

1. Na vattabbaṃ “Buddhena Bhagavatā Dhammo
desito ti”?

Āmantā.

Kena desito ti? Abhinimmitena desito ti.

Abhinimmito Jino Satthā Sammāsambuddho Sabbaññū
Sabbadassāvī Dhammasāmī Dhammapaṭisaraṇo ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

2. Na vattabbaṃ “Buddhena Bhagavatā Dhammo
desito ti”?

Āmantā.

Kena desito ti? Āyasmatā Ānandena desito ti.

Āyasmā Ānando Jino Satthā—pe—Dhammapaṭisaraṇo
ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

3. Na vattabbaṃ “Buddhena Bhagavatā Dhammo
desito ti”?

Āmantā.

¹ Kuṭṭha°, M.

Nanū vuttaṃ Bhagavatā—“Saṃkhittena pi kho ahaṃ Sāriputta dhammaṃ deseyyaṃ, vitthārena pi kho ahaṃ Sāriputta dhammaṃ deseyyaṃ, saṃkhittavittthārena pi kho ahaṃ Sāriputta dhammaṃ deseyyaṃ, aññātāro va dullabhā¹ ti.”

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi Buddhena Bhagavatā Dhammo desito ti.

4. Na vattabbaṃ “Buddhena Bhagavatā Dhammo desito ti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Abhiññāyāhaṃ Bhikkhave Dhammaṃ desemi no anabhiññāya, sanidānāhaṃ Bhikkhave Dhammaṃ desemi no anidānaṃ, sappāṭihāriyāhaṃ Bhikkhave Dhammaṃ desemi no appāṭihāriyaṃ, yañ c'assa² mayhaṃ Bhikkhave abhiññāya Dhammaṃ desayato no anabhiññāya, sanidānaṃ Dhammaṃ desayato no anidānaṃ, sappāṭihāriyaṃ Dhammaṃ desayato no appāṭihariyaṃ karaṇīyo ovādo karaṇīyo anusāsani, alaṇ ca pana vo Bhikkhave tuṭṭhiyā,³ alaṃ attamanatāya, alaṃ somanas-sāya Sammāsambuddho Bhagavā, svākhyāto⁴ Dhammo suppaṭipanno Saṃgho ti.

Imasmiṃ ca pana veyyākaraṇasmiṃ bhaññamāne dasasahassī lokadhātu akampitthā ti.”

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi Buddhena Bhagavatā Dhammo desito ti.

Dhamma desanā kathā.

XVIII. 3.

1. N'atthi Buddhassa Bhagavato karuṇā ti?

Āmantā.

N'atthi Buddhassa Bhagavato mettā ti?

¹ dullabho, P.S.₂.

² K. reads tassa for yañ c'assa.

³ oyo, P.

⁴ svākkhāto, P.S.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

N'atthi Buddhassa Bhagavato karuṇā ti?

Āmantā.

N'atthi Buddhassa Bhagavato muditā—pe—upekkhā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Atthi Buddhassa Bhagavato mettā ti?

Āmantā.

Atthi Buddhassa Bhagavato karuṇā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi Buddhassa Bhagavato muditā—pe—upekkhā ti?

Āmantā.

Atthi Buddhassa Bhagavato karuṇā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. N'atthi Buddhassa Bhagavato karuṇā ti?

Āmantā.

Bhagavā akāruṇiko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu Bhagavā kāruṇiko lokahito lokānukampako
lokatthacaro¹ ti?

Āmantā.

Hañci Bhagavā kāruṇiko lokahito lokānukampako
lokatthacaro, no vata re vattabbe “N'atthi Buddhassa
Bhagavato karuṇā ti.”

4. N'atthi Buddhassa Bhagavato karuṇā ti?

Āmantā.

Nanu Bhagavā mahākaruṇā samāpattiṃ² samāpajjīti?

Āmantā.

Hañci Bhagavā mahākaruṇā samāpattiṃ samāpajjī, no
vata re vattabbe “N'atthi Buddhassa Bhagavato karuṇā
ti.”

5. Atthi Buddhassa Bhagavato karuṇā ti?

Āmantā.

Bhagavā sarāgo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi n'atthi Buddhassa Bhagavato karuṇā ti.

K a r u ṇ ā k a t h ā .

¹ lokattacaraṇo, P.S.

² °patti, P.S.

XVIII. 4.

1. Buddhassa Bhagavato uccārapassāvo ativiya aññe gandhajāte adhigaṇhātīti?

Āmantā.

Bhagavā gandhabhojī ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu Bhagavā odanakummāsaṃ¹ bhuñjatīti?

Āmantā.

Hañci Bhagavā odanakummāsaṃ bhuñjati, no vata re vattabbe “Buddhassa Bhagavato uccārapassāvo ativiya aññe gandhajāte adhigaṇhātīti.”

2. Buddhassa Bhagavato uccārapassāvo ativiya aññe gandhajāte adhigaṇhātīti?

Āmantā.

Atthi keci Buddhassa Bhagavato uccārapassāvaṃ nahāyanti² vilimpenti³ uccārenti, peḷāya patisāmenti, karaṇḍāya nikkhipenti, āpaṇe pasārenti,⁴ tena ca gandhena gandhakaraṇīyaṃ karontīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

G a n d h a j ā t i k a t h ā .

XVIII. 5.

1. Ekena ariyamaggena cattāri sāmāññaphalāni sacchikarotīti?

Āmantā.

Catunnaṃ phassānaṃ—pe—catunnaṃ saññānaṃ samodhānaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Ekena ariyamaggena cattāri sāmāññaphalāni sacchikarotīti?

Āmantā.

¹ okumāsaṃ, M.

² nhāyo, M.K.

³ vilipanti, M.K.

⁴ passārenti, M.

Sotāpattimaggo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sakadāgāmi—pe—anāgāmimaggo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Katamena maggeṇāti ? Arahattamaggeṇāti.

Arahattamaggena sakkāyadiṭṭhiṃ vicikiccham sīlabbataparāmāsaṃ jahatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahattamaggena sakkāyadiṭṭhiṃ vicikiccham sīlabbataparāmāsaṃ jahatīti ?

Āmantā.

Nanu tiṇṇam saññojanānaṃ pahānaṃ sotāpattiphalaṃ vuttaṃ Bhagavatā ti ?

Āmantā.

Hañci tiṇṇam saññojanānaṃ pahānaṃ sotāpattiphalaṃ vuttaṃ Bhagavatā, no vata re vattabbe “Arahattamaggena sakkāyadiṭṭhiṃ vicikiccham sīlabbataparāmāsaṃ jahatīti.”

2. Arahattamaggena oḷārikaṃ kāmarāgaṃ oḷārikaṃ byāpādaṃ jahatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahattamaggena oḷārikaṃ kāmarāgaṃ oḷārikaṃ byāpādaṃ jahatīti ?

Āmantā.

Nanu kāmarāgabyāpādānaṃ tanubhāvaṃ¹ sakadāgāmi-phalaṃ vuttaṃ Bhagavatā ti ?

Āmantā.

Hañci kāmarāgabyāpādānaṃ tanubhāvaṃ sakadāgāmi-phalaṃ vuttaṃ Bhagavatā, no vata re vattabbe “Arahattamaggena oḷārikaṃ kāmarāgaṃ oḷārikaṃ byāpādaṃ jahatīti.”

3. Arahattamaggena aṇusahagataṃ kāmarāgaṃ aṇusahagataṃ byāpādaṃ jahatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahattamaggena aṇusahagataṃ kāmarāgaṃ aṇusahagataṃ byāpādaṃ jahatīti ?

¹ patanu°, P.S₂.

Āmantā.

Nanu kāmarāgabyāpādānaṃ anavasesappahānaṃ anā-gāmiṃphalaṃ vuttaṃ Bhagavatā ti?

Āmantā.

Hañci kāmarāgabyāpādānaṃ anavasesappahānaṃ anā-gāmiṃphalaṃ vuttaṃ Bhagavatā, no vata re vattabbe “Ara-hattamaggena aṇusahagataṃ kāmarāgaṃ aṇusahagataṃ byāpādaṃ jahatīti.”

4. Na vattabbaṃ “Ekena ariyamaggena cattāri sāmāñ-ñaphalāni sacchikarotīti”?

Āmantā.

Bhagavatā sotāpattimaggo bhāvito ti?

Āmantā.

Bhagavā sotāpanno ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Bhagavatā sakadāgāmi—pe—anāgāmiṃmaggo bhāvito ti?

Āmantā.

Bhagavā anāgāmī ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

5. Bhagavā ekena ariyamaggena cattāri sāmāññapha-lāni sacchikaroti, sāvakā catūhi ariyamaggehi cattāri sāmāññaphalāni sacchikarontīti?

Āmantā.

Sāvakā Buddhassa Bhagavato adiṭṭhaṃ dakkhinti,¹ anadhigataṃ adhigacchanti, asacchikataṃ sacchikarontī-ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

E k a m a g g a k a t h ā .

XVIII. 6.

1. Jhānā jhānaṃ saṃkamatīti?

Āmantā.

¹ dakkhanti, M.K.

Paṭhamā jhānā¹ tatiyaṃ jhānaṃ saṃkamatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Jhānā jhānaṃ saṃkamatīti ?

Āmantā.

Dutiya jhānā catutthaṃ jhānaṃ saṃkamatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Paṭhamā jhānā dutiyaṃ jhānaṃ saṃkamatīti ?

Āmantā.

Yā paṭhamassa jhānassa uppādāya āvaṭṭanā—pe—
paṇidhi, sā va dutiyassa jhānassa uppādāya āvaṭṭanā—pe
—paṇidhīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paṭhamā jhānā dutiyaṃ jhānaṃ saṃkamatī, na vat-
tabbaṃ “Yā paṭhamassa jhānassa uppādāya āvaṭṭanā—
pe—paṇidhi, sā va dutiyassa jhānassa uppādāya āvaṭṭanā
—pe—paṇidhīti” ?

Āmantā.

Dutiyaṃ jhānaṃ anāvaṭṭantassa uppajjati—pe—apaṇi-
dahantassa uppajjati ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu dutiyaṃ jhānaṃ āvaṭṭantassa uppajjati—pe—
paṇidahantassa uppajjati ?

Āmantā.

Hañci dutiyaṃ jhānaṃ āvaṭṭantassa uppajjati—pe—
paṇidahantassa uppajjati, no vata re vattabbe “Paṭhamā
jhānā dutiyaṃ jhānaṃ saṃkamatīti.”

3. Paṭhamā jhānā dutiyaṃ jhānaṃ saṃkamatīti ?

Āmantā.

Paṭhamam jhānaṃ kāme ādīnavato² manasikaroto
uppajjati ?

Āmantā.

Dutiyaṃ jhānaṃ kāme ādīnavato manasikaroto uppaj-
jati ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paṭhamam jhānaṃ savitakkaṃ savicāraṇaṃ ti ?

¹ paṭhamajjhānā, P.S.S₂.

² ādi, M.

Āmantā.

Dutiyam jhānam savitakkam savicāran ti ?

Na h'evam vattabbe—pe—

Paṭhamā jhānā dutiyam jhānam saṃkamatīti ?

Āmantā.

Taṇ ñeva paṭhamam jhānam tam dutiyam jhānan ti ?

Na h'evam vattabbe—pe—

4. Dutiyā jhānā tatiyam jhānam saṃkamatīti ?

Āmantā.

Yā dutiyassa jhānassa uppādāya āvaṭṭanā—pe—
paṇidhi, sā va tatiyassa jhānassa uppādāya āvaṭṭanā—pe
—paṇidhīti ?

Na h'evam vattabbe—pe—

Dutiyā jhānā tatiyam jhānam saṃkamatī, na vat-
tabbam “ Yā dutiyassa jhānassa uppādāya āvaṭṭanā—pe
—paṇidhi, sā va tatiyassa jhānassa uppādāya āvaṭṭanā
—pe—paṇidhīti ” ?

Āmantā.

Tatiyam jhānam anāvaṭṭantassa uppajjati—pe—apaṇida-
hantassa uppajjati ?

Na h'evam vattabbe—pe—

Nanu tatiyam jhānam āvaṭṭantassa uppajjati—pe—paṇi-
dahantassa uppajjati ?

Āmantā.

Hañci tatiyam jhānam āvaṭṭantassa uppajjati—pe—
paṇidahantassa uppajjati, no vata re vattabbe “ Dutiyā
jhānā tatiyam jhānam saṃkamatīti.”

5. Dutiyā jhānā tatiyam jhānam saṃkamatīti ?

Āmantā.

Dutiyam jhānam vitakkavicāre ādīnavato manasikaroto
uppajjati ?

Āmantā.

Tatiyam jhānam vitakkavicāre ādīnavato manasikaroto
uppajjati ?

Na h'evam vattabbe—pe—

Dutiyam jhānam sappitikan ti ?

Āmantā.

Tatiyam jhānam sappitikan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dutiyā jhānā tatiyaṃ jhānaṃ saṃkamatīti?

Āmantā.

Tañ ñeva dutiyaṃ jhānaṃ taṃ tatiyaṃ jhānaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Tatiyā jhānā catuttham jhānaṃ saṃkamatīti?

Āmantā.

Yā tatiyassa jhānassa uppādāya āvaṭṭanā—pe—
paṇidhi, sā va catutthassa jhānassa uppādāya āvaṭṭanā—
pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tatiyā jhānā catuttham jhānaṃ saṃkamatī, na vat-
tabbam “Yā tatiyassa jhānassa uppādāya āvaṭṭanā—pe—
paṇidhi, sā va catutthassa jhānassa uppādāya āvaṭṭanā—
pe—paṇidhīti?”

Āmantā.

Catuttham jhānaṃ anāvaṭṭantassa uppajjati—pe—apaṇi-
dahantassa uppajjatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu catuttham jhānaṃ āvaṭṭantassa uppajjati—pe—
paṇidahantassa uppajjatīti?

Āmantā.

Hañci catuttham jhānaṃ āvaṭṭantassa uppajjati—pe—
paṇidahantassa uppajjati, no vata re vattabbe “Tatiyā
jhānā catuttham jhānaṃ saṃkamatīti.”

7. Tatiyā jhānā catuttham jhānaṃ saṃkamatīti?

Āmantā.

Tatiyaṃ jhānaṃ pītiṃ¹ ādīnavato manasikaroto uppaj-
jatīti?

Āmantā.

Catuttham jhānaṃ pītiṃ ādīnavato manasikaroto uppaj-
jatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tatiyaṃ jhānaṃ sukhasahagatan ti?

Āmantā.

Catuttham jhānaṃ sukhasahagatan ti?

¹ pīti, P.S₂.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tatīyā jhānā catutthaṃ jhānaṃ saṃkamatīti?

Āmantā.

Tañ ñeva tatīyaṃ jhānaṃ taṃ catutthaṃ jhānaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. Na vattabbaṃ “Jhānā jhānaṃ saṃkamatīti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā “Idha Bhikkhave bhikkhu vivicc'eva kāmehi—pe—catutthaṃ jhānaṃ upasampajja viharatīti.”

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi jhānā jhānaṃ saṃkamatīti.

J h ā n a s a ṃ k a n t i k a t h ā .

XVIII. 7.

1. Atthi jhānantarikā ti?

Āmantā.

Atthi phassantarikā—pe—atthi saññantarikā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi jhānantarikā ti?

Āmantā.

Dutiyassa ca jhānassa tatīyassa ca jhānassa antare atthi jhānantarikā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi jhānantarikā ti?

Āmantā.

Tatīyassa ca jhānassa catutthassa ca jhānassa antare atthi jhānantarikā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Dutiyassa ca jhānassa tatīyassa ca jhānassa antare n'atthi jhānantarikā ti?

Āmantā.

Hañci dutiyassa ca jhānassa tatīyassa ca jhānassa antare

n'atthi jhānantarikā, no vata re vattabbe "Atthi jhānantarikā ti."

Tatīyassa ca jhānassa catutthassa ca jhānassa antare n'atthi jhānantarikā ti?

Āmantā.

Hañci tatīyassa ca jhānassa catutthassa ca jhānassa antare n'atthi jhānantarikā, no vata re vattabbe "Atthi jhānantarikā ti."

3. Paṭhamassa ca jhānassa dutiyassa ca jhānassa antare atthi jhānantarikā ti?

Āmantā.

Dutiyassa ca jhānassa tatīyassa ca jhānassa antare atthi jhānantarikā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paṭhamassa ca jhānassa dutiyassa ca jhānassa antare atthi jhānantarikā ti?

Āmantā.

Tatīyassa ca jhānassa catutthassa ca jhānassa antare atthi jhānantarikā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Dutiyassa ca jhānassa tatīyassa ca jhānassa antare n'atthi jhānantarikā ti?

Āmantā.

Paṭhamassa ca jhānassa dutiyassa ca jhānassa antare n'atthi jhānantarikā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tatīyassa ca jhānassa catutthassa ca jhānassa antare n'atthi jhānantarikā ti?

Āmantā.

Paṭhamassa ca jhānassa dutiyassa ca jhānassa antare n'atthi jhānantarikā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Avitakko vicāramatto samādhi jhānantarikā ti?

Āmantā.

Savitakko savicāro samādhi jhānantarikā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Avitakko vicāramatto samādhi jhānantarikā ti?

Āmantā.

Avitakko avicāro samādhi jhānantarikā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Savitakko savicāro samādhi na jhānantarikā ti?

Āmantā.

Avitakko vicāramatto samādhi na jhānantarikā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Avitakko avicāro samādhi na jhānantarikā ti?

Āmantā.

Avitakko vicāramatto samādhi na jhānantarikā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Dvinnaṃ jhānānaṃ paṭupannānaṃ ¹ antare avitakko vicāramatto samādhīti?

Āmantā.

Nanu avitakke vicāramatte samādhimhi vattamāne paṭhamam jhānaṃ niruddham, dutiyaṃ jhānaṃ anupannaṃ ² ti?

Āmantā.

Hañci avitakke vicāramatte samādhimhi vattamāne paṭhamam jhānaṃ niruddham, dutiyaṃ jhānaṃ anupannaṃ, no vata re vattabbe “Dvinnaṃ jhānānaṃ paṭupannānaṃ antare avitakko vicāramatto samādhīti.”

8. Avitakko vicāramatto samādhi na jhānantarikā ti?

Āmantā.

Avitakko vicāramatto samādhi paṭhamam jhānaṃ—pe—dutiyaṃ jhānaṃ—pe—tatiyaṃ jhānaṃ—pe—catuttham jhānaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi avitakko vicāramatto samādhi jhānantarikā ti.

9. Avitakko vicāramatto samādhi jhānantarikā ti?

Āmantā.

Nanu tayo samādhī vuttā Bhagavatā—savitakko savicāro samādhi, avitakko vicāramatto samādhi, avitakko avicāro samādhīti?

Āmantā.

Hañci tayo samādhī—pe—avicāro samādhi, no vata re

¹ paṭipannānaṃ, P.S.₂.; paccuppannānaṃ, Aṭṭh.

² paṭu°, M.

vattabbe “ Avitakko vicāramatto samādhi jhānantarikā ti.”

J h ā n a n t a r i k a k a t h ā .

XVIII. 8.

1. Samāpanno saddaṃ suṇātīti?

Āmantā.

Samāpanno cakkhunā rūpaṃ passati—pe—sotena—pe—
ghānena—pe—jivhāya—pe—kāyena phoṭṭhabbaṃ phusa-
tīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Samāpanno saddaṃ suṇātīti?

Āmantā.

Sotaviññāṇasamaṅgī samāpanno ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Nanu samādhi manoviññāṇasamaṅgissāti?

Āmantā.

Hañci samādhi manoviññāṇasamaṅgissa, no vata re
vattabbe “ Samāpanno saddaṃ suṇātīti.”

2. Samādhi manoviññāṇasamaṅgissa sotaviññāṇasa-
maṅgī saddaṃ suṇātīti?

Āmantā.

Hañci samādhi manoviññāṇasamaṅgissa sotaviññāṇa-
samaṅgī saddaṃ suṇāti, no vata re vattabbe “ Samāpanno
saddaṃ suṇātīti.”

Samādhi manoviññāṇasamaṅgissa sotaviññāṇasamaṅgī
saddaṃ suṇātīti?

Āmantā.

Dvinnaṃ phassānaṃ—pe—dvinnaṃ cittānaṃ samodhā-
naṃ hotīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

3. Na vattabbaṃ “ Samāpanno saddaṃ suṇātīti ”?

Āmantā.

Nanu paṭhamassa jhānassa saddo kaṇṭako¹ vutto Bha-
gavatā ti?

¹ kaṇṭako, M.

Āmantā.

Hañci paṭhamassa jhānassa saddo kaṇṭako vutto Bhagavatā, tena vata re vattabbe “ Samāpanno saddaṃ suṇātīti.”

Paṭhamassa jhānassa saddo kaṇṭako vutto Bhagavatā ti, samāpanno saddaṃ suṇātīti?

Āmantā.

Dutiyassa jhānassa vitakko vicāro kaṇṭako vutto Bhagavatā, atthi tassa vitakkavicārā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paṭhamassa jhānassa saddo kaṇṭako vutto Bhagavatā ti, samāpanno saddaṃ suṇātīti?

Āmantā.

Tatīyassa jhānassa pīti kaṇṭako, catutthassa jhānassa assāsapassāso kaṇṭako, ākāśānañcāyatanam samāpannassa rūpasāññā kaṇṭako, viññāṇaṇcāyatanam samāpannassa ākāśānañcāyatanasaññā kaṇṭako, ākiñcaññāyatanam samāpannassa viññāṇaṇcāyatanasaññā kaṇṭako, nevasāññānāsaññāyatanam samāpannassa ākiñcaññāyatanasaññā kaṇṭako, saññāvedayitanirodham samāpannassa saññā ca vedanā ca kaṇṭako vutto Bhagavatā, atthi tassa saññā ca vedanā cāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

S a d d a ṃ s u ṇ ā t ī t i k a t h ā .

XVIII. 9.

1. Cakkhunā rūpaṃ passatīti¹?

Āmantā.

Rūpena rūpaṃ passatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpena rūpaṃ passatīti?

Āmantā.

Rūpena rūpaṃ paṭivijānātīti?

¹ phassatīti, P.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Rūpena rūpaṃ paṭivijānātīti ?
Āmantā.

Rūpaṃ manoviññāṇan ti ?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
2. Cakkhunā rūpaṃ passatīti ?
Āmantā.

Atthi cakkhussa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti ?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Nanu n'atthi cakkhussa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti ?
Āmantā.

Hañci n'atthi cakkhussa āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, no vata
re vattabbe “Cakkhunā rūpaṃ passatīti.”

3. Sotena saddaṃ suṇātīti—pe—ghānena gandhaṃ
ghāyatīti—pe—jivhāya rasaṃ sāyatīti—pe—kāyena photoṭṭhabbaṃ phusatīti ?

Āmantā.
Rūpena rūpaṃ phusatīti ?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Rūpena rūpaṃ phusatīti ?
Āmantā.

Rūpena rūpaṃ paṭivijānātīti ?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Rūpena rūpaṃ paṭivijānātīti ?
Āmantā.

Rūpaṃ manoviññāṇan ti ?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
4. Kāyena photoṭṭhabbaṃ phusatīti ?
Āmantā.

Atthi kāyassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti ?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Nanu n'atthi kāyassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti ?
Āmantā.

Hañci n'atthi kāyassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, no vata
re vattabbe “Kāyena photoṭṭhabbaṃ phusatīti.”

5. Na vattabbaṃ “Cakkhunā rūpaṃ passatīti—pe—
kāyena photoṭṭhabbaṃ phusatīti ” ?
Āmantā.

Nanu vuttam Bhagavatā—“Idha Bhikkhave bhikkhu cakkhunā rūpam passati — pe — kāyena photoṭṭhabbam phusatīti.”

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi cakkhunā rūpam passatīti—pe—kāyena photoṭṭhabbam phusatīti.

C a k k h u n ā r ū p a m p a s s a t ī t i k a t h ā .

V a g g o a ṭ ṭ h ā r a s a m o .

Buddho Bhagavā manussaloke aṭṭhāsi,
 Buddhena Bhagavatā Dhammo desito,
 N'atthi Buddhassa Bhagavato karuṇā,
 Buddhassa Bhagavato uccārapassāvo ativiya aññe gan-
 dhajāte adhigaṇhāti,
 Ekena ariyamaggena cattāri sāmāññaphalāni sacchika-
 roti,
 Jhānā jhānam saṅkamati,
 Atthi jhānantarikā,
 Samāpanno saddam suṇāti,
 Cakkhunā rūpam passati,
 Kāyena photoṭṭhabbam phusatīti.

XIX. 1.

1. Atīte kilese jahatīti ?

Āmantā.

Niruddham nirodheti, vigataṃ vigameti, khīṇaṃ khepeti, atthaṅgataṃ ¹ atthaṅgameti, abbatthaṅgataṃ abbatthaṅgametīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atīte kilese jahatīti ?

Āmantā.

Nanu atītaṃ niruddhan ti ?

Āmantā.

Hañci atītaṃ niruddhaṃ, no vata re vattabbe “ Atīte kilese jahatīti.”

Atīte kilese jahatīti ?

Āmantā.

Nanu atītaṃ n'atthīti ?

Āmantā.

Hañci atītaṃ n'atthi, no vata re vattabbe “ Atīte kilese jahatīti.”

2. Anāgate kilese jahatīti ?

Āmantā.

Ajātaṃ ajaneti, asaṅjātaṃ asaṅjaneti, anibbattaṃ anibbattati, apātubhūtaṃ apātubhāvetīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgate kilese jahatīti ?

Āmantā.

Nanu anāgataṃ ajātan ti ?

Āmantā.

Hañci anāgataṃ ajātaṃ, no vata re vattabbe “ Anāgate kilese jahatīti.”

Anāgate kilese jahatīti ?

Āmantā.

Nanu anāgataṃ n'atthīti ?

Āmantā.

Hañci anāgataṃ n'atthi, no vata re vattabbe “ Anāgate kilese jahatīti.”

---

¹ atthagataṃ, P.

3. Paccuppanne kilese jahatīti ?

Āmantā.

Ratto rāgaṃ jahati, duṭṭho dosaṃ jahati, mūlho mohaṃ jahati, kiliṭṭho kilese jahatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rāgena rāgaṃ jahati, dosena dosaṃ jahati, mohena mohaṃ jahati, kilesehi kilese jahatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rāgo cittasampayutto, maggo cittasampayutto ti ?

Āmantā.

Dvinnam phassānam—pe—dvinnam cittānam samodhānam hotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rāgo akusalo, maggo kusalo ti ?

Āmantā.

Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnappaṇītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalākusalā savajjānavajjā hīnappaṇītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti ?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“ Cattār'imāni Bhikkhave suvidūra vidūrāni. Katamāni cattāri ? Nabhañ ca Bhikkhave pathavī ca, idaṃ paṭhamam suvidūra vidūraṃ—pe—tasmā satam dhammo asabbhi ārakā ti.” Atth'eva suttanto ti ?

Āmantā.

Tena hi na vattabbam “ Kusalākusalā—pe—āgacchantīti.”

4. Na vattabbam “ Atīte anāgate paccuppanne kilese jahatīti ” ?

Āmantā.

N'atthi kilesajahanā¹ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi atīte anāgate paccuppanne kilese jahatīti.

Kilesajahanakathā.

¹ kilese jahatīti, M.; kilesajahatīti, P.S.; kilesajahanā, Aṭṭh°.

XIX. 2.

1. Suññatā saṃkhārakkhandhapariyāpannā ti?

Āmantā.

Animittam saṃkhārakkhandhapariyāpannan ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Suññatā saṃkhārakkhandhapariyāpannā ti?

Āmantā.

Appaṇihito saṃkhārakkhandhapariyāpanno ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

2. Animittam na vattabham “saṃkhārakkhandhapariyāpannan ti”?

Āmantā.

Suññatā na vattabbā “saṃkhārakkhandhapariyāpannā ti”?

Na h'evam vattabbe—pe—

Appaṇihito na vattabbo “saṃkhārakkhandhapariyāpanno ti”?

Āmantā.

Suññatā na vattabbā “saṃkhārakkhandhapariyāpannā ti”?

Na h'evam vattabbe—pe—

3. Suññatā saṃkhārakkhandhapariyāpannā ti?

Āmantā.

Saṃkhārakkhandho na anicco na saṃkhato na paṭicca-samuppanno na khayadhammo na vayadhammo na virāga-dhammo na nirodhadhammo na vipariṇāmadhammo ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Nanu saṃkhārakkhandho anicco saṃkhato paṭicca-samuppanno khayadhammo vayadhammo virāgadhammo nirodhadhammo vipariṇāmadhammo ti?

Āmantā.

Hañci saṃkhārakkhandho anicco — pe — vipariṇāmadhammo, no vata re vattabbe “Suññatā saṃkhārakkhandhapariyāpannā ti.”

4. Rūpakkhandhassa suññatā saṃkhārakkhandhapariyāpannā ti?

Āmantā.

Samkhārakkhandhassa suññatā rūpakkhandhapariyāpannā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vedanā—pe—saññā—pe—viññāṇakkhandhassa suññatā samkhārakkhandhapariyāpannā ti?

Āmantā.

Samkhārakkhandhassa suññatā viññāṇakkhandhapariyāpannā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Samkharakkhandhassa suññatā na vattabbā “rūpakkhandhapariyāpannā ti”?

Āmantā.

Rūpakkhandhassa suññatā na vattabbā “samkhārakkhandhapariyāpannā ti”?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Samkhārakkhandhassa¹ suññatā na vattabbā “viññāṇakkhandhapariyāpannā ti”?

Āmantā.

Viññāṇakkhandhassa suññatā na vattabbā “samkhārakkhandhapariyāpannā ti”?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Na vattabbam “Suññatā samkhārakkhandhapariyāpannā ti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Suññaṃ idaṃ Bhikkhave samkhārā attena vā attaniyena¹ vā ti.” Atth'eva sutanto ti?

Āmantā.

Tena hi suññatā samkhārakkhandhapariyāpannā ti.

Suññatā kathā.

XIX. 3.

1. Sāmaññaphalaṃ asaṃkhatan ti?

Āmantā.

¹ attaniye, P.

Nibbānaṃ tāṇaṃ leṇaṃ saraṇaṃ parāyaṇaṃ accutaṃ
amataṇ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sāmaññaphalaṃ asaṃkhataṃ, nibbānaṃ asaṃkhataṇ
ti ?

Āmantā.

Dve asaṃkhataṇīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dve asaṃkhataṇīti ?

Āmantā.

Dve tāṇāni—pe—antarikā vā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Sāmaññaphalaṃ asaṃkhataṇ ti ?

Āmantā.

Sāmaññaṃ asaṃkhataṇ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sāmaññaṃ saṃkhataṇ ti ?

Āmantā.

Sāmaññaphalaṃ saṃkhataṇ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Sotāpattiphalaṃ asaṃkhataṇ ti ?

Āmantā.

Sotāpattimaggo asaṃkhato ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sotāpattimaggo saṃkhato ti ?

Āmantā.

Sotāpattiphalaṃ saṃkhataṇ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Sakadāgāmi —pe— anāgāmi —pe— arahattaphalaṃ
asaṃkhataṇ ti ?

Āmantā.

Arahattamaggo asaṃkhato ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahattamaggo saṃkhato ti ?

Āmantā.

Arahattaphalaṃ saṃkhataṇ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Sotāpattiphalaṃ asaṃkhataṃ, sakadāgāmi —pe—

anāgāmi—pe—arahattaphalaṃ asaṃkhaṭaṃ, nibbānaṃ
asaṃkhaṭaṃ ti ?

Āmantā.

Pañca asaṃkhaṭānīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Pañca asaṃkhaṭānīti ?

Āmantā.

Pañca tāṇāni—pe—antarikā vā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

S ā m a ñ ñ a p h a l ā k a t h ā.

XIX. 4.

1. Patti asaṃkhaṭā ti ?

Āmantā.

Nibbānaṃ tāṇaṃ leṇaṃ saraṇaṃ parāyanaṃ accutaṃ
amataṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Patti asaṃkhaṭā, nibbānaṃ asaṃkhaṭaṃ ti ?

Āmantā.

Dve asaṃkhaṭānīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dve asaṃkhaṭānīti ?

Āmantā.

Dve tāṇāni—pe—antarikā vā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Cīvarassa patti asaṃkhaṭā ti ?

Āmantā.

Nibbānaṃ—pe—amataṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cīvarassa patti asaṃkhaṭā, nibbānaṃ asaṃkhaṭaṃ ti ?

Āmantā.

Dve asaṃkhaṭānīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dve asaṃkhaṭānīti ?

Āmantā.

Dve tāṇāni—pe—antarikā vā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Piṇḍapātassa — pe — senāsanassa — pe — gilānapaccayabhesajjaparikkhārassa patti asaṃkhatā ti?

Āmantā.

Nibbānaṃ—pe—amataṇṭi ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Gilānapaccayabhesajjaparikkhārassa patti asaṃkhatā, nibbānaṃ asaṃkhatan ti?

Āmantā.

Dve asaṃkhatāṇi ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dve asaṃkhatāṇi ti?

Āmantā.

Dve tāṇāni—pe—antarikā vā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Cīvarassa patti asaṃkhatā — piṇḍapātassa — pe — senāsanassa — pe — gilānapaccayabhesajjaparikkhārassa patti asaṃkhatā, nibbānaṃ asaṃkhatan ti?

Āmantā.

Pañca asaṃkhatāṇi ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Pañca asaṃkhatāṇi ti?

Āmantā.

Pañca tāṇāni—pe—antarikā vā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Paṭhamassa jhānassa patti asaṃkhatā—evaṃ sabbam¹ vitthāretabbaṃ—dutiyaṃ tatiyaṃ catutthassa jhānassa ākāsaṇācāyatanassa viññāṇācāyatanassa ākiñcaññāyatanassa nevaṣaṇñānāsaññāyatanassa — pe — sotāpattimaggaṃ sotāpattiphalassa, sakadāgāmi anāgāmi—arahattamaggassa arahattaphalassa patti asaṃkhatā ti?

Āmantā.

Nibbānaṃ—pe—accutaṃ amataṇṭi ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahattaphalassa patti asaṃkhatā, nibbānaṃ asaṃkhatan ti?

¹ sabbattha, P.S₂.

Āmantā.

Dve asaṃkhatānīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dve asaṃkhatānīti ?

Āmantā.

Dve tāṇāni—pe—antarīkā vā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Sotāpattimaggassa patti asaṃkhatā, sotāpatti-phalassa patti asaṃkhatā—pe—arahattamaggassa patti asaṃkhatā, arahattaphalassa patti asaṃkhatā, nibbānaṃ asaṃkhatan ti ?

Āmantā.

Nava asaṃkhatānīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nava asaṃkhatānīti ?

Āmantā.

Nava tāṇāni—pe—antarīkā vā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Na vattabbaṃ “Patti asaṃkhatā ti” ?

Āmantā.

Patti rūpaṃ vedanā saññā saṃkhārā viññāṇan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi patti asaṃkhatā ti.

P a t t i k a t h ā.

XIX. 5.

1. Sabbadhammānaṃ tathatā asaṃkhatā ti ?

Āmantā.

Nibbānaṃ tāṇaṃ leṇaṃ saraṇaṃ parāyaṇaṃ accutaṃ amatan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sabbadhammānaṃ tathatā asaṃkhatā, nibbānaṃ asaṃkhatan ti ?

Āmantā.

Dve asaṃkhatānīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dve asaṃkhatānīti ?

Āmantā.

Dve tāṇāni—pe—antarīkā vā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Rūpassa rūpatā, nanu rūpatā asaṃkhatā ti ?

Āmantā.

Nibbānaṃ tāṇaṃ leṇaṃ saraṇaṃ parāyaṇaṃ accutaṃ
amataṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpassa rūpatā, nanu rūpatā asaṃkhatā ti ?

Āmantā.

Dve asaṃkhatānīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dve asaṃkhatānīti ?

Āmantā.

Dve tāṇāni—pe—antarīkā vā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Vedanāya vedanatā, nanu vedanatā—pe—saññāya
saññatā, nanu saññatā—pe—saṃkhārānaṃ saṃkhāratā,
nanu saṃkhāratā—pe—viññāṇassa viññāṇatā, nanu viññā-
natā asaṃkhatā ti ?

Āmantā.

Nibbānaṃ tāṇaṃ leṇaṃ saraṇaṃ parāyaṇaṃ accutaṃ
amataṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Viññāṇassa viññāṇatā, nanu rūpatā asaṃkhatā ti ?

Āmantā.

Cha asaṃkhatānīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cha asaṃkhatānīti ?

Āmantā.

Cha tāṇāni—pe—antarīkā vā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Na vattabbaṃ “Sabbadhammānaṃ tathatā asaṃ-
khatā ti” ?

Āmantā.

Sabbadhammānaṃ tathatā rūpaṃ vedanā saññā saṃ-
khārā viññāṇaṃ ti ?

Āmantā.

Tena hi sabbadhammānaṃ tathatā asaṃkhatā ti.

T a t h a t ā k a t h ā .

XIX. 6.

1. Nibbānadhātu kusalā ti?

Āmantā.

Sārammaṇā, atthi tāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu anārammaṇā, n'atthi tāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Hañci anārammaṇā, n'atthi tāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, no vata re vattabbe “Nibbānadhātu kusalā ti.”

2. Alobho kusalo sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Nibbānadhātu kusalā sārammaṇā, atthi tāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Adoso kusalo—pe—amoho kusalo—pe—saddhā viriyaṃ sati samādhi—pe—paññā kusalā sārammaṇā, atthi tāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Nibbānadhātu kusalā sārammaṇā, atthi tāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nibbānadhātu kusalā anārammaṇā, n'atthi tāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Alobho kusalo anārammaṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nibbānadhātu kusalā anārammaṇā, n'atthi tāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Adoso—pe—paññā kusalā anārammaṇā, n'atthi tāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Na vattabbaṃ “Nibbānadhātu kusalā ti”?

Āmantā.

Nanu nibbānadhātu anavajjā ti?

Āmantā.

Hañci nibbānadhātu anavajjā, tena vata re vattabbe “Nibbānadhātu kusalā ti.”

K u s a l a k a t h ā .

XIX. 7.

1. Atthi puthujjanassa accantaniyāmatā ti?

Āmantā.

Mātughātakō accantaniyato, pitughātakō, Arahanta-ghātakō—pe—ruhiruppādako—pe—Saṃghabhedako accantaniyato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi puthujjanassa accantaniyāmatā ti?

Āmantā.

Accantaniyatassa puggalassa vicikicchā uppajjeyyāti?

Āmantā.

Hañci accantaniyatassa puggalassa vicikicchā uppajjeyya, no vata re vattabbe “Atthi puthujjanassa accantaniyāmatā ti.”

2. Accantaniyatassa puggalassa vicikicchā n'uppajjeyyāti¹?

Āmantā.

Pahīnā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Pahīnā ti?

Āmantā.

Sotāpattimaggenāti?

¹ uppajj°, P. and S.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sakadāgāmi—anāgāmi—arahattamaggenāti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Katamena maggenāti ?

Akusalena maggenāti.

Akusalo maggo nīyāniko khayagāmī bodhagāmī
anāsavo—pe—asamkilesiko ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu akusalo maggo anīyāniko samkilesiko ti ?

Āmantā.

Hañci akusalo maggo anīyāniko samkilesiko, no
vata re vattabbe “ Accantaniyatassa puggalassa vicikicchā
akusalena maggena pahīnā ti.”

3. Sassatadiṭṭhinyatassa puggalassa ucchedadiṭṭhi
up pajjeyyāti ?

Āmantā.

Hañci sassatadiṭṭhinyatassa puggalassa ucchedadiṭṭhi
up pajjeyya, no vata re vattabbe “ Atthi puthujjanassa
accantaniyāmatā ti.”

4. Sassatadiṭṭhinyatassa puggalassa ucchedadiṭṭhi
n'up pajjeyyāti ?

Āmantā.

Pahīnā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Pahīnā ti ?

Āmantā.

Sotāpattimaggenāti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sakadāgāmi—anāgāmi—arahattamaggenāti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Katamena maggenāti ?

Akusalena maggenāti.

Akusalo maggo nīyāniko khayagāmī bodhagāmī
anāsavo—pe—asamkilesiko ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu akusalo maggo anīyāniko samkilesiko ti ?

Āmantā.

Hañci akusalo maggo anīyāniko samkilesiko, no vata

re vattabbe “ Sassatadiṭṭhiniyatassa puggalassa uccheda-
diṭṭhi akusalena maggena pahīnā ti.”

5. Ucchedadiṭṭhiniyatassa puggalassa sassatadiṭṭhi
uppañjeyyāti ?

Āmantā.

Hañci ucchedadiṭṭhiniyatassa puggalassa sassatadiṭṭhi
uppañjeyya, no vata re vattabbe “ Atthi puthujjanassa
accantaniyāmatā ti.”

6. Ucchedadiṭṭhiniyatassa puggalassa sassatadiṭṭhi
n’uppañjeyyāti ?

Āmantā.

Pahīnā ti ?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Pahīnā ti ?

Āmantā.

Sotāpattimaggenāti ?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Sakadāgāmi—anāgāmi—ārahattamaggenāti ?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Katamena maggenāti ?

Akusalena maggenāti.

Akusalo maggo nīyāniko khayagāmī bodhagāmī
anāsavo—pe—asamkilesiko ti ?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Nanu akusalo maggo anīyāniko—pe—samkilesiko ti ?

Āmantā.

Hañci akusalo maggo anīyāniko—pe—samkilesiko, no
vata re vattabbe “ Ucchedadiṭṭhiniyatassa puggalassa
sassatadiṭṭhi akusalena maggena pahīnā ti.”

7. Na vattabbaṃ “ Atthi puthujjanassa accantani-
yāmatā ti ” ?

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“ Idha Bhikkhave ekacco
puggalo samannāgato hoti ekantakāḷakehi akusalehi
dhammehi, so sakiṃ nimuggo¹ nimuggo va hotīti.”
Atth’eva suttanto ti ?

Āmantā.

¹ °ggā, P.

Tena hi atthi puthujjanassa accantaniyāmatā ti.

8. Vuttaṃ Bhagavatā—“ Idha Bhikkhave ekacco puggalo samannāgato hoti ekantakālakehi akusalehi dhammehi, so sakim nimuggo nimuggo va hotīti ” katvā tena ca kāraṇena atthi puthujjanassa accantaniyāmatā ti ?

Āmantā.

Vuttaṃ Bhagavatā—“ Idha Bhikkhave ekacco puggalo ummujjitvā ¹ nimujjatīti.” Atth’eva suttanto ti ?

Āmantā.

Sabbakālaṃ ummujjitvā nimujjatīti ?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

9. Vuttaṃ Bhagavatā—“ Idha Bhikkhave ekacco puggalo samannāgato hoti ekantakālakehi akusalehi dhammehi, so sakim nimuggo nimuggo va hotīti ” katvā tena ca kāraṇena atthi puthujjanassa accantaniyāmatā ti ?

Āmantā.

Vuttaṃ Bhagavatā—“ Idha Bhikkhave ekacco puggalo ummujjitvā ¹ hito hoti, ummujjitvā vipassati viloketi, ummujjitvā patarati, ² ummujjitvā paṭigādhappatto hotīti.” Atth’eva suttanto ti ?

Āmantā.

Sabbakālaṃ ummujjitvā paṭigādhappatto hotīti ?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Accantaniyāmakathā.

XIX. 8.

1. N’atthi lokiyaṃ saddhindriyan ti ?

Āmantā.

N’atthi lokiyā saddhā ti ?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

N’atthi lokiyaṃ viriyindriyaṃ—pe—satindriyaṃ—pe—samādhindriyaṃ—pe—paññindriyan ti ?

¹ uppajō, P.S.

² patahāti, S. ; pajahati, P

Āmantā.

N'atthi lokiyā paññā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Atthi lokiyā saddhā ti?

Āmantā.

Atthi lokiyaṃ saddhindriyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi lokiyaṃ viriyaṃ—pe—paññā ti?

Āmantā.

Atthi lokiyaṃ paññindriyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Atthi lokiyo mano, atthi lokiyaṃ manindriyaṃ ti?

Āmantā.

Atthi lokiyā saddhā, atthi lokiyaṃ saddhindriyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi lokiyo mano, atthi lokiyaṃ manindriyaṃ ti?

Āmantā.

Atthi lokiyā paññā, atthi lokiyaṃ paññindriyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi lokiyaṃ somanassaṃ, atthi lokiyaṃ somanassindriyaṃ, atthi lokiyaṃ jīvitāṃ, atthi lokiyaṃ jīvitindriyaṃ ti?

Āmantā.

Atthi lokiyā saddhā, atthi lokiyaṃ saddhindriyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi lokiyaṃ jīvitāṃ, atthi lokiyaṃ jīvitindriyaṃ ti?

Āmantā.

Atthi lokiyā paññā, atthi lokiyaṃ paññindriyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Atthi lokiyā saddhā, n'atthi lokiyaṃ saddhindriyaṃ ti?

Āmantā.

Atthi lokiyo mano, n'atthi lokiyaṃ manindriyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi lokiyā paññā, n'atthi lokiyaṃ paññindriyaṃ ti?

Āmantā.

Atthi lokiyo mano, n'atthi lokiyaṃ manindriyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi lokiyā saddhā, n'atthi lokiyaṃ saddhindriyaṃ ti?

Āmantā.

Atthi lokiyaṃ somanassaṃ, n'atthi lokiyaṃ somanassin-driyaṃ, atthi lokiyaṃ jīvitāṃ, n'atthi lokiyaṃ jīvitindriyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi lokiyā paññā, n'atthi lokiyaṃ paññindriyaṃ ti?

Āmantā.

Atthi lokiyaṃ jīvitāṃ, n'atthi lokiyaṃ jīvitindriyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Atthi lokuttarā saddhā, atthi lokuttaraṃ saddhindriyaṃ ti?

Āmantā.

Atthi lokiyā saddhā, atthi lokiyaṃ saddhindriyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi lokuttarā paññā, atthi lokuttaraṃ paññindriyaṃ ti?

Āmantā.

Atthi lokiyā paññā, atthi lokiyaṃ paññindriyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Atthi lokiyā saddhā, n'atthi lokiyaṃ saddhindriyaṃ ti?

Āmantā.

Atthi lokuttarā saddhā, n'atthi lokuttaraṃ saddhindriyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi lokiyā paññā, n'atthi lokiyaṃ paññindriyaṃ ti?

Āmantā.

Atthi lokuttarā paññā, n'atthi lokuttaraṃ paññindriyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. N'atthi lokiyāni pañc' ¹ indriyānīti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā “ Addasa kho ahaṃ Bhikkhave Buddhacakkhunā lokaṃ volokento ² satte apparajakkhe mahārajakkhe tikkhindriye mudindriye svākāre ³ suviññā-

¹ paññ°, P.

² lokanto, P. ; olokento, S.

³ suvā°, S.

paye appekacce paralokavajjabhayadassāvino¹ viharante² ti.” Atth’eva suttanto ti ?

Āmantā.

Tena hi atthi lokiyāni pañc’indriyānīti.

Indriyakathā.

Vaggo ekūnavīsatiṃ.

Atīte kilese jahati, Anāgate kilese jahati,
Paccuppanne kilese jahati, Suññatā saṃkhārakkhan-
dhapariyāpannā,
Sāmaññaphalaṃ asaṃkhaṭaṃ, Patti asaṃkhatā,
Sabbadhammānaṃ tathatā asaṃkhatā, Nibbānadhātu
kusalā,
Atthi puthujjanassa accantaniyāmatā, N’atthi lokiyāni
pañc’indriyānīti.

---

¹ one, P.S.S₂.

² vasāradeti, P. ; sāracetī, S.

XX. 1.

1. Asañcicca mātarāṃ jīvitā voropetvā ānantariko hotīti?
Āmantā.

Asañcicca paṇaṃ hantvā paṇātipātī hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Asañcicca mātarāṃ jīvitā voropetvā ānantariko hotīti?
Āmantā.

Asañcicca adinnaṃ ādiyivā—pe—musābhaṇitvā musā-
vādī hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Asañcicca paṇaṃ hantvā paṇātipātī na hotīti?

Āmantā.

Asañcicca mātarāṃ jīvitā voropetvā ānantariko na hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Asañcicca adinnaṃ ādiyivā—pe—musābhaṇitvā musā-
vādī na hotīti?

Āmantā.

Asañcicca mātarāṃ jīvitā voropetvā ānantariko na hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Asañcicca mātarāṃ jīvitā voropetvā ānantariko hotīti?

Āmantā.

“Asañcicca mātarāṃ jīvitā voropetvā ānantariko hotīti,”
atth'eva suttanto ti? N'atthi.

“Sañcicca mātarāṃ jīvitā voropetvā ānantariko hotīti,”
atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Hañci “sañcicca mātarāṃ jīvitā voropetvā ānantariko
hotīti,” atth'eva suttanto, no vata re vattabbe “Asañcicca
mātarāṃ jīvitā voropetvā ānantariko hotīti.”

4. Na vattabbaṃ “Mātughātaṃ ānantariko ti”?

Āmantā.

Nanu mātā jīvitā voropitā ti?

Āmantā.

Hañci mātā jīvitā voropitā, tena vata re vattabbe
“Mātughātaṃ ānantariko ti.”

5. Na vattabbaṃ “Pitughātaṃ ānantariko ti”?

Āmantā.

Nanu pitā jīvitā voropito ti?

Āmantā.

Hañci pitā jīvitā voropito, tena vata re vattabbe
“Pitughātako ānantariko ti.”

6. Na vattabbam “Arahantaghātako ānantariko ti”?

Āmantā.

Nanu Arahā jīvitā voropito ti?

Āmantā.

Hañci Arahā jīvitā voropito, tena vata re vattabbe
“Arahantaghātako ānantariko ti.”

7. Na vattabbam “Lohituppādako¹ ānantariko ti”?

Āmantā.

Nanu Tathāgatassa lohitam uppāditan ti?

Āmantā.

Hañci Tathāgatassa lohitam uppāditam, tena vata re
vattabbe “Lohituppādako ānantariko ti.”

8. Saṃghabhedako ānantariko ti?

Āmantā.

Sabbe Saṃghabhedakā ānantarikā ti?

Na h’evam vattabbe—pe—

Sabbe Saṃghabhedakā ānantarikā ti?

Āmantā.

Dhammasaññī Saṃghabhedako ānantariko ti?

Na h’evam vattabbe—pe—

Dhammasaññī Saṃghabhedako ānantariko ti?

Āmantā.

Nanu vuttam Bhagavatā—“Atth’ Upāli Saṃghabhedako
āpāyiko nerayiko kappatṭho atekiccho, atth’ Upāli Saṃ-
ghabhedako na āpāyiko na nerayiko na kappatṭho na
atekiccho ti.” Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbam “Dhammasaññī Saṃghabhedako
ānantariko ti.”

9. Na vattabbam “Dhammasaññī Saṃghabhedako ānan-
tariko ti”?

---

¹ ruhiruppādako. M.K.

Āmantā.

Nanu vuttam Bhagavatā—

“Āpāyiko nerayiko kappatṭho Saṃghabhedako
Vaggarato adhammatṭho yogakkhemato dhamṣati
Saṃgham samaggaṃ bhetvāna kappam nirayamhi
paccatīti.”

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi Saṃghabhedako ānantariko ti.

A s a ñ c i ò c a k a t h ā .

XX. 2.

1. N'atthi puthujjanassa ñāṇan ti?

Āmantā.

N'atthi puthujjanassa paññā pajānanā vicayo pavicayo
dhammavicayo sallakkhaṇā upalakkhaṇā paccupalakkhaṇā
ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu atthi puthujjanassa paññā—pe—paccupalakkhaṇā
ti?

Āmantā.

Hañciatthi puthujjanassa paññā—pe—paccupalakkhaṇā,
no vata re vattabbe “N'atthi puthujjanassa ñāṇan ti.”

2. N'atthi puthujjanassa ñāṇan ti?

Āmantā.

Puthujjano paṭhamam jhānam samāpajjeyyāti?

Āmantā.

Hañci puthujjano paṭhamam jhānam samāpajjeyya, no
vata re vattabbe “N'atthi puthujjanassa ñāṇan ti.”

Puthujjano dutiyam jhānam—pe—tatiyam jhānam—pe
—catuttham jhānam—pe—ākāsānañcāyatanam samāpaj-
jeyya, viññāṇañcāyatanam ākiñcaññāyatanam nevasaññā-
nāsaññāyatanam samāpajjeyya, puthujjano dānam dadeyya

—pe—cīvaram, piṇḍapātam, senāsanam, gilānapaccayabhesajjaparikkhāram dadeyyāti?

Āmantā.

Hañci puthujjano gilānapaccayabhesajjaparikkhāram dadeyya, no vata re vattabbe “N’atthi puthujjanassa ñāṇan ti.”

3. Atthi puthujjanassa ñāṇan ti?

Āmantā.

Puthujjano tena ñāṇena dukkham pariṇāṇāti, samudayam pajahati, nirodham sacchikaroti, maggam bhāvetīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Ñ ā ṇ a k a t h ā.

XX. 3.

1. N’atthi nirayesu nirayapālā ti?

Āmantā.

N’atthi nirayesu kammakāraṇā ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Atthi nirayesu kammakāraṇā ti?

Āmantā.

Atthi nirayesu nirayapālā ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

2. Atthi manussesu kammakāraṇā, atthi ca kāraṇikā¹ ti?

Āmantā.

Atthi nirayesu kammakāraṇā, atthi ca kāraṇikā ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Atthi nirayesu kammakāraṇā, n’atthi ca kāraṇikā ti?

Āmantā.

Atthi manussesu kammakāraṇā, n’atthi ca kāraṇikā ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

3. Atthi nirayesu nirayapālā ti?

Āmantā.

Nanu vuttam Bhagavatā—

¹ karunikā, P.

“Na Vessabhū no pi ¹ ca Pettirājā
Somo Yamo ² Vessavaṇo ca rājā
Sakāni kammāni hananti tattha
Ito paṇunnaṃ ³ paralokapattan ⁴ ti.”

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi n'atthi nirayesu nirayapālā ti.

4. N'atthi nirayesu nirayapālā ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Taṃ enaṃ Bhikkhave nirayapālā pañcavidhabandhanaṃ ⁵ nāma ⁶ kāraṇaṃ kārenti, tattaṃ ayokhilaṃ hatthe gamenti, tattaṃ ayokhilaṃ dutiye hatthe gamenti, tattaṃ ayokhilaṃ pāde gamenti, tattaṃ ayokhilaṃ dutiye pāde gamenti, tattaṃ ayokhilaṃ majjhe urasmiṃ gamenti ; so tattha dukkhā tippā ⁷ kaṭukā vedanā vedeti, na ca tāva kālaṃ karoti yāva na taṃ ⁸ pāpakammaṃ byanti hotīti.”

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi atthi nirayesu nirayapālā ti.

5. N'atthi nirayesu nirayapālā ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavata—“Taṃ enaṃ Bhikkhave nirayapālā ⁹ saṃvesitvā ¹⁰ kudhārihi ¹¹ tacchanti, taṃ enaṃ Bhikkhave nirayapālā uddhaṃ pādaṃ adhosiraṃ ṭhapetvā vāsīhi tacchanti, taṃ enaṃ Bhikkhave nirayapālā rathe yojetvā ādittāya ¹² paṭhaviyā sampajjalitāya sajotibhūtāya sārenti ¹³ pi paccā sārenti pi, taṃ enaṃ Bhikkhave nirayapālā mahantaṃ Aṅgārapabbataṃ ¹⁴ ādittaṃ sampajjalitaṃ

¹ hi, S.

² Soyamo, P. ; soyamoyamo, S.

³ panunam, P. ; pakunṇaṃ S. ; pannunnaṃ, Attho.

⁴ lokam matan ti, P. ; pattan, S. ⁵ nā, P.S.

⁶ nāma, om. P.S.S₂. ⁷ tippā, P.S.K. ⁸ yāvattaṃ, P.

⁹ pālā ti, P.

¹⁰ pālasmiṃ dhesitvā, S.

¹¹ khūdādihi, S.

¹² āditthāya, P.

¹³ pājenti, P. ; pādentī, S.

¹⁴ Ālaṃkāra°, S.

sajotibhūtaṃ āropenti pi oropenti pi, taṃ enaṃ Bhikkhave nirayapālā uddhaṃ pādaṃ adhosiraṃ gahetvā tattāya lohakumbhiyā pakkhipanti¹ ādittāya sampajjalitāya sajotibhūtāya, so tattha pheṇuddehakaṃ² paccati, so tattha pheṇuddehakaṃ paccamāno sakiṃ pi uddhaṃ gacchati sakiṃ pi adho gacchati, sakiṃ pi tiriyaṃ gacchati, so tattha dukkhā tibbā kaṭukā vedanā vedayati³ na ca tāva kālaṃ karoti yāva ca na taṃ pāpakammaṃ byanti hoti, taṃ enaṃ Bhikkhave nirayapālā mahāniraye pakkhipanti.⁴ So kho pana Bhikkhave Mahānirayo

Catukkaṇṇo⁵ catudvāro
 Vibhatto bhāgasō mito
 Ayopākārapariyanto
 Ayasā paṭikujjito,⁶
 Tassa ayomayā⁷ bhūmi
 Alitā tejasā yuttā.⁸
 Samantā yojanasatam
 Pharitvā tiṭṭhati sabbadā ti."

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi atthi nirayesu nirayapālā ti.

Nirayapālakathā.

XX. 4.

1. Atthi devesu tiracchānagatā ti?

Āmantā.

Atthi tiracchānagatesu devā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi devesu tiracchānagatā ti?

¹ °penti, P.S.

² peṇ°, P.S.

³ vediyo°, P.S.S₂.

⁴ °penti, P.S.

⁵ °kanno, P.; catukkavaṇṇo, S.

⁶ °kujito, P.

⁷ °mahā, S.

⁸ yutā, P.S.

Āmantā.

Devaloko tiracchānāyonīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi devesu tiracchānagatā ti ?

Āmantā.

Atthi tattha kiṭṭā¹ paṭaṅgā makasā makkhikā ahī vicchikā satapadī gaṇḍupādā² ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. N'atthi devesu tiracchānagatā ti ?

Āmantā.

Nanu atthi tattha Erāvaṇo nāma hatthināgo sahasa-yuttam dibbam yānan ti ?

Āmantā.

Hañci atthi tattha Erāvaṇo nāma hatthināgo sahasa-yuttam dibbam yānam, tena vata re vattabbe “Atthi devesu tiracchānagatā ti.”

3. Atthi devesu tiracchānagatā ti ?

Āmantā.

Atthi tattha hatthibandhā assabandhā yāvasikā³ kāraṇikā bhattacharakā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi n'atthi devesu tiracchānagatā ti.

Tiracchānakathā.

XX. 5.

1. Pañcaṅgiko maggo ti ?

Āmantā.

Nanu aṭṭhaṅgiko maggo vutto Bhagavatā, seyyathīdam sammādiṭṭhi—pe—sammāsamādhīti ?

Āmantā.

Hañci aṭṭhaṅgiko maggo vutto Bhagavatā, seyyathīdam

¹ kiṭṭā, M. S. has Atthi tattha kiṭṭā padaṇam mahāsā makkhikā ahivicchikāsahadigambahadā ti.

² maṇḍukādī ti, P.

³ yāvassikā, M.

sammādiṭṭhi—pe—sammāsamādhi, no vata re vattabbe
“Pañcaṅgiko maggo ti.”

2. Pañcaṅgiko maggo ti?

Āmantā.

Nanu vuttam Bhagavatā—

“Maggānam aṭṭhaṅgiko¹ seṭṭho saccānam² caturro padā
Virāgo seṭṭho dhammānam dvipadānañ³ ca cakkhumā
ti.”

Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi aṭṭhaṅgiko maggo ti.

3. Sammāvācā maggaṅgam, sā ca na maggo ti?

Āmantā.

Sammādiṭṭhi maggaṅgam, sā ca na maggo ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Sammāvācā maggaṅgam, sā ca na maggo ti?

Āmantā.

Sammāsaṃkappo—pe—sammāvāyāmo—pe—sammā-
sati—pe—sammāsamādhi maggaṅgam, so ca na maggo ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Sammākammanto—pe—sammāājīvo maggaṅgam, so ca
na maggo ti?

Āmantā.

Sammādiṭṭhi—pe—sammāsamādhi maggaṅgam, so ca
na maggo ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

4. Sammādiṭṭhi maggaṅgam, sā ca maggo ti?

Āmantā.

Sammāvācā maggaṅgam, sā ca maggo ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Sammādiṭṭhi maggaṅgam, sā ca maggo ti?

Āmantā.

Sammākammanto—pe—sammāājīvo maggaṅgam, so ca
maggo ti?

¹ maggān’aṭṭh, P.S. ² pacchānam, S. ; sakhānaṇo, P.

³ dve°, P.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sammāsaṅkappo—pe—sammāsamādhi maggaṅgaṃ, so ca maggo ti?

Āmantā.

Sammāvācā—pe—sammāājīvo maggaṅgaṃ, so ca maggo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Aṭṭhaṅgiko maggo ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Pubbe va¹ kho pan'assa kāyakammaṃ vacīkammaṃ ājīvo supārisuddho hoti, evaṃ assāyaṃ ariyo aṭṭhaṅgiko maggo bhāvanāpāripūriṃ² gacchatīti.”³

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi pañcaṅgiko maggo ti.

6. Pañcaṅgiko maggo ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Yasmiṃ kho Subhadda Dhammavinaye ariyo aṭṭhaṅgiko maggo na upalabbhati, samaṇo pi tattha na upalabbhati, dutiyo pi tattha samaṇo na upalabbhati, tatiyo pi tattha samaṇo na upalabbhati, catuttho pi tattha samaṇo na upalabbhati, yasmiṃ ca kho Subhadda Dhammavinaye ariyo aṭṭhaṅgiko maggo upalabbhati samaṇo pi tattha upalabbhati, dutiyo pi—pe—tatiyo pi—pe—catuttho pi tattha samaṇo upalabbhati; imasmiṃ kho Subhadda Dhammavinaye ariyo aṭṭhaṅgiko maggo upalabbhati, idh'eva Subhadda samaṇo idha dutiyo samaṇo idha tatiyo samaṇo idha catuttho samaṇo, suññā parappavādā samaṇehi⁴ aññehīti.”⁵ Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi aṭṭhaṅgiko maggo ti.

M a g g a k a t h ā .

¹ ca, P.S.

² orī, P.

³ gacchanti, P.S.

⁴ samaṇo ti, P.S.

⁵ añño ti, P.; abhiñño, S.

XX. 6.

1. Dvādasavatthukam ñāṇam lokuttaran ti?

Amantā.

Dvādasā lokuttarañāṇānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dvādasā lokuttarañāṇānīti?

Amantā.

Dvādasā sotāpattimaggā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dvādasā sotāpattimaggā ti?

Amantā.

Dvādasā sotāpattiphalānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dvādasā sakadāgāmi—pe—anāgāmi—pe—arahattamaggā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dvādasā arahattamaggā ti?

Amantā.

Dvādasā arahattaphalānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Na vattabbam “Dvādasavatthukam ñāṇam lokuttaran ti”?

Amantā.

Nanu vuttam Bhagavatā—“Idam dukkham ariyāsaccan ti me Bhikkhave pubbe ananussutesu dhammesu cakkhum udapādi ñāṇam udapādi vijjā udapādi paññā udapādi āloko udapādi, tam kho pan'idam dukkham ariyasaccam pariññeyyan ti me Bhikkhave—pe—pariññātan ti me Bhikkhave—pe—idam dukkhasamudayo ariyasaccan ti me Bhikkhave—pe—tam kho pan'idam dukkhasamudayo ariyasaccam pahātabban ti me Bhikkhave—pe—pahīnan ti me Bhikkhave—pe—idam dukkhanirodho ariyasaccan ti me Bhikkhave—pe—tam kho pan'idam dukkhanirodho ariyasaccam sacchikātabban ti me Bhikkhave—pe—sacchikatan ti me Bhikkhave—pe—idam dukkhanirodhagāminī paṭipadā ariyasaccan ti me Bhikkhave—pe—tam kho pan'idam dukkhanirodhagāminī paṭipadā ariyasaccam

bhāvetabban ti me Bhikkhave—pe—bhāvitan ti me Bhikkhave pubbe ananussutesu dhammesu cakkhum udapādi—pe—āloko udapādīti.”

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi dvādasavatthukam nāṇam lokuttaran ti.

Ñ ā ṇ a k a t h ā .

V a g g o v ī s a t i m o .

Mātughātakō ānantariko, Pitughātakō ānantariko,
Arahantaghātakō ānantariko, Ruhiruppādako ānanta-
riko,

Samghabhedako ānantariko, N'atthi puthujjanassa nā-
ṇam,

N'atthi nirayesu nirayapālā, Atthi devesu tiracchāna-
gatā,

Pañcaṅgiko maggo, dvādasavatthukam nāṇam lokuttaran
ti.

C a t u t t h o p a ṇ ṇ ā s a k o .

Niggaho, puññasamcayo, aṭṭhāsi, atītena ca mātughā-
tako ti.

XXI. 1.

1. Sāsanam navakatan¹ ti ?

Āmantā.

Satipaṭṭhānā navakatā ti ?

Na h'evam vattabbe—pe—

Sāsanam navakatan ti ?

Āmantā.

Sammappadhānā—pe—iddhipādā—pe—indriyā—pe—
balā—pe—bojjhaṅgā navakatā ti ?

Na h'evam vattabbe—pe—

Pubbe akusalam pacchā kusalam katan ti ?

Na h'evam vattabbe—pe—

Pubbe sāsavam—pe—saññojanīyam gandhanīyam ogha-
nīyam yoganīyam nīvaraṇīyam parāmaṭṭham upādānīyam
saṃkilesikam pacchā asaṃkilesikam katan ti ?

Na h'evam vattabbe—pe—

2. Atthi koci Tathāgatassa sāsanam navam karotīti ?

Āmantā.

Atthi koci satipaṭṭhāne navam karotīti ?

Na h'evam vattabbe—pe—

Atthi koci sammappadhāne—pe—bojjhaṅge navam ka-
rotīti ?

Na h'evam vattabbe—pe—

Atthi koci pubbe akusalam pacchā kusalam karotīti ?

Na h'evam vattabbe—pe—

Atthi koci pubbe sāsavam—pe—saṃkilesikam pacchā
asaṃkilesikam karotīti ?

Na h'evam vattabbe—pe—

3. Labbhā Tathāgatassa sāsanam puna navam kātun
ti ?

Āmantā.

Labbhā satipaṭṭhānā puna navam kātun ti ?

Na h'evam vattabbe—pe—

Labbhā sammappadhānā—pe—bojjhaṅgā navam kātun
ti ?

---

¹ navam kat°, M.K.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Labbhā pubbe akusalaṃ pacchā kusalaṃ kātun ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Labbhā pubbe sāsavaṃ—pe — saṃkilesikaṃ pacchā asaṃkilesikaṃ kātun ti?

S ā s a n a k a t h ā .

XXI. 2.

1. Puthujjano tedhātukehi dhammehi¹ avivitto ti?

Āmantā.

Puthujjano tedhātukehi phassehi—pe—vedanāhi saññāhi cetanāhi cittehi saddhāhi viriyehi satīhi samādhīhi—pe—tedhātukāhi paññāhi avivitto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Puthujjano tedhātukehi dhammehi avivitto ti?

Āmantā.

Yasmiṃ khāṇe puthujjano cīvaram deti, tasmīṃ khāṇe paṭhamam jhānam upasampajja viharati—pe—ākāsānañcāyatanam upasampajja viharatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Yasmiṃ khāṇe puthujjano piṇḍapātaṃ deti—pe—senāsanam deti—pe—gilānapaccayabhesajjaparikkhāram deti, tasmīṃ khāṇe catuttham jhānam upasampajja viharati, nevasaññānāsaññāyatanam upasampajja viharatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Na vattabbam “ Puthujjano tedhātukehi dhammehi² avivitto ti ”?

Āmantā.

Puthujjanassa rūpadhātu—arūpadhātūpagaṃ kammaṃ pariññātan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi puthujjano tedhātukehi kammehi avivitto ti.

A v i v i t t a k a t h ā .

¹ kammehi, M.P.; kappehi, S.S.₂; dhammehi, K. Atth^o.

² dhammehi, P.S.₂.

XXI. 3.

1. Atthi kiñci saññojanam appahāya arahattappattīti ?
Āmantā.

Atthi kiñci sakkāyadiṭṭhim appahāya—pe—vicikiccham
sīlabbataparāmāsam rāgam dosam moham anottappam
appahāya arahattappattīti ?

Na h'evam vattabbe—pe—

2. Atthi kiñci saññojanam appahāya arahattappattīti ?
Āmantā.

Arahā sarāgo sadoso samoho samāno samakkho sapa-
ḷāso ¹ sa-upāyāso sakilesa ti ?

Na h'evam vattabbe—pe—

Nanu Arahā nirāgo niddoso nimmoho nimmāno nim-
makkho nippaḷāso nirūpāyāso nikkilesa ti ?

Āmantā.

Hañci Arahā nirāgo niddoso nimmoho nimmāno nim-
makkho nippaḷāso nirūpāyāso nikkilesa, no vata re
vattabbe “ Atthi kiñci saññojanam appahāya arahattap-
pattīti.”

3. Na vattabbam “ Atthi kiñci saññojanam appahāya
Arahattappattīti ” ?

Āmantā.

Arahā sabbam Buddhavisayam ² jānātīti ?

Na h'evam vattabbe—pe—

Tena hi atthi kiñci saññojanam appahāya Arahattap-
pattīti.

Saññojanakathā.

XXI. 4.

1. Atthi adhippāya-iddhi Buddhānam vā sāvakānam
vā ti ?

Āmantā.

¹ saph°, P.

² Buddhakiccam, P.S.

Niccapaṇṇā rukkhā hontūti atthi adhippāya-iddhi Buddhānaṃ vā sāvakānaṃ vā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Niccapupphā rukkhā hontu—pe—niccaphalikā¹ rukkhā hontu, niccaṃ jṇhaṃ² hotu, niccaṃ khemaṃ hotu niccaṃ subhikkhaṃ hotu, niccaṃ suvatthi³ hotūti, atthi adhippāya-iddhi Buddhānaṃ vā sāvakānaṃ vā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Atthi adhippāya-iddhi Buddhānaṃ vā sāvakānaṃ vā ti?

Āmantā.

Uppanno phasso mā nirujjhīti atthi adhippāya-iddhi Buddhānaṃ vā sāvakānaṃ vā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Uppannā vedanā—pe—paññā mā nirujjhīti atthi adhippāya-iddhi Buddhānaṃ vā sāvakānaṃ vā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Atthi adhippāya-iddhi Buddhānaṃ vā sāvakānaṃ vā ti?

Āmantā.

Rūpaṃ niccaṃ hotūti—pe—vedanā—pe—saññā—pe—saṃkhārā—pe—viññānaṃ niccaṃ hotūti, atthi adhippāya-iddhi Buddhānaṃ vā sāvakānaṃ vā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Atthi adhippāya-iddhi Buddhānaṃ vā sāvakānaṃ vā ti?

Āmantā.

Jātidhammā sattā mā jāyimsūti,⁴ atthi—pe—jarā-dhammā sattā mā jarimsūti⁵—pe—byādhidhammā sattā mā byādhimsūti—pe—maraṇadhammā sattā mā mīyimsūti, atthi adhippāya-iddhi Buddhānaṃ vā sāvakānaṃ vā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Na vattabbaṃ “Atthi adhippāya-iddhi Buddhānaṃ vā sāvakānaṃ vā ti?”

¹ °palitā, P.S.; phalino, K.

² jṇhaṃ, P.S.S₂.

³ suvatthikaṃ, K.

⁴ jāyanti, P.S.

⁵ jīyisūti, P.S.

Āmantā.

Nanu āyasmā Pilindavaccho rañño Māgadhassa Seniyassa Bimbisārassa pāsādaṃ suvaṇṇaṃ t'eva adhimucci, suvaṇṇo ca pana āsīti?

Āmantā.

Hañci āyasmā Palindavaccho rañño Māgadhassa Seniyassa Bimbisārassa pāsādaṃ suvaṇṇaṃ t'eva adhimucci, suvaṇṇo ca pana āsi, tena vata re vattabbe "Atthi adhippāya-iddhi Buddhānaṃ vā sāvakaṇaṃ vā ti."

I d d h i k a t h ā .

XXI. 5.

1. Atthi Buddhānaṃ Buddhehi hīnātirekatā ti?

Āmantā.

Satipaṭṭhānato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sammappadhānato—pe—iddhipādato—pe—indriyato—pe—balato—pe—bojjhaṅgato—pe—vasībhāvato¹—pe—sabbaññutañāṇadassanato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

B u d d h a k a t h ā .

XXI. 6.

1. Sabbā disā Buddhā tiṭṭhantīti?

Āmantā.

Puratthimāya² disāya Buddhā tiṭṭhantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Puratthimāya disāya Buddhā tiṭṭhantīti?

Āmantā.

Kinnāmo so Bhagavā, kiṃjacco, kiṃgotto, kinnāmā

¹ P. omits.

² purattimāya, M.

tassa Bhagavato mātāpitāro, kinnāmaṃ tassa Bhagavato sāvaka-yugaṃ, ko nāmo tassa Bhagavato upatthāko, kīdisaṃ cīvaraṃ dhāreti, kīdisaṃ pattamaṃ dhāreti, kata-rasmiṃ gāme vā nigame vā nagare vā raṭṭhe va janapade vā ti?

Na h'evaṃ vattaṃ—pe—

2. Dakkhiṇāya disāya—pe—pacchimāya disāya—pe—uttarāya disāya—pe—hetthimāya disāya Buddho tiṭṭha-tīti?

Na h'evaṃ vattaṃ—pe—

Hetthimāya disāya Buddho tiṭṭhatīti?

Āmantā.

Kinnāmo so Bhagavā—pe—janapade vā ti?

Na h'evaṃ vattaṃ—pe—

Uparimāya disāya Buddho tiṭṭhatīti?

Na h'evaṃ vattaṃ—pe—

Uparimāya disāya Buddho tiṭṭhatīti?

Āmantā.

Cātummahārājike tiṭṭhati—pe—Tāvatiṃse tiṭṭhati—pe—Yāme tiṭṭhati—pe—Tusite tiṭṭhati—pe—nimmānara-tiyā tiṭṭhati—pe—paranimmitavasavattiyā tiṭṭhati—pe—Brahmaloke tiṭṭhatīti?

Na h'evaṃ vattaṃ—pe—

S a b b a d i s ā k a t h ā .

XXI. 7.

1. Sabbe dhammā niyatā ti?

Āmantā.

Micchattaniyatā ti?

Na h'evaṃ vattaṃ—pe—

Sammattaniyatā ti?

Na h'evaṃ vattaṃ—pe—

N'atthi aniyato rāsīti?

Na h'evaṃ vattaṃ—pe—

Nanu atthi aniyato rāsīti?

Āmantā.

Hañci atthi aniyato rāsi, no vata re vattabbe “Sabbe dhammā niyatā ti.”

2. Sabbe dhammā niyatā ti?

Āmantā.

Nanu tayo rāsī vuttā Bhagavatā—micchattaniyato rāsi, sammattaniyato rāsi, aniyato rāsīti?

Āmantā.

Hañci tayo rāsī vuttā Bhagavatā—micchattaniyato rāsi, sammattaniyato rāsi, aniyato rāsi, no vata re vattabbe “Sabbe dhammā niyatā ti.”

3. Rūpaṃ rūpaṭṭhena niyatan ti?

Āmantā.

Micchattaniyatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sammattaniyatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vedanā—pe—saññā—pe—saṃkhārā—pe—viññāṇaṃ viññāṇaṭṭhena niyatan ti?

Āmantā.

Micchattaniyatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sammattaniyatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Na vattabbaṃ “Rūpaṃ rūpaṭṭhena niyataṃ—pe—vedanā—pe—saññā—pe—saṃkhārā—pe—viññāṇaṃ viññāṇaṭṭhena niyatan ti”?

Āmantā.

Rūpaṃ hoti, vedanā hoti, saññā hoti, saṃkhārā honti, viññāṇaṃ hoti, vedanā, saññā, saṃkhārā, viññāṇaṃ rūpaṃ hoti, vedanā hoti, saññā hoti, saṃkhārā hontīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi rūpaṃ rūpaṭṭhena niyataṃ, vedanā, saññā, saṃkhārā, viññāṇaṃ viññāṇaṭṭhena niyatan ti.

D h a m m a k a t h ā .

XXI. 8.

1. Sabbe kammā niyatā ti?

Āmantā.

Micchattaniyatā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sammattaniyatā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

N'atthi aniyato rāsīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu atthi aniyato rāsīti?

Āmantā.

Hañci atthi aniyato rāsi, no vata re vattabbe “Sabbe kammā niyatā ti.”

2. Sabbe kammā niyatā ti?

Āmantā.

Nanu tayo rāsī vuttā Bhagavatā—micchattaniyato rāsi, sammattaniyato rāsi, aniyato rāsīti?

Hañci tayo rāsī vuttā Bhagavatā—micchattaniyato rāsi, sammattaniyato rāsi, aniyato rāsi, no vata re vattabbe “Sabbe kammā niyatā ti.”

3. Diṭṭhadhammavedanīyaṃ kammaṃ diṭṭhadhammavedanīyaṭṭhena¹ niyatan ti?

Āmantā.

Micchattaniyatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sammattaniyatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Upapajjavedanīyaṃ kammaṃ—pe—aparāpariyavedanīyaṃ kammaṃ aparāpariyavedanīyaṭṭhena niyatan ti?

Āmantā.

Micchattaniyatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sammattaniyatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Na vattabbaṃ “Diṭṭhadhammavedanīyaṃ kammaṃ

---

¹ diṭṭhadhammasukhaniyatan ti, P.S.S₂.

diṭṭhadhammavedanīyatṭhena niyatam, upapajjavedanīyam kammaṃ — pe — aparāpariyavedanīyam kammaṃ aparāpariyavedanīyatṭhena niyatan ti ” ?

Āmantā.

Diṭṭhadhammavedanīyam kammaṃ upapajjavedanīyam hoti, aparāpariyavedanīyam hoti—pe—upapajjavedanīyam kammaṃ diṭṭhadhammavedanīyam hoti, aparāpariyavedanīyam hoti, aparāpariyavedanīyam kammaṃ diṭṭhadhammavedanīyam hoti upapajjavedanīyam hotīti ?

Na h’evam vattabbe—pe—

Tena hi diṭṭhadhammavedanīyam kammaṃ diṭṭhadhammavedanīyatṭhena niyatam, upapajjavedanīyam kammaṃ—pe—aparāpariyavedanīyam kammaṃ aparāpariyavedanīyatṭhena niyatan ti.

K a m m a k a t h ā .

V a g g o e k a v ī s a t i m o .

Sāsanam navakatam,
 Atthi koci Tathāgatassa sāsanam navam karoti,
 Labbhā Tathāgatassa sāsanam puna navam kātum,
 Puthujjano tedhātukehi dhammehi avivitto,
 Atthi kiñci saññojanam appahāya arahattappatti,
 Atthi adhippāya-iddhi Buddhānam vā sāvakānam vā,
 Atthi Buddhānam Buddhehi hinātirekatā,
 Sabbā disā Buddhā tiṭṭhanti,
 Sabbe dhammā niyatā,
 Sabbe kammā niyatā ti.

XXII. 1.

1. Atthi kiñci saññojanam appahāya parinibbānan ti?
Āmantā.

Atthi kiñci sakkāyadiṭṭhim appahāya—pe—vicikiccham
sīlabbataparāmāsaṃ rāgaṃ dosaṃ moham anottappam
appahāya parinibbānan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Atthi kiñci saññojanam appahāya parinibbānan ti?
Āmantā.

Arahā sarāgo sadoso samoho samāno samakkho sapaḷāso
sa-upāyāso sakilesa ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu Arahā nirāgo niddoso nimmoho nimmāno nim-
makkho nippaḷāso nirupāyāso nikkilesa ti?

Āmantā.

Hañci Arahā nirāgo niddoso nimmoho nimmāno nim-
makkho nippaḷāso nirupāyāso nikkilesa, no vata re vat-
tabbe “Atthi kiñci saññojanam appahāya parinibbānan
ti.”

3. Na vattabbam “Atthi kiñci sannojanam appahāya
parinibbānan ti”?

Āmantā.

Arahā sabbam Buddhavisayaṃ jānātīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi atthi kiñci saññojanam appahāya parinibbānan
ti?

Parinibbānakathā.

XXII. 2.

1. Arahā kusalacitto parinibbāyatīti?

Āmantā.

Arahā puññābhisamkhāraṃ abhisamkharonto, āneñjā-
bhisamkhāraṃ¹ abhisamkharonto, gatisamvattanikaṃ

¹ anañc°, P.; ānañj°, S.

kammaṃ karonto, bhavaśaṃvattanikaṃ kammaṃ karonto, issariyaśaṃvattanikaṃ kammaṃ karonto, adhipaccasaṃvattanikaṃ kammaṃ karonto, mahābhogaśaṃvattanikaṃ kammaṃ karonto, mahāparivāraśaṃvattanikaṃ kammaṃ karonto, devasobhagyaśaṃvattanikaṃ kammaṃ karonto, manussasobhagyaśaṃvattanikaṃ kammaṃ karonto parinibbāyatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Arahā kusalacitto parinibbāyatīti?

Āmantā.

Arahā ācinanto, apacinanto,¹ pajahanto, upādiyanto visinanto, ussinento,² vidhūpento, sandhūpento parinibbāyatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu Arāha nev'ācināti na apacināti apacinitvā ṭhito ti?

Āmantā.

Hañci Arahā nev'ācināti na apacināti apacinitvā ṭhito, no vata re vattabbe “Arahā kusalacitto parinibbāyatīti.”

Nanu Arahā neva pajahati na upādiyati pajahitvā ṭhito, neva visineti na ussineti visinetvā ṭhito, nanu Arahā neva vidhūpeti na sandhūpeti vidhūpetvā ṭhito ti?

Āmantā.

Hañci Arahā neva pajahati na upādiyati pajahitvā ṭhito, neva visineti na ussineti visinetvā ṭhito, hañci Arahā neva vidhūpeti na sandhūpeti vidhūpetvā ṭhito, no vata re vattabbe “Arahā kusalacitto parinibbāyatīti.”

3. Na vattabbaṃ “Arahā kusalacitto parinibbāyatīti”?

Āmantā.

Nanu Arahā upaṭṭhitasati³ sato sampajāno parinibbāyatīti?

Āmantā.

Hañci Arahā upaṭṭhitasati sato sampajāno parinibbāyatīti, tena vata re vattabbe “Arahā kusalacitto parinibbāyatīti.”

K u s a l a c i t t a k a t h ā.

¹ P.S.S₂. omit.   ² upacinanto, P. ; ucin^o, S.   ³ upam^o, M.

XXII. 3.

1. Arahā āneñje¹ ðhito parinibbāyatīti?

Āmantā.

Nanu Arahā pakaticitte ðhito parinibbāyatīti?

Āmantā.

Hañci Arahā pakaticitte ðhito parinibbāyati, no vata re vattabbe “Arahā āneñje ðhito parinibbāyatīti.”

2. Arahā āneñje ðhito parinibbāyatīti?

Āmantā.

Arahā kiriyamaye citte ðhito parinibbāyatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu Arahā vipākacitte ðhito parinibbāyatīti?

Āmantā.

Hañci Arahā vipākacitte ðhito parinibbāyati, no vata re vattabbe “Arahā āneñje ðhito parinibbāyatīti.”

3. Arahā āneñje ðhito parinibbāyatīti?

Āmantā.

Arahā kiriyābyākate citte ðhito parinibbāyatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu Arahā vipākābyākate citte ðhito parinibbāyatīti?

Āmantā.

Hañci Arahā vipākābyākate citte ðhito parinibbāyati, no vata re vattabbe “Arahā āneñje ðhito parinibbāyatīti.”

4. Arahā āneñje ðhito parinibbāyatīti?

Āmantā.

Nanu Bhagavā catutthajjhānā vuṭṭhahitvā samanantarā parinibbuto ti?

Āmantā.

Hañci Bhagavā catutthajjhānā vuṭṭhahitvā samanantarā parinibbuto, no vata re vattabbe “Arahā āneñje ðhito parinibbāyatīti.”

Ā n e ñ j a k a t h ā .

---

¹ ānañje, P.S.S₂.

XXII. 4.

1. Atthi gabbhaseyyāya dhammābhisamayo ti?

Āmantā.

Atthi gabbhaseyyāya dhammadesanā¹, dhammasava-
naṃ, dhammasākacchā, paripucchā, sīlasamādānaṃ,
indriyesu guttadvāratā, bhojane mattaññutā, pubbarattā-
pararattam² jāgariyānuyogo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

N'atthi gabbhaseyyāya dhammadesanā—pe—jāgariyā-
nuyogo ti?

Āmantā.

Hañci n'atthi gabbhaseyyāya dhammadesanā—pe—
jāgariyānuyogo, no vata re vattabbe “Atthi gabbhasey-
yāya dhammābhisamayo ti.”

2. Atthi gabbhaseyyāya dhammābhisamayo ti?

Āmantā.

Nanu dve paccayā sammādiṭṭhiyā upādāya, parato ca
ghoso, yoniso ca manasikāro ti?

Āmantā.

Hañci dve paccayā sammādiṭṭhiyā upādāya, parato ca
ghoso, yoniso ca manasikāro, no vata re vattabbe “Atthi
gabbhaseyyāya dhammābhisamayo ti.”

3. Atthi gabbhaseyyāya dhammābhisamayo ti?

Āmantā.

Suttassa pamattassa muṭṭhasatissa asampajānassa dham-
mābhisamayo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

D h a m m ā b h i s a m a y a k a t h ā.

XXII. 5.

1. (a) Atthi gabbhaseyyāya arahattappattīti?

Āmantā.

¹ dhammasenaṃ, P.

² parattam, P.S₂.

Suttassa pamattassa muṭṭhasatissa asampajānassa arahattappattīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

(b) Atthi supinagatassa dhammābhisamayo ti?

Āmantā.

Suttassa pamattassa muṭṭhasatissa asampajānassa dhammābhisamayo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

(c) Atthi supinagatassa arahattappattīti?

Āmantā.

Suttassa pamattassa muṭṭhasatissa asampajānassa arahattappattīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tisso pi kathā.

XXII. 6.

1. Sabbam supinagatassa cittaṃ abyākatan ti?

Āmantā.

Supinantena pāṇaṃ haṇeyyāti?

Āmantā.

Hañci supinantena pāṇaṃ haṇeyya, no vata re vattabbe “Sabbam supinagatassa cittaṃ abyākatan ti.”

Supinantena ādinnaṃ ādiyeyya—pe—musā bhaṇeyya—pe—pisunaṃ bhaṇeyya—pharusam bhaṇeyya—saṃphap-palāpeyya—sandhiṃ chindeyya—nillopaṃ kareyya—ekāgārikaṃ kareyya—paripantho tiṭṭheyya—paradāraṃ gaccheyya — gāmaghātaṃ kareyya — nigamaghātaṃ kareyya—supinantena methunaṃ dhammaṃ paṭiseveyya — supinagatassa asucimucceyya — supinantena dānaṃ dadeyya—cīvaraṃ dadeyya—piṇḍapātaṃ dadeyya—senā-sanaṃ dadeyya—gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṃ dadeyya—khādaniyaṃ dadeyya—bhojaniyaṃ dadeyya—pāṇiyaṃ dadeyya—cetiyaṃ dadeyya—cetiye mālaṃ āropeyya—gandhaṃ āropeyya—vilepanaṃ āropeyya—pe—cetiyaṃ abhidakkhiṇaṃ kareyyāti?

Āmantā.

Hañci supinantena cetiyaṃ abhidakkhiṇaṃ kareyya, no vata re vattabbe “Sabbam supinagatassa cittaṃ abyākatan ti.”

2. Na vattabbaṃ “Sabbam supinagatassa cittaṃ abyākatan ti”?

Āmantā.

Nanu supinagatassa cittaṃ abbohāriyaṃ vuttaṃ Bhagavatā ti?

Āmantā.

Hañci supinagatassa cittaṃ abbohāriyaṃ vuttaṃ Bhagavatā, tena vata re vattabbe “Sabbam supinagatassa cittaṃ abyākatan ti.”

A b y ā k a t a k a t h ā .

XXII. 7.

1. N’atthi kāci āsevanapaccayatā ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Pāṇātipāto Bhikkhave āsevito bhāvito bahulīkato nirayasamvattaniko tiracchānayanisamvattaniko pittivisayasamvattaniko, yo sabbalahu so pāṇātipātassa vipāko manussabhūtassa appāyukasamvattaniko hotīti.” Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi atthi kāci āsevanapaccayatā ti

2. N’atthi kāci āsevanapaccayatā ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Adinnādāraṃ Bhikkhave āsevitam bhāvitam bahulīkatam nirayasamvattanikaṃ tiracchānayanisamvattanikaṃ pittivisayasamvattanikaṃ, yo sabbalahu so adinnādānassa vipāko manussabhūtassa bhogabyasanasamvattaniko hoti—pe—yo sabbalahu so kāmesu micchācārassa vipāko manussabhūtassa sapattaverasamvattaniko hoti—pe—yo sabbalahu so musāvādassa

vipāko, manussabhūtaṣa abbhūtabbhakkhānaṣaṃvattaniko hoti—pe—yo sabbalahu so piṣuṇāya vācāya vipāko, manussabhūtaṣa mittehibhedanaṣaṃvattaniko hoti—pe—yo sabbalahu so pharusāya vācāya vipāko, manussabhūtaṣa amanāpasaddaṣaṃvattaniko hoti—pe—yo sabbalahu so saṃphappalāpaṣa vipāko, manussabhūtaṣa anādeyyavācaṣaṃvattaniko hoti, surāmerayaṇānaṃ Bhikkhave āseviṭaṃ—pe—yo sabbalahu so surāmerayaṇaṣa vipāko manussabhūtaṣa ummattakaṣaṃvattaniko hotīti.” Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi atthi kāci āsevanapaccayatā ti.

3. N’atthi kāci āsevanapaccayatā ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“ Micchādiṭṭhi Bhikkhave āseviṭā bhāvitā bahulikatā nirayaṣaṃvattanikā tiracchāṇayoniṣaṃvattanikā pittivisaṃvattanikā ti.” Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi atthi kāci āsevanapaccayatā ti.

4. N’atthi kāci āsevanapaccayatā ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“ Micchāsaṃkappo—pe—micchāsaṃmādhī Bhikkhave āsevito—pe—pittivisaṃvattaniko ti.” Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi atthi kāci āsevanapaccayatā ti.

5. N’atthi kāci āsevanapaccayatā ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“ Saṃmādiṭṭhi Bhikkhave āseviṭā bhāvitā bahulikatā amatogadhā hoti amataparāyaṇā amatapariyosāṇā ti.” Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi atthi kāci āsevanapaccayatā ti?

6. N’atthi kāci āsevanapaccayatā ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“ Saṃmāsaṃkappo—pe—saṃmāsaṃmādhī Bhikkhave āsevito bhāvito bahulikato

amatogadho hoti amataparāyano amatapariyosāno ti.”
Atth’eva suttanto ti ?

Tena hi atthi kāci āsevanapaccayatā ti.

Āsevanapaccayakathā.

XXII. 8.

1. Ekacittakkhaṇikā sabbe dhammā ti ?

Āmantā.

Citte mahāpaṭhavī saṇṭhāti, mahāsamuddo saṇṭhāti,
Sineru pabbatarājā saṇṭhāti, āpo saṇṭhāti, tejo saṇṭhāti,
vāyo saṇṭhāti, tiṇakatṭhavanappatiyo saṇṭhantīti ?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

2. Ekacittakkhaṇikā sabbe dhammā ti ?

Āmantā.

Cakkhāyatanam cakkhuviññāṇena sahaajātan ti ?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhāyatanam cakkhuviññāṇena sahaajātan ti ?

Āmantā.

Nanu āyasmā Sāriputto etad avoca—“ Ajjhattikaṇ c’eva
āvuso cakkhum aparibhinnaṃ hoti, bāhirā ca rūpā na
āpātham āgacchanti, no ca tajjo samannāhāro hoti,
n’eva tāva tajjassa viññāṇabhāvassa¹ pātubhāvo hoti;
ajjhattikaṇ c’eva āvuso cakkhum aparibhinnaṃ hoti,
bāhirā ca rūpā āpātham āgacchanti, no ca tajjo saman-
nāhāro hoti, n’eva tāva tajjassa viññāṇabhāvassa pātubhāvo
hoti; yato ca kho āvuso ajjhattikaṇ c’eva cakkhum
aparibhinnaṃ hoti, bāhirā ca rūpā āpātham āgacchanti,
tajjo ca samannāhāro hoti, evaṃ tajjassa viññāṇabhāvassa
pātubhāvo hotīti.” Atth’eva suttanto ti ?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “ Cakkhāyatanam cakkhuviññā-
ṇena sahaajātan ti.”

3. Sotāyatanam—pe—ghāṇāyatanam—pe—jivhāyata-
nam—pe—kāyāyatanam kāyaviññāṇena sahaajātan ti ?

¹ °bhāgassa. Trenckner. Majjh°. I. 190.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāyāyatanam kāyaviññāṇena sahaajātan ti?

Āmantā.

Nanu āyasmā Sāriputto etad avoca—“ Ajjhattiko c'eva āvuso kāyo aparibhinno hoti bāhirā ca phoṭṭhabbā na āpātham āgacchanti no ca—pe—ajjhattiko c'eva āvuso kāyo aparibhinno hoti bāhirā ca phoṭṭhabbā āpātham āgacchanti no ca—pe—yato ca kho āvuso ajjhattiko c'eva kāyo aparibhinno hoti bāhirā ca rūpā phoṭṭhabbā āpātham āgacchanti tājjo ca samannāhāro hoti, evaṃ tājassa viññāṇabhāvassa pātubhāvo hotīti.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbam “ Kāyāyatanam kāyaviññāṇena sahaajātan ti.”

4. Na vattabbam “ Ekacittakkhaṇikā sabbe dhammā ti ”?

Āmantā.

Sabbe dhammā niccā dhuvā sassatā avipariṇāma-dhammā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi ekacittakkhaṇikā sabbe dhammā ti.

Khaṇikakathā.

Vaggo bāvīsatiṃso.

Atthi kiñci saññojanam appahāya parinibbānam,
 Arahā kusalacitto parinibbāyati,
 Arahā āneñje ṭhito parinibbāyati,
 Atthi gabbhaseyyāya dhammābhisamayo,
 Atthi gabbhaseyyāya arahattappatti,
 Atthi supinagatassa dhammābhisamayo,
 Atthi supinagatassa arahattappatti,
 Sabbam supinagatassa cittam abyākatam,
 N'atthi kāci āsevanapaccayatā,
 Ekacittakkhaṇikā sabbe dhammā ti.

XXIII. 1.

1. Ekādhippāyo¹ methuno dhammo paṭisevitabbo ti?
Āmantā.

Ekādhippāyena asamaṇena hotabbam, abhikkhunā hotabbam, chinnamūlena hotabbam, pārājikena hotabban ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Ekādhippāyena methuno dhammo paṭisevitabbo ti?
Āmantā.

Ekādhippāyena paṇo hantabbo, adinnam ādiyitabbam, musā bhaṇitabbā, piṣuṇam bhaṇitabbam, pharusam bhaṇitabbam, samphappalāpitabbam, sandhi cheditabbā, nillopaṃ hātabbam, ekāgārikam kātabbam, paripanthē ṭhātabbam, parādāro gantabbo, gāmaghāto kātabbo, nigamaghāto kātabbo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Ekādhippāyakathā.

XXIII. 2.

1. Arahantānaṃ vaṇṇena amanussā methunaṃ dhammaṃ paṭisevantīti?

Āmantā.

Arahantānaṃ vaṇṇena amanussā paṇam hananti—pe—
ādinnaṃ ādiyanti, musā bhaṇanti, piṣuṇam bhaṇanti, pharusam bhaṇanti, samphappalāpanti, sandhim chindanti, nillopaṃ haranti, ekāgārikam karonti, paripanthē tiṭṭhanti, parādāraṃ gacchanti, gāmaghātaṃ karonti, nigamaghātaṃ karontīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahantavaṇṇakathā.

¹ ekādhippāyena, M.

XXIII. 3.

1. Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu vinipātaṃ gacchatīti?

Āmantā.

Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu nirayaṃ gacchati, sañjīvaṃ gacchati, kālasuttaṃ gacchati, tāpanaṃ gacchati, patāpanaṃ gacchati, saṃghātaṃ gacchati, roruvaṃ¹ gacchati, avīciṃ gacchatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu vinipātaṃ gacchatīti?

Āmantā.

Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu vinipātaṃ gacchatīti, atth'eva suttanto ti?

N'atthi.

Hañci Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu vinipātaṃ gacchatīti, n'atth'eva suttanto, no vata re vattabbe “Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu vinipātaṃ gacchatīti.”

2. Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu gabbhaseyyaṃ okkamati?

Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu nirayaṃ upapajjeyya, tiracchānayaṇiṃ² upapajjeyyāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu gabbhaseyyaṃ okkamati?

Āmantā.

Bodhisatto iddhimā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Bodhisatto iddhimā ti?

Āmantā.

Bodhisattena chandiddhipādo bhāvito—pe—viriyiddhipādo—pe—cittiddhipādo—pe—vīmaṃsiddhipādo bhāvito ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

¹ roravaṃ, P.S.₂.

² yonigaṃ, P.

Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu gabbhaseyyaṃ okkamatīti ?

Āmantā.

Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu gabbhaseyyaṃ okkamatīti, atth'eva suttanto ti ?

N'atthi.

Hañci Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu gabbhaseyyaṃ okkamati, n'atth'eva suttanto, no vata re vattabbe "Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu gabbhaseyyaṃ okkamati."

3. Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu dukkarakārikaṃ akāsīti ?

Āmantā.

Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu sassato loko ti pacchāgacchi, asassato loko ti—pe—antavā loko ti—pe—anantavā loko ti—pe—taṃ jīvaṃ taṃ sarīraṃ ti, aññaṃ jīvaṃ aññaṃ sarīraṃ ti, hoti Tathāgato paraṃ maraṇā ti, na hoti Tathāgato paraṃ maraṇā ti, hoti ca na ca hoti Tathāgato paraṃ maraṇā ti, n'eva hoti na na hoti Tathāgato paraṃ maraṇā ti pacchāgacchīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu dukkarakārikaṃ akāsīti ?

Āmantā.

Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu dukkarakārikaṃ akāsīti, atth'eva suttanto ti ?

N'atthi.

Hañci Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu dukkarakārikaṃ akāsīti, n'atth'eva suttanto, no vata re vattabbe "Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu dukkarakārikaṃ akāsīti."

4. Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu aparantapaṃ¹ akāsi, aññaṃ satthāraṃ uddisīti² ?

Āmantā.

Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu sassato loko ti pacchāgacchi, asassato loko ti—pe—antavā loko ti—pe—

¹ aparantabbam, P.S.

² udisati; P.; uddissati, S.

anantavā loko ti—pe—taṃ jīvaṃ taṃ sarīraṃ ti, aññaṃ jīvaṃ aññaṃ sarīraṃ ti, hoti Tathāgato paraṃ maraṇā ti, na hoti Tathāgato paraṃ maraṇā ti, hoti ca na ca hoti Tathāgato paraṃ maraṇā ti, n'eva hoti na na hoti Tathāgato paraṃ maraṇā ti pacchāgacchīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu aññaṃ satthāraṃ uddisīti ?

Āmantā.

Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu aññaṃ satthāraṃ uddisīti, atth'eva suttanto ti ?

N'atthi.

Hañci Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu aññaṃ satthāraṃ uddisīti, n'atth'eva suttanto, no vata re vattabbe “ Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu aññaṃ satthāraṃ uddisīti.”

Issariyakāmakārikākathā.

XXIII. 4.

1. Atthi na rāgo rāgaṭṭhāpāṭirūpakā ti ?

Āmantā.

Atthi na phasso phassaṭṭhāpāṭirūpakā, atthi na vedanā vedanāṭṭhāpāṭirūpakā, atthi na saññā saññāṭṭhāpāṭirūpakā, atthi na cetanā cetanāṭṭhāpāṭirūpakā, atthi na cittaṃ cittapaṭṭhāpāṭirūpakā, atthi na saddhā saddhāṭṭhāpāṭirūpakā, atthi na viriyam viriyapaṭṭhāpāṭirūpakā, atthi na satī satipaṭṭhāpāṭirūpakā, atthi na samādhī sāmādhīpaṭṭhāpāṭirūpakā, atthi na paññā paññāṭṭhāpāṭirūpakā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Atthi na doso dosaṭṭhāpāṭirūpakā, atthi na moho mohaṭṭhāpāṭirūpakā, atthi na kilesa¹ kilesapaṭṭhāpāṭirūpakā ti ?

Āmantā.

¹ kilesiyo, M.P.

Atthi na phasso phassapaṭirūpako—pe—atthi na paññā
paññāpaṭirūpakā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paṭirūpakathā.

XXIII. 5.

1. Rūpaṃ apariniṭṭhaṇṇaṃ ti?

Āmantā.

Rūpaṃ na aniccaṃ na saṃkhatam na paṭiccasamup-
pannam na khayadhammam na vayadhammam na virā-
dhammam na nirodhadhammam na vipariṇāma-
dhammam ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu rūpaṃ aniccaṃ saṃkhatam paṭiccasamuppannam
khayadhammam vayadhammam virāgadhammam niro-
dhadhammam vipariṇāmadhammam ti?

Āmantā.

Hañci rūpaṃ aniccaṃ saṃkhatam paṭiccasamuppannam
khayadhammam vayadhammam virāgadhammam niro-
dhadhammam vipariṇāmadhammam, no vata re vattabbe
“Rūpaṃ apariniṭṭhaṇṇaṃ ti.”

2. Dukkhañ ñeva pariniṭṭhaṇṇaṃ ti?

Āmantā.

Nanu yad aniccaṃ tam dukkham vuttam Bhagavatā,
rūpaṃ aniccaṃ ti?

Āmantā.

Hañci yad aniccaṃ tam dukkham vuttam Bhagavatā,
rūpaṃ aniccaṃ, no vata re vattabbe “Dukkhañ ñeva
pariniṭṭhaṇṇaṃ ti.”

3. Vedanā—pe—saññā—pe—saṃkhārā—pe—viññāṇam
—pe—cakkhāyatanaṃ —pe—cakkhudhātu—pe—cak-
khundriyam —pe—aññātāvindriyam apariniṭṭhaṇṇaṃ
ti?

Āmantā.

Aññātāvindriyaṃ na aniccaṃ — pe — na vipariṇāma-dhamman ti?

Na h'evaṃ vattabbe — pe —

Nanu aññātāvindriyaṃ aniccaṃ — pe — vipariṇāma-dhamman ti?

Āmantā.

Hañci aññātāvindriyaṃ aniccaṃ — pe — vipariṇāma-dhammaṃ, no vata re vattabbe “Aññātāvindriyaṃ aparinipphannan ti.”

4. Dukkhañ ñeva parinipphannan ti?

Āmantā.

Nanu yad aniccaṃ taṃ dukkhaṃ vuttaṃ Bhagavatā, aññātāvindriyaṃ aniccaṃ ti?

Āmantā.

Hañci yad aniccaṃ taṃ dukkhaṃ vuttaṃ Bhagavatā, aññātāvindriyaṃ aniccaṃ, no vata re vattabbe “Dukkhañ ñeva parinipphannan ti.”

Aparinipphannakathā.

Vaggo tevisatimo.

Ekādhippāyena methuno dhammo paṭisevitabbo,
Arahantānaṃ vaṇṇena amanussā methunaṃ dhammaṃ
paṭisevanti,

Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu vinipātaṃ gacchati,
gabbhaseyyaṃ okkamati, dukkarakārikaṃ akāsi,
aparantapaṃ akāsi, aññaṃ satthāraṃ uddisi,

Atthi na rāgo rāgapāṭirūpako, atthi na doso dosapāṭirūpako,
atthi na moho mohapāṭirūpako, atthi na kilesa
kilesapāṭirūpako,

Rūpaṃ parinipphannaṃ, aññātāvindriyaṃ aparinipphannan ti.

Mahāniyāmo anusayā niggaho khuddakapañcamo,¹
 Parappavādamaddano suttamūlasamāhitā
 Ujjotanā satthusamaye² ti.

Kathāvatthuppakarāṇe pañcatimsa³ bhāṇavāraṃ
 niṭṭhitam.

---

¹ °pañcamā, P.

² sattasamayo, P.; satthusamayo, S.

³ vīsa, P.; pañcavīsati, S.

INDICES.

INDICES.

I.

INDEX OF PROPER NAMES.

(The numbers are those of the pages.)

Akaniṭṭhagāmi, 105, 106.

Akaniṭṭhā devā, 207, 208.

Angārapabbata, 597.

Ajapālanigrodha, 559.

Atappā devā, 207.

Anāthapiṇḍika, 559.

Appamāṇasubhā devā, 207.

Appamāṇābhā devā, 207.

Avihā devā, 207.

Asaññasattā devā, 262.

Ākāśānañcāyatanūpagā deva,
207, 208.

Ānanda, 66, 67, 203, 287, 304,
393, 394, 457, 557, 560

Ābhassarā devā, 207.

Ukkaṭṭhā, 559.

Uttarakuruka, 99.

Uttiya, 268.

Uḍāyi, 528.

Upaka, 289.

Upāli, 594.

Uruvelā, 559.

Erāvaṇa, 599.

Kaccāyana, 89, 269.

Kalandakanivāpa, 559.

Kassapa, 89, 269, 286.

Kālakañjakā Asurā, 360.

Kusinārā, 559.

Kevaṭṭa, 339.

Koṭṭhika, 89, 269.

Gavampati, 220.

Gotama, 267.

Gōtamī, 553.

Cakkavattisatta, 284.

Citta, 288.

Cātummahārājikā devā, 207,
609.

Cāpāla, 559.

Jambudīpaka, 99.

Jetavana, 559.

Tāvatisa, 99, 207, 609

Tusitā devā, 207, 609.

Dhotaka, 194.

Nandaka, 142.

Nigaṇḥa, 459.

Nimmānaritī devā, 207.

Paccekasambuddha, 97.

Panthaka, 89, 269.

Paranimmitavasavattī devā,
207.

Parittasubhā devā, 207.

Parittābhā devā, 207.

Pātaliputta, 314, 394.

Pilindavaccha, 608.

Puṇṇa, 522.

Phaggaṇa, 142.

Bārāṇasī, 97, 559.

Bimbisāra, 608.

Bodhisatta, 284, 286.

Brahmaparohitā, 207.

Brahmapārisajjā, 207.

Brahmā, 457.

Magadhā, 97.

Mahābrahmā devā, 207.

Māra, 66, 457.

Mārakāyikā devatā, 164, 165.

Moggallāna, 89, 269, 304.

Mogharāja, 64.

Yasa, 268.

Yāmā devā, 207, 609.

Rājagaha, 559.

Lumbini, 97, 559.

Vacchagotta, 267, 505, 506.

Vajirā, 66.

Vepacittiparisā, 360.

Vesāli, 559.

Vehapphalā devā, 207.

Veḷuvana, 559.

Sakka, 554.

Sāriputta, 257, 304, 561, 620,
621.

Sāvatthi, 100, 559.

Sikhi, 203.

Sineru, 46, 49, 50, 51, 52, 620.

Sudassā devā, 207.

Sudassī devā, 207.

Subhakiṇṇā devā, 207.

Subhagavana, 559.

Subhadda, 601.

Setu, 268.

Seniya, 68.

Hatthaka, 288.

II.

INDEX OF PASSAGES FROM THE SUTTA PIṬAKA
QUOTED IN THE KATHĀVATTHU.

- Ajjhattikañ c'eva āvuso cakkhum, XXII. 8. 2.
 Ajjhattiko c'eva āvuso kāyo, XXII. 8. 3.
 Attanā ca katam pāpaṃ, XVI. 1. 3; XVI. 2. 3.
 Attani vā Bhikkhave sati, I. 1. 242.
 Atthi nu kho taṃ bhante cakkhum, I. 6. 61.
 Atthi nu kho bho Gotama koci gihī, IV. 1. 4.
 Atthi puggalo attahitāya paṭipanno, I. 1. 147.
 Atth' Upāli saṃghabhedako, XX. 1. 8.
 Adinnādānaṃ Bhikkhave āsevitam, XXII. 7. 2.
 Addasa kho ahaṃ Bhikkhave buddhacakkhunā, XIX. 8. 6.
 Anamattaggāyaṃ Bhikkhave saṃsāro, I. 1. 159.
 Anupubbena medhāvī, I. 4. 17; II. 9. 18.
 Abhiññāyāhaṃ Bhikkhave dhammaṃ desemi, XVIII. 2. 4.
 Amatan te Bhikkhave na paribhuñjanti, I. 9. 6.
 Asādhāraṇaṃ aññesaṃ, VII. 7. 3.
 Ahaṃ kho āvuso Nigaṇha pahomi, XI. 6. 3.
 Ahu pubbe lobho, I. 6. 62.
 Ahesuṃ te atitaṃse, I. 5. 14.
 Āpāyiko nerayiko, XIII. 1. 3; XX. 1. 9.
 Ārāmaropā vanaropā, VII. 5. 4; X. 9. 4.
 Āhuti jātavedo va, XVII. 6. 4.
 Idam dukkhaṃ ariyasaccan ti, IV. 9. 8; XX. 6. 2.
 Idha Kevaṭṭa bhikkhu parasattānaṃ, VII. 3. 5.
 Idha Puṇṇa ekacco sabyāpajjhaṃ pi, XV. 11. 6.
 Idha brahmacariyavāso ti, I. 3. 15.
 Idha Bhikkhave bhikkhu cakkhunā rūpaṃ disvā, X. 3. 4; X. 4. 4; X. 5. 4; XII. 1. 3.
 Idha Bhikkhave bhikkhu cakkhunā rūpaṃ passati, XVIII. 9. 5.
 Idha Bhikkhave bhikkhu nibbāne sukhānupassī viharati, IX. 1. 4.
 Idha Bhikkhave bhikkhu vivicca kāmehi, XIII. 7. 3; XVIII. 6. 8.

Idha Bhikkhave ekacco pug-
galo samannāgato hoti,
XIX. 7. 6.

Idha Bhikkhave ekacco pug-
galo ummujjitvā ʔhito hoti,
XIX. 7. 7.

Idh' ekacco annaṃ deti,
VII. 4. 6.

Uccāvacā hi paṭipadā, I. 2.
56.

Unname udakaṃ vutthaṃ,
VII. 6. 3.

Ekapuggalo Bhikkhave loke
uppajjamāno, I. 1. 237.

Ekam idāhaṃ Bhikkhave
samayaṃ Ukaṭṭhāyaṃ
viharaṃ, XVIII. 1. 3.

Ekāyano ayaṃ Bhikkhave
maggo, I. 9. 7.

Etādisi dhammapakāsanet-
tha, II. 3. 20.

Kabalimkāre ce Bhikkhave
āhāre atthi rāgo, I. 6. 63.

Kabalimkāre ce Bhikkhave
āhāre n'atthi rāgo, I. 6.
64.

Kammunā vattati loko,
XVII. 3. 4.

Kassape ahaṃ Ānanda Bha-
gavati, IV. 8. 6.

Kāye vā Ānanda sati kaya-
sañcetanāhetu, VIII. 9.
37.

Kin nu satto ti pacesi, I.
1. 240.

Cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca,
VI. 7. 2; VI. 8. 2.

Catasso kho im' Ānanda
dakkhiṇā, XVII. 11. 4.

Catunnaṃ Bhikkhave dham-
mānaṃ n'atthi koci pāṭi-
bhāgo, XI. 5. 7.

Cattār'imāni Bhikkhave ta-
thāni, VI. 4. 6.

Cattār'imāni Bhikkhave su-
vidūra vidūraṇi, VII. 5.
3; X. 9. 3; X. 11. 2;
XIII. 5. 1; XIII. 6. 1;
XIII. 7. 2; XIX. 1. 3.

Cattāro'me Bhikkhave puñ-
ṇābhisandā, VII. 5. 5.

Cittaṇ h'idam cetasikā ca
dhammā, VII. 3. 4.

Cetanāhaṃ Bhikkhave kam-
maṃ vadāmi, VIII. 9. 36.

Jātipaccayā Bhikkhave jarā-
maraṇaṃ, VI. 2. 4.

Jānatvāhaṃ Bhikkhave pas-
sato āsavānaṃ khayam
vadāmi, II. 2. 17.

Taṃ enaṃ Bhikkhave nira-
yapālā, XX. 3. 4. and 5.

Tayo'me Bhikkhave nirutti-
pathā, I. 6. 60.

Tayo'me Seniya satthāro, I.
1. 243.

Tassa evaṃ jānato evaṃ
passato, III. 4. 6; XIII.
5. 3; XIII. 6. 3.

Tassa sammāvimuttassa san-

- tacittassa bhikkhuno, I. 2. 58.
- Tiṇ'imāni Bhikkhave asaṃkhatassa asaṃkhatalakkaṇāni, I. 1. 227.
- Tiṇ'imāni Bhikkhave saṃkhatassa saṃkhatalakkaṇāni, I. 1. 227.
- Tiṇ'imāni Bhikkhave kathāvatthūni, XV. 3. 6; XV. 4. 2.
- Tiṇ'imāni Bhikkhave cakkhūni, III. 7. 4.
- Tīhi Bhikkhave ṭhānehi Jambudīpakā manussā, I. 3. 15.
- Te ariyassa vinaye vuccanti, VIII. 4. 3.
- Tividhā Bhikkhave kāya-saṅcetanā, VIII. 9. 38.
- Dukkhaṃ eva uppajjamānaṃ uppajjati, I. 1. 239.
- Dvattiṃs'imāni Bhikkhave mahāpurisassa mahāpurisalakkaṇāni, IV. 7. 6.
- Dve'mā Bhikkhave dhātuyo, I. 1. 225.
- Na Vessabhū no pi ca Pettirājā, XX. 3. 3.
- Nayimasmiṃ vā loke, XVII. 10. 3.
- Nāhaṃ gamissāmi pamocanāya, II. 4. 20.
- Nāhaṃ Bhikkhave aññaṃ ekaṃ dhammaṃ pi samānupassāmi, II. 7. 2.
- Nāhaṃ Bhikkhave saṅcetanikānaṃ kammānaṃ, XII. 2. 3; XVII. 2. 4.
- Nibbānaṃ nibbānato saṅjānāti, IX. 2. 7.
- N'eva pubbenivāsāya, III. 9. 5.
- Pañca kāmagaṇā loke, VIII. 3. 2.
- Pañc'imāni Bhikkhave indriyāni, III. 6. 13.
- Pañc'imāni Bhikkhave ṭhānāni, VII. 6. 4.
- Pañc'imāni Bhikkhave dānāni, VII. 4. 5.
- Pañc'ime Bhikkhave kāmagaṇā, II. 8. 3; VIII. 3. 5; VIII. 4. 2.
- Pañc'ime Bhikkhave dhammā, I. 2. 59.
- Paṭhamaṃ kalamaṃ hoti, XIV. 2. 3.
- Passāma'haṃ Bhikkhave dibbena cakkhunā, I. 1. 198.
- Pāṇātipāto Bhikkhave āsevito, XXII. 7. I.
- Pāṭaliputtassa kho Ānanda tayo antarāyā, V. 9. 4.
- Pubbe va kho paṇ'assa kāyakammaṃ, XX. 5. 5.
- Bahūnaṃ vata no Bhagavā dukkhadhammānaṃ XVI. 3. 3.
- Maggānaṃ atthaṅgikoseṭṭho, XX. 5. 2.

- Micchādiṭṭhi kho Vaccha akusala, XIV. 8. 3.
 Micchādiṭṭhi Bhikkhave āsevitā, XXII. 7. 3.
 Micchādiṭṭhissa kho ahaṃ Puṇṇa, XIV. 8. 3.
- Yajamānānaṃ manussānaṃ, XVII. 9. 4.
 Yadā have pātubhavanti dhammā, II. 3. 20.
 Yaṃ kiñci Bhikkhave rūpaṃ cattāri mahābhūtāni, XIV. 4. 3.
 Yaṃ kiñci Bhikkhave rūpaṃ atītānāgatapaccuppannaṃ, I. 6. 59.
 Yasmiṃ kho Subhadda dhammavinaye, XX. 5. 6.
 Yasmiṃ Bhikkhave samaye ariyasāvakassa virajaṃ, I. 4. 19; II. 2. 21.
 Yassa kassaci Ānanda cattāro iddhipādā, XI. 5. 6.
 Yāyaṃ taṇhā ponobhavikā, XIII. 9. 4; XIII. 10. 4.
 Ye kaṅkhā samatikkantā, II. 3. 20.
 Ye te Bhikkhave bhikkhū puthujjanā silasampannā, II. 1. 21.
- Raṇṇo Bhikkhave Cakkavat-tissa pātubhāvā, I. 9. 8.
- Lābhā vo Bhikkhave, suladdhaṃ vo Bhikkhave, II. 8. 4. and 5.
- Viññānapaccayā Bhikkhave jāti, XV. 2. 3.
 Vītataṇho anādāno, I. 2. 57.
- Sasattakkhattuparamaṃ sandhāvitvāna puggalo, I. 1. 159.
 Sacāyaṃ Ānanda samiddhi moghapuriso, VIII. 9. 39.
 Santi Bhikkhave Asaṇṇasattā nāma devā, III. 11. 5.
 Saddhā hiriyāṃ kusalaṃ ca dānaṃ, VII. 4. 4.
 Sappikumbho ti, I. 1. 244.
 Sabbāṃ Bhikkhave anabhijānaṃ, II. 2. 19.
 Sabbāṃ Bhikkhave ādittaṃ, II. 8. 2.
 Sabbābhibhū sabbavidū' haṃ asmi, IV. 8. 7.
 Sabbe dhammā anattā ti, I. 1. 238.
 Sabbe saṃkhārā aniccā ti, XVI. 4. 5.
 Saṃkhittena pi kho ahaṃ Sāriputta, XVIII. 2. 3.
 Saṃghe Gotamī dehi, XVII. 9. 3.
 Sammādiṭṭhi Bhikkhave āsevitā, XXII. 7. 4.
 Sammukhā me taṃ āvuso Bhagavato sutā, II. 9. 19.
 Sassato loko ti kho Vaccha, XIV. 8. 4.
 Sahā v'assa dassana-sampadāya, I. 4. 18; II. 2. 20; II. 9. 20 and 21.

- Sikhissa Ānanda bhagavato
arahato, II. 5. 22.
- Sukho viveko tuṭṭhassa, II.
8. 8.
- Suññato lokam avekkhassu,
I. 1. 234.
- Suññam idam Bhikkhave,
XIX. 2. 6.
- Suñño loko suñño loko ti
bhante vuccati I. 1. 241.
- Seyyathāpi Bhikkhave mak-
kaṭo āraññe pavane cara-
māno, II. 7. 3.
- Seyyathāpi Bhikkhave mahā-
samuddo anupubbaninno,
II. 9. 17.
- Seyyathāpi Bhikkhave mahā,
samuddo tṭhitadhammo,
XII. 7. 5.
- So evam anurodhavirodham
samāpanno, XIII. 8. 3.
- So evam samāhite citte, III.
4. 7; XIII. 5. 2; XIII.
6. 2.
- So tassa kammassa katattā,
XII. 3. 3.
- So hi nāma Bhikkhave
sunetto satthā, I. 5. 15.

**The Gresham Press,
UNWIN BROTHERS,
WOKING AND LONDON.**